

Fonde og Foreninger

I

Fondslovene med
kommentarer

3. REVIDEREDE UDGAVE

LENNART LYNGE ANDERSEN
JØRGEN NØRGAARD

G·E·C GAD
1992

© G.E.C Gads Forlag, 1985, 1. udgave
3. udgave 1992

Omslag ved Axel Surland
Sats og tryk:
AKA-PRINT A/S, Århus

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog er ikke tilladt ifølge
gældende dansk lov om ophavsret.

Alle rettigheder forbeholdes.

ISBN: 87-12-02249-7

Indholdsfortegnelse

Forord		7
Lovtekster til fondslovene		11
Fondslovens enkelte paragraffer med noter		
Kapitel 1		
Lovens anvendelsesområde	§§ 1-2	36
Kapitel 2		
Navn.....	§3	71
Kapitel 3 (ophævet)		
Kapitel 4		
Vedtægt	§§ 6-7	74
Kapitel 5		
Kapital	§§ 8-10	88
Kapitel 6		
Ledelse.....	§§ 11-21	105
Kapitel 7		
Årsregnskab og revision	§§ 22-28	125
Kapitel 8		
Uddeling og overskudsanvendelse	§§ 29-31	136
Kapitel 9		
Ændringer af vedtægten m.v.....	§§ 32-34	146
Kapitel 10		
Fondsmyndigheden.....	§§ 35-39	159
Kapitel 11		
Erstatning.....	§§ 40-42	165
Kapitel 12		
Straf og administrative bestemmelser m.v.	§§ 43-46	168
Kapitel 13		
Regler om visse foreninger.....	§§ 47-56	172
Kapitel 14		
Ikrafttrædelsesbestemmelser	§§ 57-61	180
Erhvervsfondslovens enkelte paragraffer med noter		
Kapitel I		
Lovens anvendelsesområde	§§ 1-3	188
Kapitel 2		
Navn.....	§ 4	208

Kapitel 3		
Registrering af stiftelsen. Vedtægt.....	§§ 5-8	212
Kapitel 4		
Kapital	§§ 9-11	219
Kapitel 5		
Ledelse.....	§§ 12-27	230
Kapitel 6		
Årsregnskab og revision	§§ 28-39	262
Kapitel 7		
Uddeling og overskudsanvendelse	§§ 40-43	278
Kapitel 8		
Erstatning.....	§§ 44-47	282
Kapitel 9		
Ændring af vedtægten m.v.....	§§ 48-52	285
Kapitel 10		
Anmeldelse og registrering. Fondsmyndighedens og Erhvervs- og Selskabsstyrelsens opgaver. Granskning. .	§§ 53-62	292
Kapitel 11		
Straffebestemmelser m.v.....	§§ 63-64	306
Kapitel 12		
Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.....	§§ 65-68	312
BILAG		
Bilag I		
Bekendtgørelse om anbringelse af fondes midler og bestyrelsesvederlag m.v.		316
Bilag II		
Bekendtgørelse om anmeldelser m.v. til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen for erhvervsdrivende fonde.....		320
Bilag III		
Anmeldelsesblanket for erhvervsdrivende fonde.		324
Bilag IV		
Bekendtgørelse om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens takster for erhvervsdrivende fonde.		327
Bilag V		
Bekendtgørelse om opløsning af erhvervsdrivende fonde (likvidation, konkurs og fusion).		328
Domsregister		332
Litteraturliste		333
Stikordsregister		338

Forord

Et langt og intensivt udvalgsarbejde, der førte til betænkning nr. 970/1982 om fonde, er resulteret i to fondslove i 1984: En lov, der gælder for ikke erhvervsdrivende fonde og en lov om erhvervsdrivende fonde. Dette indebærer, at fondene, hvis virksomhed hidtil i det væsentlige har været reguleret af stifterens bestemmelser i fundatsen, nu er undergivet en lovmæssig regulering. Vi har fundet det hensigtsmæssigt at udarbejde en kommentar til de to love, der dels reflekterer fondsudvalgets arbejde og den senere parlamentariske behandling, dels indeholder en redegørelse for administrativ praksis.

Bogens brugere vil opdage, at kommentaren til fondsloven indeholder flere administrative afgørelser end kommentaren til erhvervsfondsloven. Dette skyldes i første række, at fondsloven på mange punkter er en kodifikation af stadfæstelses- og legatpraksis, men også, at flere tvivlsspørgsmål blev rejst under forløberer til fondslovene – lov nr. 213 af 31. maj 1983 om registrering af fonde, der indeholdt regler om éngangsregistrering af bestående fonde.

I overensstemmelse med fondslovens område indeholder bogen også en kommentar til de nye regler om faglige foreninger.

Vi har fundet det hensigtsmæssigt ikke at knytte kommentaren til enkelte ord eller sætninger i lovenes bestemmelser. I stedet behandler vi i de enkelte noter de emner, lovreglen giver anledning til. Denne systematik – der findes i flere moderne kommentarer – giver efter vort skøn det bedste overblik, og kun ved ganske få – specielt lange – kommentarer, ville vi have foretrukket en anden systematik. De eventuelle gener er søgt afbødet ved et fyldigt stikordsregister.

Vi takker *Linda Stilund*, der har renskrevet store dele af manuskriptet og hjulpet med korrekturlæsningen.

Kommentaren er ajourført indtil den 1. juni 1985.

København og Århus, juni 1985.

Lennart Lynge Andersen

Jørgen Nørgaard

Anders Trolborg

Forord til 2. udgave

De første år under fondslovene har medført, at der er taget stilling til en række fortolkningsspørgsmål. Hertil kommer, at de materielle fondslove i 1986 blev suppleret med lovgivningen om beskatning af fonde og foreninger.

Vi har derfor besluttet at udgive en 2. revideret udgave af fondskommentaren.

Kommentaren til de to fondslove er opbygget som 1. udgaven. Som i denne har vi valgt ikke at bruge de enkelte fonde og foreningers navne. For at vise rækkevidden i nogle afgørelser – navnlig i relation til erhvervsfondslovens § 1 – har vi enkelte steder fraveget princippet.

Skattelovene egner sig efter vor opfattelse mindre til kommentarformen, og vi har derfor valgt en samlet fremstilling af de hovedspørgsmål, der knytter sig til beskatningen af fonde og visse foreninger.

Vi takker *Sonja Elkær* og *Lisbeth Faurdal*, der har renskrevet dele af manuskriptet og bistået ved korrekturlæsningen.

Kommentaren er ajourført til den 1. april 1987.

København og Århus i april 1987.

Lennart Lyng Andersen,

Jørgen Nørgaard

Anders Trolborg

Forord til 3. udgave

Fondslovene – navnlig lov om fonde og visse foreninger – blev væsentligt ændret i 1991, og der er ændret påny i 1992. Der har været en række retssager på fondsområdet, og – som det også fremgår af litteraturoversigten – er litteraturmængden vokset ganske betydeligt.

Da 2. udgave af kommentaren udkom i 1987 og er udsolgt fra Forlaget, har vi fundet det naturligt at udarbejde en revision af kommentaren. Den reviderede 3. udgave udgives i to bøger. Fonde og Foreninger I omfatter de to fondslove, medens Fonde og Foreninger II vil omfatte beskatning af fonde og foreninger.

Hvis man gennemfører Betænkning nr. 1229/1992 om forenkling og fremtidstilpasning af selskabslovene – som er nævnt bl.a. s. 285 og s. 288 – vil ændringerne i lov om erhvervsdrivende fonde blive omtalt i indledningen til Fonde og Foreninger II, der forventes at blive udsendt i marts 1993.

Anders Trolborg, der var medforfatter til 1. og 2. udgave, har på grund af andre gøremål ikke ønsket at være med denne gang; vi takker ham for et godt samarbejde.

Vi takker også *Inger Graves Pedersen*, der har renskrevet manuskriptet.

Kommentaren er ájourført til den 1. juli 1992.

København i september 1992

Lennart Lyng Andersen

Jørgen Nørgaard

Lov om fonde og visse foreninger

Lovbekendtgørelse nr. 698 af 11. august 1992

Kapitel 1. Lovens anvendelsesområde

§ 1. Lovens kapitel 1-12 gælder for fonde, legater, stiftelser og andre selvejende institutioner (fonde).

Stk. 2. Loven omfatter ikke:

- 1) fonde, som er oprettet ved eller i henhold til lov eller ved mellemfolkelig overenskomst mellem Danmark og en anden stat, og som er undergivet tilsyn af en af staterne,
- 2) fonde, med hvilke en kommune eller amtskommune har indgået aftale til opfyldelse af kommunens eller amtskommunens forpligtelser i henhold til lov om social bistand, såfremt fonden ikke varetager andre opgaver,
- 3) folkekirkens selvejende institutioner, trossamfund og godkendte uddannelsesinstitutioner, såfremt fonden ikke udover sit hovedformål varetager andre opgaver,
- 4) fonde, der er omfattet af lov om erhvervsdrivende fonde,
- 5) fonde, der i medfør af § 1, stk. 4 og 5, i lov om erhvervsdrivende fonde ikke er omfattet af nævnte lov,
- 6) selvejende institutioner, der som vilkår for godkendelse eller tilskud fra det offentlige er undergivet tilsyn og økonomisk kontrol af en offentlig myndighed efter anden lovgivning eller bestemmelser udstedt i henhold til anden lovgivning, og
- 7) selvejende institutioner, hvis drift overvejende dækkes af statslige eller kommunale midler, og som er undergivet tilsyn af det offentlige, hvis det i insti-

tionens vedtægt er fastsat, at det offentlige træffer bestemmelse om anvendelse af institutionens midler i tilfælde af dennes opløsning.

Stk. 3. Fondsmyndigheden kan bestemme, at en fond, som på anden måde end efter denne lov er undergivet et vist statsligt eller kommunalt tilsyn, helt eller delvis skal være undtaget fra loven.

Stk. 4. Fonde, hvis aktiver ikke overstiger 250.000 kr., er ikke omfattet af loven. Bestemmelserne i § 6, stk. 1, § 7, § 8, stk. 1, 2. pkt., og kapitel 9 gælder dog også for disse fonde.

Stk. 5. Reglerne i §§ 38 og 59 gælder også for fonde, som falder uden for lovens område efter stk. 2, nr. 1-3, 6 eller 7, eller stk. 4, eller som er undtaget fra loven i medfør af stk. 3. Afgørelse træffes af den pågældende tilsynsmyndighed.

§ 2. Lovens kapitel 13 gælder for:

- 1) arbejdsgiverforeninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger, der har til hovedformål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til, og
- 2) foreninger, hvis midler hovedsagelig består af bidrag fra de i nr. 1 nævnte foreninger, såfremt foreningen har som et formål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til.

Stk. 2. Loven omfatter ikke foreninger, hvis aktiver ikke overstiger 250.000 kr., samt foreninger af kommuner eller amtskommuner.

Kapitel 2. Navn

§ 3. Fonde skal i deres navn benytte ordet »fond«.

Stk. 2. En fonds navn og hjemsted (hovedkontor) skal angives på fondens breve og tryksager.

Kapitel 3. Registrering (ophævet)

Kapitel 4. Vedtægt

§ 6. For en fond skal der oprettes en vedtægt (fundats). Denne skal indeholde angivelse af:

- 1) fondens navn,
- 2) den kommune her i landet, hvor fonden skal have sit hjemsted (hovedkontor),
- 3) fondens formål,
- 4) størrelsen af fondens aktiver og egenkapital ved oprettelsen,
- 5) eventuelle særlige rettigheder eller fordele, der er tillagt stiftere eller andre,
- 6) antallet af bestyrelsesmedlemmer, og hvorledes de udpeges,
- 7) regnskabsaflæggelse, herunder regnskabsåret, og
- 8) anvendelse af overskud.

Stk. 2. Vedtægten skal senest 3 måneder efter oprettelsen indsendes til fondsmyndigheden samt til skattemyndigheden i den kommune, hvor fonden har hjemsted. Er stifteren eller stifterne ikke angivet i vedtægten, skal der tillige indsendes særskilt oplysning herom. Vedtægtsændringer skal indsendes til skattemyndigheden sammen med selvangivelsen, jf. fondsbeskatningslovens § 15.

§ 7. Bestemmelser i en vedtægt, der tillægger medlemmer af en bestemt familie eller visse familier fortrinsret til uddeling fra en fond, har ikke retsvirkning efter deres indhold, i det omfang fortrinnsretten rækker videre end til personer, der lever

på stiftelsestidspunktet og til én i forhold til disse ufødte generation.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder tilsvarende for bestemmelser i en vedtægt, der tillægger medlemmer af en bestemt familie eller visse familier fortrinsret til at indtage en bestemt stilling eller til på anden måde, herunder i form af arbejdsvederlag, at oppebære økonomiske ydelser fra fonden eller fra en virksomhed, hvorover fonden har en bestemmende indflydelse. Dette gælder dog ikke hverv som medlem af bestyrelsen.

Kapitel 5. Kapital

§ 8. En fond skal ved oprettelsen have aktiver for over 250.000 kr. Aktiverne og egenkapitalen skal stå i rimeligt forhold til formålet.

Stk. 2. Uanset bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., kan fondsmyndigheden i særlige tilfælde tillade oprettelse af en fond med aktiver på 250.000 kr. eller derunder.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., gælder ikke for fonde, der stiftes i henhold til et testamente, der er oprettet før den 1. januar 1985.

§ 9. En fonds bestyrelse må kun med fondsmyndighedens samtykke uddele:

- 1) de aktiver, der forelå ved fondens stiftelse, eller hvad der træder i stedet herfor,
- 2) de aktiver, som senere tilfalder fonden som arv eller gave, eller hvad der træder i stedet herfor, medmindre arvelæderen eller giveren har bestemt, at aktiverne skal anvendes til uddeling, og
- 3) de aktiver, der modsvarer overskud, som er henlagt til konsolidering af fondens formue.

Stk. 2. Uanset bestemmelsen i stk. 1 kan en fonds bestyrelse uden fondsmyndighe-

dens samtykke uddele aktiver svarende til det foregående regnskabsårs nettokursgevinster, som efter reglerne i kursgevinstloven skal medregnes ved opgørelsen af fondens skattepligtige indkomst. Bestyrelsens beslutning om at anvende aktiverne til uddeling skal være truffet inden 6 måneder efter det foregående regnskabsårs afslutning. Iøvrigt finder § 29, stk. 1, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. De aktiver, der er nævnt i stk. 1, må kun overdrages eller pantsættes efter regler, der fastsættes af justitsministeren, eller med fondsmyndighedens samtykke, jf. dog stk. 2.

Stk. 4. Den i stk. 1 og 3 nævnte rådighedsindskrænkning skal i videst muligt omfang sikres ved notering, tinglysning eller på anden måde.

Stk. 5. Det kan bestemmes i vedtægten, at de i stk. 1 nævnte aktiver skal anvendes til uddeling i løbet af et nærmere fastsat tidsrum.

§ 10. Medmindre andet er bestemt i vedtægten, skal en fonds midler være anbragt efter regler, der fastsættes af justitsministeren. Fondens midler kan forblive anbragt i den form, i hvilken de er skænket eller udlagt på skifte.

Kapitel 6. Ledelse

§ 11. En fond ledes af en bestyrelse. Bestyrelsen må kun med fondsmyndighedens tilladelse udgøres af mindre end 3 medlemmer eller af en juridisk person eller kollektiv enhed.

Stk. 2. En fortegnelse over medlemmerne af bestyrelsen skal senest 3 måneder efter fondens oprettelse indsendes til fondsmyndigheden samt til skattemyndigheden i den kommune, hvor fonden har hjemsted. Meddelelse om ændringer af bestyrelsens sam-

mensætning skal indsendes til skattemyndigheden sammen med selvangivelsen, jfr. fondsbeskatningslovens § 15.

Stk. 3. Bestyrelsen kan ansætte en eller flere direktører.

Stk. 4. Bestemmelserne i §§ 12-17 finder ikke anvendelse, når bestyrelsen i en fond udgøres af en juridisk person eller en kollektiv enhed.

§ 12. Bestyrelsesmedlemmer og direktører skal være myndige. Direktører og mindst halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne skal være bosat her i landet, medmindre fondsmyndigheden undtager fra dette krav eller kravet strider mod internationale forpligtelser.

§ 13. Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid udtræde af bestyrelsen.

Stk. 2. Et bestyrelsesmedlem skal udtræde, såfremt den pågældende er under konkurs.

Stk. 3. Et bestyrelsesmedlem, der gør sig skyldig i en handling, som gør den pågældende uværdig til fortsat at være medlem af bestyrelsen, skal udtræde af bestyrelsen.

Stk. 4. Et bestyrelsesmedlem, som på grund af længerevarende sygdom eller anden svækkelse har vist sig ude af stand til at beklæde hvervet som medlem af bestyrelsen, eller som har vist sig klart uegnet, skal udtræde af bestyrelsen.

§ 14. Fondsmyndigheden kan afsætte et bestyrelsesmedlem eller en direktør, der ikke opfylder betingelserne i § 12. Fondsmyndigheden kan endvidere afsætte et bestyrelsesmedlem, der ikke opfylder kravene i oprettelsesdokumentet for fonden eller vedtægten, eller som skal udtræde af bestyrelsen efter reglerne i § 13, stk. 2-4.

§ 15. Ved et bestyrelsesmedlems afgang udpeges det nye medlem i overensstemmelse med vedtægten.

Stk. 2. Sker udpegning ikke i overensstemmelse med vedtægten, foretages den af fondsmyndigheden.

§ 16. Stifteren, dennes ægtefælle eller personer, der er knyttet til de nævnte personer ved slægt- eller svogerskab i ret op eller nedstigende linje eller sidelinjen så nært som søskende, kan ikke uden fondsmyndighedens samtykke udgøre bestyrelsens flertal.

Stk. 2. Stiftes en fond af et selskab, kan en person, der direkte eller indirekte ejer mere end halvdelen af den stemmeberettigede kapital i selskabet, ikke uden fondsmyndighedens samtykke udgøre bestyrelsens flertal sammen med de personer, der er knyttet så nært til den pågældende som angivet i stk. 1, ligesom de sidstnævnte personer heller ikke uden fondsmyndighedens samtykke kan udgøre bestyrelsens flertal.

§ 17. Lovens bestemmelser om bestyrelsesmedlemmer finder tilsvarende anvendelse på suppleanter for disse.

§ 18. Vederlag til bestyrelsesmedlemmer må ikke overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om vederlagets størrelse. Et vederlag, der ikke er fastsat i overensstemmelse med disse regler, skal godkendes af fondsmyndigheden.

Stk. 3. Fondsmyndigheden kan nedsætte et vederlag, der findes for højt.

§ 19. Et bestyrelsesmedlem eller en direktør må ikke deltage i behandlingen af spørgsmål

om aftaler mellem fonden og den pågældende selv eller om søgsmål mod den pågældende selv eller om aftaler mellem fonden og tredjemand eller søgsmål mod tredjemand, hvis den pågældende deri har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod fondens.

§ 20. Formanden skal sørge for, at bestyrelsen holder møde, når dette er nødvendigt, og skal påse, at samtlige medlemmer indkaldes.

Stk. 2. Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når halvdelen af medlemmerne eller det højere antal, som foreskrives i vedtægten, er til stede. Medmindre vedtægten bestemmer andet, træffer bestyrelsen beslutning ved simpelt stemmeflertal, og formandens stemme er i tilfælde af stemmelighed afgørende.

Stk. 3. Over forhandlingerne i bestyrelsen skal der føres referat, der underskrives af samtlige tilstedeværende medlemmer. Et bestyrelsesmedlem eller en direktør, der ikke er enig i bestyrelsens beslutning, har ret til at få sin mening tilført referatet. Bestyrelsen skal sørge for, at referatet opbevares forsvarligt.

§ 21. Fondens bestyrelse må kun med fondsmyndighedens samtykke foretage eller medvirke til ekstraordinære dispositioner, som kan medføre risiko for, at vedtægten ikke kan overholdes.

Kapitel 7. Årsregnskab og revision

§ 22. Fonde skal aflægge årsregnskab, der skal udarbejdes i overensstemmelse med god regnskabsskik.

Stk. 2. Årsregnskabet skal underskrives af bestyrelsen inden 6 måneder efter regnskabsårets slutning.

§ 23. Bestyrelsen skal sørge for, at fondens regnskab undergives revision, og at der til enhver tid er udpeget en eller flere revisorer.

Stk. 2. Havde fonden i det forudgående regnskabsår en egenkapital på 3 mio. kr. eller derover, skal mindst en af revisorerne være statsautoriseret eller registreret revisor. I andre fonde kan fondsmyndigheden kræve, at mindst en af revisorerne skal være statsautoriseret eller registreret revisor.

Stk. 3. Bestyrelsen skal senest 3 måneder efter udpegelsen sende fondsmyndigheden meddelelse om, hvem der er udpeget til revisor. Er den udpegede revisor ikke statsautoriseret eller registreret revisor, skal der sammen med meddelelsen indsendes en erklæring fra revisor om, at denne er indforstået med i forbindelse med revisionen at påse, at bestemmelserne i loven, regler fastsat i medfør af loven samt fondens vedtægt er overholdt.

§ 24. Revisor skal være myndig. Revisor skal have bopæl her i landet, medmindre fondsmyndigheden undtager fra dette krav eller kravet strider mod internationale forpligtelser.

Stk. 2. Revisor må ikke være:

- 1) medlem af fondens bestyrelse eller direktion,
- 2) en person, som står i afhængighedsforhold til fonden, til medlemmer af dens bestyrelse eller direktion eller til funktionærer, som har til opgave at sørge for eller kontrollere bogføringen eller forvaltningen af midlerne, eller
- 3) en person, der er knyttet til fondens bestyrelse, direktion eller de i nr. 2 nævnte funktionærer ved ægteskab, fast samlivsforhold, slægtskab eller svogerskab i ret op- eller nedstigende linje eller i sidelinjen så nært som søskende.

Stk. 3. En revisor kan afsættes af fondsmyndigheden, såfremt revisor ikke opfylder de i § 13, stk. 2-4, nævnte krav, eller såfremt denne ikke opfylder betingelserne i stk. 1 og 2.

§ 25. Revisor skal revidere årsregnskabet i overensstemmelse med god revisionsskik. Revisor skal i den forbindelse foretage en kritisk gennemgang af fondens regnskabsmateriale og dens forhold i øvrigt, herunder overholdelsen af reglerne i denne lov, regler fastsat i medfør af loven samt fondens vedtægt. Revisor skal herunder efterkomme de krav vedrørende revisionen, som måtte blive stillet af fondsmyndigheden.

Stk. 2. Bestyrelse og direktion skal give revisor adgang til at foretage de undersøgelser, som denne finder nødvendige, og skal sørge for, at revisor får de oplysninger og den bistand, som denne anser for nødvendig for udførelsen af sit hverv.

Stk. 3. Revisor skal ved en påtegning på årsregnskabet bekræfte, at det er revideret. Påtegningen skal indeholde oplysninger om den stedfundne revision og om eventuelle bemærkninger, den har givet anledning til.

Stk. 4. Har revisionen givet anledning til bemærkninger, eller finder revisor i øvrigt anledning til at påtale fondens forhold, skal revisor indsende meddelelse herom til fondsmyndigheden.

§ 26. En tiltrædende revisor skal rette henvendelse til den fratrædende revisor, der har pligt til over for denne at give oplysning om baggrunden for sin fratreden.

§ 27. Lovens bestemmelse om revisorer finder tilsvarende anvendelse på revisor-suppleanter.

§ 28. §§ 23-25 gælder ikke for fonde, der er undergivet statslig eller kommunal re-

vision. Revisor skal dog give meddelelse om fondens forhold til fondsmyndigheden i overensstemmelse med § 25, stk. 4.

Stk. 2. § 23 gælder ikke, hvis en advokat har påtaget sig at udfærdige fondens regnskaber og at påse de forhold, der er nævnt i § 25, stk. 1. §§ 24-27 finder tilsvarende anvendelse på den pågældende advokat.

Stk. 3. §§ 23-24 gælder ikke, hvis en godkendt forvaltningsafdeling har påtaget sig de i stk. 2 nævnte opgaver. §§ 25-27 finder tilsvarende anvendelse på den pågældende forvaltningsafdeling.

Kapitel 8.

Uddeling og overskudsanvendelse

§ 29. Med fradrag af henlæggelser efter stk. 2 påhviler det bestyrelsen at anvende årets overskud til de formål, der er fastsat i vedtægten. Anvendelsen kan udskydes til et senere regnskabsår, hvis det er af betydning for opfyldelsen af fondens formål.

Stk. 2. Bestyrelsen kan foretage rimelige henlæggelser af årets overskud til konsolidering af fondens formue. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

§ 30. Såfremt uddelingen til formålet står i klart misforhold til fondens midler, kan fondsmyndigheden henstille til bestyrelsen at overveje at søge uddelingen forøget eller nedsat.

Stk. 2. Må uddelingens størrelse anses for at indebære fare for en krænkelse af fondens vedtægt, kan fondsmyndigheden efter forhandling med bestyrelsen pålægge bestyrelsen at foretage de fornødne dispositioner med henblik på en forøgelse eller nedsættelse af uddelingen.

§ 31. Bestyrelsen kan ikke tillægge stiftere, bestyrelsesmedlemmer, revisorer, direktører eller personer, der indtager en le-

dende stilling i fonden, andre ydelser end et vederlag, som ikke må overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang. Tilsvarende gælder for den, der er knyttet til en af de nævnte personer ved ægteskab eller fast samlivsforhold.

Stk. 2. Bestyrelsen kan ikke yde lån eller stille sikkerhed for lån til de personer, der er nævnt i stk. 1.

Kapitel 9. Ændringer af vedtægten m.v.

§ 32. Fondsmyndigheden kan efter indstilling fra bestyrelsen tillade, at en bestemmelse i vedtægten ændres. Det kan herunder tillades, at fonden sammenlægges med andre fonde, eller at en fond, hvis midler ikke står i rimeligt forhold til formålet, opløses ved uddeling af kapitalen.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 finder anvendelse, uanset om der i vedtægten er tilfaldt bestyrelsen eller andre ret til at ændre vedtægten.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at visse vedtægtsbestemmelser kan ændres af bestyrelsen alene.

§ 33. Fondsmyndigheden kan efter forhandling med bestyrelsen beslutte, at en vedtægtsbestemmelse skal ændres, når bestemmelsen er uigennemførlig eller har vist sig klart uhensigtsmæssig.

Stk. 2. Fondsmyndigheden kan efter forhandling med bestyrelsen beslutte, at en fond, hvis midler er klart utilstrækkelige til at opfylde formålet, skal sammenlægges med andre fonde eller opløses ved uddeling af kapitalen.

Stk. 3. Fondsmyndigheden kan beslutte, at en vedtægtsbestemmelse skal ændres, hvis den strider mod lovgivningen eller oprettelsesdokumentet for fonden.

§ 34. Justitsministeren kan fastsætte regler om fremgangsmåden ved opløsning eller sammenlægning af fonde.

Kapitel 10. **Fondsmyndigheden**

§ 35. (Ophævet).

§ 36. Fondsmyndighed efter denne lov udøves af justitsministeren.

§ 37. Fondsmyndigheden kan af fondens bestyrelse, revisor eller andre, der har kendskab til fondens forhold, forlange de oplysninger, der efter fondsmyndighedens skøn er nødvendige til varetagelse af opgaverne efter denne lov, herunder til afgørelse af, om et forhold er omfattet af lovens bestemmelser.

Stk. 2. Fondsmyndigheden kan meddele påbud til bestyrelsesmedlemmer, direktører og revisorer om at bringe forhold, der strider mod bestemmelser i loven eller forskrifter fastsat i medfør af loven, i overensstemmelse med bestemmelserne.

§ 38. Fondsmyndigheden træffer bestemmelse om, i hvilket omfang videregående regler om tilsyn i stadfæstede fondes vedtægter skal gælde ved siden af lovens almindelige regler.

§ 39. Til dækning af udgifterne ved administrationen af denne lov kan der opkræves betaling fra de enkelte fonde, jfr. § 45, stk. 1, nr. 3. Der er udpantningsret for beløbet.

Kapitel 11. **Erstatning**

§ 40. Bestyrelsesmedlemmer og direktører, som under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet fonden skade, er pligtige at erstatte denne.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til revisorer. Er et revisionselskab valgt til revisor, er både revisionselskabet og den revisor, hvem revisionen er overdraget, erstatningsansvarlige.

Stk. 3. Erstatningen kan nedsættes, når dette findes rimeligt under hensyn til skyldgraden, skadens størrelse og omstændighederne i øvrigt.

§ 41. Beslutning om anlæggelse af søgsmål mod bestyrelsesmedlemmer, direktører, revisorer eller tredjemand kan træffes af bestyrelsen eller fondsmyndigheden.

§ 42. Søgsmål mod bestyrelsesmedlemmer, direktører eller revisorer kan anlægges ved retten på det sted, hvor fonden har sit hjemsted.

Kapitel 12. **Straf og administrative bestemmelser m.v.**

§ 43. Overtrædelse af § 6, stk. 2, § 11, stk. 2, § 23, stk. 1, stk. 2, 1. pkt., og stk. 3, § 25, stk. 1, 3. pkt., eller § 26 straffes med bøde.

Stk. 2. Med bøde straffes den, der:

- 1) uddeler aktiver i strid med § 9, stk. 1-2, medmindre strengere straf er forskyldt efter anden lovgivning, eller
- 2) undlader at efterkomme påbud efter § 23, stk. 2, 2. pkt., § 30, stk. 2, § 37, stk. 2, eller § 41 eller
- 3) undlader at indsende meddelelse efter § 25, stk. 4, eller
- 4) undlader at afgive oplysninger efter § 37, stk. 1.

Stk. 3. Grov eller gentagen overtrædelse af § 18, stk. 1 og 2, § 21 og § 31 straffes med bøde.

Stk. 4. Borgerlig straffelovs §§ 144, 150-152 og 154-157 finder tilsvarende anven-

delse på den, som er udpeget som revisor i medfør af § 23, stk. 1. For så vidt angår dennes medarbejdere finder samme lovs §§ 144, 152 og 155 tilsvarende anvendelse.

§ 44. Røber bestyrelsesmedlemmer, direktører eller revisorer ubeføjet, hvad de under udøvelsen af deres hverv har fået kendskab til, straffes de med bøde, medmindre strengere straf er forskyldt efter borgerlig straffelov.

§ 45. Justitsministeren kan fastsætte regler om:

- 1) indsendelse af vedtægter, meddelelser m.v.,
- 2) beregningen af fondens kapital, hvor denne helt eller delvis indbetales i andre værdier end kontante midler,
- 3) betaling i henhold til § 39,
- 4) forhøjelse af beløbsgrænserne i § 1, stk. 4, og § 8,
- 5) indholdet og udformningen af årsregnskaber og
- 6) betaling for udlevering af oplysninger fra fondsmyndigheden om fondes forhold.

Stk. 2. I forskrifter, der udstedes i medfør af stk. 1, nr. 1 og 5, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

§ 46. Enhver har ret til hos skattemyndigheden at få kopi af en fonds vedtægter og årsregnskaber samt oplysning om, hvordan fondens bestyrelse er sammensat. Offentlighedslovens § 12 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Skatteministeren fastsætter efter forhandling med justitsministeren regler om betaling for udlevering af de stk. 1 nævnte kopier og oplysninger.

Kapitel 13. Regler om visse foreninger

§ 47. (Ophævet).

§ 48. For en forening skal der oprettes en vedtægt. Denne skal indeholde angivelse af:

- 1) foreningens navn,
- 2) den kommune her i landet, hvor foreningen skal have sit hjemsted (hovedkontor),
- 3) foreningens formål,
- 4) antallet af ledelsesmedlemmer, og hvorledes de udpeges,
- 5) medlemmernes indbyrdes forhold, herunder indtræden og udtræden af foreningen,
- 6) medlemmernes hæftelse for foreningens forpligtelser,
- 7) regnskabsaflæggelse, herunder regnskabsåret, og
- 8) foreningens ophør.

Stk. 2. Vedtægten skal senest 3 måneder efter foreningens oprettelse indsendes til skattemyndigheden i den kommune, hvor foreningen har hjemsted. Vedtægtsændringer skal indsendes sammen med selvangivelsen, jf. fondsbeskatningslovens § 15.

§ 48 a. Forøges aktiverne i en forening som nævnt i § 2, stk. 1, fra 250.000 kr. eller derunder, jf. § 2, stk. 2, til over 250.000 kr., skal ledelsen senest 3 måneder herefter indsende vedtægt og fortegnelse over ledelsens medlemmer, jfr. § 48, stk. 2, og § 49, stk. 2, til skattemyndigheden i den kommune, hvor foreningen har hjemsted.

§ 49. En forening skal udpege en bestyrelse eller en anden ledelse.

Stk. 2. En fortegnelse over medlemmerne af ledelsen skal senest 3 måneder efter foreningens oprettelse indsendes til skat-

temyndigheden i den kommune, hvor foreningen har hjemsted. Meddelelse om senere ændringer af ledelsens sammensætning skal indsendes sammen med selvangivelsen, jf. fondsbeskatningslovens § 15.

§ 50. En forening skal udarbejde årsregnskab i overensstemmelse med god regnskabskik.

Stk. 2. Årsregnskabet skal underskrives af ledelsen inden 6 måneder efter regnskabsårets afslutning.

§ 51. Foreningen skal udpege en eller flere revisorer. Havde foreningen i det forudgående regnskabsår aktiver på 3 mill. kr. eller derover, skal mindst en af revisorerne være statsautoriseret eller registreret revisor.

Stk. 2. Revisor skal revidere årsregnskabet i overensstemmelse med god revisionskik og herunder foretage en kritisk gennemgang af foreningens regnskabsmateriale og dens forhold i øvrigt.

Stk. 3. Ledelsen skal give revisor adgang til at foretage de undersøgelser, som denne finder nødvendige, og skal sørge for, at revisor får de oplysninger og den bistand, som denne anser for nødvendig for udførelsen af sit hverv.

Stk. 4. Revisor skal ved en påtegning på årsregnskabet bekræfte, at det er revideret. Påtegningen skal indeholde oplysninger om den stedfundne revision og om eventuelle bemærkninger, den har givet anledning til.

§ 52. (Ophævet).

§ 53. Til dækning af udgifterne ved administrationen af denne lov kan der opkræves betaling fra de enkelte foreninger. Der er udpantningsret for beløbet.

§ 54. Overtrædelse af § 48, stk. 2, § 48 a, og § 49, stk. 2, straffes med bøde.

§ 55. Justitsministeren kan fastsætte regler om

- 1) indsendelse af vedtægter og meddelelser,
- 2) betaling i henhold til § 53,
- 3) beregningen af foreningens aktiver,
- 4) forhøjelse af beløbsgrænserne i § 2, stk. 2, og § 48 a og
- 5) indholdet og udformningen af årsregnskabet.

Stk. 2. I forskrifter, der udstedes i medfør af stk. 1, nr. 1 og 5, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

§ 56. Enhver har ret til hos skattemyndigheden at få kopi af en forenings vedtægter og årsregnskaber samt oplysning om, hvordan foreningens bestyrelse eller ledelse er sammensat. Offentlighedslovens § 12 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Skatteministeren fastsætter efter forhandling med justitsministeren regler om betaling for udlevering af de i stk. 1 nævnte kopier og oplysninger.

Kapitel 14.

Ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 57. Loven træder i kraft den 1. januar 1985. § 58, jfr. §§ 52, 53 og 55, træder dog i kraft den 1. oktober 1984. § 32, jfr. § 36, finder anvendelse fra dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende.

Stk. 2. Bestående fonde og foreninger skal dog først opfylde § 6, stk. 1, § 12, stk. 1, § 23, stk. 2, § 24, stk. 1 og 2, § 48, stk. 1, og § 51, stk. 1, inden 2 år efter lovens ikrafttræden. Justitsministeren kan forlænge fristen for bestemte fonde og foreninger.

Stk. 3. §§ 3, 5, 7 og 8, § 11, stk. 1, 3. pkt.,

Lovtekster til fondslovene

og § 16 gælder ikke for fonde, der er oprettet før lovens ikrafttræden. For disse fonde gælder § 12, stk. 2, først, når der skal udpeges et medlem af bestyrelsen.

§ 58. De foreninger, der er nævnt i § 2, stk. 1, og som er oprettet inden 1. oktober 1984, skal af ledelsen anmeldes til registrering i tiden 1. oktober 1984 til 31. december 1984.

Stk. 2. Overtrædelse af stk. 1 straffes med bøde.

§ 59. Bestemmelser i vedtægter for ikke-stadfæstede fonde, der pålægger fondsmyndigheden opgaver, som efter den 1. januar 1992 ikke længere er nævnt i denne lov,

bortfalder, medmindre fondsmyndigheden træffer anden bestemmelse. Vedtægterne behøver ikke at blive forsynet med påtegning om bestemmelsernes bortfald.

§ 60. Lov nr. 213 af 31. maj 1983 om registrering af fonde ophæves. De fonde, der har anmeldt sig til registrering i henhold til denne lov, skal dog ikke på ny anmeldes til registrering.

§ 61. Loven gælder ikke for Færøerne eller Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som landsdelenes særlige forhold medfører.

Lov om erhvervsdrivende fonde

Lovbekendtgørelse nr. 756 af 18. november 1991

Kapitel 1. Lovens anvendelsesområde

§ 1. Loven finder anvendelse på fonde, legater, stiftelser og andre selvejende institutioner, der efter stk. 2 anses for at være erhvervsdrivende (erhvervsdrivende fonde).

Stk. 2. En fond anses efter denne lov for erhvervsdrivende, hvis den:

- 1) overdrager varer eller immaterielle rettigheder, erlægger tjenesteydelser eller lignende, for hvilke den normalt modtager vederlag, eller
- 2) udøver virksomhed med salg eller udlejning af fast ejendom eller
- 3) har den i aktieselskabslovens § 2, stk. 2, jf. stk. 4 og 5, anførte forbindelse med et aktie- eller anpartsselskab eller med en anden virksomhed af den i nr. 1 eller 2 nævnte art eller
- 4) udøver en bestemmende indflydelse over en anden virksomhed i henhold til vedtægt eller aftale og har en betydelig andel i dens driftsresultat uden at have den i nr. 3 anførte forbindelse med virksomheden.

Stk. 3. En fond anses dog ikke for erhvervsdrivende, hvis den virksomhed, fonden udøver eller har den i stk. 2, nr. 3, anførte forbindelse med, er af begrænset omfang eller kun omfatter en uvæsentlig del af fondens samlede formue.

Stk. 4. Loven omfatter ikke:

- 1) fonde, der er oprettet ved eller i henhold til lov eller ved mellemfolkelig overenskomst mellem Danmark og en anden stat, og som er undergivet tilsyn af en af staterne,

- 2) Danmarks Nationalbank, sparekasser, pensionskasser og godkendte realkreditinstitutter,

- 3) almennyttige boligselskaber, godkendte uddannelsesinstitutioner og teknologiske serviceinstitutter, såfremt fonden ikke ud over sit hovedformål varetager andre opgaver,

- 4) fonde, med hvilke en kommune eller amtskommune har indgået en aftale til opfyldelse af kommunens eller amtskommunens forpligtelser i henhold til lov om social bistand, såfremt fonden ikke varetager andre opgaver,

- 5) selvejende institutioner, der som vilkår for godkendelse eller tilskud fra det offentlige er undergivet tilsyn og økonomisk kontrol af en offentlig myndighed efter anden lovgivning eller bestemmelser udstedt i henhold til anden lovgivning.

Stk. 5. Fondsmyndigheden kan med industriministerens samtykke bestemme, at en fond, som på anden måde end efter denne lov er undergivet offentligt tilsyn og økonomisk kontrol, helt eller delvis skal være undtaget fra loven.

Stk. 6. I Erhvervs- og Selskabsstyrelsen oprettes en fortegnelse over de fonde, som i medfør af stk. 4 og 5 ikke er omfattet af loven. Industriministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 7. Reglen i § 57 a finder tilsvarende anvendelse på fonde, der falder uden for lovens område efter stk. 4-5. Afgørelse træffes af den pågældende tilsynsmyndighed.

§ 2. En fond, som omfattes af § 1, stk. 2, nr. 3, anses som moderfond, og den eller de aktie- eller anpartsselskaber eller andre virksomheder, med hvilke fonden har den dér anførte forbindelse, anses som dattervirksomheder.

Stk. 2. En moderfond og dens dattervirksomheder udgør i forening en koncern.

§ 3. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen afgør i tvivlstilfælde, om en fond er omfattet af denne lov.

Kapitel 2. Navn

§ 4. Erhvervsdrivende fonde skal i deres navn benytte ordet »fond«.

Stk. 2. Erhvervsdrivende fondes navne skal tydeligt adskille sig fra andre fondes navne og må ikke være egnede til at vildlede. I navnet må der ikke uberettiget optages slægtsnavn, firma, særegent navn på fast ejendom, varemærke, forretningskendetegn o.lign., der ikke tilkommer fonden, eller noget, som kan forveksles hermed.

Stk. 3. En erhvervsdrivende fonds navn, hjemsted (hovedkontor) samt det registreringsnummer, hvorunder den er indført i registeret for erhvervsdrivende fonde, skal anføres på fondens breve og andre forretningspapirer.

Stk. 4. Udøver fonden tillige virksomhed under anvendelse af binavne, skal disse angives i vedtægten i forbindelse med fondens navn. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på erhvervsdrivende fondes binavne. Ved benyttelse af binavnet skal fondens hovednavn tilføjes binavnet i parantes.

Kapitel 3.

Registrering af stiftelsen Vedtægt

§ 5. En erhvervsdrivende fond skal af be-

styrelsen anmeldes til registrering i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (registeret for erhvervsdrivende fonde).

Stk. 2. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan kræve de oplysninger, der er nødvendige for at bedømme, om betingelserne for registrering er opfyldt.

§ 6. En erhvervsdrivende fond, der ikke er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, kan ikke som sådan erhverve rettigheder eller indgå forpligtelser. Den kan heller ikke være part i retssager bortset fra søgsmål om stiftelsen.

Stk. 2. For forpligtelser, der før registreringen indgås på fondens vegne, hæfter de, der har indgået forpligtelsen eller har medansvar herfor, solidarisk. Ved registreringen overtager fonden disse forpligtelser.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder ikke for fonde, der tidligere har drevet virksomhed i henhold til lov om fonde og visse foreninger.

§ 7. For en erhvervsdrivende fond skal der oprettes en vedtægt. Denne skal indeholde angivelse af:

- 1) fondens navn,
- 2) fondens stifter (stiftere),
- 3) den kommune her i landet, hvor fonden skal have sit hjemsted (hovedkontor),
- 4) fondens formål,
- 5) grundkapitalens størrelse, og hvorledes den er indbetalt (kontant eller i andre værdier),
- 6) hvorvidt fonden i forbindelse med stiftelsen i øvrigt skal overtage andre værdier end kontanter,
- 7) eventuelle særlige rettigheder eller fordele, der er tillagt stiftere eller andre,
- 8) antallet af bestyrelsesmedlemmer, og hvorledes de udpeges,
- 9) regnskabsaflæggelse, herunder regnskabsåret,

10) anvendelse af overskud.

Stk. 2. Dokumenter, hvortil der henvises i vedtægten, men hvis hovedindhold ikke er gengivet i vedtægten, skal vedhæftes denne.

Stk. 3. Fastsætter bestyrelsen almindelige retningslinier vedrørende de i stk. 1, nr. 4 og 10, nævnte forhold, skal disse indsendes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

§ 8. Bestemmelser i en vedtægt, der tillægger medlemmer af en bestemt familie eller visse familier fortrinsret til uddeling fra en fond, har ikke retsvirkning efter deres indhold, i det omfang fortrinsretten rækker videre end til personer, der lever på stiftelsestidspunktet, og til én i forhold til disse ufødt generation.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder tilsvarende for bestemmelser i en vedtægt, der tillægger medlemmer af en bestemt familie eller visse familier fortrinsret til at indtage en bestemt stilling eller til på anden måde, herunder i form af arbejdsvederlag, at oppebære økonomiske ydelser fra fonden eller fra en virksomhed, hvorover fonden har en bestemmende indflydelse. Dette gælder dog ikke hverv som medlem af bestyrelsen.

Kapitel 4. Kapital

§ 9. En erhvervsdrivende fond skal have en grundkapital på mindst 300.000 kr. Fonden kan ikke registreres, før den i vedtægten fastsatte grundkapital er fuldt indbetalt.

Stk. 2. Skal indbetaling af en fonds grundkapital helt eller delvis ske i andre værdier end i kontanter (apportindskud), eller skal en fond overtage sådanne værdier i forbindelse med oprettelsen, skal der redegøres for de omstændigheder, der er af be-

tydning for bedømmelsen af indskuddet eller overtagelsen. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af de enkelte indskudte eller overtagne aktiver og skal angive navn og bopæl på de personer, der er omfattet af aftale om indskud eller overtagelse. I forbindelse hermed skal der afgives erklæring af en statsautoriseret eller registreret revisor om den værdi, hvortil de indskudte eller overtagne aktiver kan optages i balancen, herunder oplysning om den anvendte fremgangsmåde ved vurderingen.

Stk. 3. Apportindskud skal kunne gøres til genstand for økonomisk vurdering og kan ikke foretages ved påtagelse af forpligtelse til at udføre arbejde eller erlægge tjenesteydelse.

Stk. 4. For aktier og obligationer, der er optaget til notering på Københavns Fondsbørs, kan den senest noterede køberkurs lægges til grund. For andre aktier, for andre obligationer, for anparters i anpartsselskaber samt for kapitalandele i dattervirksomheder kan skattekursen lægges til grund.

Stk. 5. Såfremt erklæring ikke er afgivet inden for de sidste fire måneder før anmeldelse i henhold til § 53, stk. 2, skal der afgives en supplerende erklæring fra den revisor, der har afgivet erklæringen, om apportindskuddets værdi i mellemtiden er ændret væsentligt.

§ 10. En erhvervsdrivende fonds grundkapital kan forhøjes ved bestyrelsens beslutning:

- 1) ved overførelse af reserver eller overskud ifølge fondens senest reviderede årsregnskab eller
- 2) ved arv, gave eller lignende bidrag, som fonden har modtaget til forhøjelse af grundkapitalen.

Stk. 2. Bestyrelsen foretager de ændringer af vedtægten, der er en nødvendig følge af en forhøjelse i henhold til stk. 1.

Stk. 3. Ved kapitalforhøjelse, der sker på grundlag af arv, gave eller lignende bidrag i andre værdier end kontanter, gælder reglerne i § 9, stk. 2-5, idet erklæring efter stk. 2, sidste pkt., dog afgives af fondens revisor.

Stk. 4. Ved kapitalforhøjelse, der sker i form af overførelse af reserver eller overskud, skal fondens revisor afgive erklæring om, at fondens økonomiske stilling ikke er forringet på en sådan måde, at de reserver eller overskud, der overføres, ikke længere er til stede.

Stk. 5. Kapitalforhøjelse efter stk. 1 skal anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden en måned efter beslutning om overførelse fra reserver eller overskud, henholdsvis efter indbetaling af forhøjelsesbeløbet.

§ 11. Nedsættelse af grundkapitalen kræver fondsmyndighedens samtykke. Industriministeren kan fastsætte regler om meddelelse af samtykke, herunder om underretning af kreditorer, og om indgivelse af anmeldelse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Stk. 2. Vedtægten kan bestemme, at grundkapitalen gennem et nærmere fastsat tidsrum skal nedsættes med bestemte beløb eller bestemte andele med henblik på uddeling til formålet. De nødvendige vedtægtsændringer som følge af en nedsættelse beslutes af bestyrelsen og skal anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden en måned efter beslutningen. Uddeling i henhold til 1. pkt. og nedsættelse af grundkapitalen kan kun ske, såfremt fondens revisor erklærer, at fonden efter udelingen vil have utvivlsomt tilstrækkelige midler til at dække sine kreditorer.

Stk. 3. Grundkapitalen kan ikke nedsættes til et beløb under det i § 9, stk. 1, 1. pkt., fastsatte mindstebeløb.

Kapitel 5. Ledelse

§ 12. En erhvervsdrivende fond ledes af en bestyrelse, der ud over de bestyrelsesmedlemmer, der vælges efter § 22, stk. 1, 1. pkt., består af mindst 3 medlemmer. En fortegnelse over medlemmerne af bestyrelsen skal indsendes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen ved registrering.

Stk. 2. Bestyrelsen kan ansætte en eller flere direktører.

Stk. 3. Flertallet af bestyrelsens medlemmer må ikke være ansat som direktører i fonden. En direktør må ikke uden fondsmyndighedens samtykke vælges til formand.

§ 13. Bestyrelsesmedlemmer og direktører skal være myndige. Direktører og mindst halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne skal være bosat her i landet, medmindre fondsmyndigheden undtager fra dette krav eller kravet strider mod internationale forpligtelser.

§ 14. Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid udtræde af bestyrelsen.

Stk. 2. Et bestyrelsesmedlem skal udtræde, såfremt denne er under konkurs.

Stk. 3. Et bestyrelsesmedlem, der gør sig skyldig i en handling, som gør den pågældende uværdig til fortsat at være medlem af bestyrelsen, skal udtræde af bestyrelsen.

Stk. 4. Et bestyrelsesmedlem, som på grund af længerevarende sygdom eller anden svækkelse har vist sig ude af stand til at beklæde hvervet som medlem af bestyrelsen, eller som har vist sig klart uegnet, skal udtræde af bestyrelsen.

§ 15. Fondsmyndigheden kan afsætte et bestyrelsesmedlem eller en direktør, der ikke opfylder betingelserne i § 13. Fonds-

myndigheden kan endvidere afsætte et bestyrelsesmedlem, der ikke opfylder kravene i oprettelsesdokumentet for fonden eller vedtægten, eller som skal udtræde af bestyrelsen efter reglerne i § 14, stk. 2-4.

§ 16. Ved et bestyrelsesmedlems afgang udpeges det nye medlem i overensstemmelse med vedtægten.

Stk. 2. Sker udpegning ikke i overensstemmelse med vedtægten, foretages den af fondsmyndigheden.

§ 17. Stifteren, dennes ægtefælle eller personer, der er knyttet til de nævnte personer ved slægts- eller svogerskab i ret op eller nedstigende linje eller sidelinjen så nært som søskende, kan ikke uden fondsmyndighedens samtykke udgøre bestyrelsens flertal.

Stk. 2. Stiftes en fond af et selskab, kan en person, der direkte eller indirekte ejer mere end halvdelen af den stemmeberettigede kapital i selskabet, ikke uden fondsmyndighedens samtykke udgøre bestyrelsens flertal sammen med de personer, der er knyttet så nært til den pågældende som angivet i stk. 1, ligesom de sidstnævnte personer heller ikke uden fondsmyndighedens samtykke kan udgøre bestyrelsens flertal.

§ 18. Lovens bestemmelser om bestyrelsesmedlemmer finder tilsvarende anvendelse på suppleanter for disse.

§ 19. Vederlag til bestyrelsesmedlemmer må ikke overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang.

Stk. 2. Industriministeren kan fastsætte regler om størrelsen af vederlaget til bestyrelsesmedlemmer. Et vederlag, der ikke er fastsat i overensstemmelse med disse

regler, skal godkendes af fondsmyndigheden.

Stk. 3. Fondsmyndigheden kan nedsætte et vederlag, der findes for højt.

§ 20. Et bestyrelsesmedlem eller en direktør må ikke deltage i behandlingen af spørgsmål om aftaler mellem fonden og den pågældende selv eller søgsmål mod den pågældende selv eller om aftaler mellem fonden og tredjemand eller søgsmål mod tredjemand, hvis den pågældende deri har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod fondens.

§ 21. Formanden skal sørge for, at bestyrelsen holder møde, når dette er nødvendigt, og skal påse, at samtlige medlemmer indkaldes.

Stk. 2. Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når halvdelen af medlemmerne eller det højere antal, som foreskrives i vedtægten, er til stede. Medmindre vedtægten bestemmer andet, træffer bestyrelsen beslutning ved simpelt stemmeflertal, og formandens stemme er i tilfælde af stemmelighed afgørende.

Stk. 3. Fondens bestyrelse må kun med fondsmyndighedens samtykke foretage eller medvirke til ekstraordinære dispositioner, som kan medføre risiko for, at vedtægten ikke kan overholdes.

Stk. 4. Over forhandlingerne i bestyrelsen skal der føres en protokol, der underskrives af samtlige tilstedeværende medlemmer. Et bestyrelsesmedlem eller en direktør, der ikke er enig i bestyrelsens beslutning, har ret til at få sin mening indført i protokollen.

§ 22. De i aktieselskabsloven og i henhold til denne fastsatte regler om medarbejderes valg af bestyrelsesmedlemmer finder tilsvarende anvendelse på en erhvervsdri-

vende fond og dens dattervirksomheder. De bestyrelsesmedlemmer, der vælges af medarbejderne, deltager kun i behandlingen af spørgsmål, som ikke vedrører erhvervsvirksomheden, såfremt dette er bestemt i vedtægten. I det omfang nye bestyrelsesmedlemmer skal udpeges af bestyrelsen, deltager de bestyrelsesmedlemmer, der er valgt af medarbejderne, ikke i udpegelsen, medmindre andet er bestemt i vedtægten.

Stk. 2. Hvor de af medarbejderne valgte bestyrelsesmedlemmer efter stk. 1, 2. eller 3. pkt., ikke deltager i behandlingen, medregnes de pågældende bestyrelsesmedlemmer ikke, når det til en beslutning kræves, at et bestemt antal af medlemmerne eller en bestemt del af bestyrelsen er til stede.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse på moderfonde, jfr. § 2, hvis erhvervsmæssige virksomhed udelukkende består i drift af massemedier og hermed beslægtet virksomhed.

§ 23. I en moderfond skal de enkelte medlemmer af fondens bestyrelse og direktion ved deres indtræden i bestyrelsen eller direktionen give bestyrelsen meddelelse om deres kapitalandele i dattervirksomheder samt meddelelse om senere erhvervelse og afhændelse af sådanne andele. Disse meddelelser skal indføres i en særlig protokol. Fondens bestyrelse kan vælge at føre en fælles protokol for samtlige virksomheder i koncernen.

Stk. 2. Bestyrelsesmedlemmer og direktører i en moderfond må ikke udføre eller deltage i spekulationsforretninger vedrørende kapitalandele i dattervirksomheder.

§ 24. Bestyrelsen i en moderfond skal underrette en dattervirksomhed, så snart et koncernforhold er etableret. En dattervirksomhed skal give moderfonden de oplys-

ninger, som er nødvendige for vurderingen af koncernens stilling og resultatet af koncernens virksomhed.

Stk. 2. En moderfond skal løbende underrette dattervirksomheder om forhold, der har interesse for koncernens erhvervsvirksomhed som helhed. En dattervirksomhed skal endvidere underrettes om påtænkte beslutninger af væsentlig betydning for dattervirksomheden.

§ 25. Bestyrelsen forestår ledelsen og organisationen af en erhvervsdrivende fonds virksomhed. Findes der en direktion, forestår ledelsen af bestyrelsen og direktionen.

Stk. 2. Direktionen varetager den daglige ledelse af fonden og skal derved følge de retningslinier og anvisninger, som bestyrelsen har givet.

Stk. 3. Bestyrelsen skal påse, at bogføringen og formueforvaltningen kontrolleres på en efter fondens forhold tilfredsstillende måde. Er der ansat en direktion, skal denne sørge for, at fondens bogføring sker under iagttagelse af lovgivningens regler herom, og at formueforvaltningen foregår på betryggende måde.

Stk. 4. Prokura kan kun meddeles af bestyrelsen.

§ 26. Et medlem af bestyrelsen, en direktør, fondsmyndigheden eller Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan forlange, at bestyrelsen indkaldes.

§ 27. En erhvervsdrivende fond forpligtes ved retshandler, der på fondens vegne indgås af den samlede bestyrelse eller af et medlem af bestyrelsen eller af en direktør.

Stk. 2. Den tegningsret, som efter stk. 1 tilkommer det enkelte medlem af bestyrelsen og af direktionen, kan i vedtægten begrænses således, at tegningsretten kun

kan udøves af flere medlemmer i forening eller af et eller flere bestemte medlemmer hver for sig eller i forening. Anden begrænsning i tegningsretten kan ikke registreres.

Kapitel 6. Årsregnskab og revision

Årsregnskab m.v.

§ 28. For hvert regnskabsår udarbejder bestyrelsen og direktionen i overensstemmelse med lovgivningens og vedtægtens regler herom et årsregnskab bestående af resultatopgørelse, balance og noter. I moderfonde udarbejdes tillige et koncernregnskab, der består af resultatopgørelse, balance og noter. Endvidere udarbejdes en årsberetning. De opregnede dele udgør en helhed.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 1, stk. 2-4, § 2, stk. 3, §§ 2 a-5, § 8, kapitlerne 3-8 a samt § 63 i lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab m.v. (årsregnskabsloven) finder tilsvarende anvendelse på erhvervsdrivende fonde med de fravigelser og tilpasninger, der følger af fondes særlige forhold.

Stk. 3. Udøver en fond aktiviteter, der efter deres karakter eller formål adskiller sig væsentligt fra fondens erhvervs-mæssige virksomhed,

- 1) skal indtægter og udgifter samt aktiver og passiver vedrørende sådanne aktiviteter, i det omfang det er nødvendigt for at opfylde årsregnskabslovens § 4, stk. 2, optages særskilt i årsregnskabet og koncernregnskabet under særlige hovedposter med passende benævnelser og med forklaring i noterne af posternes særlige karakter,
- 2) kan finansielle anlægsaktiver vedrørende sådanne aktiviteter værdiansættes anderledes end foreskrevet i årsregnskabslovens §§ 26-29. Disse posters særlige

karakter skal forklares i noterne. Fravigelsen skal behørigt begrundes i noterne, der tillige skal angive fravigelsernes indvirkning på fondens aktiver og passiver, økonomiske stilling og resultat.

Stk. 4. Moderfonde, der ikke omfattes af § 1, stk. 2, nr. 1 og 2, og som ej heller, bortset fra konvertible gældsbreve, har tilgodehavender hos eller har stillet sikkerhed for dattervirksomheder, kan, når forholdene taler derfor, udarbejde koncernregnskabet ved alene at konsolidere dattervirksomhedernes regnskaber. I så fald skal der i årsberetningen gives oplysning om anvendelse af denne fremgangsmåde med angivelse af koncernens årsresultat og egenkapital opgjort efter reglerne i kapitel 8 i årsregnskabsloven. Angivelse af koncernens årsresultat og egenkapital kan udelades, hvis kapitalandelene værdiansættes i moderfondens årsregnskab i medfør af årsregnskabslovens § 40.

Stk. 5. Er en fond ved en vedtægtsbestemmelse eller aftale knyttet til en erhvervsdrivende virksomhed eller en anden fond, skal der redegøres herfor i fondens årsregnskab eller i årsberetningen.

Stk. 6. Industriministeren kan foreskrive særlige skemaer, som fonde skal benytte ved opstilling af årsregnskabet og koncernregnskabet. Industriministeren kan endvidere fastsætte regler om, hvorledes de af stk. 3 omfattede undtagelser skal specificeres og indgå i årsregnskabet og koncernregnskabet.

Revision

§ 29. En erhvervsdrivende fonds årsregnskab og koncernregnskab skal undergives revision af en eller flere revisorer udpeget af bestyrelsen eller i henhold til vedtægten.

Stk. 2. Er der ingen revisor i fonden, udpeger fondsmyndigheden en revisor.

Stk. 3. Revisor skal være myndig. Revisor skal have bopæl her i landet, medmindre fondsmyndigheden undtager fra dette krav eller kravet strider mod internationale forpligtelser eller mod bestemmelser fastsat af industriministeren.

Stk. 4. Lovens bestemmelser om revisorer finder tilsvarende anvendelse på revisor-suppleanter.

§ 30. (Ophævet).

§ 31. (Ophævet).

§ 32. En revisor kan afsættes af den, der har valgt revisoren, eller af fondsmyndigheden.

§ 33. (Ophævet).

§ 34. I forbindelse med sin kritiske gennemgang af fondens regnskabsmateriale og fondens forhold i øvrigt skal revisor efterkomme de krav vedrørende revisionen, som Erhvervs- og Selskabsstyrelsen eller fondsmyndigheden stiller.

Stk. 2. Revisor kan i øvrigt i påtegningen meddele oplysninger, som revisor anser det for rigtigt at lade komme til Erhvervs- og Selskabsstyrelsens eller fondsmyndighedens kundskab.

§ 35. (Ophævet).

§ 36. (Ophævet).

§ 37. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og fondsmyndigheden kan pålægge revisor at give oplysninger om fondens forhold.

§ 38. (Ophævet).

§ 39. For fonde, der er undergivet statslig eller kommunal revision, finder reglerne

om revision i kapitel 6 og i årsregnskabsloven ikke anvendelse.

Kapitel 7.

Uddeling og overskudsanvendelse

§ 40. Det påhviler bestyrelsen at foretage uddeling i overensstemmelse med § 41 til de formål, der er fastsat i vedtægten. Bestyrelsen kan foretage rimelige henlægninger til konsolidering af fonden.

§ 41. Uddeling kan kun ske af følgende midler:

- 1) årsresultatet, overført overskud fra tidligere år og andre reserver, der ikke er bundne ifølge fondens vedtægt, efter fradrag af udækket underskud og pligtige henlægninger,
- 2) kapitalnedsættelsesbeløb efter § 11.

§ 42. Såfremt uddelingen til formålet står i klart misforhold til fondens midler, kan fondsmyndigheden henstille til bestyrelsen at overveje at søge uddelingen forøget eller nedsat.

Stk. 2. Må uddelingen størrelse anses for at indebære fare for en krænkelse af fondens vedtægt, kan fondsmyndigheden efter forhandling med bestyrelsen pålægge bestyrelsen at foretage de fornødne dispositioner med henblik på en forøgelse eller nedsættelse af uddelingen.

Stk. 3. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan efter udtalelse fra fondsmyndigheden pålægge bestyrelsen at foretage henlægninger.

§ 43. Bestyrelsen kan ikke tillægge stiftere, bestyrelsesmedlemmer, revisorer, direktører eller personer, der indtager en ledende stilling i fonden, andre ydelser end et vederlag, som ikke må overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og

arbejdets omfang. Tilsvarende gælder for den, der er knyttet til en af de nævnte personer ved ægteskab eller fast samlivsforhold.

Stk. 2. Ydelse af lån og sikkerhedsstillelse for lån til den i stk. 1 nævnte kreds er ikke tilladt.

Kapitel 8. Erstatning

§ 44. Bestyrelsesmedlemmer, direktører og granskningsmænd, som under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet fonden skade, er pligtige at erstatte denne.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til revisorer. Er et revisionselskab valgt til revisor, er både revisionselskabet og den revisor, hvem revisionen er overdraget, erstatningsansvarlige.

Stk. 3. Erstatningen kan nedsættes, når det findes rimeligt under hensyn til skyldgraden, skadens størrelse og omstændighederne i øvrigt.

§ 45. Beslutning om anlæggelse af søgsmål mod bestyrelsesmedlemmer, direktører, granskningsmænd, revisorer eller tredjemand kan træffes af bestyrelsen eller fondsmyndigheden.

§ 46. De i § 44, stk. 1 og 2, nævnte personer er tillige erstatningsansvarlige for skade, de under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet kreditorer eller tredjemand.

Stk. 2. § 44, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

§ 47. Søgsmål mod bestyrelsesmedlemmer, direktører, granskningsmænd eller revisorer kan anlægges ved retten på det sted, hvor fonden har sit hjemsted.

Kapitel 9. Ændring af vedtægten m.v.

§ 48. Efter indstilling fra bestyrelsen og med justitsministerens samtykke kan fondsmyndigheden tillade, at en bestemmelse i en vedtægt ændres. Det kan herunder tillades, at fonden sammenlægges med andre erhvervsdrivende fonde eller opløses.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 finder anvendelse, uanset om der i vedtægten er tillagt bestyrelsen eller andre ret til at ændre vedtægten.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at visse vedtægtsbestemmelser kan ændres af bestyrelsen alene eller af bestyrelsen med fondsmyndighedens tilladelse.

§ 49. Justitsministeren kan efter forhandling med fondsmyndigheden og bestyrelsen beslutte, at en vedtægtsbestemmelse skal ændres, når bestemmelsen er uigennemførlig eller har vist sig klart uhenigtsmæssig.

Stk. 2. Justitsministeren kan beslutte, at en vedtægtsbestemmelse skal ændres, når den strider mod lovgivningen eller oprettelsesdokumentet for fonden.

§ 50. Industriministeren kan fastsætte regler om opløsning af erhvervsdrivende fonde.

Stk. 2. Industriministeren kan fastsætte regler, hvorefter aktieselskabslovens kapitel 15 med de fornødne tilpasninger finder anvendelse på:

- 1) fusion af erhvervsdrivende fonde,
- 2) fusion, hvorved en moderfond overtager en dattervirksomhed, der er et aktie- eller anpartsselskab.

§ 51. Bliver en fond omfattet af denne lov, skal den inden fire måneder anmeldes som erhvervsdrivende fond til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Som bilag til anmeldelse

delsen skal vedlægges en redegørelse fra bestyrelsen om virksomheden. Reglerne i § 5, stk. 2, § 7, stk. 1, nr. 5, samt § 9 finder anvendelse ved registreringen.

§ 52. Hvis en fond ophører med at drive erhvervsvirksomhed, skal bestyrelsen anmelde dette til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Som bilag til anmeldelsen skal vedlægges en redegørelse for virksomhedens ophør. Fonden slettes af registeret for erhvervsdrivende fonde med virkning fra det kommende regnskabsårs begyndelse, og styrelsen underretter fondsmyndigheden herom.

Kapitel 10. Anmeldelse og registrering Fondsmyndighedens og Erhvervs- og Selskabsstyrelsens opgaver Granskning

Anmeldelse

§ 53. I Erhvervs- og Selskabsstyrelsen føres et register over fonde, der er omfattet af denne lov.

Stk. 2. Anmeldelse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i henhold til § 5 skal ske senest tre måneder efter, at vedtægten er underskrevet. Er en fond stiftet ved testamente, skal den anmeldes umiddelbart efter boets slutning.

Stk. 3. Ændring i en fonds vedtægt eller ændring i et forhold, hvorom anmeldelse er sket, skal anmeldes inden en måned til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Stk. 4. Senest seks måneder efter regnskabsårets udgang skal til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen indsendes bekræftet kopi af det reviderede årsregnskab, herunder koncernregnskab, samt af årsberetningen.

Stk. 5. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen sender genpart af anmeldelser samt giver meddelelse om registreringer til fondsmyndigheden.

§ 54. Ved stiftelse, forhøjelse eller nedsættelse af grundkapitalen skal anmeldelsen vedlægges oplysning om de dermed forbundne omkostninger.

Registrering

§ 55. Registrering skal nægtes, såfremt det anmeldte ikke er i overensstemmelse med denne lov, med bestemmelser, som er fastsat i medfør af § 11, stk. 1, § 50 og § 60, stk. 1, eller med vedtægten.

Stk. 2. Kan en anmeldelse ikke registreres på grund af en fejl eller mangel, kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fastsætte en frist til berigtigelse. Sker berigtigelse ikke inden den fastsatte frist, nægtes registrering.

Stk. 3. Anmelderen skal have skriftlig meddelelse om nægtelse af registrering og grunden hertil.

§ 56. Registreringer i registeret for erhvervsdrivende fonde efter denne lov eller efter regler udstedt i henhold til loven og modtagelse af årsregnskab m.v. efter § 53, stk. 4, skal straks bekendtgøres i Statstidende.

Stk. 2. Indholdet af bekendtgørelser i Statstidende anses for at være kommet til tredjemands kundskab.

Stk. 3. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan bestemme, at alle eller nogle registreringer m.v. offentliggøres i en særlig registreringstidende. Styrelsen kan endvidere bestemme, at registrering og offentliggørelse skal ske i styrelsens edb-informationssystem samtidig med eller i stedet for registreringstidende. Oplysninger offentliggjort i edb-informationssystemet og i registreringstidende anses for at være kommet til tredjemands kundskab og har i enhver henseende samme retsvirkning som offentliggørelse i Statstidende.

Fondsmyndighedens og Erhvervs- og Selskabsstyrelsens opgaver

§ 57. Fondsmyndighed efter denne lov udøves af industriministeren. Enhører fondens hovedformål under justitsministerens forretningsområde, udøves fondsmyndigheden af justitsministeren. Det samme gælder, hvis fonden har flere ligestillede formål, der ikke hører under samme minister.

Stk. 2. Ved overtrædelse af bestemmelserne i denne lov kan fondsmyndigheden eller Erhvervs- og Selskabsstyrelsen give bestyrelsen, direktør eller revisor pålæg om at bringe forholdet i overensstemmelse med lovens regler.

Stk. 3. Fondsmyndigheden og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan forlange de oplysninger, der er nødvendige til varetagelse af deres opgaver.

Stk. 4. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan meddele forlængelse af de frister, der er fastsat i denne lov.

§ 57a. Fondsmyndigheden træffer bestemmelse om, i hvilket omfang videregående regler om tilsyn i stadfæstede fondes vedtægter skal gælde ved siden af lovens almindelige regler.

§ 58. Til dækning af udgifterne ved administrationen af denne lov skal de enkelte fonde betale en afgift, jfr. § 60, stk. 2. Afgiften betales henholdsvis ved registreringen og ved indsendelsen af årsregnskab.

Granskning

§ 59. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan bestemme, at der skal foretages granskning af nærmere angivne forhold vedrørende en erhvervsdrivende fond, dens forvaltning eller regnskaber. Styrelsen udpeger en eller flere granskningsmænd. Udgifterne til granskning udredes foreløbig af styrelsen, men afholdes af fonden.

Stk. 2. Reglen i § 61 h i årsregnskabsloven finder anvendelse.

Stk. 3. Granskningsmændene skal afgive en skriftlig beretning til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Styrelsen fastsætter deres vederlag.

Stk. 4. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen sender genpart af beretningen til fondsmyndigheden.

Særlige bestemmelser

§ 60. Industriministeren fastsætter regler om anmeldelse, indsendelse af årsregnskaber m.v., registrering og om udgivelse af en fortegnelse over registrerede fonde.

Stk. 2. Industriministeren kan fastsætte nærmere regler om afgifter i henhold til § 58 og regler om afgifter for anmeldelse, udskrifter m.v. og bekendtgørelse. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har udpantningsret for afgifterne.

§ 61. Dokumenter, der beror i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, er offentligt tilgængelige. Oplysninger, der meddeles Erhvervs- og Selskabsstyrelsen efter § 37 og § 57, stk. 3, samt beretninger efter § 59 er dog kun offentligt tilgængelige i det omfang, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen bestemmer det.

Stk. 2. Industriministeren kan fastsætte bestemmelser om, at oplysninger, der beror i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, og som ikke angår fondens erhvervsvirksomhed, ikke er offentligt tilgængelige.

§ 61a. Henlægger industriministeren sine beføjelser efter loven til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, kan ministeren fastsætte regler om klageadgangen, herunder at klager ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

§ 62. Krænker en registrering nogens ret,

hører spørgsmålet om registreringens udslettelse under domstolene. Sag herom skal anlægges mod fonden senest seks måneder efter registreringens bekendtgørelse i Statstidende. Retten tilsender Erhvervs- og Selskabsstyrelsen udskrift af dommen. Om sagens udfald skal der uden betaling optages bemærkning i registeret for erhvervsdrivende fonde og ske bekendtgørelse i Statstidende.

Stk. 2. Andre afgørelser truffet af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i henhold til loven eller forskrifter udstedt i medfør af loven bortset fra afgørelser som fondsmyndighed, jf. § 57, stk. 1, 1. pkt., kan indbringes for Industriministeriets Erhvervsankenævn senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

Stk. 3. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens fastsættelse af frist efter § 55, stk. 2, og meddelelse af fristforlængelse efter § 57, stk. 4, samt afgørelser efter § 5, stk. 2, § 37, § 57, stk. 3 og § 59 kan dog ikke indbringes for højere administrativ myndighed.

Kapitel 11. **Straffebestemmelser m.v.**

§ 63. Er strengere straf ikke forskyldt efter anden lovgivning, straffes overtrædelse af lovens forskrifter om indsendelse af anmeldelser og årsregnskaber m.v. til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen med bøde. På samme måde straffes bestyrelsesmedlemmer, direktører, revisorer og granskningsmænd eller suppleanter for disse, dersom de ubeføjet røber, hvad de under udøvelsen af deres hverv har fået kundskab om.

Stk. 2. Med bøde straffes forsætlig eller groft uagtsom overtrædelse af:

- 1) § 23, § 25, stk. 3, § 51 eller § 67, stk. 1,
- 2) de i § 28, stk. 2, nævnte bestemmelser i lov om visse selskabers aflæggelse af

årsregnskab m.v., i det omfang en sådan overtrædelse kan straffes efter nævnte lovs § 65.

Stk. 3. Med bøde straffes grov eller gentagen overtrædelse af § 19, stk. 1, § 21, stk. 3, og § 43.

Stk. 4. I forskrifter, der udfærdiges i henhold til loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

§ 64. Undlader en fonds bestyrelse, direktion eller revisor i rette tid at efterkomme de pligter, der påhviler dem i forhold til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen eller fondsmyndigheden, eller som påhviler dem ifølge regler, der udstedes i medfør af loven, kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen eller fondsmyndigheden som tvangsmiddel pålægge de pågældende daglige eller ugentlige bøder.

Kapitel 12. **Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.**

§ 65. Loven træder i kraft den 1. januar 1985. § 48, jfr. § 57, finder anvendelse fra dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende.

Stk. 2. Samtidig ophæves § 1, stk. 5, i lov nr. 370 af 13. juni 1973 om aktieselskaber, som senest ændret ved lov nr. 282 af 9. juni 1982. Endvidere udgår »og 5,« i § 1, stk. 4, i lov nr. 371 af 13. juni 1973 om anpartsselskaber, som senest ændret ved lov nr. 283 af 9. juni 1982.

Stk. 3. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, landsdelenes særlige forhold tilsiger.

§ 66. Tidspunktet for ikrafttrædelsen af § 28, stk. 2, for fonde, der var oprettet inden

den 29. januar 1981, og som har til hovedformål at udøve rederivirksomhed eller har den i § 1, stk. 2, nr. 3, nævnte forbindelse med et aktie- eller anpartsselskab eller anden virksomhed, der har sådant hovedformål, bestemmes af industriministeren. Disse fonde skal i stedet udarbejde årsregnskab og eventuelt koncernregnskab efter reglerne i aktieselskabslovens kapitel 12, bortset fra § 108, med de fravigelser og tilpasninger, der følger af fondes særlige forhold. Bestemmelserne i § 28, stk. 3 og 4, anvendes med de fornødne tilpasninger.

§ 67. Inden seks måneder efter lovens ikrafttræden skal bestående erhvervsdrivende fonde anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Stk. 2. Inden et år efter lovens ikrafttræden skal bestående erhvervsdrivende fonde opfylde bestemmelserne i denne lov, medmindre industriministeren efter forhandling med justitsministeren helt eller delvis undtager fra dette krav. Dette gælder dog ikke § 4, stk. 1 og 2, § 6, § 8 og § 17. For fonde oprettet før lovens ikrafttræden gælder § 12, stk. 1, 2. pkt., først, når der skal udpeges et medlem af bestyrelsen.

Stk. 3. Inden tre år efter lovens ikrafttræden skal bestående fonde tilvejebringe en grundkapital på mindst 300.000 kr. Dette gælder dog ikke, hvis Erhvervs- og Selskabsstyrelsen på grundlag af en erklæring derom fra bestyrelsen finder, at det under hensyn til fondens forhold må anses for udelukket at tilvejebringe en grundkapital af den nævnte størrelse. Bestyrelsens erklæring skal være ledsaget af en udtalelse fra revisor.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 3, 1. pkt., gælder ikke for fonde, der omfattes af § 11, stk. 2.

§ 68. Bestemmelserne i lov nr. 23 af 1. marts 1889 om handelsregistre, firma og prokura om anmeldelse til handelsregistrene af selskaber med begrænset ansvar finder ikke anvendelse på erhvervsdrivende fonde, der har hjemsted her i landet.

Stk. 2. Bliver en fond, der er optaget i handelsregisteret eller i foreningsregisteret, optaget i registeret for erhvervsdrivende fonde, og bekendtgøres dette i Statstidende, slettes fonden af handelsregisteret eller foreningsregisteret. Dokumenter vedrørende en sådan fond overføres til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Lov om fonde og visse foreninger

Kapitel 1. Lovens anvendelsesområde

§ 1 Lovens kapitel 1-12 gælder for fonde, legater, stiftelser og andre selv-
ejende institutioner (fonde).

Stk. 2. Loven omfatter ikke:

- 1) fonde, som er oprettet ved eller i henhold til lov eller ved mellemfolkelig overenskomst mellem Danmark og en anden stat, og som er undergivet tilsyn af en af staterne,
- 2) fonde, med hvilke en kommune eller amtskommune har indgået aftale til opfyldelse af kommunens eller amtskommunens forpligtelser i henhold til lov om social bistand, såfremt fonden ikke varetager andre opgaver,
- 3) folkekirkens selvejende institutioner, trossamfund og godkendte uddannelsesinstitutioner, såfremt fonden ikke ud over sit hovedformål varetager andre opgaver,
- 4) fonde, der er omfattet af lov om erhvervsdrivende fonde,
- 5) fonde, der i medfør af § 1, stk. 4 og 5, i lov om erhvervsdrivende fonde ikke er omfattet af nævnte lov,
- 6) selvejende institutioner, der som vilkår for godkendelse eller tilskud fra det offentlige er undergivet tilsyn og økonomisk kontrol af en offentlig myndighed efter anden lovgivning eller bestemmelser udstedt i henhold til anden lovgivning, og
- 7) selvejende institutioner, hvis drift overvejende dækkes af statslige eller kommunale midler, og som er undergivet tilsyn af det offentlige, hvis det i institutionens vedtægt er fastsat, at det offentlige træffer bestemmelse om anvendelse af institutionens midler i tilfælde af dennes opløsning.

Stk. 3. Fondsmyndigheden kan bestemme, at en fond, som på anden måde end efter denne lov er undergivet et vist statsligt eller kommunalt tilsyn, helt eller delvis skal være undtaget fra loven.

Stk. 4. Fonde, hvis aktiver ikke overstiger 250.000 kr., er ikke omfattet af loven. Bestemmelserne i § 6, stk. 1, § 7, § 8, stk. 1, 2. pkt., og kapitel 9 gælder dog også for disse fonde.

Stk. 5. Reglerne i §§ 38 og 59 gælder også for fonde, som falder uden for lovens område efter stk. 2, nr. 1-3, 6 eller 7, eller stk. 4, eller som er undtaget fra loven i medfør af stk. 3. Afgørelse træffes af den pågældende tilsynsmyndighed.

Bet. s. 43-46, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3101 og 3113-3114, Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2577-2578, 2579-2580 og 2582-2586 og tillæg B, sp. 525-526.

Ved lov nr. 350 af 6. juni 1991 ændredes § 1, stk. 2, nr 1 og 3, stk. 3 og stk. 4, og § 1 blev suppleret med stk. 2, nr. 6 og 7, samt stk. 5.

Til stk. 1

1. Efter § 1, stk. 1, omfatter fondsloven – bortset fra § 2 og kapitel 13 – *fonde, legater, stiftelser og andre selvejende institutioner*. Loven anvender ordet »fond« som fællesbetegnelse, og nye fonde (stiftet efter den 1. januar 1985) skal efter § 3 benytte ordet fond i deres navn. Derimod omfatter § 2 og kapitel 13 *visse (faglige) foreninger*, se nærmere kommentaren til disse bestemmelser.

Ordene »fond«, »legat« o.s.v. har i mange år været anvendt i flæng; der er tale om synonyme, og der knytter sig ingen særlige retsvirkninger til de enkelte betegnelser, jfr. *Bet.* s. 43. Det afgørende er således, om der efter de regler, der gennemgås i det følgende, foreligger en selvejende institution. Man skal i den forbindelse være opmærksom på, at flere »selskaber« og »udvalg« – trods deres navn – efter deres retsgrundlag må anses for at være selvejende institutioner (fonde).

Loven definerer ikke begrebet fond, men både fondsregistreringsloven (lov nr. 213 af 31. maj 1983) og fondslovene bygger på de retningslinier, der er opstillet i fondsudvalgets betænkning. Fondsudvalget henviser på s. 43 i *Bet.* til, at begrebet er så indarbejdet, at der ikke er behov for en legal definition. De væsentligste afgrænsningsspørgsmål findes i forhold til foreninger, smh. *Lennart Lyng Andersen i Advokaten* 1983 s. 268, U 1986 B s. 22 f og U 1992 B s. 211 ff, *Fonde* (1984) s. 21-22, og nærmere nedenfor.

Civilretsdirektoratet har i februar 1992 skrevet en Vejledning om fondsbegrebet (11 s., j.nr. 1991-701-9).

En nærmere afgrænsning af, hvad en fond er, kan mest hensigtsmæssigt foretages i to led. Først behandles, hvilke karakteristika en fond har (ndf. 2); herefter foretages en afgrænsning af fonde i forhold til andre juridiske personer (ndf.4).

Efter fondslovens § 6, *stk. 1, nr. 2*, skal en fonds vedtægt altid indeholde angivelse af fondens hjemsted, jfr. kommentaren til denne bestemmelse med referat af fondsregistrets skrivelse af 20. februar 1985. Loven omfatter kun fonde med hjemsted her i landet, jfr. *Folketingstidende* 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3113. Dette er en fortsættelse af stadfæstelsespraksis, jfr. *Bet.* s. 137.

Fondsregistret har i skrivelse af 20. december 1984 – i anledning af en konkret forespørgsel om en fond, der var stiftet med vedtægtsmæssigt hjemsted i Liechtenstein af en dansk statsborger, (bosat i udlandet), med en kapital, der befandt sig i udlandet – udtalt, at fonden ikke skulle registreres i fondsregistret. Fondsregistret tilføjede, at man ikke herved havde taget stilling til, om fondsstiftelsen var gyldig efter dansk ret.

Det beror således på regler uden for fondslovgivningen, om en dansk statsborgers oprettelse af en fond med hjemsted i udlandet kan tillægges retsvirkninger efter dansk ret. Der vil her navnlig være tale om skatte- og valutaloggivning og – naturligvis – international-privatretlige regler.

2. Hovedbetingelserne for, at der foreligger en fond, er følgende:

2.1. *Fonden skal have en formue, der er uigenkaldeligt udskilt fra stifterens formue.*

Om denne betingelse udtaler *Bet. s. 55* følgende:

»Udvalget har overvejet i lovteksten at stille krav om, at fondens aktiver skal være uigenkaldeligt overdraget til fonden.

Som anført i bemærkningerne til § 1 og § 3 er uigenkaldelig udskillelse af aktiver af økonomisk værdi fra stifterens formue en grundbetingelse for etableringen af en fond. Det er i dag principielt tilstrækkeligt, at stifteren har påtaget sig en retligt bindende forpligtelse, således at han vil handle retsstridigt over for fonden, hvis forpligtelsen ikke opfyldes, og således at der er skabt en ret for fonden eller den, der repræsenterer fonden, til at kræve forpligtelsen opfyldt. Forpligtelsen kan foreligge som et uigenkaldeligt tilsagn om at ville overføre værdier til fonden. I sådanne tilfælde må stifteren have afgivet tilsagnet til enten den udpegede, selvstændige ledelse eller til en trediemand, der repræsenterer fonden. Udskillelsen er ikke uigenkaldelig (retligt bindende), såfremt stifteren har forbeholdt sig ret til at råde over kapitalen, f.eks. ved vilkårligt at tilbagekalde et tilsagn.

I bedømmelsen af, om der er sket en uigenkaldelig udskillelse af aktiver af økonomisk værdi, indgår de almindelige retlige betingelser for at påtage sig bindende forpligtelser. Hertil kommer, at det skal kunne godtgøres, at stifteren har påtaget sig forpligtelsen i tilstrækkeligt klar form. Det er ikke muligt entydigt at angive, hvilke krav der stilles i denne henseende. Som momenter, der kan have betydning, kan nævnes: udpegelse af en selvstændig ledelse, dennes uafhængighed, fastlæggelse af formålet, oprettelse af fundats, eller om en overførelse fysisk har fundet sted. Udvalget har på denne baggrund ikke ment at burde foreslå, at der i loven medtages en udtrykkelig bestemmelse om, at fondens aktiver skal være uigenkaldeligt overdraget til fonden, ligesom man heller ikke i øvrigt – bortset fra registrering – foreslår stiftelsesproceduren reguleret. Udvalget finder, at de gældende almindelige aftaleretlige grundsætninger er tilstrækkelige til at regulere spørgsmålet. Det forudsættes som anført i bemærkningerne til § 3, at det i forbindelse med registreringen påses, at kravet om uigenkaldelig udskillelse af fondens formue er opfyldt.«

Stifterens dispositioner (og intentioner) skal indeholde, at der oprettes en fond (se herved også punkt 11 i kommentaren til § 6). Dette har i praksis givet visse afgrænsningsvanskeligheder i forhold til kapitaler, der *arves* af eksisterende or-

ganisationer. Der foreligger f.eks. ikke en fondsdannelse, hvis stifteren i testamentet anvender formuleringen:

»Til universalarving indsætter jeg X. Arven vil være til fri anvendelse for X«

eller

»Af de obligationer, jeg efterlader, skal X hvert år udbetale renteindtægten til Y. Når Y er afdøet ved døden, får X såvel kapitalen som renterne til fri rådighed.«

I skrivelse af 25. juli 1985 udtalte fondsregistret, at der ikke forelå en fond i et tilfælde, hvor en arv efter arveladers testamente skulle tilfalde et plejehjem med ønske om, at midlerne blev anvendt til plejehjemmets modernisering. Skifteretten havde udbetalt arven til plejehjemmet, og ved fondslovens ikrafttræden stod beløbet stadig i plejehjemmets regnskab under betegnelsen »N. N.'s Fond«.

I 1964 oprettede en kommune en »pris« til minde om en berømt søn. Der blev ikke oprettet fundats, der var ikke etableret en bestyrelse, idet kommunalbestyrelsen traf beslutning om uddeling, og prisen var kun uddelt 2-3 gange. I skrivelse af 5. november 1986 udtalte fondsregistret, at der ikke forelå en fond.

Et tilsvarende problem opstår, når – eksempelvis – en forening opretter en »jubilæumsfond«, hvor der typisk alene afsættes et beløb, uden at der udfærdiges vedtægter eller lignende. Der er mange sager om dette spørgsmål, jfr. *Bikuben*: Nyt om fonde Nr. 2/1989 s. 12 med referat af fondsregistrets j.nr. 13210 (En loge bestyrede et »jubilæumslegat«. Indtægterne skulle tillægges kapitalen, og først på logens 25-års dag skulle der uddeles et beløb til velgørenhed. Herefter skulle kapitalen med renter uddeles ved logens 100-års jubilæum. Fondsregistret udtalte, at der ikke forelå en fond).

Det drøftede spørgsmål må ikke forveksles med de spørgsmål, der knytter sig til sondringen mellem såkaldt »selvstændige« og »uselvstændige« fonde. I *Bet.* s. 215 anfører udvalget, at disse begreber ikke er udtryk for retlige forskelle, men alene faktiske forskelle, og at gyldighedsbetingelserne er de samme.

2.1.1. Det har før fondslovene været drøftet, om det var en gyldighedsbetingelse, at fonden var i besiddelse af en formue. *Aage Michelsen* anfører i *Revision & Regnskabsvæsen* 1973 s. 188 f, at spørgsmålet i det væsentligste har teoretisk interesse. Fondsloven – navnlig §§ 1 og 8 – gjorde imidlertid spørgsmålet aktuelt og praktisk med hensyn til ikke-erhvervsdrivende fonde – og på grund af erhvervsfondslovens § 9, hvorefter en erhvervsdrivende fond skal have en grundkapital på mindst 300.000 kr., der skal være fuldt indbetalt, er det derimod ufor-

nødent at undersøge spørgsmålet for erhvervsdrivende fonde (uagtet de to love bygger på samme fondsbegreb).

Der henvises navnlig til *Ernst Kaufmann*: Erhvervsdrivende selvejende institutioner (3. udg. 1973), bl.a. s. 201 ff, *samme* i *Juristen* 1965 s. 112 f, *Oscar Borum* i *Juristen* 1964 s. 458 ff, *Terkel Lund Nielsen* i U 1966 B s. 174, *Kristian Mogensen* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1969 s. 316, *Erik Severinsen* i *Beskatning ved familieoverdragelser* (1969) s. 225 og 241, *Aage Michelsen* anf.st. s. 188 f, *Lennart Lyngge Andersen* i U 1985 B s. 132 f, i U 1986 B s. 23 og i FSR's Årsskrift 1989 s. 31 ff, 1. udg. af denne bog s. 38 f samt *Polack* i *Revisorbladet* 1992/3 s. 9 f.

I administrativ praksis har man lagt den linie, at en fond skal have en formue eller bindende tilsagn om, at der vil tilgå fonden midler, jfr. fondsregistrets skrivelse af 23. november 1984 til en nystiftet institution, der er blevet fulgt op af en række tilsvarende afgørelser, se f.eks. sag 1989-711-388, der er omtalt nedenfor.

En (ikke-erhvervsdrivende) organisation, der ingen formue har, falder derfor uden for fondsloven. Hvis organisationen senere – f. eks. ved arv eller gave – erhverver midler, afhænger det af kapitalens størrelse, om organisationen gyldigt kan virke under fondsloven, jfr. *Lennart Lyngge Andersen* i U 1985 B s. 132 f, og se i det hele kommentaren nedenfor til § 1, stk. 4 (punkt 11) og § 8.

I sag 1989-711-388 udtalte fondsregistret, at en institution med det formål at varetage regional erhvervsudvikling, ikke var en fond. Der forelå ingen egenkapital, idet driftsudgifterne blev dækket ved tilskud fra nogle kommuner, medens et overskud var betalt til kommunerne. Fondsregistret lagde ved afgørelsen vægt på, at der ikke var en fondsformue, og at midler kunne tilbageføres til stiftere og bidragydere.

2.1.2. I langt de fleste tilfælde vil den arv eller gave, der etablerer fonden, være indbetalt til fonden, men som fremhævet af fondsudvalget er det i første omgang tilstrækkeligt, at stifteren har påtaget sig en bindende forpligtelse over for fonden. Stifterens forpligtelse skal kunne undergives en kvantitativ vurdering, jfr. kommentaren til fondslovens § 8. Efter erhvervsfondslovens § 9, stk. 1, gælder, at en erhvervsdrivende fond ikke kan registreres, før den grundkapital, der er fastsat i vedtægten, er fuldt indbetalt. Denne særrregel skyldes ønsket om en parallel til aktie- og anpartsselskabslovene.

I lyset af praksis kan det konstateres, at der ikke har vist sig de store problemer på området: Fondsstiftere indbetaler i langt de fleste tilfælde fondskapitalen kontant, eller fonden får doneret værdipapirer eller fast ejendom. I ganske enkelte tilfælde doneres løsøregenstande. Fondsregistrets sag 12649 (fra 1989)

rejste dog spørgsmålet, om fondslovenes mindstekapitalskrav kan opfyldes ved, at stifteren indskyder *good-will*. I den konkrete sag var der tale om en erhvervsdrivende fond, og stifteren ønskede at indskyde 80.000 kr. i form af inventar og for 220.000 kr. i form af *good-will*.

Fondsregistret udtalte (ifølge *Bikuben*: Nyt om fonde Nr. 2/1989 s. 12), at stifterens personlige *good-will* i almindelighed ikke kan udgøre en fondskapital eller en del heraf. Samtidig meddelte fondsregistret Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, at der forelå en fond, såfremt kapitalkravet i erhvervsfondsloven var opfyldt. Styrelsen (j.nr. 88-15.843) lagde vægt på, at fondens revisor havde anset værdiansættelsen for rimelig og forsvarlig ud fra erhvervs- og driftsmæssige interesser, og at *good-will* kan indskydes som kapital i aktie- og anpartsselskaber. Fonden blev herefter registreret, jfr. *Bikuben*: Nyt om fonde Nr. 3/1992 s. 25.

2.1.3. Selv om formuen er indbetalt til fonden, er det ikke givet, at kravet om uigenkaldelig udskillelse er opfyldt. Navnlig må fondens midler – være sig kapital eller afkast – ikke efterfølgende kunne tilbageføres til stifteren eller ham nærstående personer. Det er denne betingelse, der giver anledning til de fleste administrative sager.

2.1.3.1. Fondens midler må aldrig kunne tilbageføres til stifteren, stifterens ægtefælle eller faste samlever eller stifterens hjemmeboende børn under 18 år. Dette omfatter:

tilbagebetaling af kapitalen, herunder tilbagebetaling ved fondens opløsning, *legatportioner*,

lån af enhver art, herunder lån mod sikkerhed,

kaution eller garantistillelse for stifterens og denne nærståendes forpligtelser.

Fondsregistrets praksis følger de nævnte retningslinier, se f. eks. skrivelse af 15. marts 1985 (formålet var bl. a. at støtte stifteren og at yde lån til stifteren), skrivelse af 30. april 1985 (støtte til hustru – der også var bestyrelsesmedlem – og børn; ved ophør kunne fondens midler tilbageføres til den samme personkreds), skrivelse af 27. august 1985 (lån til stifteren), skrivelser af 24. januar 1986 og 2. december 1986 (pension til stifterne), skrivelse af 12. februar 1986 (ved ophør skulle midlerne dels mellem stifterne »i lige forhold«), skrivelse af 10. marts 1986 (fonden skulle opløses efter et vist tidsrum, og aktiverne fordeles mellem stifterne), skrivelse af 30. juni 1986 (støtte til stifterne efter bestyrelsens beslutning) samt skrivelse af 7. juli 1987 (stifterne kunne ved fondens opløsning overtage fondens aktiver til regnskabsmæssig nedskrevet værdi). Se også følgende afgørelser:

I skrivelse af 28. oktober 1983 meddelte fondsregistret, at man ikke anså et »mindedegat« for at være en selvejende institution. Legatet var oprettet i 1982, og kapitalen – 1 mill. kr. – var hensat på stifters (et aktieselskabs) balance som et tilgodehavende for legatet. Bestyrelsen bestod af aktieselskabets til enhver tid værende bestyrelse. Det var ikke udtrykkeligt fastsat i fundatsen, at kapitalen aldrig kunne gå tilbage til stifteren.

En disposition, hvorefter renterne af f.eks. en post obligationer skal udbetales til en begunstiget (f.eks. i pensionsøjemed), og hvorefter formuen skal gå tilbage til stifteren, når den begunstigede er død, er ikke tilstrækkelig til at etablere en fond (fondsregistrets skrivelse af 21. februar 1985).

I skrivelse af 20. marts 1985 udtalte fondsregistret, at der ikke forelå en fond i tilfælde, hvor stifteren efter vedtægten skulle have sit indskud tilbage ved fondens opløsning. Fonden havde ikke yderligere midler ved oprettelsen.

Fondsregistrets skrivelse af 25. juni 1985 vedrører et tilfælde, hvor en fond var stiftet af et anpartsselskab. Selskabets bestyrelse bestod af eneanpartshaveren R, der efter fondsvedtægten skulle udpege fondsbestyrelsens medlemmer. Fondens primære formål var at sikre R en efter bestyrelsens skøn årlig rentenyndelse eller legatudbetaling. Fondsregistret udtalte, at der ikke forelå en gyldigt stiftet fond.

Fondsregistrets skrivelse af 18. december 1991 vedrører et tilfælde, hvor fonden havde virket som fond i 12-13 år og var almindelig kendt i offentligheden. Efter henvendelse til fondsregistret blev registreringen imidlertid ophævet, da der efter registrets opfattelse ikke forelå en fond. Registret lagde herved vægt på, at stifteren (en kreditforening) administrerede fonden, og at bestyrelsen bestod af foreningens formand, næstformand og administrerende direktør. Foreningen kunne herudover udpege 4 bestyrelsesmedlemmer. Revisor var sammenfaldende med foreningens, og ved opløsning skulle formuen overføres til foreningens generalreservefond. Opløsning kunne kun ske med boligministeriets samtykke.

Trods bestyrelsens sammensætning og opløsningsbestemmelsen forekommer den sidstnævnte afgørelse ikke rigtig. Når en angiven fond – særligt når den er stiftet af andre end fysiske personer – har virket et stykke tid, og midlerne i det pågældende tidsrum ikke er gået tilbage til stifterne, må det antages, at der foreligger en fond (med den konsekvens, at den nævnte opløsningsbestemmelse er uden retsvirkning), jfr. *Lennart Lynge Andersen* i U 1986 B s. 25. Fondsregistrets afgørelse er yderligere tankevækkende derved, at hensynet til fondens formål – der var af blandet karakter – slet ikke nævnes i afgørelsen, og at der findes afgørelser, hvor fondsregistret har indtaget det modsatte standpunkt, se herved fondsregistrets skrivelser af 24. november, 18. december 1986 og 5. marts 1987 i j.nr. 1986-711-851. Denne sidstnævnte afgørelse blev indbragt for Folketingets ombudsmand, der i skrivelse af 23. april 1990 *ikke* fandt anledning til kritik. Ombudsmanden udtalte bl.a.:

»Ifølge pkt. 5 ledes institutionen af en bestyrelse, som sammensættes således, at hver af de begunstigede lejere – dvs. de grupper underspejderne i Danmark, der i sin tid stiftede institutionen, udpeger ét medlem.

Institutionen har således et bestemt formål og ledes af en bestyrelse, der ganske vist udgår fra, men principielt er uafhængig af stifterne.

Institutionens hovedaktiv – grunden på matr.nr. – er ifølge vedtægtens pkt. 2 i institutionens eje, mens de opførte bygninger tilhører de respektive stiftergrupper. I tilfælde af institutionens opløsning skal nettoformuen ifølge pkt. 11 tilbageføres til de enkelte stiftergrupper.

Det må herefter lægges til grund, at der er sket en udskilning af formuen fra stifterens økonomi. Der er ifølge det oplyste ikke i tiden efter institutionens oprettelse i 1976 sket en tilbageføring af midler til stifterne i henhold til vedtægten, og der blev således i tiden frem til fondslovens ikrafttræden praktiseret en effektiv adskillelse mellem institutionen og stiftergruppernes økonomi.

Herefter kan det ikke give mig grundlag for kritik, at Fondsregistret har anset institutionen for omfattet af fondsloven.«

Se om udskillelsspørgsmålet også U 1989.1039 H (fuldstændigt refereret i TFS 1989, nr. 586), der ganske vist omhandler en (påtænkt) foreningsdannelse:

En person solgte i 1975 sin revisorvirksomhed til en kollega. Denne skulle som vederlag i 10 år betale en årlig ydelse, der skulle beregnes som en procentdel af de fremtidige honorarer. Sælgeren forærede disse ydelser til en forening, som han havde stiftet, og hvis formål var at støtte medlemmerne ved erhvervelse og bibeholdelse af bolig eller erhvervssteder og at yde medlemmerne støtte ved etablering, studier, retshjælp, bogudvidelser, sygdom og død. En undersøgelse foretaget af skattevæsenet for årene 1976 til 1981 viste, at foreningens midler udelukkende var kommet foreningsstifteren, dennes hustru og deres børn tilgode. Undersøgelsen viste også, at den bestemmende indflydelse i foreningen udelukkende have været hos foreningsstifteren.

Højesteret fastslår, at overdragelsen til foreningen ikke udgør en fuldbyrdet gavedisposition, idet der ikke er foretaget en definitiv udskillelse fra stifterens formue. Højesteret fremhæver bl.a., at de årlige ydelser principielt ville være indkomstskattepligtige for foreningsstifteren, at dispositionen har haft til formål at undgå beskatning, og at foreningens midler udelukkende er kommet foreningsstifteren og dennes familie tilgode.

2.1.3.2. Spørgsmålet, om *stifteren* kan forbeholde sig en vis rentenydelsesret – og ved eksempelvis løsøre og fast ejendom kan forbeholde sig en vis brugsret – har givet anledning til såvel sager som udtalelser i teorien. I U 1986 B s. 25 f (og FSR's Årsskrift 1989 s. 53 ff) peger *Lennart Lynge Andersen* på, at forarbejderne til loven giver anledning til en lille usikkerhed, og i Revision & Regn-

skabsvæsen 1989/12 s. 73 advokerer *Allan Philip* – med henvisning til egne erfaringer – for, at rentenydelse principielt bør tillades. Begge forfatterne ser spørgsmålet i relation til almindelige regler om selvåndlæggelse.

Efter fondslovens § 31 (og erhvervsfondslovens § 43) ligger det klart, at *bestyrelsen* ikke kan tillægge stifteren eller dennes ægtefælle en rentenydelsesret, og efter praksis foreligger der ikke en fond, hvor stifteren (eller denne nærstående) har forbeholdt sig fuldstændig rentenydelsesret. Se herved også U 1989.1039 H, der er nævnt ovenfor.

Selv om de regler, der er nævnt under 2.1.3.1, må antages at være funderet i sådanne synspunkter, at de vil kunne anvendes også ved rentenydelser, har fondsregistret ikke skabt en praksis, der giver faste retningslinier. Afgørelserne er dog udtryk for en meget betydelig tilbageholdenhed med hensyn til i det hele taget at anerkende rentenydelser. Fondsregistrets afgørelse af 6. maj og 11. august 1988 (der nævnes nedenfor) forekommer at gå klart for vidt i henseende til at anse forbeholdt rentenydelsesret for forenelig med en gyldig fondsoprettelse.

I skrivelse af 25. februar 1985 udtalte fondsregistret i forbindelse med en anmeldelse til registrering, at der ikke forelå en effektiv udskillelse fra stifterens formue i et tilfælde, hvor stifteren i vedtægten havde bestemt, at hun skulle oppebære fondens nettooverskud, så længe hun levede, således at indkaldelse af legatsøgende først skulle finde sted efter hendes død.

I skrivelse af 26. marts 1986 udtalte fondsregistret, at der ikke forelå en effektiv udskillelse fra stifterens formue i tilfælde, hvor et sommerhus blev overdraget til en fond på vilkår, at stifteren servitutmæssigt blev sikret en livsvarig, vederlagsfri brugsret til ejendommen.

I fondsregistrets skrivelse af 18. marts 1987 var formålet at sikre et bestemt slot og sikre og eventuelt erhverve indboet på slottet. Offentligheden ville få adgang til slottet i et vist omfang i nogle måneder om året. Stifteren forbeholdt sig livsvarig bopælsret på slottet samt brugsret til visse dele af hovedbygningen. Der var endvidere regler om familiens boligforhold. Fondsregistret udtalte, at der ikke var sket en uigenkaldelig udskillelse, da fondens formål i væsentligt omfang tog sigte på at sikre og vedligeholde stifterens ejendom. Det tilføjedes, at det forhold, at offentligheden i beskedent omfang fik adgang til slottet, og at fonden kunne yde støtte til bevarelse af andre danske herregårde, ikke medførte en ændret vurdering.

Afgørelsen blev fulgt op af følgende udtalelse af 8. december 1987:

»Særligt de fondsdannelser, der alene vedrører indbo, en enkelt ejendom eller begge dele, og hvor formålet er, at sikre og vedligeholde ejendommen eller at sikre bevaringen af indbo på stedet, men hvor den hidtidige ejer fortsat nyder godt af brugen, giver anledning til tvivl om, hvorvidt der foreligger en gyldig stiftet fond.

På baggrund af almindelige fondsretlige grundsætninger stilles for at anerkende stiftelsen af en fond krav om, at fondens formue skal være uigenkaldeligt udskilt fra stifterens formue, jfr. betænkning nr. 970 om fonde.

Fondsregistret har hidtil ved registrering fulgt den praksis at afvise anmeldelsen af fonde, såfremt der i vedtægten åbnes mulighed for, at fondens midler tilbageføres til stifter enten ved uddeling eller ved fortsat brug af det overdragne. Således har Fondsregistret afvist en fond, hvis formål var at sikre et slot med omkringliggende park, at sikre og eventuelt at erhverve indboet på slottet, og hvor fonden endvidere kunne erhverve fast ejendom, da fondens formål i væsentligt omfang tog sigte på at sikre og vedligeholde stifterens ejendom. Kopi af Fondsregistrets skrivelse af 18. marts 1987 vedlægges til orientering.

Udover ovennævnte spørgsmål kan fonde, der kun har til formål at eje og vedligeholde et aktiv, give anledning til problemer i relation til § 29 i fondsloven, hvorefter bestyrelsen skal anvende fondens overskud til de formål, der er fastsat i fundatsen. I de udkast til vedtægter for fonde, som har været forelagt Fondsregistret, har der alene været tale om en forpligtelse til at vise møblerne m.v. frem i en meget begrænset periode årligt.«

En fondsregisterafgørelse af 6. maj og 11. august 1988 vedrører et tilfælde, hvor indtægterne ifølge vedtægten skulle tillægges kapitalen, indtil hovedstolen androg 200.000 kr. Kapital herudover kunne udloddes til stifteren. Hvis institutionen blev ophævet, skulle nettoformuen tilbagetales til stifteren.

Bestyrelsen indtog det standpunkt, at midlerne ikke var bindende udskilt og opløste institutionen i overensstemmelse med vedtægtens regler herom. Dette underrettede man Fondsregistret om, der imidlertid den 6. maj 1988 udtalte:

»... I relation til vedtægtens § 5, stk. 2 og § 8, stk. 3 bemærkes, at de almindelige fondsretlige regler ikke fuldstændigt afskærer muligheden for at tilbageføre en vis del af fondens midler til stifter, f.eks. ved en delvis rentenydelsesret. De muligheder for at tilbageføre fondens midler til stifter, som de nævnte bestemmelser indeholder, findes i den konkrete sag at ligge indenfor de tilladte rammer.«

Efter fornyet forhandling mellem parterne udtalte Fondsregistret den 11. august 1988 bl.a. følgende:

»Almindeligvis tilvejebringes muligheden for at tilbageføre en vis del af fondens midler til stifter ved, at der i vedtægten tillægges denne en rentenydelsesret, men tilbageførsel kan også ske på anden måde, f.eks. som angivet i vedtægtens § 5, stk. 2 og § 8, stk. 3.«

Afgørelsen er kommenteret af *Lennart Lynge Andersen* i FSR's Årsskrift 1989 s. 57 f.

Fondsregistrets skrivelse af 1. november 1989 vedrører et tilfælde, hvor et ægtepar havde indskudt 100.000 kr. Formålet var at erhverve en nærmere beskrev-

vet ejendom med henblik på at drive et vækstcenter i overensstemmelse med nærmere nævnte tanker og ideer og at støtte personer med tilknytning til vækstcentret. Stifterne skulle have den fulde brugsret over ejendommens stuehus, og stifterne forestå undervisningen og den daglige ledelse. Fondsregistret udtalte, at det var tvivlsomt, om der var sket en effektiv udskillelse.

2.1.3.3. En fond kan være stiftet på så usædvanlige vilkår, at fondens midler ikke kan anses for udskilt fra stifterens formue.

Fondsregistrets skrivelse af 25. november 1986 vedrører et tilfælde, hvor stifteren havde givet 1 mio. kr. på vilkår, at fondens formue straks blev udlånt til et aktieselskab, hvor stifteren havde en væsentlig indflydelse. Lånet skulle ikke afdrages, medmindre selskabet blev opløst, og lånet skulle respektere alle kreditorer i selskabet. Lånet skulle forrentes med mindst 1 3/4% p.a. og højst 2 3/4% p.a. Fondsregistret udtalte, at fondens midler ikke var udskilt fra stifterens formue.

I skrivelse af 2. december 1986 udtalte fondsregistret, at en fond stiftet i 1977 af to interessenter på grundlag af en gave fra den ene interessent ikke var gyldigt oprettet. Fonden skulle efter vedtægten indtræde som ansvarlig deltager i det pågældende interessentskab og var berettiget til 10% af nettooverskuddet, men deltog i tilfælde af tab med 1/3. Fondens primære formål var at sikre og udbygge interessentskabet, og enhver anbringelse af midler skulle i størst muligt omfang være til gavn for interessentskabet.

Der må stilles særlig strenge krav, hvor en personlig drevet virksomhed overdrages til en fond, og hvor stifteren fortsætter sin virksomhed – nu i fonden. I mange tilfælde vil udskillelseskra­vet udelukke, at der foreligger en fond.

2.1.3.4. En forudsætning for at anse udskillelseskra­vet for opfyldt er, at vedtægtens bestemmelser om ledelse, regnskab og revision m.v. faktisk overholdes. Reglen blev håndhævet af skattemyndighederne før fondslovene, se bl.a. lands­skatterettens kendelse af 5. november 1985, refereret i SKAT 1986, s. 65, og der findes flere registersager om spørgsmålet, bl.a. fondsregistrets skrivelse af 9. juni 1986:

En fond stiftet i 1977 skulle efter vedtægten ledes af en bestyrelse på 3-5 personer, der skulle udpeges inden for efterkommere i lige linie efter stifterne. Der skulle indkaldes til bestyrelsesmøde 2 gange om året, og det påhvilede bestyrelsen at føre protokol over fondens forhandlinger. Endvidere skulle bestyrelsen føre regnskab, der skulle revideres af en statsautoriseret eller registreret revisor. Af sagen fremgik, at der ikke var ført protokol, idet bestyrelsen udelukkende havde afholdt uformelle møder, hvor man var blevet enige om, at der ikke skulle foretages uddelinger. Det første egentlige møde blev afholdt i

1984, hvor der blev valgt en formand, og hvor den ene af stifterne blev valgt til forretningsfører. Regnskaberne for 1981-1985 var alene underskrevet af den pågældende, og der var ikke foretaget revision.

Fondsregistret udtalte, at der ikke forelå en selvejende institution (fond).

I fondsregistrets skrivelse af 22. januar 1987 var fonden oprettet i 1980 på grundlag af et pantebrev på 50.000 kr. Bestyrelsen bestod af de to stiftere, og midlerne lå i et åbent depot i en sparekasse. Fundatsen indeholdt ikke regler om regnskabsaflæggelse, og der var aldrig aflagt regnskab. Fondsregistret udtalte, at der ikke forelå en fond.

2.1.3.5. Dommen refereret i U 1989.921 H er et eksempel på, at en fondsdannelse (foretaget før fondsløvene) var så skrøbelig såvel i henseende til de basale fondsretlige regler som til kapitalgrundlaget, at fonden ikke var kommet til eksistens.

I 1984 oprettede hr. og fru L »Jyske Lokalavisers Fond«. Formålet var at udgive distriktsaviser og at drive reklame- og konsulentvirksomhed. Fondens bestyrelse kunne efter vedtægten til enhver tid ændre formålsparagraffen. Stifterne indskød 10.000 kr. i obligationer, der blev lagt til sikkerhed for fondens kassekredit. Bestyrelsen bestod af stifterne og en tredjemand. Manden fungerede som lønnet direktør og bestyrelsesformand for institutionen og kunne ifølge vedtægten ikke mod sit eget ønske afsættes som formand for bestyrelsen. I øvrigt ansatte og afskedigede bestyrelsen ved simpelt flertal de enkelte bestyrelsesmedlemmer. Virksomheden blev drevet fra ægtefællernes private bopæl, og fonden skulle betale husleje, el og varme – anslået til 48.000 kr. om året – til manden. Gage til direktøren var anslået til 120.000 kr. om året. Der blev ikke aflagt regnskab for fonden, og i januar 1986 traf fondens bestyrelse under hensyn til, at fonden ikke længere kunne antages at blive overskudsgivende, beslutning om at opløse fonden. Fondens formue, obligationer for pålydende 13.000 kr., var den 30. oktober 1985 blevet realiseret og provenuet anvendt til nedbringelse af fondens kassekredit. Bestyrelsen inddrog ikke i sine overvejelser, at der siden fondens stiftelse var gennemført en fondslovgivning.

Baggrunden for retssagen var, at fonden i 1985 havde leaset en fotosætter. Da leasingydelseerne ikke blev betalt, opsagde leasingfirmaet aftalen og rettede kravet (185.000 kr.) mod ægtefællerne. Disse bestred – under henvisning til, at leasingaftalen var indgået med en fond – at de hæftede personligt for beløbet.

Under retssagen spurgte leasingfirmaets advokat fondsregistret, om der forelå en fond. Fondsregistret svarede den 28. april 1987, at Jyske Lokalavisers Fond ikke var en selvejende institution, idet de almindelige betingelser for, at der forelå en fond, ikke havde været til stede. Fondsregistret udtalte bl.a.:

»Når endvidere henses til, at fonden blev drevet fra ægtefællernes private bopæl og bl.a. betalte husleje, el og varme til stifteren, findes der som anført ikke at have været tale om en i forhold til stifteren selvstændig ledelse.

Med hensyn til fondens formueforhold bemærkes, at fonden med erhvervs-mæssig drift for øje blev stiftet med en egenkapital på 10.000 kr. uden garanti for, at yderligere kapital ville blive tilført fonden. For at opnå den nødvendige

likviditet til driften blev de 10.000 kr. i form af obligationer lagt til sikkerhed for en kassekredit. De for driften i øvrigt nødvendige aktiver og yderligere likviditet blev bl.a. tilvejebragt ved leasing, kreditkøb og pantsætning af fondens udestående fordringer. Fra fondens stiftelse den 1. marts 1984 og til efteråret 1985, hvor fonden indstillede driften, blev der således oparbejdet en gæld på ca. 400.000 kr., hvoraf privilegerede lønkrav udgjorde mere end 10%.

Fonden blev således oprettet på grundlag af forventet kredit, uden nogen egenkapital af betydning til sikring af de forpligtelser, fonden påtog sig. Det er Fondsregistrets opfattelse, at kapitalforholdene hverken ved stiftelsen eller senere gav noget grundlag for at betegne institutionen som en fond.

Da afgørelsen er truffet på grundlag af almindelige retsgrundsætninger, er det uden betydning, om »Jyske Lokalavisers Fond« er stiftet den 1. marts 1984 eller senere.«

Vestre Landsret gav leasingfirmaet medhold under henvisning til, at rådighedsbeføjelserne ikke havde tilkommet en ledelse, der var selvstændig i forhold til stifteren. Et anbringende om lempelse i medfør af aftalelovens § 36 blev afvist.

Afgørelsen blev stadfæstet af Højesteret, men Højesteret inddrager tillige spørgsmålet om underkapitalisering. Højesteret udtaler således, at fonden efter en samlet vurdering af formålet med fondens oprettelse, det spinkle og usikre kapitalgrundlag herfor og beslutningsmyndigheden i fondens anliggender, ikke retsyldigt var kommet til eksistens.

Landsrettens afgørelse er omtalt af *Lennart Lyng Andersen* i FSR's Årskrift 1989 s. 42-51.

2.2. *Fonden skal have et eller flere bestemte formål*

Der henvises til kommentaren til § 6, stk. 1, nr. 3.

2.3. *Fonden skal have en selvstændig ledelse i forhold til stifteren*

Før fondslovene har dette krav navnlig foreligget i forbindelse med den administrative praksis, hvorefter skattemyndighederne foretog godkendelse af en fond som selvstændigt skattesubjekt. Denne praksis er nærmere beskrevet i *Bet.* s. 243 ff. Som fremhævet i *Bet.* s. 62 har kravet i almindelighed været anset for opfyldt, hvis et medlem af bestyrelsen har indtaget en uvildig og uafhængig stilling i forhold til stifteren. Det følger f.eks. heraf, at en fond, der alene ledes af stifteren og/eller dennes ægtefælle, ikke kan anses for gyldigt stiftet, se også U 1989.921 H, der er refereret ovenfor (2.1.3.5). De vanskeligste afgrænsningstilfælde opstår, når en fond stiftes af en juridisk person – være sig et aktieselskab, anpartsselskab eller forening, smh. ovenfor i afsnit 2.1.3.1. Har fonden gennem aktiebesiddelse væsentlig indflydelse på et selskab, vil personer, der repræsenterer selskabet eller er i afhængighedsforhold til det, ikke kunne anses for uvildige, jfr. *Finn Thomsen* i Beskatning ved familieoverdragelser (2. udg. 1979) s. 363, men sml. U 1957.627 H.

Hvis fondens fundats blev offentlig stadfæstet («kgl. konfirmeret»), er der normalt i fundatsen stillet krav om, at valg af bestyrelsesmedlemmer og supplementer skal godkendes af det tilsynsførende ministerium. Der er ikke foretaget offentlig stadfæstelse siden 1. januar 1985.

I motiverne til fondsloven udtales følgende, jfr. folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3105:

»Det er justitsministeriets opfattelse, at der ved oprettelsen af en fond bør stilles krav om, at rådighedsbeføjelserne i fonden tilkommer en i forhold til stiftens selvstændig ledelse. Dette krav har hidtil i almindelighed været anset for opfyldt, hvis blot et medlem af bestyrelsen har indtaget en uvildig og uafhængig stilling. Under hensyn til at denne praksis ikke ses at have givet anledning til misbrug, og da der ved lovforslaget i øvrigt sikres en videregående indsigt i fondenes forhold, finder justitsministeriet ikke, at der er tilstrækkelig anledning til at stille yderligere krav.«

På denne baggrund har fondsregistret i flere sager, bl. a. skrivelser af 1. maj og 11. juni 1985, afvist registrering under henvisning til, at fondens bestyrelse alene bestod af stifteren samt dennes ægtefælle og børn. Se også fondsregistrets skrivelse af 9. juni 1986, der er refereret ovenfor.

Kravet om en selvstændig ledelse er ikke opfyldt i tilfælde, hvor stifteren skal give sit samtykke til alle beslutninger eller har en generel vetoet over for bestyrelsens beslutninger jfr. fondsregistrets skrivelser af 3. juni og 12. september 1986. Derimod kan stifteren gyldigt bestemme, at hans samtykke kræves ved *visse* beslutninger, f. eks. vedtægtsændringer eller salg af de midler, der er givet til fonden. Se herved fondsregistrets j.nr. 87-711-1049 (afgørelse fra 1988), der er refereret i *Bikuben: Nyt om fonde* Nr. 1/1989 s. 11, hvor registret udtalte, at man lagde vægt på

»at 2 af de 3 medlemmer af bestyrelsen, der er valgt af institutionens stifter, Byråd, (kan) ifølge vedtægtens § 8, stk. 6, hvis de er enige herom, med opsættende virkning forlange en beslutning udsat på behandling og afgørelse i Byråd. Institutionens bestyrelse skal i så fald respektere byrådets afgørelse.

Denne bestemmelse i vedtægten indebærer mulighed for, at Byråd kan nedlægge veto mod enhver beslutning, der træffes af institutionens bestyrelse. Det kræves blot, at 2 af de af byrådet udpegede medlemmer af bestyrelsen forlanger sagen forelagt byrådet.

Dette er i strid med almindelige fondsretlige grundsætninger, hvorefter en fond ledes af en selvstændig bestyrelse, der er uafhængig af stifteren. Dette medfører blandt andet, at stifteren, Byråd, ikke må have en generel vetoet over for fondsbestyrelsens beslutninger.

Der er derimod ikke noget til hinder for, at stifter ifølge vedtægten i et vist omfang skal give samtykke til visse nærmere angivne dispositioner, f.eks. som

erhvervelse, afhændelse og pantsætning af fast ejendom, godkendelse af havnens regulativ og godkendelse af budget og årsregnskab.

På den baggrund skal man meddele, at Lystbådehavns Fond efter Fondsregistrets opfattelse ikke er en selvejende institution (fond) så længe vedtægtens § 8, stk. 6 indeholder mulighed for at Byråd kan nedlægge veto over for enhver beslutning, der træffes af institutionens bestyrelse.

Det er uden betydning for afgørelsen, at § 8, stk. 6 er indsat i vedtægten med henblik på at søge fonden fritaget for registreringspligten i medfør af erhvervsfondslovens § 1, stk. 5.«

Dommene U 1957.627 H og U 1971.354 Ø må nu antages alene at have retshistorisk interesse.

Vedtægtsbestemmelser, hvorefter bestyrelsens mandat med meget korte mellemrum skal fornyes af stifteren, kan ikke anses for at være forenelige med kravet om en selvstændig ledelse.

Kravet om en selvstændig ledelse har en sådan karakter, at der ikke kan dispenseres fra kravet. Det kan navnlig ikke antages, at gennemførelsen af fondslovens § 16 (og erhvervsfondslovens § 17) medfører ændring heri, jfr. citatet ovenfor fra lovens forarbejder. I skrivelse af 23. januar 1987 har fondsregistret – i anledning af en klage over, at registret havde afvist at registrere en erhvervsdrivende fond, hvor kun stifterne sad i bestyrelsen – udtalt, at erhvervsfondslovens § 17 tager sigte på et andet spørgsmål, nemlig stifterens adgang til sammen med nærstående at udgøre bestyrelsens flertal. Sagt på en anden måde: Den omstændighed, at en bestyrelses sammensætning ikke betyder en krænkelse af fondslovens § 16/erhvervsfondslovens § 17, har ikke i sig selv til følge, at bestyrelsen udgør en så selvstændig ledelse, af der overhovedet foreligger en gyldigt oprettet fond.

2.4 Fonden er et selvstændigt retssubjekt og kan som sådan erhverve rettigheder og indgå forpligtelser

Før den 1. januar 1985 og efter den 1. januar 1992 er en fond et selvstændigt retssubjekt fra stiftelsen, forudsat de almindelige fondsretlige krav og fondslovens regler iøvrigt er opfyldt. En konstatering af, at de mere basale krav ikke er opfyldt, vil ofte – når manglen konstateres efter kort tid, f.eks. af skattemyndighederne – føre til, at fondsdannelsen anses for en nullitet, hvorimod vedtægtens manglende opfyldelse af enkelte krav i fondsloven normalt kan klares med en ændring af fundatsen, uden at fondens eksistens kommer i fare. Som påpeget flere steder i kommentaren indebærer lovændringerne i 1991, at fondsstiftere (og advokater og revisorer) ikke kan spørge offentlige myndigheder til råds, således som det var tilfældet i perioden 1983-1991.

I perioden 1. januar 1985 – 31. december 1991 skulle nystiftede, almindelige

fonde registreres for at opnå retsevne. Der var også registreringskrav for ældre fonde, men her var der ikke tale om en gyldighedsbetingelse.

Loven tager ikke stilling til, om der gælder minimumskrav til en fonds tidsmæssige udstrækning, jfr. nærmere kommentaren til fondslovens § 8. I Bet. s. 47-48 udtales følgende:

»Udvalget har drøftet, hvorvidt det også bør anses for en forudsætning for en fondsdannelse, at fonden skal virke uden tidsbegrænsning eller i hvert fald over en længere årrække. Det kan i denne forbindelse nævnes, at det svenske lovudkast formentlig vil indeholde en afgrænsning af fondsbegrebet, hvori indgår, at der skal være tale om en formue, som varigt er udskilt til varetagelse af bestemte formål.

Også i Danmark gælder det utvivlsomt, at fonde typisk er bestemt til at virke uden tidsbegrænsning. I stadsfæstelsespraksis har man imidlertid accepteret fundatser, der indebar, at ikke blot afkastet, men også formuen, over en forud fastlagt årrække skal anvendes til fondens formål.

Udvalget finder, at denne praksis bør opretholdes under den kommende lovgivning. Efter udvalgets mening kan denne fremgangsmåde meget vel være en rimelig løsning for en stifter, som på den ene side ønsker at tilgodese visse formål gennem oprettelse af en fond og på den anden side gennem adgang til eller pligt til kapitalforbrug vil sikre, at fonden sættes i stand til effektivt at støtte formålet.

Der må dog efter udvalgets opfattelse gælde visse mindstekrav med hensyn til den tidsmæssige udstrækning af virksomheden for at anerkende oprettelsen af en fond. Skal kapitalen således forbruges i løbet af en ganske kort periode, forekommer det ikke rimeligt at varetage formålet gennem oprettelsen af en selvstændig fond. Udvalget har imidlertid ikke ment at burde foreslå en bestemt grænse for den periode, fonden skal virke. Afgørelsen heraf må træffes i forbindelse med oprettelsen, herunder navnlig ved registreringer.«

En meget speciel afgørelse findes i en *utrykt Københavns Byrets dom* af 17. februar 1989 (sag L 1428/1987). 12 personer havde lavet »Den selvejende institution Freds-Festival 1986«. Fondsregistret havde udtalt, at fonden ikke kunne registreres p.g.a. den kortvarige levetid. En skurvognsudlejer påstod initiativtagerne dømt til at betale godt 20.000 kr. i anledning af en aftale, som »fonden« havde indgået. Retten konstaterer, at Freds-Festivalen efter formålet og den tidsmæssige udstrækning ikke er omfattet af fondsloven (- d.v.s. at den er en nullitet). Da de tolv initiativtagere imidlertid havde taget bekræftende til genmæle på »fondens« vegne, blev de frifundet for den personlige forpligtelse – et ganske bemærkelsesværdigt resultat.

I Bet. s. 48 fremhæves som eksempel, at »indsamlingsfonde« eller »komiteer«, der samler midler ind til løsning af en bestemt konkret opgave, ikke kan anses for omfattet af fondslovgivningen. Derimod kan resultatet af komi-

teens arbejde naturligvis blive, at der oprettes en egentlig fond, jfr. *Lennart Lyng Andersen* i U 1986 B, s. 22 f.

3. En fond er en *selvejende institution*, jfr. formuleringen i § 1, stk. 1, »andre selvejende institutioner«. Ejendomsretten til fondens aktiver tilkommer fonden som sådan, og ingen – fysisk eller juridisk – tredjemand uden for fonden kan have ejendomsret til fondens formue. Heri ligger, at formuen ikke falder i arv, og at der ikke gyldigt kan ske udlodning til en »ejerkreds«, hverken i fondens levetid eller ved opløsning af fonden. Såvel i fondens levetid som ved opløsning kan fondens aktiver – bortset fra administrationsomkostninger og offentlige afgifter – alene udloddes til den kreds, der er omfattet af fondens formål. Der kan ikke ske retsforfølgning i fondens aktiver for krav, der påhviler stifteren eller bestyrelsen.

Se herved fondsregistrets skrivelse af 13. februar 1987 vedrørende et aktieselskabs pensionsfond. Den blev ført en konto for hver enkelt funktionær, hvis udvisende udgjorde funktionærens andel af fondens formue, og ved fondens opløsning skulle formuen fordeles mellem kontohaverne. Fondsregistret udtalte, at de almindelige betingelser for en fondsdannelse ikke var opfyldt, idet der ikke forelå en kapital, der tilhørte fonden. Hertil kom, at arrangementet – fælles forvaltning af midler tilhørende personer, der har retskrav på ydelser – havde en sådan karakter, at der ikke forelå et egentlig fondsformål.

Det rammer ikke det rette at tale om, at fondens formue ejes af formålet, cfr. *Ernst Kauffmann*: Erhvervsdrivende selvejende institutioner (3. udg. 1973) s. 210 f. Formålet er interessesubjekt.

Begrebet »selvejende institution« er fyldigt drøftet i U 1975.567 H.

4. Fonde kan i deres opbygning og virkemåde i et vist omfang minde om andre juridiske personer. Der kan i den forbindelse henvises til *Bet.* s. 213-216, der indeholder et notat om spørgsmålet.

Et *familiefideikommis* er en formue, om hvilken det er bestemt, at den skal nedarves i en bestemt familie, således at den efter visse arvegangsregler tilfalder flere ved opretterens død ufødte generationer efter hinanden. Der er bl.a. givet regler om fideikommiss i grundlovens § 84 og lov nr. 139 af 1. maj 1954. Disse regler har været bestemmende for fondslovens § 7, jfr. kommentaren til denne.

Ved skrivelse af 23. november 1983 udtalte fondsregistret, at successorfonde i henhold til 1954-loven på grund af deres særegne beskaffenhed ikke kunne anses for fonde i registreringsmæssig henseende.

Forskellen mellem *båndlagte kapitaler/rentenydelseskapitaler* og fonde ligger navnlig i, at de førstnævnte kapitaler ikke bestyres af en selvstændig ledelse, at der ikke kan ske kreditorfølgning i en båndlagt kapital/rentenydelseskapital, og at båndlagte kapitaler/rentenydelseskapitaler ikke har samme perpetuelle sigte som fonde: Ved nyderens død falder den båndlagte kapital (rentenydelseskapital) i arv.

Der er givet regler om kapitaler, båndlagt ved arv, i arvelovens §§ 58-63. Fondslovgivningen omfatter ikke båndlagte kapitaler og rentenydelseskapitaler. Om rentenydelseskapitaler henvises i øvrigt til kommentaren til § 6, stk. 1, nr. 5.

Afgrænsningen mellem fonde og en række erhvervsdrivende sammenslutninger, *aktieselskaber, anpartsselskaber, interessentskaber, kommanditselskaber, andelsselskaber* og *partsrederier* volder i praksis næppe problemer. De nævnte sammenslutninger er ikke omfattet af fondslovgivningen.

Om *sparekasser* henvises til kommentaren til erhvervsfondslovens § 1.

Foreninger er sammenslutninger med en typisk vekslende medlemskreds, der er stiftet med henblik på varetagelse af et fælles formål. Som udgangspunkt tilkommer ejerbeføjelserne ved foreninger medlemmerne, men det antages, at medlemmerne af en ikke-erhvervsdrivende forening ved udmeldelse af foreningen eller ved opløsning af denne ikke har krav på andel i foreningsformuen, medmindre en sådan ret følger af vedtægterne, jfr. *Poul Meyer: Dansk Foreningsret (1950) s. 117*. Det er ofte bestemt i vedtægterne, at formuen skal gå til et velgørende formål.

I de første år efter fondsregistreringsloven af 1983 (og fondslovene af 1984) lagde fondsregistret med hensyn til afgrænsningen mellem fonde og foreninger navnlig vægt på følgende elementer, jfr. *Lennart Lyngge Andersen i U 1986 B s. 22 f*:

institutionens navn,
om der er medlemmer og graden af medlemsaktiviteter,
forholdet mellem medlemskredsen og den persongruppe, institutionen efter sit formål skal tilgodese,
institutionens indtægtsgrundlag (medlemskontingenter eller -indskud),
formuens fordeling ved institutionens opløsning.

I årene frem til 1983 var der ikke samme anledning som senere til at tage stilling til institutionens rette kategorisering, smh. det der tidligere er anført om »jubilæumsfonde«. I en række tilfælde har afgørelsen været vanskelig at træffe – navnlig fordi materialet omkring stiftelse m.v. ofte har været sparsomt. De største tvivlsspørgsmål er opstået, hvor »fonden« eller »foreningen« er stiftet af en juridisk person.

Det må imidlertid konstateres, at der i årene 1988-1990 blev truffet en række afgørelser på området, der ikke var indbyrdes forenelige. I U 1991.819 H fremlagde appellansens advokat en række afgørelser, hvoraf fremgik, at der var ført en uensartet praksis. Det er ikke fundet fornødent at referere disse – ca. 25 – afgørelser, da den nævnte Højesteretsdom må antages at blive retningsgivende for – nu skattemyndighedernes – praksis og senere domstolsafgørelser.

I U 1991.819 H var forholdene følgende:

Medlemmerne i Provinsbankforeningen besluttede i 1952 at stifte Provinsbankernes Ulykkes-Risikofond, hvis formål er at »yde økonomisk støtte til medlemsbanker, i hvilke funktionærer eller andre, der ved tjenesteforhold eller som medlemmer af ledelsen er knyttet til bankerne, har været udsat for røverisk overfald med død eller invaliditet til følge.« I 1979 tilføjedes til formålsbestemmelsen: »Der kan endvidere i særlige tilfælde ydes økonomisk støtte til fælles uddannelsesmæssige formål.« Risikofondet har medlemmer, og denne medlemskreds er vekslende. Medlemmerne har adgang til at melde sig ud, og medlemskabet ophører, hvis et medlem udtræder af Provinsbankforeningen. Dette er sket i et antal tilfælde. Medlemmerne har efter § 3, stk. 3, *ejendomsret* til Ulykkes-Risikofondets formue. Der er bestemmelse om kontingent, men kontingentforpligtelsen blev hvilende, da der var indbetalt 150.000 kr. Aktiverne er nu på 1,8 mio. kr., og dette skyldes, at der ikke har været udgifter til det primære formål – der har ikke været røveriske overfald med død eller invaliditet til følge i De Dansk Provinsbanker.

Organisatorisk gælder det, at Ulykkes-Risikofondet administreres af Provinsbankforeningens sekretariat, der er medlemmernes sekretariat, og at årsregnskabet skal aflægges på Provinsbankforeningens generalforsamling. Vedtægtsændringer kræver beslutning på en generalforsamling i Provinsbankforeningen, og det skal ske efter de regler, der er fastsat for vedtægtsændringer i Provinsbankforeningens regie.

Bestyrelsen anmeldte i 1983 fondet til fondsregistret efter loven om engangsregistrering af (bestående) fonde. I 1988 bad man imidlertid fondsregistret om at slette registreringen, da man fandt, at der ikke forelå en fond. Dette skete, efter at fondets revisor havde rejst spørgsmålet. Fondsregistret meddelte imidlertid, at fondet var omfattet af fondslovens § 1, stk. 1, og anførte bl.a., at man havde

»lagt vægt på, at institutionen betegnes som og har virket som fond siden 1952. Man har endvidere lagt vægt på, at institutionen ledes af en bestyrelse, og at institutionens formue er uigenkaldeligt udskilt i fondets navn, jfr. vedtægtens § 3, hvorefter medlemskabets ophør medfører fortabelse af medlemsretten til fondets formue. Endelig har man lagt vægt på medlemslemlens ringe betydning, idet indtægterne ifølge regnskaberne for 1985 og 1986 alene består af renteindtægter.«

For Højesteret gjorde Ulykkes-Risikofondets advokat tre hovedpunkter gældende. For det første pegede han på, at praktisk taget alle bestemmelser i vedtægterne talte for, at der forelå en forening og ikke en fond. Det er medlem-

merne, der styrer foreningen, og såvel under forløbet som ved opløsning skal midlerne tilfalde medlemmerne. Han pegede her på, at der først og fremmest var tale om en forsikringsordning, der måtte antages at falde uden for det, man havde tænkt på ved fondsloven.

Dernæst anførtes, at der fra Fondsregistrets side i 1988 og 1989 var truffet flere afgørelser, der ikke var indbyrdes forenelige, og der blev specielt peget på, at Fondsregistret havde udtalt, at Fondsbørsvekselerernes Garantifond ikke var en fond. De to »fonde« havde samme struktur og karakteristika, og i begge tilfælde forelå der et formål af forsikringslignende karakter med det klare sigte at begunstige medlemmerne.

For det tredje henviste Ulykkes-Risikofondets advokat til, at hvis Fondsregistrets afgørelse blev opretholdt, ville realiteten være, at Ulykkes-Risikofondet i al evighed akkumulerede midler. Fondsloven – og almindelige retsgrundsætninger – forbyder jo, at midlerne bliver uddelt til stifterne – og formålsbestemmelsen indeholdt ikke et eksternt uddelingsformål. Hertil kommer, at fondsloven (i § 29) stiller krav om regelmæssig uddeling – medens bestyrelsen jo måtte respektere vedtægternes krav om et røveri med død eller invaliditet til følge.

Højesteret fastslog – i modsætning til Østre Landsret – at der ikke forelå en fond. Højesteret henviser til, at der er medlemmer, der kan nyde godt af såvel det forsikringslignende primære formål som det subsidiære formål, at fonden ledes af de begunstigede, og at fondens formue i tilfælde af opløsning vil kunne udbetales til medlemmerne.

Dommen er omtalt af *Lennart Lynge Andersen* i U 1992 B s. 211 ff.

Under sagen fremhævede fondsregistret som et væsentligt punkt, at Ulykkes-Risikofondet i sin tid selv havde anmeldt sig som fond til fondsregistret. Det må antages, at Højesteret har taget afstand fra dette synspunkt, se således Erhvervsankenævnets kendelse af 24. juni 1992 (j.nr. 89-25.623).

I kendelsen fastslås, at »Errindlev-Hallen« ikke er en fond. Ankenævnet udtaler følgende:

»Efter en samlet vurdering af Errindlev-Hallens vedtægter og de fremkomne oplysninger om hallens virksomhed finder ankenævnet, at hallen ikke kan betragtes som en selvejende institution (fond) efter lov om erhvervsdrivende fonde § 1, stk. 1, men må betragtes som en forening. Ankenævnet har herved navnlig lagt vægt på følgende forhold: Hallen havde ikke ved sin oprettelse nogen formue, men denne skulle tilvejebringes ved medlemmernes aktivitet som beskrevet i vedtægternes § 2. Vedtægterne er i enhver henseende formuleret som vedtægterne i en traditionel kontingentforening, og det er efter vedtægterne medlemmerne, der har den bestemmende indflydelse på hallens forhold. Det er ikke nærmere oplyst, i hvilket omfang medlemmerne faktisk øver indflydelse på foreningens forhold, f.eks. ved at deltage i generalforsamlinger, eller i hvilket omfang medlemmerne deltager i foreningens virksomhed, herunder i det praktiske arbejde med hallens drift og med afviklingen af de ind-

tægtsskabende aktiviteter. Det må imidlertid efter foreningens karakter – en idrætshal opbygget af et lokalsamfund – antages, at medlemmernes vedtægtsmæssige indflydelse i givet fald – f.eks. i eventuelle krisesituationer – vil være en realitet. Der er endvidere intet i det fremkomne, der tyder på, at foreningsformen skulle være valgt for at omgå fondslovgivningens intentioner. Det er efter praksis ikke afgørende, at foreningen i vedtægterne selv har betegnet sig som en selvejende institution, eller at man i sin tid anmeldte sig som en sådan til Fondsregistret (jf. Højesterets dom af 6. august 1991, Ugeskrift for Retsvæsen 1991, s. 819).

Da Errindlev-Hallen efter det ovenfor antagne ikke er omfattet af lov om erhvervsdrivende fonde, er forudsætningen for den påklagede afgørelse bortfaldet. Der bliver herefter ikke spørgsmål om at tage stilling til, om hallen ville være erhvervsdrivende i lovens forstand, hvis den var en af loven omfattet fond.«

Afgørelsen forekommer utvivlsomt rigtig. – Det er dog ejendommeligt, at Ankenævnet har realitetsbehandlet sagen, idet Ankenævnet reelt har behandlet en afgørelse truffet af fondsregistret, hvis afgørelser ikke kunne indbringes for Ankenævnet, jfr. 2. udg. af denne bog s. 141 f.

I skrivelse af 4. januar 1985 udtalte fondsregistret, at en »familieforening«, hvis formål var at sikre familiemedlemmer, der kom i økonomiske vanskeligheder, og at virke for sammenholdet inden for familien, måtte karakteriseres som en fond. Efter udkastet til vedtægter havde »familieforeningen« en grundkapital, der ikke kunne angribes, et medlem af bestyrelsen skulle vælges uden for familiens kreds, og formuen skulle ved opløsning tilfalde almenevelgørende formål efter nærmere bestemmelse.

Den sidstnævnte afgørelse må ses i lyset af, at understøttelse af familien ikke kan siges at være et typisk foreningsformål, se også U 1989.1039 H, der er refereret under 2.1.3.1. I hvert fald for familieforeninger, der er stiftet efter fondsloven, vil der være en formodning for, at man har ønsket at omgå fondslovgivningen, men også for familieforeninger stiftet før gælder, at de typisk er organiseret på en sådan måde, at familieforeningen vil blive betragtet som en fond. Dette er særlig klart, hvor medlemsskab er begrænset til familien, og hvor medlemsskab uden videre indtræder i kraft af familietilknytningen.

Til stk. 2-4.

Loven fritager fra sit anvendelsesområde en række fonde, der præsumptivt er undergivet et sådant offentligt tilsyn og en økonomisk kontrol, at der ikke er behov for, at fondene også undergives reglerne i fondslovgivningen. Som en udbygning af fondsregistreringsloven bygger fondsloven på den systematik, at en række fonde er undtaget ex lege (§ 1, stk. 2, nr. 1-7), medens § 1, stk. 3, omfat-

ter fonde, der undtages efter en konkret dispensation. En forskel på de nævnte bestemmelser ligger også i, at fonde, der er omfattet af stk. 2, helt falder uden for fondsloven, medens fondsmyndigheden efter stk. 3 kan bestemme, at en fond *helt eller delvis* skal være undtaget. I tilknytning hertil fastsætter *stk. 4* (fra 1992) at fonde, hvis aktiver ikke overstiger 250.000 kr., ikke er omfattet af fondsloven.

5. Loven omfatter efter *stk. 2, nr. 1*, ikke fonde, der er oprettet ved eller i henhold til lov. Reglen tager sigte på fonde, oprettet af staten eller på statsligt initiativ, og som ofte varetager opgaver af offentligretlig karakter.

Efter reglens hidtidige ordlyd skulle vedkommende fond være undergivet tilsyn af staten, jfr. 2. udg. s. 48. Denne betingelse er opfyldt, hvis årsregnskabet gennemgås af en offentlig myndighed, er undergivet revision af rigsrevisionen, eller fonden er undergivet den styring, der følger af de statslige budget- og bevillingsregler, smh. *Bet. s. 167 ff, Beretning fra arbejdsgruppen vedr. selvejende institutioner* (1989), og Statsrevisorernes *Beretning 11/90 om selvejende institutioners retlige stilling* (1992).

Det må antages, at retstilstanden er uændret. Efter 1991 – loven, der under nr. 1 inddrager mellemfolkelige fonde, er ordlyden imidlertid en anden, og løsningen er derfor ikke ganske sikker. Forarbejderne tyder dog ikke på, at der er tilsigtet en ændring, reale grunde kan ikke anføres til støtte for et andet resultat, og det har ikke betydning for bedømmelsen, at *stk. 2, nr. 6*, er blevet indført. Det må antages, at der foreligger en lapsus fra koncipistens side.

Bestemmelsen lader det være afgørende, hvorledes fonden oprettes. *Stk. 2, nr. 1*, omfatter fonde, der oprettes *ved lov* eller i *henhold til lov*, og således ikke fonde, der oprettes af staten eller af private, selv om staten deltager. Det er ikke tilstrækkeligt, at en fond – helt eller delvis – finansieres af det offentlige, eller at en fond er tillagt visse offentlige kontrolbeføjelser, f.eks. inden for landbrugssektoren. Det er heller ikke tilstrækkeligt, at en lov giver en offentlig myndighed, f.eks. en højere læreanstalt, mulighed for at modtage tilskud fra anden side end statskassen og oprette fonde for disse midler.

Kriteriet må anses for opfyldt, hvis loven udformes på en af følgende måder:

»Der oprettes en fond for (en fond med det formål at) ...«

»X-ministeren bemyndiges til at oprette en fond med det formål at ...«

Fonde, der er oprettet ved et *aktstykke*, sidestilles ikke med »oprettet i henhold til lov« og er således ikke omfattet af undtagelsesreglen i *stk. 2, nr. 1. Bet. s. 45 og 93 fremhæves, at »udvalget (finder) det imidlertid betænkeligt at foreslå en*

umiddelbar undtagelse fra loven, da der ikke i disse tilfælde etableres et tilsyn som ovenfor nævnt. Undtagelse bør derfor kun gøres efter en konkret prøvelse.« I givet fald må undtagelse ske efter fondslovens § 1, stk. 3.

§ 1, stk. 2, nr. 1, tager efter forarbejderne ikke sigte på fonde oprettet af private. Medarbejderfonde, oprettet i henhold til ligningslovens § 14 F, og pensionsfonde, oprettet i henhold til pensionsbeskatningslovens § 52, er derfor ikke omfattet af lovens undtagelsesbestemmelse, jfr. U 1989.1004 H, hvor Højesteret udtaler

»Fonden er stiftet af Aktieselskabet Morsø Bank, og den godkendelse af fondens vedtægter, der er sket i medfør af pensionsbeskatningsloven § 52, medfører ikke, at fonden kan anses for »oprettet i henhold til lov«, jf. fondslovens § 1, stk. 2, nr. 1. Det er uden betydning for forståelsen af bestemmelsen i fondsloven, om fonden ville være blevet oprettet uanset om bidrag til den kunne være fradraget efter bestemmelsen i pensionsbeskatningsloven. Heller ikke lovens forarbejder giver grundlag for at antage, at appellanten er omfattet af bestemmelsen i fondslovens § 1, stk. 2, nr. 1.«

Efter lovændringen i 1991 omfatter *stk. 2, nr. 1*, tillige fonde, der er oprettet ved mellemløst overenskomst mellem Danmark og en anden stat, og som er undergivet tilsyn af en af staterne. Efter forarbejderne er det »ofte ganske tilfældigt, om en fond, der varetager mellemløst formål, er oprettet ved lov eller ved aftale mellem staterne.«

6. Fra lovens anvendelsesområde undtages efter *stk. 2, nr. 2*, fonde, med hvilke en kommune eller amtskommune har indgået aftale til opfyldelse af kommunens eller amtskommunens forpligtelser i henhold til bistandsloven, såfremt fonden ikke varetager andre opgaver.

Efter bestemmelsen omfattes kun fonde, der overtager en kommunes eller amtskommunes *forpligtelser* i henhold til bistandsloven. Dette indebærer, at en fond som hovedregel falder ind under fondslovene, selv om den driver social virksomhed og på denne måde »udfylder« opgaver, der ellers måtte varetages af det offentlige. Kriteriet for fritagelse er ikke opfyldt, selv om den sociale aktivitet godkendes af kommunale myndigheder, medmindre bistandsloven forpligter kommunen til at udøve den pågældende aktivitet.

Med hensyn til *biopgaver* har fondsregistret i skrivelse af 25. juli 1983 udtalt, at det forhold, at en fond, der drev et plejehjem, og som samtidig drev en kiosk, havde bortforpagtet en fodplejeklinik og udlejet et banklokale til betjening af beboerne på plejehjemmet, ikke medførte, at fonden – der var omfattet af § 1, stk. 2, nr. 2 – på grund af sine biopgaver blev omfattet af loven. Fondsre-

gistret udtalte, at det ved afgørelsen af, om der var tale om en biopgave, bl.a. måtte tillægges betydning, om den pågældende aktivitet udgør en beskeden del af fondens samlede omsætning.

7. Folkekirkenes selvejende institutioner, trossamfund og godkendte uddannelsesinstitutioner er efter *stk. 2, nr. 3*, undtaget fra loven, medmindre fonden varetager andre opgaver. Med hensyn til biopgaver henvises til kommentaren ovenfor.

8. Fondsloven omfatter ikke fonde, der er omfattet af erhvervsfondsloven, eller fonde, der i medfør af erhvervsfondslovens § 1, stk. 4 eller 5, er undtaget fra erhvervsfondslovens område, jfr. § 1, *stk. 2, nr. 4 og 5*.

Disse bestemmelser udelukker, at en fond både kan være omfattet af fondsloven og af erhvervsfondsloven. Derimod vil en fond, hvis erhvervsvirksomhed er så begrænset, at den efter erhvervsfondslovens § 1, stk. 3, undtages fra erhvervsfondsloven, være omfattet af fondsloven, jfr. kommentaren til denne bestemmelse.

9. § 1, *stk. 2*, blev ved lovændringen i 1991 suppleret med *nr. 6 og 7*. Det fælles hovedsigte med disse bestemmelser er at undtage fonde, der (helt eller overvejende) lever af offentlige midler, og som derfor præsumptivt er undergivet tilsyn og kontrol fra tilskudsydernes side. Den væsentligste forskel på de to bestemmelser er, at tilskuddet og den offentlige kontrol i *nr. 6* beror på »anden lovgivning« (underforstået: end fondslovene), medens det i *nr. 7* henskydes mere til det uvisse, hvor den lovgivningsmæssige hjemmel til at yde tilskud findes – om end en sådan hjemmel *må* findes.

Det er givet, at denne lovændring løste en række praktiske problemer for institutionerne, jfr. således *Lennart Lyng Andersen* i FSR's Årsskrift 1989 s. 13-40, hvor der også peges på, at fondsreguleringen i al væsentlighed passer dårligt på de pågældende aktiviteter. Realiteten i det praktiske liv er formentlig tillige, at der i nogle tilfælde slet ikke er tale om fonde. I *teaterloven* (lovbekendtgørelse nr. 85 af 6. februar 1992) er der (dog) indsat en bestemmelse, der tager sigte på at skabe ordnede forhold. Efter § 30, stk. 2, i denne lov påhviler det således tilskudsyderen »at påse, at vedtægter for en selvejende institution enten indeholder bestemmelser, der opfylder kravene i lov om erhvervsdrivende fonde eller lov om fonde og visse foreninger, eller bestemmelser, der kan danne grundlag for undtagelse fra denne lovgivning.«

Om *nr. 6* udtaler forarbejderne bl.a., at bestemmelsen vil omfatte f.eks. teaterinstitutioner, museer, lette kollektivboliger, ungdomsboliger og ældreboliger.

Da disse fonde typisk er erhvervsdrivende, er der indsat en tilsvarende hjemmel i erhvervsfondsloven.

Om nr. 7 hedder det bl.a.:

»En lang række ikke-erhvervsdrivende institutioner, der af de ovenfor anførte grunde også har behov for at blive undtaget fra fondsloven, vil ikke være undergivet særligt tilsyn *efter lovgivningen* og vil derfor ikke være omfattet af forslaget § 1, nr. 3.

Det gælder først og fremmest de mange selvejende institutioner, der varetager opgaver på det sociale område, og som med henblik herpå modtager offentlige tilskud. De er undergivet et vist offentligt tilsyn, men der er ikke tale om et tilsyn, der er fastsat ved eller i henhold til lovgivning.

Det under Socialministeriet nedsatte kontaktudvalg til det frivillige sociale arbejde har givet udtryk for, at visse selvejende institutioner generelt finder fondslovens regler urimeligt bureaukratiske og tilsynet unødvendigt, når der henses til, at institutionerne i forvejen er undergivet kontrol af det offentlige. Justitsministeriet har drøftet problemstillingen med repræsentanter for kontaktudvalget – herunder om f.eks. en omdannelse til foreningsform ville afhjælpe problemerne – men det har ikke været muligt at opnå en tilfredsstillende løsning. På denne baggrund foreslås i § 1, nr. 4, endnu en undtagelsesbestemmelse indsat i fondsloven som § 1, stk. 2, nr. 7.

Efter denne bestemmelse skal fondsloven ikke omfatte selvejende institutioner, hvis drift overvejende dækkes af statslige eller kommunale midler, og som er undergivet tilsyn af det offentlige.

Det er endvidere en betingelse, at der i institutionernes vedtægter er fastsat bestemmelse om, at det offentlige i tilfælde af institutionens opløsning helt eller delvis skal træffe bestemmelse om anvendelsen af institutionens midler. Med hensyn til baggrunden for denne betingelse henvises til Finansministeriets beretning (juni 1989) om selvejende institutioners bevillingsmæssige stilling, s. 53 ff.

Hvis den selvejende institutions formue alene hidrører fra offentlige midler, skal det offentlige således træffe bestemmelse om anvendelsen af hele formuen. Herved sikres det, at formuen i forbindelse med institutionens opløsning tilbageføres til det offentlige, eller i hvert fald ikke uden det offentliges samtykke benyttes til andre formål, end det, der var forudsat, da tilskuddet blev givet.

En del selvejende institutioner er oprindeligt oprettet på privat basis, således at formuen består af en privat kapital, der sammen med det offentlige tilskud danner grundlag for institutionens drift. I tilfælde af en sådan institutions opløsning skal det offentlige ikke træffe bestemmelse om anvendelse af de midler, der hidrører fra den private formue.

Det bemærkes dog, at institutionen ikke kan opløses, uden at dette er godkendt af Justitsministeriet som permutationsmyndighed, og at det i denne forbindelse påses, at formuen anvendes til tilsvarende almennyttige formål som oprindeligt forudsat.«

10. Fondslovens § 1, stk. 3, giver hjemmel til, at fondsmyndigheden kan bestemme, at en fond, som på anden måde end efter fondsloven er undergivet et vist statsligt eller kommunalt tilsyn, helt eller delvis skal være undtaget fra loven.

Reglen bygger på fondsudvalgets anbefaling s. 45-46 og 94, hvorefter andre fonde end de, der er nævnt i stk. 2, alene bør være undtaget efter en konkret vurdering. Tilladelse efter stk. 3 kan indebære, at fonden helt eller delvis undtages fra lovens anvendelsesområde. I sidstnævnte tilfælde kan det f.eks. fastsættes, at lovens tilsynsregler ikke skal gælde fuldt ud.

Ved fortolkningen af ordene »helt eller delvis« må det tages i betragtning, at nogle af fondslovens regler kodificerer almindelige retsgrundsætninger. En dispensation efter stk. 3 kan trods lovens ordlyd ikke være så vidtgående, at den indebærer en undtagelse fra de præceptive regler i loven, der hviler på almindelige retsgrundsætninger. Det kan f.eks. ikke tillades, at en fonds formål kan stride mod lov – herunder fondslovens § 7 – eller ærbarhed, eller at bestyrelsesmedlemmer kan være umyndige eller under konkurs.

I fondslovens første år blev der ført en restriktiv praksis fra justitsministeriets side, jfr. 2. udg. af denne bog s. 50 f. I forbindelse med 1991-lovændringen blev § 1, stk. 3, ændret (ved at indsætte ordene »et vist«), og ændringen tog især sigte på at skabe mulighed for, at idrætshaller og forsamlingshuse konkret kan undtages. I forarbejderne til 1991-ændringen udtales bl.a.:

»Efter gældende lovs § 1, stk. 3, kan fondsmyndigheden med justitsministerens samtykke bestemme, at en fond, som på anden måde end efter fondsloven er undergivet statsligt eller kommunalt tilsyn helt eller delvis skal være undtaget fra loven. Denne bestemmelse er af Justitsministeriet blevet fortolket meget restriktivt. Det er således en betingelse, at institutionen er undergivet fuldstændigt tilsyn fra det offentliges side, for at undtagelse fra loven kan komme på tale. Institutioner, der kun delvist er undergivet offentligt tilsyn, har – selvom dette tilsyn i øvrigt må anses for betryggende i relation til fondslovens regler – ikke kunnet undtages fra loven.

Med den foreslåede mere lempelige formulering af bestemmelsen er det hensigten at give disse mange institutioner adgang til at blive undtaget fra fondslovens regler. Det er dog fortsat et krav, at de enkelte institutioner selv ansøger om at blive undtaget fra loven, og der vil blive taget konkret stilling til ansøgningerne. Der kræves stadig et vist tilsyn.«

11. Efter § 1, stk. 4, er fonde, hvis aktiver ikke overstiger 250.000 kr., ikke omfattet af loven (hvilket samtidig indebærer, at fonden ikke er omfattet af fondsbeskatningsloven).

Under fondslovens første år faldt fonde med egenkapital under 50.000 kr.

uden for loven. Fonde med en egenkapital under 200.000 kr. var fritaget for at indsende årsregnskab til fondsregistret, men også disse fonde skulle opfylde lovens øvrige regler. § 1, stk. 4, 2. pkt. udtaler herom, at § 6, stk. 1, § 7, § 8, stk. 1, 2. pkt, og kapitel 9 også skal gælde for fonde, hvis aktiver er under 250.000 kr. Om denne del af bestemmelsen udtales bl.a. i forarbejderne:

»Det foreslås nu, at alle fonde med aktiver for 250.000 kr. eller derunder automatisk undtages fra loven. Der stilles dog også for disse fonde et krav om, at aktiverne og egenkapitalen skal stå i rimeligt forhold til formålet. Også andre af lovens bestemmelser finder anvendelse på de fonde, der ifølge § 1, stk. 4, ikke er omfattet af loven. Nogle af disse bestemmelser er fremhævet i § 1, stk. 4, men man kan ikke heraf slutte, at alle lovens øvrige regler ikke finder anvendelse på de små fonde. En del af lovens bestemmelser gælder efter almindelige fondsretlige regler for alle fonde, og disse bestemmelser skal også fortsat gælde for de små fonde.«

Se hertil *Erik Overgaard* i TfS 1991, nr. 286, der kritiserer, at de netop citerede forarbejder går videre end lovens ord, hvorefter (kun) nogle bestemmelser skal gælde for § 1, stk. 4-fondene. I samme retning *Polack* i Revisorbladet 1992/3 s. 9, der finder, at de omfattede fonde fremtidig er reguleret af vedtægten og de bestemmelser, der udtrykkeligt er nævnt i § 1, stk. 4, 2. pkt. Kritikken af den valgte lovgivningsteknik er ikke uforståelig, men *Polacks* resultat kan ikke tiltrædes. Selv om forarbejderne ikke giver et klart svar, må det haves for øje, at en række regler i fondsloven kodificerer almene grundsætninger. Man kan derfor ikke – som *Polack* gør det – slutte, at små fonde ikke har uddelingspligt.

Det er uklart, hvorledes det skal påses, at aktiver/egenkapital står i forhold til fondens formål. Det vil være naturligt, at bestyrelserne tager spørgsmålet op i små fonde. Der henvises iøvrigt til kommentaren til lovens § 8.

Til stk. 5.

12. Stk. 5 stammer fra 1991-loven. Der henvises til kommentaren til henholdsvis § 38 og § 59.

§ 2 Lovens kapitel 13 gælder for:

- 1) arbejdsgiverforeninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger, der har til hovedformål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til, og
- 2) foreninger, hvis midler hovedsagelig består af bidrag fra de i nr. 1 nævnte foreninger, såfremt foreningen har som et formål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til.

Stk. 2. Loven omfatter ikke foreninger, hvis aktiver ikke overstiger 250.000 kr., samt foreninger af kommuner eller amtskommuner.

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3101-3102 og 3114-3116, og tillæg B, sp. 1178-1180.

1. Fondslovene bygger i meget væsentligt omfang på *Betænkning nr. 970/1982* om fonde. Fondsudvalgets kommissorium omfattede fonde, legater, stiftelser og lignende selvejende institutioner, og det omfattede således ikke foreninger.

Som nævnt i kommentaren til § 1 – under punkt 4 – kan det i visse tilfælde være vanskeligt at afgøre, om der foreligger en fond eller en forening. Ganske vist er en række foreninger karakteriseret ved at have en – ofte vekslende – medlemskreds, der betaler kontingent eller lignende, og ved at foreningsdeltagerne har ejerbeføjelser i forhold til foreningsformuen, men der kendes en række – typisk ikke-erhvervsdrivende – foreninger, hvor formuen ved foreningens opløsning skal gå til et velgørende formål. Om disse afgrænsningsproblemer henvises nærmere til kommentaren til § 1.

I forbindelse med fondsregistreringslovens gennemførelse i 1983 var der politisk forventning om, at »konfliktfonde«, »kampfonde« og lignende ville være omfattet af fondslovgivningen. Det viste sig imidlertid – hvad der ikke forekommer overraskende – at disse »fonde« typisk er organiseret i foreningsform.

2. På denne baggrund stillede regeringen forslag om, at visse foreninger blev inddraget under fondslovgivningen. § 2 havde i lovforslaget følgende formulering:

»§ 2. Lovens kapitel 13 gælder for:

- 1) arbejdsgiverforeninger og fagforeninger,
- 2) andre faglige sammenslutninger, der ejer formue, der er bestemt til anvendelse til understøttelse af medlemmer under faglig konflikt, og
- 3) foreninger, hvis midler hovedsageligt består af bidrag fra de i nr. 1 og 2

nævnte foreninger, såfremt foreningen har som et formål at understøtte virksomheder eller personer under faglig konflikt eller må antages at ville yde en sådan understøttelse.

Stk. 2. Loven omfatter ikke foreninger, hvis aktiver ikke overstiger 50.000 kr.«

I Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3101-3102 udtales om forslaget følgende:

»Baggrunden herfor er navnlig, at kun et ubetydeligt antal af arbejdsmarkedets konfliktfonde i forbindelse med fondsregistreringen var blevet anmeldt til registrering som følge af, at disse fondsdannelser er organiserede som foreninger eller dele heraf. For ikke at stille disse fondsdannelser væsentligt anderledes end de øvrige fonde, der er omfattet af lovforslaget, og for at sikre en vis offentlighed om disse »fondes« virksomhed, foreslås det, at enkelte af de regler, der foreslås for fonde, tillige skal finde anvendelse for disse »konfliktfondes« vedkommende. Afgrænsningen af konfliktfondene er i lovforslagets § 2, stk. 1, foretaget på den måde, at arbejdsgiverforeninger og fagforeninger er medtaget. Det samme gælder andre faglige sammenslutninger, der ejer formue, der er bestemt til anvendelse til understøttelse af medlemmer under faglig konflikt. Ud fra samme hensyn som ligger til grund for reglerne om offentlighed om fondenes forhold og den store betydning, som de pågældende foreningers formuedannelser har for hele samfundet, findes der at være behov for at sikre offentligheden en vis indsigt i disse foreningers økonomiske forhold. Hertil kommer, at disse foreningers formuedannelser i vidt omfang er opbygget på grundlag af medlemsbidrag, hvortil der efter den gældende skattelovgivning er fradragsret.

For at forebygge, at fagforeninger, arbejdsgiverforeninger og andre faglige sammenslutninger overfører deres konfliktmidler til andre »ikke-faglige« foreninger, foreslås, at sådanne foreninger, hvis midler hovedsageligt består af bidrag fra arbejdsgiverforeninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger, også skal registreres, såfremt foreningen har som et formål at understøtte virksomheder eller personer under faglig konflikt eller må antages at ville yde en sådan understøttelse. Foreninger, hvis aktiver ikke overstiger 50.000 kr., foreslås dog undtaget fra loven, da disse foreninger på grund af deres beskedne kapital må anses for at have begrænset offentlig interesse.«

3. Bestemmelsen fik sin endelige ordlyd under retsudvalgets behandling af fondslovene. I retsudvalgets betænkning (tillæg B, sp. 1178-1179) udtales bl.a. følgende:

»Ændringsforslaget til § 2, stk. 1, medfører en udvidelse af kredsen af foreninger, der omfattes af lovforslaget. Ifølge stk. 1, nr. 1, bliver de arbejdsgiver-

foreninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger, der har til hovedformål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til, inddraget. Omfattet bliver således de foreninger, til hvilke der er fradragsret efter ligningslovens § 14, stk. 7. Foruden de allerede af lovforslaget omfattede arbejdsgiverforeninger og fagforeninger vil en lang række brancheforeninger blive inddraget. Anerkendte arbejdsløshedskasser, hvortil der er fradrag for indbetalinger efter lov om beskatning af pensionsordninger m.v. § 49, vil ikke være omfattet af lovforslaget. De alment velgørende foreninger, hvortil der er fradragsret for gaver efter ligningslovens § 8 A, vil heller ikke blive omfattet af bestemmelsen.«

Som følge af disse forarbejder, der udtrykkeligt henviser til ligningslovens § 14, stk. 7, blev der i en tidlig fase rejst spørgsmål om registreringspligten for de foreninger, hvor medlemmernes fradragsret for kontingent til foreningen ikke følger af ligningslovens § 14, stk. 7, men af statsskattelovens § 6 a. Forholdet er imidlertid det, at fondslovens § 2 såvel efter sin ordlyd som efter de netop citerede forarbejder også omfatter brancheforeninger og lignende erhvervsorganisationer, der ikke har lønmodtagere som medlemmer. Medens lønmodtageres fradragsret for faglige kontingenter i almindelighed bedømmes efter ligningslovens § 14, stk. 7, vil fradragsretten for selvstændige erhvervsdrivende og for skattepligtige efter selskabsskatteloven i praksis blive bedømt efter statsskattelovens § 6 a, selv om også ligningslovens § 14, stk. 7, ville kunne anvendes og i så fald ville føre til samme resultat. Fondsregistret udtalte derfor i skrivelse af 15. januar 1985, at det ikke har betydning for anmeldelsespligten, hvilken af lovbestemmelserne der giver hjemmel til fradrag for kontingent til en faglig forening.

Forarbejdernes fremhævelse af, at fondslovens § 2 har sammenhæng med ligningslovens § 14, stk. 7 (fra den 1. januar 1987 ligningslovens § 13) har dog den fortolkningsmæssige betydning, at manglende fradragsret for kontingent til en faglig forening medfører, at vedkommende forening ikke er omfattet af § 2. Der er typisk tale om dobbeltorganisering, hvor medlemmernes faglige interesser allerede varetages gennem en anden forening. Dette gælder eksempelvis Historielærerforeningen og Foreningen af Yngre Revisorer, hvor der skattemæssigt er statueret manglende fradragsret for kontingent. Disse afgørelser er fulgt op af en række fondsregisterafgørelser vedrørende § 2.

I forarbejderne fremhæves, at anerkendte arbejdsløshedskasser ikke er omfattet af § 2. I skrivelse af 10. oktober 1985 antog fondsregistret, at heller ikke private arbejdsløshedskasser er omfattet.

4. Bestemmelsen omfatter kun *foreninger*. Uden for § 2 falder f.eks. fonde, aktieselskaber, anpartsselskaber, kommanditselskaber, interessentskaber og andelselskaber. Til gengæld sonderer bestemmelsen ikke mellem, om en forening er erhvervsdrivende eller ej.

I skrivelse af 10. december 1984 udtalte fondsregistret, at brancheforeninger og sammenslutninger af handlende, som har til hovedformål at varetage medlemmernes økonomiske interesser igennem fælles indkøb, markedsføring og distribution, og hvis driftsudgifter fordeles mellem medlemmerne, baseret på deres andel af sådanne fælles aktiviteter, ikke er omfattet af anmeldelsespligten i § 2.

5. *Arbejdsgiverforeninger* og *fagforeninger* defineres i forarbejderne som foreninger og sammenslutninger af foreninger, der efter deres formål skal eller faktisk indgår eller medvirker til at indgå kollektive aftaler om løn og arbejdsvilkår.

Efter lovens ordlyd skal foreningerne have til hovedformål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til. Foruden de netop nævnte foreninger er foreninger, der yder anden faglig aktivitet, omfattet. Dette gælder f.eks. faglige sammenslutninger, hvis formue skal understøtte medlemmerne under en faglig konflikt, herunder støtte medlemmerne med garantier og kaution.

6. Det er ikke alene »hovedforeningen«, der skal registreres. Også selvstændige afdelinger (klubber, kredse o.l.) skal anmeldes, hvis der foreligger en selvstændig forening, og denne har til hovedformål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, medlemmerne hører til. Ved bedømmelsen heraf kan navnlig selvstændighedsspørgsmålet volde en vis tvivl. De væsentligste faktorer i denne forbindelse vil være, om foreningen har selvstændige vedtægter og en egen formue. Det må også tillægges betydning, om foreningen har en selvstændig bestyrelse, medens det normalt har mindre vægt, om ledelsen er sammenfaldende med ledelsen i hovedforeningen.

Der næst skal foreninger, hvis midler hovedsagelig består af bidrag fra de nævnte foreninger, registreres, såfremt foreningen har som et formål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til, jfr. § 2, stk. 1, nr. 2. Denne regel omfatter *alle* foreninger, der i øvrigt er omfattet af § 2, jfr. nedenfor om brancheforeninger m.v., men har formentlig størst betydning ved arbejdsgiver- og fagforeninger.

I forarbejderne til bestemmelsen udtales bl.a. følgende:

»Reglen er medtaget for at hindre omgåelse i form at, at f.eks. en arbejdsgiverforening eller en fagforening overfører sin formue til en anden forening, der ikke behøver at være af faglig karakter, og som derfor ikke er registreringspligtig efter stk. 1, nr. 1. Sådanne foreninger skal anmeldes til registrering efter stk. 1, nr. 1, blot de som et af deres formål skal varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til. De er også omfattet, selv om de ikke ifølge deres formålsbestemmelse har denne mulighed, når det ud fra en samlet vurdering af foreningens virksomhed og karakter, herunder f.eks. tidligere aktiviteter, må antages, at foreningen rent faktisk har det nævnte formål.«

Anmeldelsespligten omfatter også sammenslutninger af arbejdsgiverforeninger og sammenslutninger af fagforeninger, f.eks. hovedorganisationer, fagforbund og centralforeninger, der har til hovedformål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som sammenslutningens medlemmer tilhører.

§ 2 omfatter også *funktionær- og medarbejderforeninger*, der er knyttet til en bestemt virksomhed, medmindre foreningens virksomhed er af ren selskabelig karakter. En firmasportsklub eller -vinklub falder eksempelvis udenfor.

Et *interessekontor*, knyttet til en virksomhed, falder uden for § 2, jfr. fondsregistrets skrivelse af 19. september 1984.

I skrivelse af 5. december 1984 har fondsregistret udtalt, at branchesikkerhedsråd, oprettet i henhold til arbejdsmiljølovens § 14, ikke er omfattet af anmeldelsespligten.

I skrivelse af 11. februar 1985 har fondsregistret udtalt, at foreninger med det formål at forestå den overordnede ledelse af et bedriftssundhedscenter i overensstemmelse med arbejdsmiljølovens § 13 ikke er omfattet af § 2.

Det kan give anledning til tvivl, om *Fællesudvalg* mellem fagforbund og arbejdsgiverforeninger (eller brancheforeninger) eller *Oplysningsråd o.l.* med tilknytning til arbejdsmarkedet er omfattet af registreringspligten efter § 2. Kriteriet er også her, om hovedformålet er at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne tilhører, og det vil ofte være nødvendigt med en konkret bedømmelse. Fondsregistret har i flere afgørelser udtalt, at foreninger, hvis formål udelukkende er at formidle uddannelse, studieophold, arrangere konferencer o.l., ikke kan anses for omfattet af § 2.

I skrivelse af 26. maj 1986 udtalte fondsregistret, at en selvstændig forening, hvis formål var at planlægge og gennemføre uddannelse samt at udarbejde undervisningsmaterialer o. l., ikke var omfattet af § 2.

7. Kredsen af registreringspligtige foreninger omfatter også *brancheforeninger* og *lignende foreninger*, jfr. Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg B, sp. 1178-1179. Afgrænsningen giver her i en række tilfælde anledning til betydelig tvivl, se også nedenfor punkt 8.

Omfattet af § 2 er f.eks. *erhvervsorganisationer*, *handelsstandsforeninger*, *handelsforeninger* og *centerforeninger*. Derimod falder *turistforeninger* uden for § 2, jfr. fondsregistrets skrivelse af 5. december 1984.

I skrivelse af 12. december 1984 udtalte fondsregistret, at en forening, hvis formål er 1) ved sammenhold og fælles optræden at virke for udvidet anvendelse af et produkt, 2) at søge kvaliteten af dette produkt forbedret, f.eks. ved gennemførelse af forskningsarbejde i samarbejde med bestående tekniske og videnskabelige institutioner, 3) at fremme standardisering og at indføre ensartede tilbuds- og leveringsbetingelser, 4) i almindelighed at varetage medlemmernes interesser over for myndigheder, institutioner, bygherrer og offentlighed, 5) at fremme godt kollegialt samarbejde, var omfattet af anmeldelsespligten.

I skrivelse af 12. december 1984 udtalte fondsregistret, at en forening, hvis formål er at søge at fremme udviklingen inden for en branche og at fremme det kollegiale forhold mellem medlemmerne, var omfattet af § 2. Formålet skulle bl.a. realiseres gennem foredrag, diskussioner, propaganda, kontakter til udenlandske organisationer med tilsvarende formål og ved afholdelse af kurser.

Det afhænger af en konkret bedømmelse, om advokatforeninger falder inden for anmeldelsespligten, jfr. fondsregistrets skrivelser af 5. december 1984 og 12. marts 1985.

I skrivelse af 13. december 1984 udtalte fondsregistret, at en forening, hvis formål er at fremme kendskabet til informationsteknologien og dens anvendelse gennem aktiviteter som foredrag, kurser, studiekredse, tidsskrifter m.v. og at fremtræde over for offentligheden som sagkyndige f.eks. gennem presse, TV og radio og som deltager i offentlige udvalg, kommissioner etc., i hvilke spørgsmål om informationsteknologi behandles, ikke var omfattet af § 2. Det var endvidere foreningens formål ved samarbejde med foreninger og lignende i ind- og udland at kunne tilføre medlemmerne størst mulig viden på informationsbehandlingsområdet.

I skrivelse af 24. januar 1985 udtalte fondsregistret, at en forening med det formål at fremme udviklingen og anvendelsen af midler og metoder til beskyttelse af træ mod biologisk nedbrydning ikke var omfattet af registreringspligten.

I skrivelse af 8. november 1985 udtalte fondsregistret, at en forening med formål at ophjælpe og stadig forbedre en rationel og systematisk avl af varmblodsheste til ridebrug var omfattet af § 2.

Foreninger, hvis aktiviteter ikke er knyttet til en eller flere erhvervsgrupper, men til *brugerne* af et produkt, er ikke omfattet.

Grund ejerforeninger og *ejerforeninger* vil som regel ikke være omfattet af § 2.

Landboforeninger og – som hovedregel – *kvægavlsforeninger* er omfattet. Der findes imidlertid en række selvstændige foreninger inden for landbrugssektoren, og det er ofte nødvendigt med en konkret bedømmelse på grundlag af lovens hovedkriterium. Uden for § 2 falder f.eks. *vikarordninger* og foreninger, hvis eneste formål er at *foretage inseminering*.

8. Som nævnt giver § 2 – bl.a. som følge af den lovgivningsteknik der blev anvendt – anledning til afgrænsningsvanskeligheder med hensyn til brancheforeninger. Begrebet »brancheforening« er ikke defineret i lovgivningen. Af praksis kan udledes, at der lægges betydelig vægt på foreningens kvalitative karakter. Er foreningens »modpart« offentlige myndigheder og/eller har foreningen til hovedformål at virke for et bestemt produkt, vil foreningen i reglen være omfattet. Omvendt vil en forening med en generel formålsbeskrivelse og en heraf følgende spredt medlemskreds ikke være omfattet. Fondsregistret udtalte f. eks. i skrivelse af 22. maj 1986, at Den Danske Finansanalytikerforening ikke var omfattet af § 2. En tilsvarende afgørelse blev truffet ved skrivelse af 13. august 1986 med hensyn til Dansk Forening for Kvalitetsstyring.

Hvor vanskelig afgrænsningen er, illustreres af *utrykt ØLD af 15. december 1989* (14. afd. nr. 310/1988), der er den eneste domstolsafgørelse på området. Ved dommen fastslås, at *Gramex* er omfattet af § 2, stk. 1, nr. 1.

Efter ophavsretslovens § 47 har udøvende kunstnere og fremstillere af plader m.v. ret til vederlag, når deres optagelser anvendes til lydradio – eller fjernsynsudsendelse, eller i erhvervsmæssigt øjemed bruges ved andre offentlige fremførelser. *Gramex* har siden 1963 været godkendt som fællesorgan for mere end 10.000 rettighedshavere. Rettighedshaverne er delt i to grupper, og indtægterne opgøres særskilt for hver gruppe. De enkelte rettighedshavere betaler ikke kontingent e.l., men bruttoindtægterne fradrages *Gramex'* driftsomkostninger. *Gramex* har bl.a. indgået overenskomst med Danmarks Radio, og man har stået som klager i en række sager for tvangslicensnævnet.

Landsretten fastslog, at *Gramex* efter opbygningen, medlemskredsen, formålet og opgaverne er omfattet af ordlyden af fondslovens § 2, stk. 1, nr. 1. Retten udtalte endvidere, at der ikke i forarbejderne var holdepunkter for, at bestemmelsen mod dens ordlyd skal fortolkes indskrænkende på en sådan måde, at *Gramex* var undtaget fra registreringspligten.

Afgørelsen forekommer at være af tvivlsom rigtighed. *Gramex* har efter sagens oplysninger ingen egenformue, og der er ikke tale om, at midlerne tilvejebringes af »medlemmerne«. Man kan rejse spørgsmål, *om Gramex* i det hele taget er en forening, eller *om* opbygningen og karakteren ikke netop taler for at anse *Gramex* for så atypisk, at den falder uden for § 2.

9. Som følge af det kriterium, der er lagt i § 2, falder en række foreninger uden for bestemmelsen. Dette gælder f.eks. rene velgørende foreninger, sygdomsbe-kæmpende foreninger, oplysningsforbund og spejderkorps.

10. Efter § 2, stk. 2, falder foreninger, hvis *aktiver* ikke overstiger 250.000 kr. i kursværdi, uden for loven. Grænsen er knyttet til foreningens *aktivmasse*. Baggrunden for, at der tages udgangspunkt i størrelsen af aktiverne, er efter forarbejderne, at det ikke er udelukket, at fagforeninger og arbejdsgiverforeninger passiverer deres forpligtelser til at yde medlemmerne støtte under en eventuel konflikt. Grænsen på 250.000 kr. har i praksis vist sig at indebære, at en række mindre faglige foreninger – navnlig fagforeninger – falder uden for loven.

Endvidere undtager § 2, stk. 2, foreninger af kommuner eller amtskommuner. Denne undtagelsesbestemmelse er overflødig, idet disse foreninger ikke er dækket af kriteriet i § 2, stk. 1.

11. Indtil 31. december 1991 skulle faglige foreninger registreres i fondsregistret, jfr. 2. udg. af denne bog s. 157. Nedlæggelsen af fondsregistret betyder, at registrering som sådan er bortfaldet. Efter § 48, stk. 2, skal vedtægten senest 3 måneder efter foreningens oprettelse indsendes til skattemyndigheden i den kommune, hvor foreningen har hjemsted, jfr. nærmere kommentaren til lovens kap. 13.

Efter den 1. januar 1992 kan foreningerne ikke længere anmode om fondsregistrets afgørelse af, om en forening er omfattet af § 2 eller ej. Er en forening i tvivl, kan den selvsagt spørge den lokale skattemyndighed, men indtil videre må det henstå som usikkert, hvilken form for service skattemyndighederne vil give.

Om den skattemæssige sondring mellem *arbejdsmarkedssammenslutninger* og *andre faglige foreninger* henvises til Fonde og Foreninger II (1993).

Kapitel 2. Navn

§ 3 *Fonde skal i deres navn benytte ordet »fond«.*

Stk. 2. *En fonds navn og hjemsted (hovedkontor) skal angives på fondens breve og tryksager*

Bet. s. 46-47, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3116-3117 og Folketingstidende 1990/191 (2. saml.), tillæg A, sp. 2586.

Ved lov nr. 350 af 6. juni 1991 blev stk. 2 ændret.

1. Som det fremgår af kommentaren til § 1, er der hidtil anvendt mange forskellige betegnelser for selvejende institutioner, f.eks. legat, stiftelse og fond. Til tider er andre – til dels misvisende – betegnelser anvendt, og i andre tilfælde er der ingen særlig angivelse af den selvejende karakter.

Bestemmelsen i stk. 1 skal ses som et ønske om at fastsætte en fællesbetegnelse for samme retlige begreb, således at man ud fra navnet kan se, at det drejer sig om en selvejende institution (fond), navnlig af hensyn til kreditorer og aftaleerhververe.

I øvrigt er stifteren frit stillet over for at vælge navnet, når blot ordet »fond« indgår i det. Det kan ske midt i navnet eller som første eller sidste led i navnet. Kravet anses for opfyldt, hvis ordet »fond« sættes i parentes efter det øvrige navn.

I erhvervsfondslovens § 4 stilles samme krav til erhvervsdrivende fonde.

2. Formålet med *stk. 2* er at give omverdenen tydelig oplysning om, at henvendelsen kommer fra en fond. Bestemmelsen svarer stort set til erhvervsfondslovens § 4, stk. 3, og til aktieselskabslovens § 153, stk. 6, samt anpartsselskabslovens § 123, stk. 6.

Det er lidt uklart, hvilken forskel der ligger i den lidt ændrede beskrivelse af kravet om, hvor fondens navn og hjemsted m.v. skal angives. I fondsloven er det anført som »breve og tryksager.« I erhvervsfondsloven og de to selskabslove er det anført som »breve og andre forretningspapirer.« Der er ikke nogen særlig realitetsforskel. Det kan navnlig ikke antages, at kravet i fondsloven er mere vidtgående end i erhvervsfondsloven, idet det ifølge forarbejderne har været hensigten at forenkle kravene i fondsloven, ligesom hensynet til kreditorer m.v. i almindelighed vil være mindre fremherskende i disse fonde.

3. I fondsudvalgets lovudkast var medtaget en bestemmelse svarende til erhvervsfondslovens § 4, stk. 2, om, at fondes navne tydeligt skal adskille sig fra hinanden og ikke må være egnede til at vildlede.

Bestemmelsen blev imidlertid ikke medtaget i regeringens lovforslag, fordi man ifølge motiverne fandt, at

»det ville være forbundet med et ret betydeligt merarbejde for fondsregistret ved anmeldelse af en ny fond at skulle kontrollere, at navnet adskiller sig fra navnene på det store antal allerede registrerede fonde. Under hensyn hertil, og da manglende regler på dette område ikke synes hidtil at have givet anledning til problemer, findes det forsvarligt at udelade bestemmelsen for ikke-erhvervsdrivende fondes vedkommende.«

Resultatet er blevet, at fondsloven ikke indeholder direkte navneregler ud over kravet om, at fondens navn skal indeholde ordet »fond«. Dette betyder, at tredjemand, der anser sin navneret for krænket, ikke har anden mulighed end at gå til domstolene for at hævde denne ret. Det er givet, at der er grænser for, hvilket navn en fond kan få, men det må tages i betragtning, at der er en betydelig tradition for, at fondene navngives efter en tredjemand, man vil hædre eller minde (f.eks. en afdød slægtning). Dette var baggrunden for, at fondsbetækningsudkastet alene forbød *uberettiget* brug af navne.

Grænserne for lovligt navnebrug må anses for overskredet, hvis fondsstifteren vælger et navn, der er uden tilknytning til fonden, og som i forvejen er kendt. Noget større tvivl rummer de tilfælde, hvor en stifter vælger dele af sit navn som fondens navn, og hvor fondens navn herved bliver identisk eller praktisk taget identisk med et kendt navn. Disse spørgsmål må løses på grundlag af dels en afvejning af hensynet til brugen af eget navn og hensynet til tredjemands lovlige brug af samme navn, dels hvilke forvekslingsmuligheder der foreligger. Det forhold, at fonden ved stiftelsen ikke er erhvervsdrivende, er ikke i sig selv nok til at afvise kommercielle konflikter, idet fonden senere kan blive erhvervsdrivende.

4. § 3 gælder ikke for fonde, der er oprettet før den 1. januar 1985, jfr. § 57, stk. 3. Ejendommeligt nok gælder denne overgangsregel også bestemmelsen i § 3, stk. 2.

Kapitel 3. Registrering

Kapitel 3 (§§ 4-5) er ophævet ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

Fra 1983 skulle ikke-erhvervsdrivende fonde registreres i fondsregistret. For nystiftede fonde var registreringen fra 1985 en gyldighedsbetingelse. Dette indebærer, at der fra starten kom en afklaring af, om der forelå en fond, om der var mangler i regelgrundlaget for fonden, lige som bestyrelsesforhold m.v. blev påset. Ved lov nr. 350 af 6. juni 1991 blev fondsregistret nedlagt med virkning fra den 1. januar 1992, og registreringskravet (herunder som gyldighedsbetingelse) er herefter bortfaldet. Fondene skal alene sende vedtægt m.v. til den lokale skattemyndighed. Der sker ikke en prøvelse af, om der foreligger en fond eller ej.

Kapitel 4. Vedtægt

§6 *For en fond skal der oprettes en vedtægt (fundats). Denne skal indeholde angivelse af:*

- 1) *fondens navn,*
- 2) *den kommune her i landet, hvor fonden skal have sit hjemsted (hovedkontor),*
- 3) *fondens formål,*
- 4) *størrelsen af fondens aktiver og egenkapital ved oprettelsen,*
- 5) *eventuelle særlige rettigheder eller fordele, der er tillagt stiftere eller andre,*
- 6) *antallet af bestyrelsesmedlemmer, og hvorledes de udpeges,*
- 7) *regnskabsaflæggelse, herunder regnskabsåret, og*
- 8) *anvendelse af overskud.*

Stk. 2. *Vedtægten skal senest 3 måneder efter oprettelsen indsendes til fondsmyndigheden samt til skattemyndigheden i den kommune, hvor fonden har hjemsted. Er stifteren eller stifterne ikke angivet i vedtægten, skal der tillige indsendes særskilt oplysning herom. Vedtægtsændringer skal indsendes til skattemyndigheden sammen med selvangivelsen, jf. fondsbeskatningslovens § 15.*

Bet. s. 49-50, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3118-3119 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2586-2587.

Ved lov nr. 350 af 6. juni 1991 blev stk. 1, nr. 4, og stk. 2 ændret, medens det hidtidige stk. 3 blev ophævet.

1. Vedtægten (fundatsen) skal indeholde bestemmelser om de forhold, der er anført i § 6, stk. 1, nr. 1-4 og 6-8. Det samme gælder nr. 5, hvis der er tillagt nogen særlige fordele eller rettigheder. Herudover kan stifteren i vedtægten fastsætte bestemmelser om alle andre tænkelige forhold, medmindre det er i strid med præceptive regler i loven.

I loven har man anvendt betegnelsen »vedtægt«, der blev anset for en mere tidssvarende betegnelse end »fundats«, som hidtil har været den mest almindelige. Det fremgår af stk. 1, at stifteren selv kan bestemme, om betegnelsen »vedtægt« eller »fundats« skal anvendes.

2. Kravene til vedtægtens indhold har baggrund i stadfæstelsespraksis før

fondslovene, og for en del kravts vedkommende er der fastsat nærmere bestemmelser i loven.

Det gælder således nr. 1 om navn (§ 3), nr. 4 om kapital (§§ 8-10), nr. 6 om bestyrelse (kapitel 6), nr. 7 om regnskabsaflæggelse (kapitel 7) og nr. 8 om anvendelse af overskud (kapitel 8). Der henvises herom til kommentaren til de enkelte bestemmelser.

3. I nr. 2 bestemmes, at fondens hjemsted skal angives i fundatsen og skal angives som en kommune her i landet. Kravet er naturligt, da en fond kun vanskeligt kan fungere uden en adresse, ligesom det er nødvendigt at kende fondens værneting. Bestemmelsen er også nødvendig under fondsbeskatningen. Når bestemmelsen i sin tid fik stor omtale og betydning under folketingets behandling af lovforslaget, skal det ses i forbindelse med § 32 om ændring af vedtægten. Sammenhængen mellem de to bestemmelser medfører, at en fond ikke kan skifte hjemsted uden fondsmyndighedens tilladelse. Spørgsmålet om retsstillingen i så henseende før fondslovene er nærmere omtalt i kommentaren til § 32.

En skrivelse af 20. februar 1985 fra fondsregistret vedrører et tilfælde, hvor en fond var stiftet den 31. december 1984 – altså (umiddelbart) før fondslovens ikrafttræden, men efter § 32's ikrafttræden (jfr. § 57, stk. 1) – og det hedder om fondens hjemsted (i skrivelsen):

»Efter fundatsens § 2 er fondens hjemsted Aaskov kommune, Danmark eller Port-au-Prince kommune, Haiti. Bestyrelsen kan træffe beslutning om, at fonden ændrer hjemsted til en anden dansk eller udenlandsk kommune. Såfremt en af stifterne tager bopæl i Haiti, skal fondets hjemsted være Port-au-Prince, Haiti, så længe det er tilfældet, og herefter indtil bestyrelsen træffer anden beslutning. Ved fondets etablering er hjemstedet Aaskov kommune, Danmark.«

Det hedder afslutningsvis i fondsregistrets skrivelse, at man ikke ved at anerkende modtagelsen af anmeldelsesskrivelsen har taget stilling til, om bopælsbestemmelsen i fundatsen er gyldig efter dansk ret (fondens egenkapital var under 50.000 kr.) Fondsregistrets skrivelse er præget af forsigtighed. Der kan ikke herske tvivl om, at den pågældende fundatsbestemmelse er uden retsvirkning.

4. Efter nr. 3 skal fondens formål angives i fundatsen. For mange stiftere vil dette være den væsentligste bestemmelse i fundatsen, idet det drejer sig om, hvad fondens midler skal bruges til i fremtiden.

Der gælder kun få begrænsninger i de formål, en stifter kan fastsætte.

Fondsudvalgets lovudkast indeholdt en bestemmelse om, at en fonds formål ikke må stride mod lov og ærbarhed, jfr. *Bet.* s. 34 og 50-51. Bestemmelsen blev imidlertid ikke medtaget i Justitsministeriets lovforslag med henvisning til, at noget sådant allerede gælder som almindelig retsgrundsætning. Denne retsgrundsætning gælder således fortsat. Om indholdet af den anføres det i *Bet.* s. 50:

»Som eksempler på *lovmæssige* hindringer kan nævnes, at en fond ikke kan stiftes med det formål at begå eller understøtte lovovertrædelser. Tilsvarende gælder, at en virksomhed, som efter loven alene kan drives som personlig virksomhed, f.eks. advokatvirksomhed, ikke kan drives i fondsform. Fondens formål må endvidere ikke stride mod fideikommislovgivningen, jfr. nærmere udvalgets bemærkninger til § 7.

Begrebet »*ærbarhed*« er en retlig standard. Begrebet er ikke altid sammenfaldende med den almindelige opfattelse i samfundet af, hvad der er etisk eller uetisk handlemåde. Et formål vil kun være i strid med ærbarhed, hvis det er i klar modstrid med almindelige moralforestillinger. Efter det for udvalget oplyste har spørgsmålet ikke i nyere tid været til administrativ bedømmelse, ligesom der ikke foreligger retspraksis om spørgsmålet.«

Ved skrivelse af 5. juli 1985 har fondsregistret afvist at registrere en fond, hvis formål bl.a. var angivet som betaling af »pålagte bøder i forbindelse med retssager«.

En række sager vedrører tilfælde, hvor formålet var i strid med fondsloven eller almindelige fondsretlige grundsætninger, se afgørelser refereret i kommentaren til § 1, stk. 1 (under punkt 2). I flere sager har fondsregistret afvist at foretage registrering under henvisning til, at fondens formål – evt. i en årrække – var at akkumulere kapital, se kommentaren til § 29 med referat af fondsregistrets skrivelser af 5. juli 1985 og 12. maj 1986.

Det må endvidere antages, at fonde, hvis formål åbenbart er uden fornuftig mening eller er umuligt at opfylde, ikke gyldigt kan stiftes, jfr. princippet i arvelovens § 54. Endelig gælder de begrænsninger, der følger af fondslovens § 7 om støtte til familien.

For fonde, der stiftes efter den 1. januar 1992 (herunder på grundlag af et testamente, der er oprettet før den 1. januar 1985), skal der efter lovens § 8 være et rimeligt forhold mellem fondens aktiver og formål. Dette sætter en yderligere begrænsning i stifterens udfoldelsesmuligheder, idet proportionalitetsreglen skal respekteres. En stifter kan således eksempelvis ikke stifte en fond med det formål at bygge et kollegium på grundlag af en gave på 250.000 kr. Der henvises iøvrigt til kommentaren til § 8.

For *de sociale fonde* indeholder ligningslovens § 14 f og pensionsbeskatningslovens § 52, stk. 2, begrænsninger i formålet.

I øvrigt er stifteren meget frit stillet ved fastsættelsen af formålet. Dette kan formuleres både meget snævert (f.eks. at yde fribolig til danske Nobelpristagere) og meget bredt. Der er dog en grænse for, hvor bredt formålet kan beskrives. På baggrund af praksis må man acceptere, at stifteren fastsætter, at fonden skal begunstige »almenvelgørende formål«, men videre kan man næppe gå, se herved *Lennart Lynge Andersen* i U 1986 B s. 26 f. En stifter kan således ikke gyldigt fastsætte, at »fonden skal begunstige de formål, bestyrelsen ønsker«. Ved skrivelse af 18. juni 1986 har fondsregistret f.eks. tilkendegivet, at »uddeling af legater efter bestyrelsens skøn i hvert enkelt tilfælde« er så upræcis en formålsangivelse, at bestemmelsen ikke kan accepteres.

En fond kan ikke stiftes med et formål, som muliggør, at fonden modtager midler, over hvilke bestyrelsen ingen kompetence har. Ved skrivelse af 20. november 1986 har fondsregistret derfor tilkendegivet, at man registrerede en fond med bemærkning om, at vedtægternes § 2, 2. og 3. punktum er uden retsvirkning – ifølge § 2, 2. og 3. pkt., kunne fonden som en del af sit formål virke som ind- og udbetalingssted for valgmidler, der indbetaltes til støtte for en bestemt folketingskandidat, således at midlerne kunne anvendes efter den pågældende kandidats bestemmelse.

Spørgsmålet om en fond skal have et *eksternt uddelingsformål* – et spørgsmål, der har nær sammenhæng med betingelserne for, at der overhovedet foreligger en fond (jfr. herom i kommentaren til § 1) – er omtalt nedenfor under 9 i relation til reglen i § 6, stk. 1, nr. 8, om anvendelse af overskud.

5. Formålet med bestemmelsen i *nr. 4* er først og fremmest at sikre en klar og endelig fastlæggelse af, hvilke værdier fonden har fået overdraget, hvilket navnlig i stiftelsesfasen er påkrævet. Endvidere er der hensynet til kontrollen med, om kapitalkravet i § 8 er opfyldt.

Bestemmelsen blev ændret i 1991 som følge af, at § 8 i fremtiden opererer med aktivernes størrelse. Såvel aktivernes størrelse som egenkapitalen skal angives. Det følger samtidig af ordene »ved oprettelsen« (og er nu præciseret i forarbejderne), at nr. 4 kun gælder for nystiftede fonde, jfr. herved 2. udg. af denne bog s. 73.

6. Efter *nr. 5* skal *eventuelle særlige rettigheder eller fordele, der er tillagt stifteren eller andre*, fremgå af fundatsen.

Om denne bestemmelse anføres det i *Bet.* s. 49-50:

»Det forekommer ofte i praksis, at en fond skal udbetale rentenydelser til bestemte personer. Det er f.eks. almindeligt, at der skal udbetales et nærmere an-

givet beløb til personer inden for stifterens familie eller til ansatte og lignende i en periode eller for de pågældendes livstid. Udvalget finder ikke, at rentenydelse bør være til hinder for registrering, idet rentenydelser ofte vil være udtryk for et ønske fra stifterens side om samtidig med oprettelsen af en fond at tilgodese nærmere angivne personer. Alternativet ville være en testamentarisk bestemmelse om, at der efter stifterens død udlægges en kapital som tilhørende hans bo, således at kapitalen skulle henstå til rentenydelse for de pågældende, og således at dødsboet efter rentenydelsens ophør skulle genoptages, og kapitalen udlægges til fonden.

En sådan disposition er upraktisk, da den forudsætter, at stifterens dødsbo behandles flere gange, eventuelt med mange års mellemrum. Det må ud fra samfundsmæssige hensyn foretrækkes, at stifterens bo afsluttes endeligt ved hans død.

Udvalgets overvejelser på dette punkt er herefter resulteret i forslaget om, at rentenydelser og andre særlige rettigheder udtrykkeligt skal angives i fundatsen.«

Herved opnås, at sådanne særlige rettigheder fremgår klart og utvetydigt af fundatsen. Det kunne – som i aktieselskabslovens § 6, stk. 5, og anpartsselskabslovens § 5 a, stk. 5 – have været tydeliggjort, at manglende angivelse i stiftelsesdokumentet af særlige rettigheder bevirker, at disse særlige rettigheder ikke har gyldighed over for fonden. Der er imidlertid ikke tvivl om, at hensigten med fondslovens § 6, stk. 1, nr. 5 (og erhvervsfondslovens § 7, stk. 1, nr. 7) er at opnå det samme resultat, som aktieselskabslovens og anpartsselskabslovens nævnte regler direkte medfører, og fondslovgivningens regler må læses således, at særlige rettigheder eller fordele, der er tillagt stifterne eller andre, men som ikke fremgår af vedtægten, som udgangspunkt ikke vil have gyldighed over for fonden, sml. *Werlauff* i Revision & Regnskabsvæsen 1986 s. 27 og samme forfatter i *Juristen* 1987 s. 99.

Der henvises iøvrigt til kommentaren til § 1 (punkt 2.1.3.2) om udskillelsspørgsmålet, såfremt rentenydelsen er forbeholdt stifteren eller denne nærstående.

7. Spørgsmålet om bestyrelsens sammensætning og udpegning er et vigtigt punkt i en vedtægt. Bestyrelsen er ansvarlig for fondens forhold og er den, der på fondens vegne træffer alle beslutninger og dispositioner. For stifteren er det derfor centralt, at reglerne i vedtægten udformes på en sådan måde, at fonden til enhver tid har en funktionsdygtig bestyrelse med den fornødne sagkundskab.

Om kravene til ledelsen anføres det i *Bet.* s. 57:

»De krav, som bør stilles til ledelsen, afhænger af fondens størrelse, formål og karakter. Er fondens formål almenvelgørende eller på anden måde almennytt-

tigt, er det ønskeligt, at der – i hvert fald i mangel af særlige rådgivende organer – i bestyrelsen findes personer, som har særlige forudsætninger for at vurdere, hvorledes fonden bedst kan tilgodese de interesser, som den skal tjene. Også indsigt med hensyn til forvaltningen af den kapital, som fonden ejer, er væsentlig. Er fonden erhvervsdrivende, bør det tillige sikres, at den fornødne sagkundskab med hensyn til den erhvervsvirksomhed, som fonden udøver, er repræsenteret i bestyrelsen.«

I kapitel 6 er indeholdt en række bestemmelser, som har til formål at medvirke til sikring af en forsvarlig ledelse. Der er imidlertid overvejende tale om generelle og elementære krav. Vil stifteren stille særlige krav eller betingelser til bestyrelsen, må det anføres i vedtægten. F.eks. kan det overlades til et sagkyndigt og uafhængigt organ at udpege nye bestyrelsesmedlemmer.

Ved skrivelse af 19. januar 1987 har fondsregistret taget stilling til den i praksis ofte forekommende situation, at der i et ældre testamente, der bliver aktuelt ved testators død, er bestemmelse om, at en fonds bestyrelse skal bestå af et vist antal personer udpeget af eksempelvis Justitsministeriet. I fondsregistrets skrivelse hedder det, at »fondens bestyrelse efter fondslovens ikrafttræden udpeges af eksekutor«. Skrivelsen skal tages som udtryk for en generel holdning – ved fonde oprettet efter 1. januar 1985 påtager offentlige myndigheder sig ikke forpligtelser, der rækker ud over, hvad der følger af fondslovgivningen. Se herved også kommentaren til §§ 38 og 59.

8. Efter *nr. 7* skal der være bestemmelser i vedtægten om regnskabsaflæggelse. I lovens kapitel 7 er der givet visse bestemmelser om dette emne. Stifteren må overveje, hvilke supplerende bestemmelser der ønskes indført i vedtægten, og i det mindste må regnskabsåret fastlægges. I de fleste tilfælde vil der også blive givet bestemmelser om revision.

9. Efter *nr. 8* skal vedtægterne indeholde regler om fondens overskudsanvendelse. Et tilsvarende krav for erhvervsdrivende fonde findes i erhvervsfondslovens § 7, stk. 1, nr. 10. Herudover findes der materielle regler om overskudsanvendelse i fondslovens § 29, ligesom ordet »overskudsanvendelse« indgår i kapiteloverskriften til erhvervsfondslovens kapitel 7.

Som nævnt navnlig i kommentaren til fondslovens § 29 er det et væsentligt led i fondsreformen, at der fastsættes regler med henblik på at sikre, at der sker uddeling til de i fundatsen fastlagte formål, jfr. *Bet.* s. 68 og – med hensyn til erhvervsdrivende fonde – *Bet.* s. 115. Selv om der ikke kan fastsættes samme

regler vedrørende ikke-erhvervsdrivende og erhvervsdrivende fondes overskudsanvendelse, er sigtet med fondslovene det samme for de to typer af fonde.

Fondslovens § 6, stk. 1, nr. 8, og erhvervsfondslovens § 7, stk. 1, nr. 10, må fortolkes på den anførte baggrund – som udtryk for et principielt ønske om at undgå »den døde hånd«, d.v.s. etablering af en tilstand, hvor formålet alene er at besidde et aktiv, uden at der sker aktiviteter i form af uddeling eller anden overskudsanvendelse.

I fondsregistrets praksis vedrørende *ikke-erhvervsdrivende* fonde har man med baggrund i § 6, stk. 1, nr. 8, stillet krav om, at en fond har et eksternt formål. En fond med formål blot at indkøbe og opbevare en bestemt malers værker er blevet afvist fra registrering, og den samme afgørelse blev truffet i et tilfælde, hvor formålet alene var at besidde en post anpart. I skrivelse af 20. november 1986 udtalte fondsregistret, at et arrangement, hvor formålet var at eje og vedligeholde møbler m.v. på et gods, ikke kunne registreres som fond. Møblerne skulle efter vedtægten fremvises for offentligheden i en meget begrænset periode årligt. Sagen rejste endvidere væsentlige udskillelsspørgsmål, jfr. kommentaren til § 1 (punkt 2.1.3.1).

Der synes ikke at have været sager, der aktualiserer spørgsmålet om, hvilke grænser fondslovenes fondsbegreb sætter for de formål, der gyldigt kan varetages i en *erhvervsdrivende* fond. Fondslovenes forarbejder og opbygning taler for så vidt for, at der også her kræves en ekstern overskudsanvendelse, men det kommer imidlertid i fortolkningsmæssig betragtning, at det i *Bet.* s. 98 er fremhævet, at »en fonds formål udelukkende kan tilsigte varetagelsen af erhvervmæssige interesser, som f.eks. at bevare og udbygge en erhvervsvirksomhed, som fonden enten selv driver, eller i hvilken fonden ejer en betydelig kapitalandel«, og at »sådanne fonde forekommer i praksis, og udvalgets forslag indeholder ingen ændring af gældende ret på det punkt«. De netop citerede udsagn er optaget i Industriministerens bemærkninger til lovforslaget om erhvervsdrivende fonde, jfr. Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2846.

Erhvervsfondslovens § 7, stk. 1, nr. 10, og § 40 fører til, at der skal være fastsat et formål, og at der skal være overskudsanvendelse. En fond med det angivne formål blot at akkumulere indtægter – at være pengetank – kan derfor ikke anses for gyldigt stiftet.

Mere tvivlsomt – med hensyn til erhvervsdrivende fonde – er det som ovenfor nævnt, hvis formålet angives som fremhævet i motiverne (s. 98), f.eks. »fondens formål er at eje og drive N.N. A/S«, og fondens overskudsanvendelse – der jo skal være angivet i vedtægten – er koncentreret om vedkommende aktieselskab. Vedrørende disse – næppe helt sjældne – tilfælde er erhvervsfondslovens motiver spildagtige med sig selv. Baggrunden for fondsreformen samt til en vis grad erhvervsfondslovens regler om vedtægt og overskudsanvendelse taler for, at man ikke accepterer en ordning, hvorefter alle midler, som en fond modtager fra en dattervirksomhed, kun kan anvendes i et fortsat kredsløb tilba-

ge til dattervirksomheden – men heroverfor står den massive udtalelse i Betænkningen og Industriministerens forelæggelse. Der er ikke tvivl om, at sådanne fonde eksisterede forud for fondslovgivningen i 1984 og har eksisteret siden 1984. Jo længere tid der går, jo mere vil en indskriden over for fonde af den pågældende art få karakter af uforståeligt og uberettiget princippryteri. Det må i dag antages, at de pågældende fonde fyldestgør fondslovgivningen.

Spørgsmålet er omtalt af *Werlauff* i *Juristen* 1987 s. 97 og *Revision & Regnskabsvæsen* 1987/10 s. 63, af *Jytte Heje Mikkelsen* i *Juristen* 1987 s. 147 og i *Erhvervsdrivende fonde* s. 69.

10. Stk. 2 stammer fra lovændringen i 1991 og er en konsekvens af, at fondsregistret – og dermed registreringen af ikke-erhvervsdrivende fonde – ophører. I fremtiden – fra den 1. januar 1992 – skal fonden sende vedtægten dels til fondsmyndigheden (jfr. § 36) og dels til skattemyndigheden i den kommune, hvor fonden har sit hjemsted. For ændringer af vedtægten gælder, at de skal sendes til skattemyndigheden sammen med selvangivelsen (fondsmyndigheden kender i forvejen ændringerne som følge af godkendelseskravet i § 32).

Om indsendelsen af vedtægten til fondsmyndigheden hedder det i forarbejderne, at »Formålet er i første række at gøre fondsmyndigheden opmærksom på fondens eksistens. Fondsmyndigheden skal ikke foretage sig videre. Der er således heller ikke mulighed for at forelægge spørgsmål om, hvorvidt en nyoprettet institution er en fond, for fondsmyndigheden.« I TfS 1991, nr. 98 kritiserer *Lennart Lyngé Andersen* denne forringelse af det offentlige serviceniveau, og nævner, at det forekommer klart uhensigtsmæssigt – for alle parter – at der ikke – som hidtil – kan indhentes bindende afgørelse af, om der foreligger en fond eller ej. Se tilsvarende *Polack* i *Advokaten* 1992 s. 137.

Kravet om indsendelse af vedtægten til den lokale skattemyndighed indeholder fremgangsmåden for fonde, der stiftes efter den 1. januar 1992 (og fonde, der passerer 250.000 kr. i aktiver, samt fonde, der trods årene 1983-1991 har »glemt« eller overset, at der har bestået en anmeldelsespligt). Med fondsregistrets ophør og direktivet til fondsmyndigheden om at føre en diskret tilværelse, jfr. nærmere kommentaren til § 36, bliver skattemyndighederne det vigtigste led i reguleringen af almindelige fondes forhold. Manglende anmeldelse efter § 6, stk. 2, straffes med bøde, jfr. § 43, stk. 1.

11. Stk. 2 fastslår, at vedtægten skal indsendes senest 3 måneder efter oprettelsen. Som hidtil definerer fondsloven ikke direkte, hvad der forstås ved ordet »oprettelsen«. Det kan imidlertid ikke antages, at der ved 1991-lovændringen er tilsigtet nogen ændret praksis:

Oprettes en fond i stifterens levende live, vil fikseringen af tidspunktet normalt ikke volde problemer, idet fristen regnes fra oprettelsesdokumentets datering, jfr. ndf. Ved testamenter løber fristen efter lovens forarbejder fra det tidspunkt, hvor behandlingen af stifterens dødsbo afsluttes, jfr. Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3117.

Lovgivningen indeholder ikke et entydigt tidspunkt for, hvornår et dødsbo afsluttes, jfr. *Munch* i U 1974 B s. 94, og *J. Anker Andersen* i *Juristen* 1980 s. 443 ff, der også peger på, at et bo ikke afsluttes på samme tidspunkt i alle relationer. Skifteretten og eksekutor har pligt til at påse, at en bobehandling fremmes hurtigst muligt, jfr. eksekutortilsynslovens § 12 og skiftelovens § 89, medens der ikke gælder et tilsvarende krav ved privatskiftede boer. Alle botyper er imidlertid undergivet tidsfrister i skatte- og afgiftslovgivningen, der indeholder motivation til at få dødsboet afsluttet. I privatskiftede boer skal endelig boopgørelse indsendes til skifteretten senest 15 måneder efter dødsfaldet og inden 3 måneder efter den valgte skæringsdato, jfr. arveafgiftslovens § 26, stk. 1. Efter behandling hos skattemyndighederne giver skifteretten meddelelse til arvingerne om arveafgiftsberegningen. Det vil være naturligt i relation til fondsloven at anse dødsboet for afsluttet, således at 3 måneders-fristen i § 6, stk. 2, løber fra skifterettens meddelelse til arvingerne. Det må derimod anses for uden betydning, at arvingerne aftaler, at boet først skal deles på et senere tidspunkt.

Ved offentligt skiftede boer løber fristen fra det tidspunkt, hvor der er meddelt boet kvittance. En eksekutor kan således afvente eksekutorborevisionens/skifterettens meddelelse om, at der intet er fundet at indvende imod bobehandlingen, men fondsoprettelsen kan naturligvis foretages før. I praksis har der vist sig behov herfor, navnlig i tilfælde, hvor fonden har mulighed for arveafgiftsnedsættelse. Eksekutorborevisionen/skifteretten kan ikke slutte sagen endeligt, før eksekutor har dokumenteret, at fonden er anmeldt efter § 6, stk. 2.

Ansvar for, at en fond anmeldes efter § 6, stk. 2 – og at anmeldelse sker rettidig – påhvilede efter de hidtil gældende regler fondens bestyrelse. § 6, stk. 2, tager efter den nugældende formulering ikke direkte stilling, men hvis der er udpeget en bestyrelse, ligger anmeldelsespligten hos denne. For fonde, der oprettes ved testamente, må den, der forestår skiftet, hurtigt etablere fonden og foranstalte bestyrelsen udpeget. I praksis vil dette arbejde oftest påhvile eksekutor, men også en for fonden udpeget ad hoc værge vil have en naturlig interesse i, at der snarest udpeges en bestyrelse.

Det hører ikke med til selve fondsbegrebet, at der foreligger en vedtægt; denne udgør retningslinierne for fondens virksomhed, og § 6 kræver, at der udarbejdes en vedtægt. Selve fonden stiftes imidlertid ved stifterens bindende meddelelse til bestyrelsen om, at han vil etablere en fond med følgende kapital, formål o.s.v.

I praksis vil en fond, der oprettes i stifterens levende live, således kunne være en realitet fra underskrivelsen af et gavebrev og udpegningen af en bestyrelse. Af administrative hensyn har man dog – med rette – vedtaget, at udfyldningsreglen for, hvornår en fond er stiftet, må være vedtægtens datering, og i praksis ses ofte, at gavebrev og vedtægt underskrives samme dag. Administrativ praksis har derfor særlig betydning for fonde, der stiftes ved testamente.

Se til det anførte Fondsregistrets skrivelser af 16. og 23. juli 1987:

Den 13. oktober 1986 anmodede en person (N.N.) sin vekselerer om, at der i en nærmere angiven fonds navn blev udskilt nominelt 1 mio. kr. obligationer. Meddelelse blev givet til Værdipapircentralen, der foretog registrering. Den 11. december 1986 underskrev stifteren og fondens første bestyrelse fundatsen. Efter fondens anmeldelse til registrering, foretog bestyrelsen efter anmodning fra Fondsregistret to mindre ændringer i fundatsen, der var uden betydning for fondsstiftelsens gyldighed. Inden der blev foretaget registrering, anmodede N.N.'s advokat registret om at annullere anmeldelsen. Advokaten henviste til, at stifterens økonomiske forhold var totalt ændrede på grund af visse tabsvoldende dispositioner, og at det som følge heraf var påkrævet, at kapitalen på 1 million kr., som var indskudt i fonden i form af obligationer, blev tilbageført til stifteren. Fondens bestyrelse var indforstået hermed.

I den anledning udtalte Fondsregistret:

»... må det efter almindelige fonde retlige regler lægges til grund, at N.N. har påtaget sig en retlig bindende forpligtelse, og at der er foretaget den fornødne udskillelse af midler fra N.N.'s formue. Dette følger af, at N.N. den 13. oktober 1986 anmodede vekselerer Y og Værdipapircentralen om at udskille den nævnte post obligationer og foretage registrering heraf, og at N.N. og fondens bestyrelse den 11. december 1986 underskrev fondens fundats.

Afgørelsen af, om en anmeldelse til registrering kan trækkes tilbage, træffes af Fondsregistret på grundlag af en vurdering af, om stifteren retligt er berettiget til at træde tilbage fra sit løfte. Fondslovgivningen giver derimod ikke Fondsregistret mulighed for at træffe afgørelsen på et skønsmæssigt grundlag.

Efter Fondsregistrets opfattelse fører det forhold, at det i forbindelse med udarbejdelsen af N.N.'s årsregnskab for 1986 er konstateret, at N.N.'s økonomiske forhold – blandt andet som følge af nedgang i kurserne på obligationer og aktier – må anses for ændrede, ikke til, at N.N. er berettiget til at træde tilbage fra sit løfte om at oprette Fonden, og Fondsregistret kan derfor ikke imødekomme ansøgningen om at annullere anmeldelsen af fonden.«

Den 23. juli 1987 foretog Fondsregistret registrering af fonden.

Den designerede bestyrelse skal selvsagt følge stifterens bestemmelse om, at der skal oprettes en fond, og bestyrelsen må – hvis den finder en fondsdannelse

afgjort u hensigtsmæssig – søge fondsmyndigheden om tilladelse til at fravige testators bestemmelse. Spørgsmålet synes at være særligt aktuelt ved midler, der skal tilfalde sygdomsbekæmpende formål; i nogle tilfælde testes midlerne direkte til vedkommende forening, medens testamentet i andre tilfælde indeholder krav om, at der oprettes en fond. Praksis er – af de grunde, der er nærmere behandlet i kommentaren til § 32 – restriktiv, se f.eks. Justitsministeriets skrivelse af 23. januar 1989, hvor der meddeltes afslag på en ansøgning om, at midlerne tilfaldt foreningen direkte. Justitsministeriet fremhævede i begrundelsen for afgørelsen, at det i testamentet var bestemt, *at* der skulle oprettes et mindelegat under bestyrelse af foreningen, *at* overskuddet ikke skulle gå til foreningen, *og at* kapitalen stod i et rimeligt forhold til formålet.

12. Efter § 6, stk. 2, 2. pkt., kan man unnlade at oplyse stifterens navn i vedtægten. Det kan f.eks. være praktisk, hvis der er mange stiftere, eller hvis fondens midler fremkommer ved en indsamling. Bestemmelsen er også blevet fastsat for at imødekomme et eventuelt ønske hos stifteren om at være anonym over for offentligheden. Det forudsættes derfor, at indsendte oplysninger kan unddrages fra aktindsigt.

§ 7 *Bestemmelser i en vedtægt, der tillægger medlemmer af en bestemt familie eller visse familier fortrinsret til uddeling fra en fond, har ikke retsvirkning efter deres indhold, i det omfang fortrinsretten rækker videre end til personer, der lever på stiftelsestidspunktet og til én i forhold til disse ufødt generation.*

Stk. 2. *Bestemmelsen i stk. 1 gælder tilsvarende for bestemmelser i en vedtægt, der tillægger medlemmer af en bestemt familie eller visse familier fortrinsret til at indtage en bestemt stilling eller til på anden måde, herunder i form af arbejdsvederlag, at oppebære økonomiske ydelser fra fonden eller fra en virksomhed, hvorover fonden har en bestemmende indflydelse. Dette gælder dog ikke hverv som medlem af bestyrelsen.*

Bet. s. 51-54 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3102-3103 og tillæg B, sp. 1180.

1. Bestemmelserne er en videreudvikling af forbudet mod stiftelse af familiefideikommiss. Om begrænsningerne i adgangen til at oprette familiefonde inden fondslovens ikrafttræden anføres det i *Bet.* s. 51:

»Adgangen til gennem oprettelsen af fonde at tilgodese familien er i dag alene begrænset af grundlovens § 84 og arvelovens § 68. Efter grundlovens § 84 kan intet len, stamhus, fideikommissgods eller andet familiefideikommis oprettes for fremtiden. Arvelovens § 68 bestemmer, at ejendele ved testamente ikke kan tillægges flere ved testators død ufødte personer efter hinanden.

Grundloven fastlægger ikke, hvad der skal forstås ved familiefideikommiss. En sådan fastlæggelse skete imidlertid ved lov nr. 139 af 1. maj 1954 om familiefideikommissers overgang til fri ejendom. Efter lovens § 2, stk. 1, forstås ved familiefideikommis en formue, om hvilken det er bestemt, at den skal nedarves i en bestemt familie, således at den efter visse arvegangsregler tilfalder flere ved opretterens død ufødte generationer efter hinanden.

Forbudet i arvelovens § 68 er i overensstemmelse hermed.

Det fremgår af forarbejderne til grundlovens § 84 og arvelovens § 68, at det ikke har været hensigten med disse bestemmelser at hindre oprettelsen af familiefonde. Afgørende for, om der foreligger et familiefideikommis eller en familiefond, er efter 1954-loven, om der er anordnet en forud fastlagt successionsordning, der indebærer, at de ved ordningen indsatte successorer har et retskrav på at nyde godt af formuen, eller om familiemedlemmerne alene har adgang til andel i formuens afkast, således at valget mellem flere berettigede træffes af fondens bestyrelse på grundlag af de i fundatsen fastsatte regler.«

Betimeligheden af at indføre yderligere begrænsninger i adgangen til at oprettholde familiefonde blev nøje drøftet i fondsudvalget og senere i folketinget. Resultatet blev, at det forslag, som udvalgets flertal gik ind for, blev gennemført. Om begrundelsen for forslaget anføres det i *Bet.* s. 52:

»at der vel i formel henseende er forskel mellem familiefideikommiss og familiefonde, men at de hensyn, som ligger bag forbudet mod oprettelse af familiefideikommiss, i realiteten i væsentligt samme omfang gør sig gældende ved familiefonde. Selv om de begunstigede ikke ved fonde – som ved fideikommiss – har noget retskrav på at modtage andel i formuens afkast, vil kredsen af de begunstigede ikke sjældent være så relativt snæver, at de pågældendes muligheder for at nyde godt af formuen ikke adskiller sig nævneværdigt fra en fidekommisindehavers.

På denne baggrund forekommer det efter disse medlemmers mening ikke velbegrundet, at familiemedlemmer i et ubegrænset antal generationer skal være ene- eller fortrinsberettigede til at nyde godt af en fond, der er oprettet af en person, til hvem de pågældende ikke kan påregnes at have nogen særlig tilknytning.«

2. Begrænsningerne i adgangen til at oprette familiefonde vedrører kun tilfælde, hvor familien er ene- eller fortrinsberettiget. § 7 hindrer ikke, at der sker uddeling til familiemedlemmer på lige fod med andre, der også er omfattet af fondens formål og opfylder vedtægtens betingelser. Det er kun fortrinsretten, der rammes af begrænsningen.

Fonde, der er oprettet inden lovens ikrafttræden, er ikke omfattet af bestemmelserne, jfr. § 57, stk. 3. Et forslag herom blev stillet under behandlingen i folketinget, men udgik efter at justitsministeren havde oplyst, at et sådant indgreb i aktuelle fortrinsrettigheder efter de nærmere omstændigheder kunne være omfattet af grundlovens § 73. En fond, der stiftes i henhold til en testamentarisk bestemmelse, er oprettet ved testators død – ikke ved testamentets oprettelse.

§ 7 er nærmere omtalt af *Werlauff* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1985 s. 27 f og 1987/10 s. 63 f.

3. Bestemmelsen i *stk.* 2 har til formål at forhindre omgåelsesmuligheder, hvorved der i stedet for fortrinsret til uddeling tillægges fortrinsret til andre ydelser, der i realiteten medfører samme resultat. Også her er det kun fortrinsretten for familiemedlemmer, der begrænses. Der er således intet til hinder for, at et familiemedlem rent faktisk ansættes i fonden eller i virksomheder, hvorover fonden har en bestemmende indflydelse.

Stifteren er frit stillet med hensyn til at fastsætte bestemmelser om, at familien uden tidsbegrænsning skal være repræsenteret i bestyrelsen. Se dog § 16 om, at stifteren og dennes nærmeste ikke kan udgøre bestyrelsens flertal og se ligeledes § 18 om vederlag til bestyrelsesmedlemmer.

4. Tillægger en bestemmelse i en vedtægt familien fortrinsret i videre omfang end tilladt, har »den ikke retsvirkning efter sit indhold.«

Det fremgår af fondsudvalgets overvejelser (s. 53), at man med denne affattelse af bestemmelsen har ønsket at undgå, at vedtægtsbestemmelser, der er i strid med § 7, skulle medføre, at fonden ikke anses for gyldigt stiftet eller skal opløses – uden at man dog dermed har villet fornægte, at der undtagelsesvis kan forekomme tilfælde, hvor der er en sådan sammenhæng mellem flere fundatsbestemmelser, som beror på et testamente, at den omstændighed, at en af dem med tiden vil strande på § 7's skær, vil give testators arvinger mulighed for med held at gøre gældende, at hele fondsdannelsen er uvirksom. Men normalt vil »§ 7-skæret« ikke berøre fondens gyldige stiftelse – blot skal fonden til sin tid videreføres med et ændret eller begrænset formål. Er formålet f.eks. at yde støtte til personer under uddannelse, men med fortrinsret for familiemedlem-

mer, vil løsningen normalt blive, at bestemmelsen om fortrinsret for familie-medlemmer bortfalder, medens fonden i øvrigt fortsætter med det samme formål.

I andre tilfælde, hvor familiemedlemmer ikke alene er fortrinsberettigede til ydelser fra fonden, men helt eller delvis er de eneste berettigede efter formålet, er det vanskeligt at pege på en typisk løsning. Det er her ikke tilstrækkeligt at lade fortrinsretten bortfalde, men der må positivt træffes bestemmelse om, hvem der i stedet skal begunstiges efter formålet. Dette må ske efter reglerne om vedtægtsændringer i kapitel 9. I forbindelse hermed må der søges vejledning eventuelt i andre stiftelsesdokumenter. Er fonden oprettet ved testamente, må dettes bestemmelser overvejes grundigt. Opgaven er i det væsentligste ved hjælp af almindelige regler om testamentsfortolkning og vedtægtsændringer at fastlægge den ordning, som stifteren må antages at ville have valgt under de givne omstændigheder.

Det er således klart mest hensigtsmæssigt, at stifteren udtrykkeligt i vedtægten tager stilling til, hvilket formål midlerne skal anvendes til, når familiens ene- eller fortrinsret bortfalder.

Det ligger i selve fondsbegrebet, at stifteren ikke kan fastsætte, at formuen skal falde i arv, når familiens fortrinsret til sin tid ophører.

5. Som nævnt i kommentaren til § 1 må en række »familieforeninger« retligt karakteriseres som familiefonde.

Kapitel 5. Kapital

§ 8 *En fond skal ved oprettelsen have aktiver for over 250.000 kr. Aktiverne og egenkapitalen skal stå i rimeligt forhold til formålet.*

Stk. 2. *Uanset bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., kan fondsmyndigheden i særlige tilfælde tillade oprettelse af en fond med aktiver på 250.000 kr. eller derunder*

Stk. 3. *Bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., gælder ikke for fonde, der stiftes i henhold til et testamente, der er oprettet før den 1. januar 1985.*

Bet. s. 54 f, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3119-3120, og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2587.

§ 8 er blevet ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Fondsloven stiller i § 8 krav om, at ikke-erhvervsdrivende fonde skal have aktiver for over 250.000 kr. Reglen er ikke absolut, idet fondsmyndigheden efter *stk. 2* kan dispensere fra kravet. *Stk. 3* indeholder en yderligere undtagelse for »gamle« testamentsfonde.

1.1. I fremmede retssystemer – f.eks. Tyskland og Frankrig – gælder ofte, at oprettelsen af en selvejende institution kræver offentlig tilladelse. Disse koncessionssystemer indebærer, at det som hovedregel ikke er tilladt at oprette (og drive) en selvejende institution, men at det offentlige gennem individuelle dispensationer kan tillade oprettelsen og i forbindelse hermed betinge oprettelsen af nærmere vilkår. herunder krav til kapitalen. Fondsloven hviler på det princip, at der er fri adgang til at oprette og drive en selvejende institution, men at fondenes forhold undergives en generel retlig regulering. I denne regulering indgår bl.a., at fonde med aktiver under 250.000 kr. kun kan oprettes med fondsmyndighedens tilladelse.

1.2. Som fremhævet i *Bet. s. 54* kendes kravet om en vis mindstekapital fra de fonde, hvis fundats er forsynet med offentlig stadfæstelse. Siden slutningen af 1970'erne har kravet normalt været 100.000 kr. (i kursværdi). Baggrunden for denne administrative praksis har været, at fonde med en mindre kapital vanskeligt ville kunne støtte fondens formål i et rimeligt omfang, især efter at administrationsomkostningerne er fradraget. Dette synspunkt er blevet accentueret, efter at renteniveaue er faldet, og fondenes indtægter er faldet tilsvarende. For

visse typer af fonde har synspunktet dog mindre vægt, og dette var baggrunden for dispensationsmuligheden i § 8, stk. 2.

1.3. Fondsloven af 1984 fastsatte et kapitalkrav på 200.000 kr. (med mulighed for dispensation), og kriteriet var knyttet til fondens egenkapital. Der var – ved nystiftede fonde over 200.000 kr. – ikke noget krav om proportionalitet mellem formålet og fondens kapital. *Bet.* s. 54 bemærkede herom, at en proportionalitetsregel ville give anledning til betydelig usikkerhed, og at man derfor foretrak en legal mindstegrænse (med mulighed for dispensation).

2. § 8 er blevet væsentligt ændret ved 1991-loven. For fonde, der oprettes den 1. januar 1992 eller senere, gælder, at fonden skal *have aktiver* for over 250.000 kr. (ndf. 2.1.). Samtidig indføres – på trods af Fondsudvalgets bemærkninger – den regel, at aktiverne og egenkapitalen skal stå i rimeligt forhold til formålet (ndf. 2.2.). Dispensationsmuligheden opretholdes (3).

2.1. Forhøjelsen af beløbsgrænsen skal ses som en »pristalsregulering«, og man kunne nok uden skade have sat grænsen noget højere. Som noget nyt fører lovens § 1, stk. 4, til, at såvel »gamle« fonde som fonde, der oprettes efter den 1. januar 1992, ikke er omfattet af fondsloven, *hvis aktivernes værdi falder under 250.000 kr.* Sammenhængen mellem § 1, stk. 4, og § 8, stk. 2 betyder, at der ikke er adgang til at stifte fonde under 250.000 kr. uden dispensation efter § 8, stk. 2, anderledes dog *Polack* i Revisorbladet 1992/3 s. 9.

Om baggrunden for at knytte kriteriet til aktivernes størrelse frem for egenkapitalen, hedder det – uden nærmere dokumentation – i 1991-lovforslaget:

»Baggrunden herfor er den omstændighed, at fonde ofte kan være i besiddelse af store aktiver og have en stor omsætning, selv om egenkapitalen som følge af passivernes størrelse er langt under det fastsatte mindstebeløb. Det er ikke rimeligt, at sådanne fonde, der kan være involveret i omfattende aktiviteter og finansielle transaktioner, skal kunne undtages fra loven i medfør af denne bestemmelse.«

2.2. Gennemførelsen af en proportionalitetsregel – *gældende for alle fonde, herunder testamentsfonde efter § 8, stk. 3* – rejser det ikke upraktiske spørgsmål, hvem der skal påse spørgsmålet, jfr. *Lennart Lyng Andersen* i TfS 1992, nr. 98, der peger på, at forarbejdernes fremhævelse af, at *revisor* skal påse spørgsmålet, ikke virker gennemtænkt. Der skal ikke længere foretages en registrering af fonden, hvorved spørgsmålet i givet fald kunne afklares, bestyrelsen

kan ikke spørge en offentlig myndighed (f.eks. fondsmyndigheden) til råds, og revisorerne har ikke nogle retningslinier at arbejde efter – rent bortset fra, at det generelt næppe er hensigtsmæssigt at overlade afgørelsen af juridiske kriteriers overholdelse eller ikke-overholdelse til revisorer. Hertil kommer, at proportionalitetsreglen også gælder ved fonde under 250.000 kr. og ved testamentsfonde i henhold til § 8, *stk.* 3. I disse tilfælde påhviler det således den, der behandler boet, at skønne over, om testator har spændt forventningerne for højt, og – i givet fald – søge fondsmyndighedens samtykke til, at fonden ikke oprettes. Det må antages, at dette samtykke vil blive givet, hvorefter midlerne i deres helhed typisk kan udbetales til det påtænkte formål – midlerne går i så fald ikke ind i boet.

2.3. Kapitalkravet gælder ved fondens oprettelse. Selv om fondens aktiver går ned under 250.000 kr., f.eks. ved kursnedgang, lovligt kapitalforbrug og lignende, er der ikke pligt til at likvidere fonden. Dog giver § 33, *stk.* 2, fondsmyndigheden mulighed for efter forhandling med bestyrelsen at beslutte, at en fond, hvis midler er klart utilstrækkelige til at opfylde formålet, skal sammenlægges med andre fonde eller opløses ved uddeling af kapitalen, se kommentaren til denne bestemmelse. Se også § 1, *stk.* 4, hvorefter fonde med aktiver under 250.000 kr. falder uden for fondsloven.

2.4. Vurderingen sker som hidtil på grundlag af aktivernes kursværdi. Dette volder naturligvis ingen problemer med hensyn til kontante midler. For obligationer og aktier, der er optaget til notering på Københavns Fondsbørs, gælder køberkursen på tidspunktet for fondens oprettelse. For andre aktier lægges skattekursen til grund. Med hensyn til fast ejendom gælder den seneste offentlige kontantvurdering, medmindre det godtgøres – f. eks. ved en sagkyndig erklæring – at handelsværdien er større. Ved gældsbreve, pantebreve i fast ejendom og lignende kræves, at indskuddet kan gøres til genstand for økonomisk vurdering. *Gæld* optages til pari. For pantebreve i fast ejendom kan dog også her den skattemæssige kurs lægges til grund.

Se om spørgsmålet om værdiansættelsen ved fondens stiftelse *Werlauff* i Revision & Regnskabsvæsen 1987/10 s. 64.

3. Retligt indebærer § 8, *stk.* 2, at fonde med aktiver under 250.000 kr. kun kan stiftes med offentlig godkendelse. Fondsudvalget fremhæver s. 54-55, at der kan være grund til at overveje dispensation bl.a. ved gravstedsfonde, skolelegater, sociale fonde og jubilæumsfonde. Det må trods det relativt lave beløb, der vil være til uddeling til formålet, forventes, at der stadig er et vist behov for at oprette fonde med de nævnte formål.

Stk. 2 indeholder to betingelser. Dispensation kan kun gives i »særlige tilfælde« og proportionalitetsreglen gælder (fortsat) ved vurderingen af, om fonden bør tillades oprettet eller ej, jfr. at *stk. 2* kun taler om *stk. 1, 1. pkt.*

Praksis i den forløbne tid har været forholdsvis streng. I de første år krævede fondsmyndigheden (bortset fra Socialministeriet), at fondens kapital var i nærheden af lovens kapitalkrav. Se f.eks. Undervisningsministeriets skrivelse af 8. januar 1986, der meddelte afslag på stiftelse af en fond på 50.000 kr. med det formål at støtte forskning i tilslutning til senmodning af kvinder og de psykiske følger heraf. Se også fondsregistrets skrivelse af 18. december 1986 (afslag på at oprette fond med en kapital på ca. 67.000 kr. Formålet var at højne det gastronomiske niveau i Danmark). Fondsregistret fandt, at der ikke var et rimeligt forhold mellem kapital og formål. Se endelig Justitsministeriets skrivelse af 30. juni 1987 (kapital på 50.000 kr. fandtes utilstrækkelig til formålet, der var kulturelle aktiviteter samt støtte til medicinsk udstyr).

Hvis formålet er generelt formuleret – f. eks. »kulturelle formål« eller »almenevelgørende formål« – eller der foreligger en blandet formålsbeskrivelse, er der ikke grundlag for dispensation, jfr. fondsregistrets skrivelse af 3. oktober 1986, hvor fondsregistret som fondsmyndighed udtalte, at § 8 ikke åbner mulighed for at oprette en fond under 200.000 kr. med en »bred« formålsbeskrivelse. Fondens formål var angivet som »kulturelle formål«. 1991-ændringen har ikke ændret ved dette forhold.

Stiftelse af familiefonde under 200.000 kr. (nu 250.000 kr.) vil normalt blive afslået, og det kan ikke tillægges betydning, at fonden ved stifterens død vil modtage yderligere midler, jfr. justitsministeriets skrivelse af 25. juni 1985.

§ 8 giver ikke fondsmyndigheden mulighed for at meddele en generel dispensation med hensyn til fonde med beslægtede formål (f. eks. skolelegater), idet bestemmelsen forudsætter en konkret vurdering af egenkapitalen sammenholdt med fondens formål.

En ret speciel afgørelse blev truffet ved Justitsministeriets skrivelse af 9. juni 1987, der meddelte dispensation, uanset at kapitalen kun var på ca. 75.000 kr. Formålet var at uddele legater til videreuddannelse af unge fra en jysk kommune. Dispensationen blev gjort betinget af, at fonden ikke blev belastet med udgifter til bestyrelsesmøder, kontorhold og lignende. Fondsregistret har fortsat denne praksis, jfr. *Bikuben*: Nyt om fonde Nr. 2/1989.

4. *Stk. 3* viderefører den hidtidige § 59, *stk. 1, nr. 2*. Beløbet er dog forhøjet til 250.000 kr. (i aktiv størrelse).

Bestemmelsen medfører, at sådanne testamentsfonde gyldigt kan stiftes uden dispensation efter *stk. 2*. Fonden vil falde uden for fondsloven efter § 1, *stk. 4.*, men som flere gange nævnt skal aktiverne og egenkapitalen stå i et rimeligt forhold til fondens formål.

5. Efter § 45, stk. 1, nr. 5, kan justitsministeren administrativt forhøje beløbsgrænsen i § 8. Bemyndigelsen er – i alt fald foreløbig – ikke udnyttet.

§ 9 *En fonds bestyrelse må kun med fondsmyndighedens samtykke uddele:*

- 1) *de aktiver, der forelå ved fondens stiftelse, eller hvad der træder i stedet herfor,*
- 2) *de aktiver, som senere tilfalder fonden som arv eller gave, eller hvad der træder i stedet herfor, medmindre arveladeren eller giveren har bestemt, at aktiverne skal anvendes til uddeling, og*
- 3) *de aktiver, der modsvarer overskud, som er henlagt til konsolidering af fondens formue.*

Stk. 2. *Uanset bestemmelsen i stk. 1 kan en fonds bestyrelse uden fondsmyndighedens samtykke uddele aktiver svarende til det foregående regnskabsårs nettokursgevinster, som efter reglerne i kursgevinstloven skal medregnes ved opgørelsen af fondens skattepligtige indkomst. Bestyrelsens beslutning om at anvende aktiverne til uddeling skal være truffet inden 6 måneder efter det foregående regnskabsårs afslutning. Iøvrigt finder § 29, stk. 1, tilsvarende anvendelse.*

Stk. 3. *De aktiver, der er nævnt i stk. 1, må kun overdrages eller pantsættes efter regler, der fastsættes af justitsministeren, eller med fondsmyndighedens samtykke, jf. dog stk. 2.*

Stk. 4. *Den i stk. 1 og 3 nævnte rådighedsindskrænkning skal i videst muligt omfang sikres ved notering, tinglysning eller på anden måde.*

Stk. 5. *Det kan bestemmes i vedtægten, at de i stk. 1 nævnte aktiver skal anvendes til uddeling i løbet af et nærmere fastsat tidsrum.*

Bet. s. 55-57 og 138-139, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3120-3123 og Folketingstidende 1991/92, tillæg A, sp. 4321-4331.

Stk. 2-4 er blevet ændret ved lov nr. 187 af 23. marts 1992.

1. *Fondsloven videreførte stadfæstelsespraksis med hensyn til ikke-erhvervsdrivende fondes kapitalbegreb. Denne praksis er nærmere beskrevet i Bet. s. 55-57*

og s. 138-139. Fondsloven bygger på det hovedprincip, der meget ofte har fundet udtryk i fundatser, at fondes kapital skal være urørlig og ikke må angribes. Dette har sammenhæng med fondenes perpetuelle sigte. Hovedprincippet fraviges dog, hvor stifteren – inden for visse grænser – bestemmer andet i oprettelsesdokumentet, og hvor fondsmyndigheden meddeler tilladelse til kapitalforbrug. Hertil kommer efter en lovændring i 1992, at bestyrelsen kan foretage uddeling af de nettokursgevinster, der efter jo kursgevinstloven principielt er skattepligtige.

§ 9 indeholder endelig regler om, at en fonds kapitalaktier kun må ombyttes efter nærmere regler, og at aktiverne skal forsynes med prohabileringsspåtegning.

2. Efter § 9, stk. 1, omfatter en fonds *kapital* følgende aktiver:

- a) fondens stamkapital, det vil sige de aktiver, stifteren har ydet fonden ved oprettelsen;
 - kursgevinster, fondsaktier, tegningsrettigheder og lignende, der knytter sig til stamkapitalens aktiver;
 - aktiver, der træder i stedet for stamkapitalen, f.eks. ved ombytning af en obligation. Også kursgevinster m.v. af de »nye« aktiver henføres under kapitalen.
- b) aktiver, der senere tilfalder fonden, medmindre giveren har bestemt, at de pågældende aktiver skal anvendes til uddeling;
 - kursgevinster, fondsaktier og tegningsrettigheder, der knytter sig til de senere tilfaldne midler; aktiver, der træder i stedet for senere tilfaldne midler, f.eks. ved ombytning. Også kursgevinster m.v. af disse aktiver henføres under kapitalen.
- c) aktiver, der modsvarer overskud, som er henlagt til konsolidering af fondens formue (jfr. § 29, stk. 2, og kommentaren hertil);
 - kursgevinster m.v. af disse aktiver;
 - aktiver, der træder i stedet for disse aktiver, og kursgevinster m.v. heraf.

§ 9, stk. 1, er udtryk for, at man må sondre mellem en fonds *kapitalaktiver* og *uddelingsaktiver*. Kapitalen er principielt bunden, medens de øvrige aktiver før eller siden skal anvendes til uddeling til formålet, jfr. § 29, stk. 1. Kapitalaktiverne vil typisk bestå i obligationer, aktier og lignende papirer – suppleret med et mindre kontantindestående – medens uddelingskontoen typisk består af et indestående i et pengeinstitut.

Stifteren har som nævnt nedenfor efter stk. 4 mulighed for at bestemme, at kapitalaktiverne skal anvendes til uddeling over en periode, hvorimod stifteren ikke gyldigt kan træffe bestemmelse om, at der skal opbygges en »fri« kapital,

ligesom det ikke gyldigt i fundatsen kan bestemmes, at fondens bestyrelse kan opbygge en »fri« kapital. Sagt på en anden måde skal et aktiv altid kunne henføres enten til kapitalsiden – der er bunden – eller til uddelingssiden.

Med hensyn til midler, der senere tilfalder fonden, gælder ofte, at giveren – specielt tredjemand – ikke har truffet bestemmelse om, hvortil beløbet eller aktivet skal henføres. § 9, stk. 1, nr. 2, fører her til, at et aktiv tilfalder kapitalen. En giver kan dog gyldigt bestemme, at et beløb skal henføres til uddelingskontoen, og dette indebærer efter § 29, stk. 1, at bestyrelsen har pligt til at foretage uddeling af beløbet til formålet.

Med hensyn til beløb, der er ubetydelige efter fondens forhold, bemærker *Bet.* s. 56, at disse beløb bør henføres til uddelingskontoen, selv om en giver ikke har truffet bestemmelse herom. Dette kan være ganske praktisk i fonde, hvis uddelingsgrundlag helt eller delvis etableres ved »kontingenter«, indsamlinger og lignende. *Werlauff* peger i *Revision & Regnskabsvæsen* 1986 s. 28 på, at gaver ydet med fradragret efter ligningslovens § 8 A, af bestyrelsen kan henføres til uddelingskontoen.

§ 9, stk. 1, er ikke til hinder for, at en (mindre) del af den principielt bundne kapital anvendes til administrationsudgifter ved fondens etablering, jfr. *Bet.* s. 56. Tilsvarende må gælde i fondens første leveår.

Fondes *kassebeholdning* reguleres ikke direkte i loven. Fondsudvalget peger s. 56 på, at størrelsen afhænger af fondens størrelse og karakteren af den virksomhed, som fonden udøver.

3. Tidligere mødte man regelmæssigt den tankegang, at fondens kapital kun i ganske specielle tilfælde kunne anvendes til uddeling – urørlighedsprincippet var ubetinget. I de senere år er der imidlertid i en række tilfælde oprettet fonde, hvor ikke alene afkastet, men også kapitalen over en årrække skal anvendes til fondens formål. Dette er praktisk ved fonde med en noget mindre formue, men også ved større fonde har man mødt stifterønske om, at fonden – over en kortere periode – kan være i stand til at foretage mærkbare uddelinger, for herefter at have udtømt sit virke. I stadfæstelsespraksis har man siden 1970'erne accepteret sådanne fundatser, idet man dog normalt har stillet krav om en vis levetid, mindst 10 år.

På grundlag af disse synspunkter er det fastsat i § 9, stk. 5, at stifteren i vedtægten kan træffe bestemmelse om, at fondens kapital skal anvendes til uddeling i løbet af et nærmere fastsat tidsrum. Bestemmelsen tager ikke stilling til, hvor kort dette tidsrum kan være. Fondsudvalget anfører s. 48, at der må gælde visse mindstekrav med hensyn til den tidsmæssige udstrækning, men at afgørelsen herom bør træffes ved fondens oprettelse og anmeldelse til registrering. Be-

dømmelsen må ske på grundlag af fondens formål og kapitalgrundlag. I fortsættelse af stadfæstelsespraksis stillede fondsregistret i almindelighed krav om, at fonden har en levetid på mindst 10 år, jfr. skrivelser af 10. september 1985 og 24. januar 1986. Er der tale om f. eks. indsamlede midler, kommer et kortere åremål muligvis på tale.

Stifteren kan ikke gyldigt overlade til bestyrelsen at træffe bestemmelse om kapitalforbrug, jfr. foran under 1. Det er til gengæld ikke en betingelse, at stifteren fastlægger en nærmere plan over kapitalforbruget. I praksis accepteres bl.a. følgende formuleringer:

»Bestyrelsen skal hvert år foruden fondens indtægter anvende 1/25 af kapitalen til udlodning.«

»Bestyrelsen er berettiget til hvert år at anvende 1/25 af fondens kapital til uddeling til fondens formål.«

Derimod indeholder en generel formuleret vedtægtsbestemmelse, hvorefter bestyrelsen kan uddele af kapitalen, ikke hjemmel til kapitalforbrug uden fondsmyndighedens samtykke. Dette er fastslået i en række afgørelser truffet af fondsregistret og Justitsministeriet, se f.eks. sidstnævntes skrivelse af 19. september 1986, hvor fondsstifter i en fond fra 1978 havde anført, at uddeling kunne ske af kapitalen. Dette førte efter advokatens opfattelse til, at alle fondens midler kunne uddeles.

Justitsministeriet udtalte bl.a.

»... bemærke, at de aktiver, som ikke kan uddeles uden fondsmyndighedens samtykke, opregnes i fondslovens § 9. Opregningen omfatter blandt andet de aktiver, der forelå ved fondens stiftelse eller, hvad der træder i stedet herfor, samt de aktiver, som tilfalder fonden som gave, medmindre giveren har bestemt, at aktiverne skal anvendes til uddeling.

Såfremt giveren har bestemt, at aktiverne skal uddeles, har bestyrelsen pligt til at uddele beløbet i overensstemmelse med lovens § 29.

Efter justitsministeriets opfattelse har stifteren som giver af fondens kapital ikke bestemt, at kapitalen skal uddeles. Giveren har derimod bestemt, at bestyrelsen kan beslutte at uddele kapitalen, og i henhold til fundatsens § 4 og § 5, stk. 2, har bestyrelsen i overensstemmelse hermed fundatsmæssig hjemmel til at beslutte at uddele af kapitalen. En sådan beslutning kræver imidlertid tillige fondsmyndighedens samtykke, jfr. fondslovens § 9.«

De nævnte principper er tiltrådt af Folketingets ombudsmand (skr. af 2. september 1987 i sag 1987-602-69).

I et enkelt tilfælde (Justitsministeriets skrivelse af 6. oktober 1987) udtalte

Justitsministeriet som fondsmyndighed, at uddelinger af kapitalen ikke krævede fondsmyndighedens samtykke, uagtet der kun forelå en generel hjemmel til kapitalforbrug. – Afgørelsen forekommer at være klart forkert.

4. Det vil normalt ikke volde problemer, at kapitalen er bundet, således at alene afkastet kan uddeles. I overensstemmelse med hidtidig administrativ praksis er der imidlertid hjemmel til kapitalforbrug med fondsmyndighedens samtykke, jfr. § 9, *stk. 1*. Sådanne tilladelser kan f.eks. omfatte kapitalforbrug til betaling af arveafgift, der er pålignet fonden, kapitalforbrug til modernisering eller ombygning af fondens ejendom, ligesom der kan være tale om samtykke til kapitalforbrug til uddeling. Dette kan være relevant i tilfælde, hvor fondsbestyrelsen har truffet beslutning om at støtte et større projekt, men hvor der ikke er tilstrækkelige midler på uddelingskontoen. Der synes kun at foreligge meget få ansøgninger.

Samtykke til kapitalforbrug til dækning af administrationsudgifter i øvrigt kan normalt ikke forventes.

I skrivelse af 16. oktober 1987 meddelte fondsregistret som fondsmyndighed, at man efter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde ville være indstillet på at meddele samtykke til kapitalforbrug i fonde oprettet i henhold til pensionsbeskatningslovens § 52 (sociale fonde).

5. I 1991 ændredes kursgevinstloven (lov nr. 394 af 6. juni 1991 med senere ændringer), således at bl.a. fonde fra den 27. december 1990 var omfattet af reglerne om skattepligt af gevinst og tab på fordringer og gæld. Der henvises herved til redegørelsen herom i Fonde og Foreninger II. Dette rejste det – i al væsentlighed politiske – spørgsmål, at § 9's princip om urørlighed kunne medføre, at en fond kom til at betale skat af kursgevinster. Resultatet af de politiske overvejelser blev, at § 9 blev suppleret med et nyt *stk. 2*, hvorefter bestyrelsen uden samtykke kan foretage uddeling af nettokursgevinsten, således som den opgøres efter reglerne i kursgevinstloven.

Om de administrative konsekvenser af ændringen hedder det i forarbejderne til 1992-ændringen bl.a. følgende, jfr. Folketingstidende 1991/92, tillæg A, sp. 4329-4330.

»5.3. Det foreslås, at bestyrelsen uden fondsmyndighedens tilladelse skal kunne uddele aktiver svarende til nettokursgevinsterne af den bundne kapital. Forslaget indebærer, at der jævnlige vil opstå behov for at frigive aktiver, der hører

til den bundne kapital, og som derfor er forbudspåtegnede, jf. ovenfor i pkt. 4.2. Formålet med forbudspåtegningen er at sikre, at der ikke disponeres uretmæssigt over den bundne kapital, og Justitsministeriet har derfor overvejet, på hvilken måde man bedst kan sikre, at en bestyrelse ikke kræver flere aktiver frigivet, end hvad der svarer til årets nettokursgevinst.

Nogle fonde har samtlige bundne aktiver opbevaret i en godkendt forvaltningsafdeling i et pengeinstitut, og i disse tilfælde vil det efter det for Justitsministeriet oplyste være forholdsvis enkelt for forvaltningsafdelingen at kontrollere bestyrelsens oplysninger om størrelsen af årets nettokursgevinster. Et stort antal fonde har imidlertid aktiverne, eventuelt nogle af aktiverne, opbevaret andre steder, og i disse tilfælde vil det ikke uden en omfattende sagsbehandling – som fondene i givet fald måtte betale for – være muligt for fondsmyndigheden eller det enkelte depotsted at foretage en sådan kontrol af bestyrelsens oplysninger. Udover de godkendte forvaltningsafdelinger laver de mest benyttede depotsteder, som f.eks. realkreditinstitutter, i dag ikke regnskabsmæssige opgørelser for fondene, fordi depotstederne ikke er i besiddelse af de fornødne oplysninger. Det bemærkes i den forbindelse, at nettokursgevinster af bundne aktiver ikke vil fremgå af fondes selvangivelser som en særskilt post.

På den baggrund og i lyset af den omfattende afbureaukratisering af fondsløvgivningen, som er trådt i kraft den 1. januar 1992, jf. lov nr. 350 af 6. juni 1991, har Justitsministeriet ikke fundet det hensigtsmæssigt at udforme ordningen sådan, at frigivelse af bundne aktiver forudsætter, at fondsmyndigheden eller depotstedet forinden foretager en bilagskontrol.

Depotstedet skal således efter forslaget frigive forbudspåtegnede aktiver på grundlag af bestyrelsens (skriftlige) anmodning herom.

Med hjemmel i fondslovens § 9, stk. 2 (der efter forslaget bliver stk. 3), agter Justitsministeriet at fastsætte regler om, at forvaltningsafdelinger og andre, som er depotsted, kan frigive aktiver på grundlag af bestyrelsens oplysninger om nettokursgevinstens størrelse.«

1992-lovændringen er ledsaget af følgende motivbemærkninger, jfr. Folketings-tidende 1991/92, tillæg A, sp. 4329:

»Fondsloven indeholder en række bestemmelser, der på anden måde sikrer en forsvarlig kontrol med forvaltningen af fondenes formuer.

Ved lov nr. 350 af 6. juni 1991 blev samtlige fonde således pålagt at udpege en revisor, der bl.a. har pligt til ved sin regnskabs gennemgang at påse, at fonden har overholdt fondsløvgivningen, vedtægten m.v., og at give fondsmyndigheden meddelelse, hvis der er problemer i en fond, jf. navnlig fondslovens §§ 23 og 25. Fondsmyndigheden kan desuden foretage stikprøvekontrol af fondenes årsregnskaber.

Fondsloven indeholder endvidere i §§ 40-42 regler om bestyrelsesmedlemmers, direktørers og revisorers erstatningspligt for skade, som de under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt tilføjer fonden.

Endelig har fondsmyndigheden under visse omstændigheder mulighed for at afsætte bestyrelsesmedlemmer, bl.a. hvis de gør sig skyldige i handlinger, som gør de pågældende uværdige til fortsat at sidde i bestyrelsen, jf. fondslovens §§ 13-14.

For yderligere at understrege bestyrelsens ansvar for rigtigheden af de oplysninger, man giver depotstedet, foreslås der imidlertid indføjet en ny bestemmelse i fondslovens § 42, stk. 2, hvorefter uddeling i strid med fondslovens § 9, stk. 1-2, straffes med bøde, medmindre strengere straf er forskyldt efter anden lovgivning. Under visse kvalificerende omstændigheder vil uretmæssig uddeling af en fonds bundne kapital formentlig kunne være strafbar efter bestemmelser i straffelovens kapital 28 om berigelsesforbrydelser.«

De pågældende bemærkninger er ikke ganske retvisende. Det er bestyrelsen, der træffer beslutning, om der skal ske uddeling af aktiver, der svarer til kursgevinsten, og bestyrelsen står frit i sit skøn. Det kan ikke antages, at revisorers opfattelse er vejledende i så henseende. Afgørelsen skal træffes inden seks måneder efter udgangen af regnskabsåret. Det udtales udtrykkeligt i forarbejderne, at der ikke kan træffes beslutning på et senere tidspunkt, og dette fortolkningsbidrag har sikker støtte i stk. 2, 2. pkt. På denne baggrund kan fondsmyndigheden (eller skattemyndigheden) ikke meddele dispensation.

Henvisningen i stk. 2, 3. pkt., til § 29, stk. 1, kan alene antages at have pædagogisk betydning.

6. Efter § 9, stk. 3, må den bundne kapital kun overdrages eller pantsættes efter generelle regler, fastsat af Justitsministeren, eller med fondsmyndighedens samtykke.

Spørgsmålet er især praktisk ved kapitalombytning (6.1) og pantsætning (6.2) af fondens aktiver. Hertil knytter sig spørgsmål om fondens långivning (6.3).

6.1. Kapitalombytning omfatter en omlægning af fondens kapital gennem salg af værdipapirer og køb af andre værdipapirer. Derimod omfatter kapitalombytning ikke genkøb af udtrukne aktiver. Efter anbringelsesbekendtgørelsens § 3 skal udtrukne aktiver indsættes på en særskilt bank- eller sparekassekonto, og midlerne skal anbringes snarest muligt, jfr. kommentaren til § 10. Anbringelsesbekendtgørelsen er optaget som bilag I til denne bog.

Der er fastsat regler om kapitalombytning i anbringelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 2. Herefter kan ombytning ske uden fondsmyndighedens samtykke, hvis de værdipapirer, der købes, enten opfylder de almindelige anbringelsesregler eller der er tale om værdipapirer, fonden kan investere i som følge af stifterens bestemmelse. Køb af andre værdipapirer kræver fondsmyndighedens samtykke.

Reglerne i anbringelsesbekendtgørelsens § 12 afløser Justitsministeriets cirkulærskrivelse af 15. april 1980, som nogle fandt gav fondene for snævre rammer for at spekulere. Cirkulærskrivelsen gav kun retningslinier for ombytning af obligationer, hvorimod de nye regler omfatter alle former for værdipapirer.

Ombytningsreglerne omfatter kun værdipapirer. Hvis fonden ønsker at købe f.eks. en fast ejendom – og vedtægten ikke indeholder hjemmel – kræver salget af værdipapirer og købet af ejendommen fondsmyndighedens samtykke.

6.2. Pantsætning forekommer kun sjældent i ikke-erhvervsdrivende fonde, og det er ikke fundet fornødent at give administrative regler herom. Optagelse af lån i fondens faste ejendom kræver herefter altid fondsmyndighedens samtykke.

6.3. Det beror på en misforståelse, når det i Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3121, anføres, at långivning er omfattet af stk. 3. Långivning dækkes ikke af begreberne »overdragelse eller pantsætning«. Eventuel långivning vil være omfattet af reglerne om anbringelse af fondens midler, jfr. kommentaren til § 10.

7. Efter § 9, stk. 4, skal begrænsninger i rådigheden over den bundne kapital i videst muligt omfang sikres ved notering, tinglysning eller på anden måde (»prohibering«).

Der er givet administrative regler om forbudspåtegning i anbringelsesbekendtgørelsens §§ 15-16. Disse regler bygger på stadfæstelsespraksis. Reglerne omfatter forbudspåtegning af fondens depot i en godkendt forvaltningsafdeling eller indskrivningskonti i realkreditinstitut (§ 15, stk. 1), påtegning af fondens konto i Værdipapircentralen (§ 15, stk. 2) og – hvis ikke andre måder kan anvendes – påtegning af det fysiske dokument, jfr. § 15, stk. 3. Efter § 15, stk. 4, skal også fondens kapitalkonto forbudspåtegnes. Endelig skal der på fast ejendom tinglyses en forbudspåtegning, jfr. § 16.

Hvor bestyrelsen har adgang til kapitalforbrug, jfr. ovf. 3, kan forbudspåtegningen udformes således, at den tager højde for kapitalforbrug.

§ 10 *Medmindre andet er bestemt i vedtægten, skal en fonds midler være anbragt efter regler, der fastsættes af justitsministeren. Fondens midler kan forblive anbragt i den form, i hvilken de er skænket eller udlagt på skifte.*

Bet. s. 57 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3121.

1. For stadfæstede fonde har der gennem mange år været regler om *anbringelse* af fondenes midler, eksempelvis bekendtgørelse nr. 477 af 17. september 1981, som ændret ved bekendtgørelse nr. 515 af 23. september 1982 (optrykt i konsolideret udgave i *Bet.* s. 142-144). Disse regler er nu bortfaldet ved anbringelsesbekendtgørelsen af 1985 (bogens bilag I).

Reglerne om anbringelse af fondes midler i værdipapirer m.v. er kommenteret under 2-6. Anbringelsesreglerne rummer desuden spørgsmål om *aktivernes fysiske placering*, jfr. under 7.

Anbringelsesreglerne har endvidere sammenhæng med reglerne om kapitalombytning, jfr. kommentaren til § 9, stk. 2.

2. Der er fastsat regler om anbringelse af fondes midler i bekendtgørelse nr. 97 af 15. marts 1985 (anbringelsesbekendtgørelsen), der er optaget som bilag I. Bekendtgørelsen blev ændret i 1988 (vedr. Værdipapircentralen) og to gange i 1989 (vedr. anbringelse i sparekasseaktier).

Bekendtgørelsen finder anvendelse på

- 1) fonde, som er omfattet af fondsloven,
- 2) *stadfæstede* fonde, som ikke er omfattet af fondsloven (det vil efter den 1. januar 1992 sige stadfæstede fonde med aktiver under 250.000 kr., jfr. kommentaren til § 1, stk. 4), og
- 3) successorfonde oprettet i henhold til § 4 i lov nr. 563 af 4. oktober 1919 og midler omfattet af lov nr. 139 af 1. maj 1954 om familiefideikommissers overgang til fri ejendom med de afvigelser, der følger af de nævnte midlers særlige karakter.

3. Fondsloven opretholdt de hidtidige grundprincipper for anbringelse af fondes midler. Det nye i reglerne var, at man i bekendtgørelsen liberaliserede adgangen til anbringelse i aktier, og at man lempede de hidtidige grænser.

Grundprincipperne er følgende:

- a) Anbringelsesreglerne er deklaratoriske og viger for modstående bestemmel-

ser i vedtægten. Omvendt kan stifteren sætte strengere regler for bestyrelsens adgang til at anbringe midlerne. Stifteren kan f.eks. bestemme, at fondens midler kun må anbringes i obligationer.

- b) Midlerne kan forblive anbragt i den form, de er skænket eller udlagt på skifte.
- c) Midler, der tilhører fonde, skal anbringes forsvarligt og bedst muligt. Denne generalklausul – der har fundet udtryk i bekendtgørelsens § 2 – indebærer et forbud mod, at bestyrelsen ved spekulation eller sin investeringspolitik bringer fondens kapital i fare.
- d) Fondsmyndigheden kan dispensere fra anbringelsesreglerne.
- e) Anbringelsesreglerne finder anvendelse på den bundne kapital. Reglen om, at fondens midler skal anbringes forsvarligt, gælder dog alle midlerne. Anbringelsesreglerne omfatter således ikke afkastet af fondens aktiver eller arv og gave, som giveren har bestemt skal anvendes til uddeling.
- f) Bestemmelser i en vedtægt, hvorefter fondens midler skal være anbragt som umyndiges midler, er ikke til hinder for, at midlerne anbringes efter reglerne i anbringelsesbekendtgørelsen, såfremt vedtægten eller stiftelsesdokumentet er oprettet før 1. oktober 1966, jfr. § 4.

4. De nærmere anbringelsesregler findes i bekendtgørelsens §§ 5-11, jfr. nærmere bogens bilag I.

4.1. Anbringelse kan altid foretages i *børsnoterede obligationer*, dog ikke præmieobligationer.

Med hensyn til *børsnoterede aktier*, *børsnoterede konvertible obligationer*, *investeringsbeviser* og *sparekassers beviser for garantikapital* gælder, at fonden kan anbringe indtil halvdelen af kapitalen i disse papirer. Anbringelse i andre papirer kræver fondsmyndighedens samtykke.

For *børsnoterede aktier* gælder, at højst 15% af fondens midler må anbringes i et selskab, ligesom der i et selskab kun må erhverves aktier svarende til 15% af selskabets aktiekapital. Samme regler gælder for *børsnoterede konvertible obligationer*. Desuden må der kun købes aktier, der i de sidste 3 år har givet mindst 5% i udbytte.

Endelig gælder det princip, at grænserne kan overskrides, hvis fonden udnytter en tegningsret eller modtager fondsaktier.

Særligt for *sparekasseaktier* blev der i 1989 indsat § 7, stk. 5, der tager sigte på at lette fondenes investering i de pågældende aktier, der på udstedelsestidspunktet ikke opfyldte bekendtgørelsens krav.

Investeringsbeviser skal være udbyttegivende.

For *sparekassers beviser for garantikapital* gælder endelig, at beviserne skal være omsættelige.

4.2. Fonde kan anbringe kapitalen i tinglyste *pantebreve i fast ejendom*, såfremt prioriteten har sikkerhed inden for 80% af den seneste offentlige kontantvurdering. Den faste ejendom skal være brandforsikret.

Anbringelse mod pant i bygninger, der tilhører en anden end grundens ejer, kan kun ske med fondsmyndighedens tilladelse. Det samme gælder fast ejendom, som varigt er indrettet med en særlig erhvervsvirksomhed for øje.

Reglerne for fondes investering er gennemgået i *Svenn Heide: Ikke-erhvervsdrivende fonde* (1986) s. 27-33.

I praksis stilles relativt strenge krav til, at stifteren kan anses for at have fraveget anbringelsesreglerne. I skrivelse af 5. august 1986 udtalte justitsministeriet som fondsmyndighed i en konkret sag, at ordlyden »Formuen anbringes efter bestyrelsens afgørelse og med den ledetråd, at man søger at opnå bedst mulig forrentning og sikring mod værdiforringelse« ikke gav fornøden hjemmel til at fravige anbringelsesbekendtgørelsen.

Såfremt stifteren ønsker at stille bestyrelsen friere, må dette derfor ske på en klar og tydelig måde. Det er nærliggende at fortolke den nævnte afgørelse således, at vedtægten i givet fald bør indeholde alternative anbringelsesregler.

Midler, der efter lovens § 29 skal anvendes til uddeling til formålet, skal anbringes forsvarligt og bedst muligt. Dette krav opfyldes i de fleste tilfælde ved, at midlerne indsættes på en særlig bank- eller sparekassebog. Ved fonde med en meget stor kapital kan det være i strid med § 2, stk. 1, at lade midlerne indestå på en bank- eller sparekassebog, og bestyrelsen må i disse tilfælde anbringe midlerne i værdipapirer efter anbringelsesreglerne. Værdipapirerne skal i disse tilfælde opbevares i særskilt depot i overensstemmelse med anbringelsesbekendtgørelsens § 14, jfr. justitsministeriets skrivelse af 25. juni 1986.

5. Som nævnt kan stifteren i vedtægten fravige anbringelsesreglerne. Dette sker i betydeligt omfang, og bestyrelsen er i disse tilfælde friere stillet i sin investeringspolitik. Selv i tilfælde, hvor stifteren har givet bestyrelsen carte blanche, vil der dog være grænser for bestyrelsens virksomhed. Generalklausulen i bekendtgørelsens § 2, hvorefter midlerne skal anbringes forsvarligt, må antages at være en almindelig retsgrundsætning, medens bestyrelsen i det nævnte tilfælde nok er friere stillet over for den betingelse, at anbringelse skal ske »bedst muligt«. Stifteren kan også skærpe anbringelsesreglerne. Har stifteren f. eks. bestemt, at fonden ikke må drive erhvervmæssig virksomhed, er der sat grænser for fondens investeringer i aktier.

Tilsvarende gælder, at fondslovens § 29, der præciserer fondes udelingsforpligtelse, sætter grænser for investering i f.eks. akkumulerende investeringsbeviser, selv om stifteren har fraveget anbringelsesreglerne.

6. De *socialle fonde* er fonde, der er oprettet efter reglerne i pensionsbeskatningsloven § 52 eller ligningslovens § 14 F. Efter pensionsbeskatningslovens § 52, stk. 3, skal fondens midler være anbragt efter de regler, der gælder for pensionskasser, der er omfattet af loven om tilsyn med firmapensionskasser (jfr. herved lovebekendtgørelse nr. 266 af 22. april 1992). §§ 46-47 i den sidstnævnte lov har følgende ordlyd:

»§ 46. Midler svarende til mindst 60 pct. af pensionshensættelserne skal være anbragt på følgende måde:

- 1) i fondsaktiver eller gældsbreve, for hvilke den danske stat eller en dansk kommune står som udsteder eller garant,
- 2) i fondsaktiver udstedt af danske realkreditinstitutter, Kreditforeningen af Kommuner i Danmark eller andre danske finansieringsinstitutter under offentligt tilsyn,
- 3) som indestående i danske pengeinstitutter,
- 4) i lån sikret ved tinglyst panteret i beboelses- eller kontorejendomme eller ejendomme, hvis værdi i øvrigt er uafhængig af en særlig erhvervsudnyttelse, dog ikke ud over to tredjedele af ejendomsværdien ifølge den senest foretagne offentlige vurdering,
- 5) i fast ejendom, som pensionskassen ejer, og som er af samme art som nævnt under nr. 4, eller
- 6) i lån mod sikkerhed, som må anses for lige så betryggende som de under nr. 4 nævnte, og i værdipapirer, som efter den sikkerhed, de frembyder, kan stilles i klasse med de aktiver, der er nævnt under nr. 1-3 og 5.

Stk. 2. De begrænsninger for midlernes anbringelse, der er fastsat i stk. 1, kan fraviges af Finanstilsynet.

§ 47. En pensionskasses samlede anbringelse af midler i en enkelt virksomhed i form af ejerkapital og lånekapital må ikke overstige 2 pct. af pensionskassens samlede passiver.

Stk. 2. Tilsvarende gælder for en pensionskasses samlede anbringelse af midler hos virksomheder, mellem hvilke der består en sådan forbindelse, at anbringelserne hos de pågældende udgør en samlet risiko for pensionskassen.

Stk. 3. Såfremt pensionskassen i forbindelse med sin normale drift har fået et tilgodehavende i den eller de virksomheder, pensionskassen er knyttet til, må dette ikke varigt overstige et beløb, som må anses for rimeligt i forhold til pensionskassens størrelse og virksomhedens art.

Stk. 4. Stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse på aktiver efter § 46, stk. 1, eller på aktiver, der efter Finanstilsynets skøn frembyder en tilsvarende sikkerhed.

Stk. 5. For anbringelse af midler i kapitalformidlingsaktieselskaber finder reglen i stk. 1 alene anvendelse på midler svarende til pensionshensættelserne.«

Der er ikke fastsat tilsvarende regler for fonde, der er omfattet af ligningslovens § 14 F. Dette betyder, at fondslovens § 10 og anbringelsesbekendtgørelsen finder anvendelse. Der vil dog ofte være fastsat særlige anbringelsesregler i vedtægterne for de pågældende fonde.

7. Med hensyn til aktivernes fysiske *placering* er det fastsat i anbringelsesbekendtgørelsens § 14, at værdipapirer skal anbringes eller indskrives i en forvaltningsafdeling, der er godkendt i henhold til arvelovens § 61 (eller §3, stk 1, i lov nr. 211 af 13. maj 1981 om anbringelse og bestyrelse af umyndiges midler m.v.) eller i realkreditinstitutter, der er godkendt af staten, medmindre anden placering er fastsat i vedtægten. Også i dette tilfælde gælder, at vedtægten klart og tydeligt skal angive, at anden fysisk placering er mulig. Det er således ikke tilstrækkelig, at stifteren angiver »et anerkendt pengeinstitut« eller »et pengeinstitut efter bestyrelsens skøn.« I justitsministeriets skrivelse af 21. juli 1987 var angivet »et lokalt anerkendt pengeinstitut.« Justitsministeriet tilkendegav, at midlerne (fysisk) skulle anbringes i overensstemmelse med bekendtgørelsen.

Kontoen for fondens kontante kapital (§ 3-kontoen) kan oprettes uden for de godkendte forvaltningsafdelinger. Dette vil dog normalt være upraktisk, jfr. *Svenn Heide: Ikke-erhvervsdrivende fonde* (1986) s. 35.

8. Reglerne indeholder krav om, at den enkelte fond skal have sit eget depot og sin egen konto, og der er ikke mulighed for at administrere flere fonde fra samme depot. Se herved fondsregistrets j.nr. 1435, der er refereret i *Bikuben: Nyt om fonde Nr. 1/1989* s. 10. Fondsregistret udtalte, at »der ikke er mulighed herfor, idet reglerne i fondslovens § 10 og i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 97 af 15. marts 1985 om anbringelse af fondes midler og bestyrelsesvederlag m.v. efter Fondsregistrets opfattelse må forstås således, at hver fond skal have sit depot og sin kapitalkonto klart adskilt fra andre fonde. Tilsvarende regler må efter Fondsregistrets opfattelse gælde for de fonde, der ikke er omfattet af registreringspligten i fondsloven.«

Fordelene ved at placere midlerne i en godkendt forvaltningsafdeling gennemgås af *Svenn Heide* anf.st. s. 62 f og *Nils Dittmer* i »Sparekassen«, september 1986 s. 34-36.

Kapitel 6. Ledelse

§ 11 *En fond ledes af en bestyrelse. Bestyrelsen må kun med fondsmyndighedens tilladelse udgøres af mindre end 3 medlemmer eller af en juridisk person eller kollektiv enhed.*

Stk. 2. *En fortegnelse over medlemmerne af bestyrelsen skal senest 3 måneder efter fondens oprettelse indsendes til fondsmyndigheden samt til skattemyndigheden i den kommune, hvor fonden har hjemsted. Meddelelse om ændringer af bestyrelsens sammensætning skal indsendes til skattemyndigheden sammen med selvangivelsen, jfr. fondsbeskatningslovens § 15.*

Stk. 3. *Bestyrelsen kan ansætte en eller flere direktører.*

Stk. 4. *Bestemmelserne i §§ 12-17 finder ikke anvendelse, når bestyrelsen i en fond udgøres af en juridisk person eller en kollektiv enhed.*

Bet. s. 57-61, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3122, og tillæg B, sp. 1174, Folketingstidende 1990/91 (2. saml.) tillæg A, sp. 2587-2588 og tillæg B, sp. 526.

1. Et af hovedspørgsmålene i den kritiske diskussion inden fondsudvalgets nedsettelse var bestyrelsens sammensætning og funktion. Det var navnlig tre forhold, som blev fremdraget. Det ene var selvsuppleringsystemet – det forhold, at det enkelte bestyrelsesmedlem ofte selv udpeger sin efterfølger. Det andet var, at bestyrelshvervet normalt eller meget ofte er livsvarigt. Det tredje og væsentligste var, at der ikke var nogen, som kunne udøve kontrol med bestyrelsens virksomhed. Der er ingen kapitalejer, foreningsmedlemmer eller generalforsamling, som kan følge bestyrelsens dispositioner og eventuelt stille krav om ændringer.

I fondsudvalget blev spørgsmålet om selvsupplering overvejet grundigt. Det anføres herom i *Bet.* s. 58:

»Udvalget har navnlig overvejet, om selvsuppleringsystemet kan anses for acceptabelt. Mod dette system kan indvendes, at det ikke giver tilstrækkelig sikkerhed for, at bestyrelsen er betryggende sammensat. Tværtimod kan systemet hævdes at indebære en vis risiko for, at man ved udvælgelsen af nye bestyrelsesmedlemmer snarere lægger vægt på traditioner, »forbindelser« og lignende end på vedkommendes saglige kvalifikationer. Det kunne siges at være mindre tilfredsstillende, at bestyrelsen, som er (ene)ansvarlig for fonden, bestemmer sin egen sammensætning.

Heroverfor kan det anføres, at bestyrelsens medlemmer vil have en naturlig tilskyndelse til at sikre sig, at bestyrelsen (fortsat) er sammensat på en sådan måde, at den kan varetage ledelsen af fonden på betryggende vis. Dette gælder ikke mindst de medlemmer, som i bestyrelsen varetager bestemte interesser, f.eks. fordi de repræsenterer et eller flere af de formål, som fonden skal tilgodese.

Der foreligger ikke for udvalget sådanne erfaringer, som kunne tale for at afskaffe selvsuppleringsystemet.

Hvis der – som udvalget foreslår – gives fondsmyndigheden adgang til at afsætte bestyrelsesmedlemmer, som misrøgter deres bestyrelseshverv, vil dette endvidere, når det ses i sammenhæng med det foreslåede tilsyn, indeholde et betydeligt værn mod misbrug. Endelig må det tages i betragtning, at selvsuppleringsystemet som nævnt svarer til hidtidig udbredt praksis, og at det forekommer vanskeligt at pege på et mere hensigtsmæssigt system.

Udvalget finder derfor ud fra en samlet vurdering, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at søge selvsuppleringsystemet afskaffet.«

Resultatet i loven blev, at selvsuppleringen i princippet kan fortsætte, men fondsmyndigheden kan i visse kvalificerede tilfælde afsætte et bestyrelsesmedlem, jfr. § 14. Efter at selvsuppleringen således har fået det blå stempel af lovgivningsmagten, har Skattedepartementet ændret praksis og bestemt, at det ikke længere skal anses som betingelse for arveafgiftsnedsettelse efter arveafgiftslovens § 3, stk. 4, eller godkendelse efter ligningslovens § 8A, at fondens bestyrelse ikke er selvsupplerende (Revision & Regnskabsvæsen 1986, SM 117).

Udvalget overvejede at foreslå en regel om begrænsning af funktionsperioden for bestyrelsesmedlemmer, f.eks. til 4 år, men opgav dette. Derimod foreslog man en 75-års aldersgrænse for bestyrelsesmedlemmer. Ved loven blev der imidlertid hverken fastsat begrænsninger i funktionsperioden eller nogen aldersgrænse. Bestemmelsen i § 13 tager sigte på at sikre (og motivere), at bestyrelsesmedlemmer, der savner de fornødne kvalifikationer, udtræder af bestyrelsen.

Det tredje hovedspørgsmål – spørgsmålet om kontrol – er i loven henlagt til fondsmyndigheden. Fondsmyndigheden vil – i hvert fald principielt – have mulighed for at føre et vist tilsyn og en vis kontrol med bestyrelsens virksomhed. Den vil kunne gribe ind i særlige tilfælde, navnlig hvis bestyrelsen handler i strid med bestemmelser i loven eller vedtægten.

2. § 11, stk. 1, 1. pkt., fastslår, at bestyrelsen udgør fondens ledelse. Bestyrelsen træffer normalt alle beslutninger på fondens vegne og har således det fulde ansvar for fondens virksomhed. Heri er der i princippet ikke ændret noget med fondslovene, og det er ikke udtryk for en ændret retstilstand, at fondsregistret

har nægtet registrering *såvel* af vedtægtsbestemmelser som »Dispositioner, der går ud over den almindelige løbende drift, kan af ledelsen [bestyrelsen] alene foretages med samtykke fra Overlægerådet ved Århus Kommunehospital«, (Fondsregistrets skrivelse af 3. april 1986), »Institutionens øverste ledelse er repræsentantskabet« (Fondsregistrets skrivelse af 23. december 1985), »Fondens administration og investeringer kan foretages af et udvalg nedsat af fondsbestyrelsen« (Fondsregistrets skrivelse af 14. juli 1986) *som* af »opmandsklausuler«, hvorefter uenighed – eller dog stemmelighed – i bestyrelsen medfører, at afgørelsen henskydes til en opmand. Bestyrelsen kan *såvel* uformelt som på grundlag af bestemmelser i fondens vedtægt eller bestyrelsens forretningsorden modtage indstilling fra tredjemand – endda være forpligtet til at modtage sådan indstilling – men alle væsentlige beslutninger skal retligt være bestyrelsens. Bestyrelsens suverænitet som ledelse forhindrer ikke, at det i vedtægten bestemmes, at stifterens samtykke skal indhentes til visse – i vedtægten opregnede – beslutninger, jfr. kommentaren til § 1.

Som nævnt under 1 er der intet til hinder for at udforme en fonds vedtægter således, at bestyrelsens medlemmer – alle eller nogle – med mellemrum er på valg. Specielt i tilfælde, hvor det er stifteren (i disse tilfælde typisk en forening), der fra valg til valg sammensætter bestyrelsen, giver kravet om bestyrelsens selvstændighed anledning til at betone, at valgperioden ikke må være ganske kortvarig. Det er næppe hensigtsmæssigt at gøre den kortere end to år, og et år må være minimum. Der henvises herved til punkt 2.3 i kommentaren til § 1.

Bestyrelsen skal ifølge *stk. 1, 3. pkt.*, normalt bestå af mindst 3 medlemmer, men med fondsmyndighedens tilladelse kan en fond bestyres af en person eller en bestyrelse på 2 medlemmer. Mindre stadfæstede fonde bestyres af og til af en eller to personer.

Af større praktisk betydning er muligheden ifølge *stk. 1, 3. pkt.* in fine, for, at en *juridisk person* udgør bestyrelsen. Fra praksis kendes en række fonde, hvor f.eks. en kommunalbestyrelse eller en godkendt forvaltningsafdeling udgør bestyrelsen. – Selv om § 11, *stk. 1, 3. pkt.*, in fine, efter ordlyden synes at skulle forstås således, at det er den *samlede* bestyrelse, som kun med fondsmyndighedens samtykke må udgøres af en juridisk person eller kollektiv enhed, er hensigten med reglen, at en juridisk person eller kollektiv enhed kun kan *indgå* i en fonds bestyrelse med fondsmyndighedens samtykke, og således praktiseres reglen også.

Har stifteren fastsat, at bestyrelsen skal udgøres af »X menighedsråd«, »den til enhver tid værende bestyrelse i Y forening« eller »medlemmer af det sociale udvalg«, kræves således fondsmyndighedens tilladelse. Det samme gælder, selv om bestyrelsesbestemmelsen er udformet som »den til enhver tid værende bestyrelse i.,, p.t. X, Y og Z.« I de nævnte tilfælde vil en tilladelse kunne forventes givet, medmindre der foreligger særlige betænkeligheder.

Bestemmelserne i § 11, stk. 1, 3. pkt., gælder ikke fonde, der er oprettet før den 1. januar 1985, jfr. § 57, stk. 3.

3. § 11, stk. 2., skal ses i lyset af det systemskifte, der skete i 1991, jfr. kommentaren til § 6, stk. 2. Såvel bestyrelsesfortegnelsen (navne og privatadresser) som ændringer skal sendes til skattemyndigheden i fondens hjemkommune; se om ordene »fondens oprettelse« kommentaren til § 6, stk. 2. Den første bestyrelsesfortegnelse skal også sendes til fondsmyndigheden (§ 36), hvorimod bestemmelsen ikke kræver, at senere ændringer sendes til fondsmyndigheden. Meningen må være, at fondsmyndigheden i givet fald indhenter oplysningerne hos skattemyndighederne, hvis fonden ikke svarer.

Er bestyrelsen en juridisk person eller lignende, kan der rejses en vis tvivl om pligten til at indsende fortegnelse og meddelelse om ændringer. Hvis bestyrelsen f.eks. er en forvaltningsafdeling, vil en fortegnelse ikke kunne indsendes, fordi der ikke er udpeget enkelte personer som bestyrelse. Består bestyrelsen derimod af et aktieselskabs bestyrelse eller af et samarbejdsudvalg i en virksomhed, er det bedst stemmende med lovens betoning af personligt ansvar, at de enkelte bestyrelsesmedlemmers navne indsendes til skattemyndigheden og fondsmyndigheden.

4. Efter § 11, stk. 3, kan bestyrelsen ansætte en eller flere direktører. Om direktører anføres det i *Bet.* s. 60:

»Udvalget har i sine overvejelser lagt til grund, at der i de fleste kapitalforvaltende fonde ikke er behov eller økonomisk mulighed for at ansætte en direktør. Medmindre andet er fastsat i fundatsen, bør ansættelse af en eller flere direktører derfor kun finde sted, hvis bestyrelsen finder det påkrævet under hensyn til fondens karakter og størrelse. Der er ikke med forslaget tilsigtet ændring i den almindelige praksis, hvorefter bestyrelsen udpeger et bestyrelsesmedlem (f.eks. en advokat) eller et pengeinstitut til at varetage praktiske administrationsspørgsmål. Udpeges et medlem til administrator, skal den pågældendes totalvederlag (bestyrelseshonorar og administrationsvederlag) godkendes af fondsmyndigheden, jfr. udkastets § 16.

Udvalget har drøftet behovet for at adskille bestyrelse og direktion, og der er rejst spørgsmål, om en direktør bør kunne være medlem af bestyrelsen. Herved er fremhævet de konfliktsituationer, f.eks. godkendelse af den pågældendes aflønning, der kan være til stede, selv om habilitetsreglerne i § 17 gennemføres. Den overvejende opfattelse i udvalget er imidlertid, at der ikke er grundlag for at give særregler herom. Man har herved lagt vægt på, at aktieselskabslovens kapitel 9 ikke indeholder særregler af denne art, bortset fra be-

stemmelserne om, at en direktør ikke må vælges til formand for bestyrelsen, samt at flertallet af bestyrelsesmedlemmer ikke må være direktører. Hertil kommer, at samtlige ydelser til den pågældende efter udkastets § 16 skal godkendes af fondsmyndigheden.«

En direktør i fonden kan således være medlem af bestyrelsen og eventuelt formand for denne, cfr. erhvervsfondslovens § 12, stk. 3.

5. Flere af bestemmelserne i §§ 12-17 ville efter deres indhold ikke kunne finde anvendelse, når bestyrelsen – d.v.s. den samlede bestyrelse – er en juridisk person eller en kollektiv enhed. I nogle tilfælde ville en anvendelse af bestemmelserne føre til resultater, der er i strid med stifterens ønsker. Det er derfor udtrykkeligt fastslået i § 11, *stk. 4*, at reglerne i §§ 12-17 ikke finder anvendelse i disse tilfælde.

Består en fonds bestyrelse – ganske undtagelsesvis – af en juridisk person/en kollektiv enhed samt en eller flere fysiske personer, må det antages, at § 11, *stk. 4*, skal læses således, at bestemmelserne i §§ 12-17 ikke finder anvendelse *i det omfang, bestyrelsen udgøres af en juridisk person eller en kollektiv enhed*.

6. Selv om det ikke direkte kan læses i fondslovene, forudsættes det som en selvfølge, at hvert bestyrelsesmedlem har de samme rettigheder og pligter og er udstyret med samme stemmeret. I en konkret sag fra 1991 har fondsregistret som permutationsmyndighed derfor afslået at godkende en vedtægtsbestemmelse, hvorefter et bestyrelsesmandat alternativt kunne udgøres af den samlede direktion i et aktieselskab, men kun med én stemme.

7. Det er fondsrettens absolutte hovedregel, at stifteren kan udpege, hvem der skal sidde i bestyrelsen. Bortset fra krav til habilitet o.l., sætter kun § 16 begrænsninger i så henseende. Derimod bestemmer pensionsbeskatningslovens § 52, *stk. 4* (indsat i 1989) for de såkaldte sociale fonde, at mindst et af bestyrelsens medlemmer skal vælges af og blandt de af virksomhedens ansatte, der kan nyde godt af fondens virke. For fonde omfattet af ligningslovens § 47 F blev det samtidig i § 14, *stk. 2*, fastsat, at et flertal af bestyrelsens medlemmer skal vælges af og blandt de pågældende nydere, d.v.s. de, der er berettiget til ydelser fra fonden. – Bestemmelserne skal også ses i sammenhæng med fondslovens § 31, og der foreligger ikke holdepunkter for, at der kan ske uddeling til den (de) pågældende, sålænge vedkommende sidder i bestyrelsen.

8. Ved bekendtgørelse nr. 36 af 21. januar 1992 er der fastsat regler om valg af sammensætning af bestyrelsen for en fond eller forening, der ejer et realkreditaktieselskab.

§ 12 *Bestyrelsesmedlemmer og direktører skal være myndige. Direktører og mindst halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne skal være bosat her i landet, medmindre fondsmyndigheden undtager fra dette krav eller kravet strider mod internationale forpligtelser*

Bet. s. 61, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3122, og tillæg B, sp. 1174, og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.) tillæg A, sp. 2588.

Ved lov nr. 350 af 6. juni 1991 blev stk. 2 ophævet.

1. Myndigheds- og bopælskravet i § 12 har navnlig sammenhæng med muligheden for at sanktionere ulovlige beslutninger og gennemføre eventuelle erstatningskrav. Kravene svarer i øvrigt til erhvervsfondslovens § 13, aktieselskabslovens § 52 og anpartsselskabslovens § 34.

Der består selvsagt ikke mulighed for at dispensere fra *myndighedskravet*. Med hensyn til *bopælskravet* tilkendegav Justitsministeriet i skrivelse af 9. juli 1986, at dispensationsansøgninger som hovedregel ville blive afslået. Fondsregistret har dog i enkelte tilfælde givet dispensation, jfr. konkret afgørelse citeret i *Bikuben*: Nyt om fonde Nr. 1/1989 s. 11, hvor stifteren lagde afgørende vægt på, at de øvrige nordiske lande var repræsenteret i bestyrelsen. Kun ét medlem havde bopæl i Danmark. Afgørelsen forekommer at være af tvivlsom rigtighed.

§ 13 *Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid udtræde af bestyrelsen.*

Stk. 2. *Et bestyrelsesmedlem skal udtræde, såfremt den pågældende er under konkurs.*

Stk. 3. *Et bestyrelsesmedlem, der gør sig skyldig i en handling, som gør den pågældende uværdig til fortsat at være medlem af bestyrelsen, skal udtræde af bestyrelsen.*

Stk. 4. *Et bestyrelsesmedlem, som på grund af længerevarende sygdom eller anden svækkelse har vist sig ude af stand til at beklæde hvervet som medlem af bestyrelsen, eller som har vist sig klart uegnet, skal udtræde af bestyrelsen.*

Bet. s. 61-62 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3122-3123.

1. Bestemmelsen i § 13, *stk. 2*, om, at et bestyrelsesmedlem skal udtræde, hvis den pågældende kommer under konkurs, er i overensstemmelse med tidligere praksis for stadfæstede fonde og vist nok også for andre fonde.

Det samme gælder vandelskravet i § 13, *stk. 3*. Dette krav har sammenhæng med, at bestyrelshvervet er en tillidspost. Afgørelsen er i første omgang overladt til det pågældende bestyrelsesmedlem selv, eventuelt efter drøftelse med den øvrige bestyrelse. Fondsmyndigheden vil have mulighed for at gribe ind i medfør af § 14, men dette vil kun ske i undtagelsestilfælde. Se herved justitsministeriets skrivelse af 11. oktober 1985 og U 1988.657 H, der er omtalt i kommentaren til § 14.

2. Også bestemmelsen i § 13, *stk. 4*, er i overensstemmelse med den gamle praksis for stadfæstede fonde. I fondsudvalget (*Bet.* s. 61) blev behovet for en særlig aldersgrænse for bestyrelsesmedlemmer drøftet indgående, og et flertal foreslog en aldersgrænse på 75 år. Denne bestemmelse blev ikke medtaget i regeringens forslag. Høj alder vil derfor ikke i sig selv nødvendiggøre udtrædelse af bestyrelsen, hvorimod alderdomssvækkelse, der bevirker, at et bestyrelsesmedlem bliver ude af stand til at klare bestyrelshvervet, vil være omfattet af *stk. 4*.

Om betegnelsen »klart uegnet« anføres det i *Bet.* s. 62,

»at bestemmelsen navnlig tager sigte på tilfælde, hvor vedkommende har misrøgtet sit hverv som medlem af bestyrelsen, f.eks. ved grove eller oftere gentagne tilsidesættelser af væsentlige bestemmelser i lovgivningen eller fundatsen, herunder ved at undlade at meddele fondsmyndigheden de oplysninger, som fondsmyndigheden har forlangt, jfr. § 36, *stk. 2*, eller ved at undlade at efterkomme de pålæg, som meddeles af tilsynsmyndigheden, eller ved en ufor-

svarlig forvaltning af fondens midler. Bestemmelsen vil også kunne anvendes over for bestyrelsesmedlemmer, som forsømmer at udøve deres hverv, navnlig hvis det sker gennem en længere periode.«

§14 *Fondsmyndigheden kan afsætte et bestyrelsesmedlem eller en direktør, der ikke opfylder betingelserne i § 12. Fondsmyndigheden kan endvidere afsætte et bestyrelsesmedlem, der ikke opfylder kravene i oprettelsesdokumentet for fonden eller vedtægten, eller som skal udtræde af bestyrelsen efter reglerne i § 13, stk. 2-4.*

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3123.

1. Kontrollen med, om bestyrelse og direktører opfylder lovens og vedtægts bestemmelser, vil i det væsentligste blive foretaget af fondsmyndigheden. Det er dog klart, at initiativet til at afsætte et bestyrelsesmedlem kan komme fra de øvrige bestyrelsesmedlemmer.

§ 14 gælder også for fonde, der er oprettet inden lovens ikrafttræden.

2. Vedtægter indeholder undertiden angivelse af, at den øvrige bestyrelse kan afsætte et bestyrelsesmedlem »med amtsrådets godkendelse« eller lignende. Sådanne vedtægtsbestemmelser er uforenelige med bestemmelsen i § 14 og er ikke blevet registreret efter den 1. januar 1985. Det samme gælder »opmandsklausuler«, hvorefter en i øvrigt énstemmig bestyrelse kan afsætte et bestyrelsesmedlem, men således at afsættelsen kan opmandsprøves – sml. *Werlauff* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1986 s. 28 og samme forfatter i *Juristen* 1987 s. 101.

3. Ved skrivelse af 11. oktober 1985 meddelte justitsministeriet, at man som fondsmyndighed ikke fandt anledning til at afsætte en advokat, der var enebestyre af et legat. Legatet var ikke kongeligt konfirmeret, men var registreret

under fondslovene. Landsretten havde i 1982 frifundet bestyrelsen, da der ikke forelå forhold, der kunne begrunde, at advokaten fratrådte. I 1988 afviste Højesteret at tage stilling til sagen, således som påstanden var nedlagt. Højesteret henviste herved til reglerne i fondslovens §§ 13 og 14 (U 1988.657 H).

§ 15 *Ved et bestyrelsesmedlems afgang udpeges det nye medlem i overensstemmelse med vedtægten.*

Stk. 2. *Sker udpegning ikke i overensstemmelse med vedtægten, foretages den af fondsmyndigheden.*

Bet. s. 62 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3123-3124.

1. Efter bestemmelsen i § 6, stk. 1, nr 6, skal vedtægten indeholde bestemmelser om udpegning af bestyrelsesmedlemmer. Med de begrænsninger, der følger af reglerne i kapitel 6 i øvrigt, er stifteren frit stillet over for at fastsætte regler for udpegningen, jfr. kommentaren til § 11. I praksis kommer navnlig tre fremgangsmåder på tale. Den ene er selvsupplering, jfr. herom i kommentaren til § 11 (punkt 1). Efter den anden – som er en variant af selvsuppleringsprincippet – har hvert bestyrelsesmedlem i forvejen udpeget en suppleant, som indtræder som medlem ved afgang. Efter den tredje er det overladt til en organisation, en forening eller en myndighed at udpege et nyt bestyrelsesmedlem. Den sidstnævnte fremgangsmåde kan f.eks. være valgt for at sikre en vis sagkundskab i bestyrelsen eller medindflydelse for den, der udpeger.

Der kan imidlertid vælges mange andre løsninger. Udpegning vil ofte ske uden at der fastsættes et åremål, men stifteren kan selv fastsætte aldersgrænsen for afgang eller f.eks. kun lade udpegningen gælde for en 3-års periode. Såfremt stifteren i vedtægten har foreskrevet, at et bestyrelsesmedlem ved indtræden stiller med et eller flere navne på kandidater, hvorefter den samlede bestyrelse udpeger vedkommende suppleant, må det antages, at den designerede har krav på at indtræde i bestyrelsen, når »forgængeren« udtræder, forudsat at vedkommende stadig opfylder vedtægtens regler.

I utrykt ØLD af 28. juni 1990 (3. afd. nr. 324/1988), der vedrørte en større erhvervsdrivende fond, bestemte vedtægten, at bestyrelsen traf afgørelse ved stemmeflerhed, og at bestyrelsen konstituerede sig med formand for ét år ad gangen. Den hidtidige formand blev tilpligtet at anerkende, at den øvrige bestyrelses valg af ny formand var gyldig, idet dette valg ikke kunne anses for usagligt. Det blev samtidig fastslået, at der ikke forelå inhabilitet, jfr. kommentaren til § 20.

Et nyt bestyrelsesmedlem tiltræder hvervet ved sin udpegelse, jfr. *Bet.* s. 59.

Om meddelelser til offentlige myndigheder om ledelsessammensætningen henvises til kommentaren til § 11, stk. 2.

§ 16 *Stifteren, dennes ægtefælle eller personer, der er knyttet til de nævnte personer ved slægt- eller svogerskab i ret op- eller nedstigende linje eller sidelinjen så nært som søskende, kan ikke uden fondsmyndighedens samtykke udgøre bestyrelsens flertal.*

Stk. 2. *Sufes en fond af et selskab, kan en person, der direkte eller indirekte ejer mere end halvdelen af den stemmeberettigede kapital i selskabet, ikke uden fondsmyndighedens samtykke udgøre bestyrelsens flertal sammen med de personer, der er knyttet så nært til den pågældende som angivet i stk. 1, ligesom de sidstnævnte personer heller ikke uden fondsmyndighedens samtykke kan udgøre bestyrelsens flertal.*

Bet. s. 62-63 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg B, sp. 1181.

1. Begrundelsen for bestemmelserne i § 16 er kravet om, at en fond som betingelse for at anses som et særligt retssubjekt skal have en selvstændig ledelse. Denne selvstændighed skal navnlig ses i forhold til stifteren. Som anført i kommentaren til § 1 blev kravet om selvstændighed i forhold til stifteren før fonde-lovene anset for opfyldt, hvis et medlem af bestyrelsen indtog en uafhængig stilling i forhold til stifteren. Kravet i § 16 er af en anden beskaffenhed, da der kræves, at et flertal i bestyrelsen skal bestå af andre end stifteren og den nærmeste familiekreds, smh. nedenfor under punkt 4.

2. Hvis bestyrelsen har et lige antal medlemmer, hvoraf halvdelen – og deriblandt formanden – tilhører den i § 16 nævnte persons-kare, må formandens stemme ikke kunne gøre udslaget, jfr. nærmere kommentaren til fondslovens § 20.

Forholdene kan udvikle sig således, at en bestyrelses sammensætning *kommer* i strid med reglerne i § 16, f.eks. fordi stifterens søn indgår ægteskab med et bestyrelsesmedlem. Hvis fondsmyndigheden ikke meddeler samtykke til, at bestyrelsen kan fortsætte uændret – eventuelt indtil en valgperiodes udløb – må bestyrelsen bringe sin sammensætning i overensstemmelse med § 16. Sker dette ikke, kan fondsmyndigheden skride ind.

3. Bestemmelsen i *stk.* 2 har til formål at hindre en omgåelse af reglen i *stk.* 1 ved, at stifteren først etablerer et selskab, der herefter står som stifter af fonden.

4. Der er mulighed for at fravige kravet i *stk.* 1 og 2 med fondsmyndighedens samtykke. Efter bemærkningerne i *Bet.* vil en fravigelse navnlig kunne tænkes, hvis ydelser fra fonden ikke kan tilfalde stifterens familie.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at selve overholdelsen af § 16's krav til en bestyrelses sammensætning ikke *nødvendigvis* bevirker, at bestyrelsen har en så selvstændig ledelse i forhold til stifteren, at de i sidstnævnte henseende relevante betingelser er opfyldt, jfr. ovenfor i kommentaren til § 1 (under 2.3) og jfr. fondsregistrets dér omtalte skrivelse af 23. januar 1987.

5. § 16 gælder ikke for fonde oprettet inden lovens ikrafttræden, jfr. § 57, *stk.* 3, og den gælder således (heller) ikke i tilfælde, hvor der i sådanne fonde foretages ændringer i bestyrelsens sammensætning.

§17 Lovens bestemmelser om bestyrelsesmedlemmer finder tilsvarende anvendelse på suppleanter for disse.

Bet. s. 63 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3124.

1. I § 17 (og den tilsvarende bestemmelse i erhvervsfondslovens § 18) ligger – foruden en forudsætning om, at der kan udpeges suppleanter – at suppleanter skal opfylde fondslovenes (og vedtægtens) krav med hensyn til habilitet, bopæl m.v. Se herved også kommentaren til § 15.

En suppleant må antages at have ret til at give møde i stedet for det ordinære medlem, hvis det ordinære medlem er forhindret i at deltage i det pågældende møde. En forretningsorden for fonden vil ofte indeholde nærmere regler for indkaldelse af suppleanter. Har et ordinært bestyrelsesmedlem forud for et bestyrelsesmøde orienteret bestyrelsesformanden om, at han vil være forhindret i at deltage i mødet, skal suppleanten indkaldes, hvis der fremsættes begæring herom, jfr. *Bet. s. 63, Gomard i U 1979 B s. 157 ff og Thomsen: Aktieselskabsloven (4. udg. 1990) s. 239 og 271.*

2. Mens selskabslovene (og den aktieselskabsretlige teori) har fokuseret på spørgsmålet om en suppleants ret til at deltage i et bestyrelsesmøde ved et ordinært medlems forfald, findes der ikke positive lovregler om en bestyrelses (eller bestyrelsesmajoritets) adgang til at bestemme, at en suppleant (eller alle suppleanter) generelt skal deltage i bestyrelsesmøder, selv om det ordinære medlem deltager. Om dette spørgsmål udtaler *Erhvervsdrivende fonde s. 110* følgende:

»Der er derimod ikke hjemmel til, at det pågældende medlem giver møde i bestyrelsen ledsaget af sin suppleant, ligesom suppleanten kun kan forlange skriftligt materiale tilsendt, hvis vedkommende i det pågældende medlems fravær skal deltage i et bestyrelsesmøde.«

Dette synspunkt bygger på *suppleantinstitutionens karakter*. Selv om selskabslovene, herunder fondslovene, ikke definerer begrebet suppleant, frembyder det ikke tvivl, hvad lovgivningen forstår ved en suppleant og en suppleants opgave: En suppleants opgave er at træde i stedet for det medlem, han er suppleant for, såfremt medlemmet er forhindret i at deltage i bestyrelsens møder. En ordning, hvorefter suppleanten altid skal deltage, er derfor i afgørende strid med supple-

antens rolle. Der er ikke længere tale om en suppleant – den pågældende er reelt bestyrelsesmedlem. Hvis bestyrelsen (eller en majoritet i bestyrelsen) ønsker et større antal bestyrelsesmedlemmer, må der tages initiativ til en ændring af vedtægten, eller bestyrelsen må udnytte en eventuel vedtægtshjemmel til at udvide bestyrelsen. Hertil kommer, at bestyrelsesmedlemmer ikke skal finde sig i, at andre end bestyrelsens medlemmer (samt i fornødent omfang administrator, revisor e.l.) deltager i bestyrelsesmøderne, smh. afsnit 3 om observatører.

Den opfattelse, der er gjort gældende af *Boye Jacobsen m.fl.*, kan således tiltrædes, men udsagnet forekommer dog vedrørende ét punkt for kategorisk. Hvis der skal foretages en større fundatsændring på et tidspunkt, hvor man véd, eller hvor det er sandsynligt, at en suppleant snart skal indtræde i bestyrelsen, bør det accepteres, at suppleanten deltager i mødet (selvsagt med suppleantstatus).

Se til det anførte Socialministeriets skrivelse af 18. maj 1990 (F.kt., j nr. 064-8), der vedrører en større erhvervsdrivende fond. Et bestyrelsesflertal havde trods protest fra mindretallet praktiseret en ordning, hvorefter én af suppleanterne deltog i alle bestyrelsesmøder og modtog vederlag herfor. Der var tillige udpeget en sekretær for bestyrelsen.

Flertallet anførte, at suppleanten deltog i egenskab af sekretær/konsulent for bestyrelsen. Socialministeriet udtalte, at man ikke fandt »en ordning som den praktiserede, hvorefter suppleant og/eller konsulent deltager i bestyrelsesmøder, i overensstemmelse med fondslovgivningen og de principper, hvorpå den bygger, når bestyrelsesbeslutningen herom ikke er enstemmig.«

3. Spørgsmålet om observatørers (konsulenters) deltagelse i bestyrelsesmøder er behandlet af *Werlauff*: Fondes vedtægter (FSRs Årsskrift 1989) s. 279 f. *Werlauff* peger på nogle situationer, hvor der kan være behov for at invitere udenforstående med til bestyrelsesmøder (selvsagt uden bestyrelsesmedlemsstatus). Efter hans opfattelse bør observatørordninger i givet fald vedtægtsfæstes, »eftersom et bestyrelsesmedlem ikke skal finde sig i, at fremmede overværer et bestyrelsesmøde, hvis ikke dette har vedtægtshjemmel.« *Werlauff* finder, at en observatørordning kan etableres ved bestyrelsesbeslutning, men denne skal være énstemmig, og den er ikke bindende for senere indtrædende bestyrelsesmedlemmer.

Der er således tale om det samme grundsyn, der ligger bag reglerne om suppleanter. Selskabslovene kræver, at der i fonde m.v. skal være ét ansvarligt organ, bestyrelsen. Bestyrelsens medlemmer har en række rettigheder og forpligtelser, og der er givet særlige regler om deres strafferetlige og erstatningsretlige ansvar. Til gengæld har et medlem krav på, at bestyrelsesarbejdet sker i bestyrelsens regie, og heri indgår som et elementært princip, at det er bestyrelsens medlemmer – og som udgangspunkt kun dem – der deltager i møderne.

§ 18 *Vederlag til bestyrelsesmedlemmer må ikke overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang.*

Stk. 2. *Justitsministeren kan fastsætte regler om vederlagets størrelse. Et vederlag, der ikke er fastsat i overensstemmelse med disse regler, skal godkendes af fondsmyndigheden.*

Stk. 3. *Fondsmyndigheden kan nedsætte et vederlag, der findes for højt.*

Bet. s. 63 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3124-3125.

1. Baggrunden for § 18, stk. 1, er, at det i de fleste fonde er bestyrelsen selv, der fastsætter sit honorar – der er normalt ikke nogen anden mulighed, selv om det selvsagt ikke er vel foreneligt med inhabilitetsreglen i § 19. Da der ikke findes nogen ejer- eller interesserepræsentant, der kan fastsætte eller føre kontrol med bestyrelsens honorering, er det fundet nødvendigt at give tilsynsmyndigheden mulighed for at gribe ind i særlige tilfælde.

Reglen i § 18, stk. 1, gælder, uanset vedtægtsbestemmelser om bestyrelseshonorarets beregning.

2. Ved vederlag forstås ifølge Bet. s. 63:

»alle ydelser, der tillægges det enkelte medlem (honorar, fribolig eller adgang til fondens faste ejendom, jagtrettigheder, benyttelse af bil og lignende, avis- og tidsskriftshold, rejser m.v.).«

Naturalydelser er således også omfattet.

Denne forståelse er også i overensstemmelse med bemærkningerne i lovforslaget til den lidt ændrede affattelse af lovbestemmelsen. En tilsvarende bestemmelse findes i § 31, der dog væsentligst sigter mod at hindre, at bestyrelsen uddeler legater eller lån til sig selv og visse andre.

3. Hvad der må »anses som sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang« beror på en konkret vurdering, hvor der bl.a. tages hensyn til, hvordan honoreringen fastlægges i andre sammenlignelige tilfælde. I overensstemmelse med stadfæstelsespraksis vil der normalt blive lagt en del vægt på størrelsen af fondens indtægter.

4. I bekendtgørelse nr. 97 af 15. marts 1985 om anbringelse af fondes midler og bestyrelsesvederlag m.v. er der fastsat visse regler om bestyrelsesvederlag i §§ 17-20 og 23. Bekendtgørelsen er optrykt som bilag I.

Formålet med reglerne er bl.a. at begrænse de tilfælde, hvor en konkret godkendelse af vederlag nødvendigøres. Efter § 19 skal vederlaget til bestyrelsen ikke særskilt forelægges til godkendelse, hvis vederlaget sammen med øvrige udgifter til administration ikke overstiger 10% af fondens bruttoindtægter. Er egenkapitalen under 1 mill. kr., er grænsen dog 15%. Grænserne er ikke blevet forhøjet i de syv år, der er gået siden bekendtgørelsen trådte i kraft.

Med bruttoindtægt tænkes der for den typiske kapitalforvaltende fond blot på de samlede renteindtægter uden fradrag af administrationsudgifter. Har fonden renteudgifter, skal disse fradrages, inden »bruttoindtægten« fremkommer. Det samme gælder udgifter til vedligeholdelse m.v. af fast ejendom, som fonden ejer.

Ved administrationsudgifter forstås – ud over bestyrelsesvederlag – alle udgifter ved forvaltningen af fondens kapital og legatuddeling, navnlig depotgebyr og administrationsvederlag, revisionsudgifter, udgifter til kontorhold m.v.

5. Overstiger bestyrelsens vederlag de grænser, der er nævnt i bekendtgørelsen, skal vederlaget godkendes af fondsmyndigheden. For bestående fonde er der imidlertid ved § 23 givet mulighed for, at bestyrelsen kan fortsætte med at få udbetalt et vederlag, hvis størrelse – beløbsmæssigt – svarer til det vederlag, som faktisk er udbetalt i året 1983 eller 1984. Tilsvarende beløb kan således uden godkendelse betales efter 1985, uanset om det overstiger de nævnte grænser. Formålet med denne regel er at undgå en række godkendelsesansøgninger i en overgangsperiode.

6. Det følger af *stk. 3* og bekendtgørelsens § 20, at fondsmyndigheden kan ned sætte et vederlag, der findes for højt, selv om det ligger inden for de generelle grænser i bekendtgørelsens §§ 19 og 23. Hovedtanken bag reglen er, at det ikke bør være fondens hovedvirksomhed at udbetale bestyrelsesvederlag. Reglen blev benyttet i visse kvalificerede tilfælde i fondslovens første 2-3 år, men det ligger i bestemmelsen, at der skal en del til, før fondsmyndigheden skrider ind.

§ 19 *Et bestyrelsesmedlem eller en direktør må ikke deltage i behandlingen af spørgsmål om aftaler mellem fonden og den pågældende selv eller om søgsmål mod den pågældende selv eller om aftaler mellem fonden og tredjemand eller søgsmål mod tredjemand, hvis den pågældende deri har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod fondens.*

Bet. s. 64 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3125.

1. Bestemmelsen svarer til aktieselskabslovens § 58 og anpartsselskabslovens § 30. I praksis har der foreligget en del tilfælde, som har vedrørt overdragelse af aktiver til fonden, og hvor skattemæssige overvejelser i forbindelse med værdisættelsen af det overdragne aktiv har været det afgørende problem.

Spørgsmål om inhabilitet i forbindelse med beslutning om tildeling af legater eller lån til bestyrelsesmedlemmer kan ikke opstå, fordi skønsmæssig tildeling af legat eller lån til bestyrelsesmedlemmer er udelukket efter § 31.

I bemærkningerne til *lovforslaget* anføres:

»Bestemmelsen udelukker ikke, at et bestyrelsesmedlem kan deltage i behandlingen af sager, hvori den pågældende er økonomisk eller personligt interesseret. Bestyrelsesmedlemmet vil kun være udelukket fra deltagelse i behandlingen af sager, hvis den pågældendes interesse er væsentlig og strider mod fondens interesser. Med hensyn til bestyrelsesmedlemmer, der er valgt af beboere eller brugere af fondens ejendom eller lignende, må der ved vurderingen af disses habilitet tages hensyn til, at de er valgt for at varetage de generelle interesser for en gruppe, således at det forhold, at den pågældendes egne forhold også kan blive berørt af udfaldet af en generel sag, ikke nødvendigvis er tilstrækkeligt til at anse den pågældende for inhabil ved behandlingen af sagen.«

Betænkningen – s. 64 – henviser blot til aktieselskabslovens § 58, og der er på denne baggrund anledning til en vis skepsis over for navnlig første del af de citerede bemærkninger til lovforslaget. Vel følger bemærkningerne lovens tekst, hvorefter ordene »hvis den pågældende deri har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod fondens« sprogligt refererer til hele den foregående del af bestemmelsen, men aktieselskabslovens § 58 og anpartsselskabslovens § 30 har altid været forstået således, at de citerede ord kun vedrører tilfælde af aftale med eller søgsmål mod *tredjemand* – at et bestyrelsesmedlem eller en direktør med andre ord er inhabil i relation til *enhver* aftale mellem *ham* og fonden (og i relation til enhver behandling af søgsmål mod *ham*), jfr. herved *Gomard: Aktieselskaber og anpartsselskaber* (1986) s. 145, *Werlauff* i *Revision & Regn-*

skabsvæsen 1986 s. 29 (hvor *Werlauff* påviser unøjagtigheden), samme i *Juristen* 1987 s. 103 og *Thomsen: Aktieselskabsloven* (4. udg. 1990) s. 272 f.

I *Aktieselskaber og anpartsselskaber* (1986) s. 146, nævner *Gomard*, at inhabilitetsreglen ikke rammer deltagelse i en foreløbig drøftelse på et bestyrelsesmøde. Det kan nok være hensigtsmæssigt at praktisere bestemmelsen på denne måde, men i så fald bør rammerne for den foreløbige drøftelse være snævre.

2. Bestemmelsen omhandler kun »spørgsmål om aftaler ...« og »... om søgsmål ...«, og den har derfor ikke betydning for bedømmelsen af (eventuelle) habilitetsspørgsmål ved valg af bestyrelse o.l. Der henvises her til kommentaren til § 15 og § 20.

§ 20 *Formanden skal sørge for, at bestyrelsen holder møde, når dette er nødvendigt, og skal påse, at samtlige medlemmer indkaldes.*

Stk. 2. *Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når halvdelen af medlemmerne eller det højere antal, som foreskrives i vedtægten, er til stede. Medmindre vedtægten bestemmer andet, træffer bestyrelsen beslutning ved simpelt stemmeflertal, og formandens stemme er i tilfælde af stemmelighed afgørende.*

Stk. 3. *Over forhandlingerne i bestyrelsen skal der føres referat, der underskrives af samtlige tilstedeværende medlemmer. Et bestyrelsesmedlem eller en direktør, der ikke er enig i bestyrelsens beslutning, har ret til at få sin mening tilført referatet. Bestyrelsen skal sørge for, at referatet opbevares forsvarligt.*

Bet. s. 64 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3125.

1. Bestemmelserne svarer til fundatsbestemmelserne i et meget stort antal stadfæstede legater. Består bestyrelsen af et ulige antal medlemmer, skal et flertal være til stede for at træffe beslutninger. Består bestyrelsen af et lige antal medlemmer (f.eks. 4), vil det – modsat aktieselskaber og anpartsselskaber, hvor over halvdelen skal være til stede – være tilstrækkeligt, at halvdelen (altså 2) er

til stede. I kraft af reglen om, at formandens stemme er afgørende ved stemmelighed, vil det rent faktisk kunne tænkes, at formanden træffer beslutningen alene ved sin stemme.

En stifter, der ønsker andre regler om quorum, kan fastsætte sådanne i vedtægten, og det vil ofte være tilrådeligt at gøre dette, specielt i erhvervsdrivende fonde, hvorved bemærkes, at erhvervsfondslovens § 21, stk. 2, har samme ordlyd som fondslovens § 20, stk. 2.

I aktieselskabslovens § 57, stk. 1, 2. pkt. (og anpartsselskabslovens § 39, stk. 1, 2. pkt.) hedder det »beslutning [i bestyrelsen] må dog [d.v.s. trods beslutningsdygtighed] ikke tages, uden at så vidt muligt samtlige bestyrelsesmedlemmer har haft adgang til at deltage i sagens behandling«. Selv om en tilsvarende bestemmelse hverken findes i fondslovens § 20 eller erhvervsfondslovens § 21, må den formentlig anses for underforstået begge steder – og i øvrigt vil den selvsagt kunne optages i såvel fondens vedtægt som bestyrelsens forretningsorden.

2. § 20 forudsætter, at bestyrelsen har en *formand*. Hvis ikke andet er fastsat i vedtægten, vælger bestyrelsen selv sin formand. Et bestyrelsesmedlem kan stemme på sig selv som formand, jfr. *utrykt ØLD af 28. juni 1990*, der er citeret i kommentaren til § 15. Står stemmerne lige, må det antages, at valget skal afgøres ved lodtrækning, jfr. princippet i aktieselskabslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., idet det næppe kan antages, at reglen i § 20, stk. 2, in fine, om, at formandens stemme er afgørende i tilfælde af stemmelighed, finder anvendelse, når der stemmes om, hvorvidt formanden skal genvælges som formand, eller et andet medlem skal vælges til denne post.

Den almindelige regel i § 20, stk. 2, om beslutningstagelse med simpel majoritet kan fraviges i *fondens vedtægt* (det er ikke tilstrækkeligt med bestyrelsens forretningsorden), eventuelt således at visse opregnede, kvalificerede beslutninger kræver kvalificeret majoritet.

§ 20, stk. 2, 2. pkt. in fines regel om, at formandens stemme er afgørende i tilfælde af stemmelighed, må også kunne fraviges i vedtægterne – det er på ingen måde usandsynligt, at stifteren ønsker en anden løsning på stemmelighedsproblemet (specielt i erhvervsdrivende fonde). Som nævnt i kommentaren til § 11 (under 2) må det imidlertid fastholdes, at afgørelserne skal være *bestyrelsens*. Stemmelighedsproblemet kan altså ikke klares med en »opmandsklausul«.

Reglen i § 20, stk. 2, 2. pkt., om formandens udslaggivende stemme i tilfælde af stemmelighed passer ikke godt til de tilfælde, hvor halvdelen af bestyrelsens medlemmer tilhører den i § 16 nævnte personkreds – og heriblandt formanden. Problemet er overset ved lovens udformning. Selv om lovteksten nærmest pe-

ger i den modsatte retning, jfr. herved *Werlauff* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1986 s. 28, og *samme* i *Juristen* 1987 s. 103, må det bestemt antages, at reglen i § 20, stk. 2, 2. pkt., ikke finder anvendelse i de omhandlede tilfælde, jfr. *Kjeld Rørdom* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1984 s. 373.

3. I de fleste fonde har man traditionelt ført en protokol. Dette er i *stk. 3* præciseret til et *krav* om et referat for at gøre det lettere for bestyrelsen.

Referat eller protokol tjener det ordensmæssige formål at fastslå, hvornår der er afholdt møde, og hvad der er besluttet, men referatet bør ikke indskrænke sig til at blive et beslutningsreferat – det bør være et *forhandlingsreferat*, jfr. *Werlauff* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1986 s. 29. Dette følger også af, at reglen i § 20, stk. 3, må ses i sammenhæng med erstatningsreglerne i kapitel 11 og strafreglerne i kapitel 12. Særlig de sidstnævnte hensyn har ført til bestemmelsen i § 20, *stk. 3, 2. pkt.*, om, at et medlem eller en direktør, der ikke er enig i bestyrelsens beslutning, har ret til at få sin mening tilføjet referatet. Det er formandens opgave at sørge for, at samtlige bestyrelsesmedlemmer, som har deltaget i et givet bestyrelsesmøde, underskriver referatet af dette – ligesom det (i første omgang) er formandens opgave at sørge for, at der tages referat, og at dette udsendes til bestyrelsesmedlemmerne.

§ 21

Fondens bestyrelse må kun med fondsmyndighedens samtykke foretage eller medvirke til ekstraordinære dispositioner, som kan medføre risiko for, at vedtægten ikke kan overholdes.

Bet. s. 64 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3125 – 3126.

1. Modsætningsvis fremgår det af § 21, at bestyrelsen kan foretage andre dispositioner end de i bestemmelsen nævnte uden at indhente særligt samtykke. Det er i overensstemmelse med hovedsigtet med loven, at bestyrelsen inden for de rammer, der er fastsat i vedtægt og lovgivning, skal kunne træffe beslutninger

og disponere uden at indhente samtykke. Fondsmyndigheden vil have et vist – beskedent – indseende med bestyrelsens virksomhed og mulighed for efterfølgende at gøre et eventuelt ansvar gældende over for bestyrelsen. – Selve § 21's eksistens kan måske betyde, at et bestyrelsesmedlem (eller en direktør) lettere end ellers ifalder erstatningsansvar (typisk over for fonden), ud fra det synspunkt, at vedkommende kunne have forelagt spørgsmålet for fondsmyndigheden. I erstatningsmæssig henseende må det i øvrigt nok i *grænsetilfælde* antages, at man vil være mere tilbøjelig til at mene, at bestyrelsen for en ikke-erhvervsdrivende fond har overtrådt § 21, end at bestyrelsen for en erhvervsdrivende fond har overtrådt den enslydende regel i erhvervsfondslovens § 21, stk. 3. I en erhvervsdrivende fond vil bestyrelsen typisk kunne hævde at have været under et hårdere tidsmæssigt pres.

2. Samtykke kræves kun undtagelsesvis og kun til særlige ekstraordinære dispositioner. Det anføres herom i *Bet.* s. 64:

»Hovedområdet er dispositioner, der ikke kræver permutation, men som nærmer sig permutation, eller som ville kunne bringe fondens eksistens i fare. I bedømmelsen indgår også fondens art og størrelse. Der kan forekomme dispositioner, der bedømt i forhold til visse fonde kan være ekstraordinære, men som ikke anses for ekstraordinære i f.eks. meget store fonde, og som derfor ikke nødvendiggør forudgående samtykke fra fondsmyndigheden. Specielt med hensyn til kapitalplaceringer har det betydning, hvilke anvisninger stifteren har givet i fondens.»

Som nævnt i kommentaren til fondslovens § 29 (under 5) har uddelingsforpligtelsen ifølge § 29 forrang i forhold til hensættelsesreglerne i fondsbeskatningslovens § 3, stk. 3 og 4, og en fondsbestyrelse, som træffer beslutning om at undlade uddeling (eventuelt i flere år) for at spare op til indkøb af et enkelt, kostbart aktiv, vil derfor i adskillige tilfælde være i den situation, at den skal forelægge en beslutning om undladt uddeling for fondsmyndigheden i medfør af § 21.

Grovere eller gentagne overtrædelser af bestemmelsen i § 21 vil kunne medføre strafansvar efter § 43, stk. 3.

3. § 21 (og den tilsvarende regel i erhvervsfondsloven) må antages at have en pædagogisk funktion, men i det praktiske liv synes den at føre en meget diskret tilværelse.

Kapitel 7. Årsregnskab og Revision

§22 *Fonde skal aflægge årsregnskab, der skal udarbejdes i overensstemmelse med god regnskabsskik.*

Stk. 2. *Årsregnskabet skal underskrives af bestyrelsen inden 6 måneder efter regnskabsårets slutning.*

Bet. s. 65-67, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3126-3127, og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2563.

Ved lov nr. 350 af 6. juni 1991 blev stk. 3 ophævet.

1. Bestemmelsens hovedsigte er at fastsætte det naturlige krav, at fonde skal aflægge årsregnskab. § 22 blev ændret i 1991, og konsekvenserne af lovændringen er nærmere omtalt under 6.

2. Efter *stk. 1* skal en fond aflægge et årsregnskab, og regnskabet skal udfærdiges i overensstemmelse med god regnskabsskik. Det udtrykkelige krav om årsregnskab er indført ved fondsloven, men et regnskabskrav er optaget i fundatserne for de fleste fonde, jfr. *Bet. s. 65*. Efter § 6, stk. 1, nr. 7, skal der i vedtægten optages bestemmelser om fondens regnskabsaflæggelse, og kravet om årsregnskab må i det hele taget antages at hvile på sådanne synspunkter, at kravet også gælder for de fonde, der ikke er omfattet af loven, smh. kommentaren til § 1, stk. 2-4.

3. I overensstemmelse med det langt overvejende flertal i fondsudvalget fastsætter § 22, *stk. 1*, at fondens årsregnskab skal udarbejdes i overensstemmelse med »god regnskabsskik«. Ét medlem foreslog, at standarden »et retvisende billede« i stedet blev optaget i loven.

Bet. s. 65-66 indeholder en udførlig begrundelse for valget af standard, og justitsministeriet tiltrådte i bemærkningerne til lovforslaget – og i en utrykt besvarelse af spørgsmål 10 og 11 fra retsudvalget – flertallets indstilling. Der henvises til, at det regnskabsbegreb, der arbejdes med i legatpraksis, kan karakteriseres som »god regnskabsskik«, og – navnlig – at årsregnskabsloven dels tager sigte på erhvervsvirksomheder, dels indeholder en række regler, der ville skærpe kravene til ikke-erhvervsdrivende fondes regnskabsaflæggelse.

I praksis vil det dog ikke indebære nogen større forskel for langt de fleste ikke-erhvervsdrivende fonde, om man anvender den ene eller den anden standard. Det kommer herved i betragtning, at de fleste årsregnskaber i almindelige fonde udarbejdes af bestyrelser, der ikke besidder – eller behøver at besidde – regnskabsmæssig uddannelse. Bestyrelsen skal give et rigtigt og dækkende billede af fondens økonomiske aktiviteter. Kravet i § 22, stk. 1, er, at fondsbestyrelsen aflægger et klart og overskueligt årsregnskab, der indeholder oplysning om fondens indtægter og udgifter i regnskabsåret, aktiver og gæld og disses værdiansættelse samt en angivelse af årsresultatet og dets anvendelse, fordelt på uddeling, administrationsomkostninger og henlæggelser. Årsregnskabet skal indeholde oplysning om størrelsen af egenkapitalen, opgjort efter handelsværdi (for fast ejendom den seneste offentlige kontantvurdering).

Hertil kommer et fondsretligt krav om, at legatmodtagernes navne skal fremgå af regnskabet. Af hensyn til offentlighedsreglerne kan det være praktisk, at legatmodtagernes navne fremgår af et bilag til regnskabet.

Kravene til ikke-erhvervsdrivende fondes årsregnskab er uddybet i *Svenn Heide: Ikke-erhvervsdrivende fonde (1986) s. 50-57 og 82-86.*

4. Årsregnskabet skal underskrives af hele bestyrelsen, og *stk. 2* stiller krav om, at dette sker inden 6 måneder efter regnskabsårets afslutning. Et ikke-underskrevet regnskab eller et regnskab, der ikke er underskrevet af hele bestyrelsen, anses ikke for korrekt aflagt.

5. Efter § 6, *stk. 1, nr. 7*, skal vedtægten bl.a. indeholde regler om regnskabsåret. Stifteren kan frit vælge, fra hvilket begyndelsestidspunkt regnskabsåret skal løbe. Ved nystiftede fonde er der en klar tendens til, at den første regnskabsperiode omfatter tidsrummet fra stiftelsesdatoen til kalenderårets udgang – eventuelt næste kalenderårs udgang – og at man herefter følger kalenderåret.

6. Indtil 1992 skulle fonde med en egenkapital over 200.000 kr. indsende årsregnskab til fondsregistret (der videresendte et eksemplar til fondsmyndigheden), og der skulle betales en årsafgift. Efter den 1. januar 1992 skal almindelige fonde som hovedregel ikke indsende årsregnskabet til andre end skattemyndighederne, se herom *Fonde og Foreninger II*. Fondsmyndigheden kan dog i særlige tilfælde anmode om at få årsregnskabet forelagt.

§ 23 Bestyrelsen skal sørge for, at fondens regnskab undergives revision, og at der til enhver tid er udpeget en eller flere revisorer.

Stk. 2. Havde fonden i det forudgående regnskabsår en egenkapital på 3 mio. kr. eller derover, skal mindst en af revisorerne være statsautoriseret eller registreret revisor. I andre fonde kan fondsmyndigheden kræve, at mindst en af revisorerne skal være statsautoriseret eller registreret revisor.

Stk. 3. Bestyrelsen skal senest 3 måneder efter udpegelsen sende fondsmyndigheden meddelelse om, hvem der er udpeget til revisor. Er den udpegede revisor ikke statsautoriseret eller registreret revisor, skal der sammen med meddelelsen indsendes en erklæring fra revisor om, at denne er indforstået med i forbindelse med revisionen at påse, at bestemmelserne i loven, regler fastsat i medfør af loven samt fondens vedtægt er overholdt.

Bet. s. 67, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3127, og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2588-2589.

§ 23 blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Lovens revisionsregler er blevet væsentligt ændret ved 1991-loven. Hvor der tidligere var tale om, at fondsregistret og fondsmyndigheden udøvede en række offentligtretlige funktioner, først og fremmest registrering og tilsyn, og revisorerne udførte sædvanlige revisormæssige opgaver (for fonde under 3 mio. kr. var der som hovedregel ikke revisionspligt), medfører de nye regler, at fondsregistret er nedlagt, at fondsmyndigheden skal leve en ret tilbagetrukket tilværelse, men at revisor – der gøres obligatorisk for alle fonde – får udvidede arbejdsopgaver, se nærmere kommentaren til § 25.

Oversigt over nyordningen: Der er i fremtiden revisionspligt for alle fonde, men kravene til revisors uddannelse afhænger af fondens egenkapital:

For fonde med en egenkapital under 3 mio. kr. (og som ikke har modtaget pålæg fra fondsmyndigheden) er kravet, at fondens årsregnskab revideres af en person, som bestyrelsen anser for egnet hertil. Denne kan selv sagt være faguddannet. Revisors arbejde er undergivet en almindelig erstatningsretlig- og strafretlig bedømmelse, og også disse revisorer skal opfylde § 24 (habilitet) og § 25 (krav til revisors arbejde).

Har fonden en egenkapital på 3 mio. kr. eller mere, skal mindst én revisor være statsautoriseret eller registreret revisor. § 24 opstiller habilitetskrav, og § 25 sætter krav til revisors arbejde.

For begge fondskategorier kan en *advokat* (§ 28, stk. 2) eller *en godkendt*

forvaltningsafdeling (§ 28, stk. 3) påtage sig revisorarbejdet. Habilitetskravene i § 24 gælder også for advokater, og § 25 gælder for såvel advokater som godkendte forvaltningsafdelinger.

§ 28, stk. 1, sætter revisionskravet i § 23, habilitetskravet i § 24, og kravene i § 25 ud af kraft for fonde, der er undergivet statslig eller kommunal revision. Dog skal den statslige eller kommunale revisor give meddelelse til fondsmyndigheden efter § 25, stk. 4, hvis revisionen giver anledning til bemærkninger.

2. Såvel *stk. 1* og *stk. 2, 1. pkt.*, kan suppleres med revisionsbestemmelser i fondens vedtægt. Det er f.eks. ikke ualmindeligt, at stifteren foreskriver, at der skal medvirke en statsautoriseret revisor, selv om fonden ikke besidder en egenkapital på over 3 mio kr.

3. Efter *stk. 2, 2. pkt.* kan fondsmyndigheden kræve, at mindst en af revisorerne er statsautoriseret eller registreret revisor. Denne kompetence for fondsmyndigheden må ses som et udslag af, at der ikke er en generalforsamling i fonde. Efter bestemmelsen hviler det på fondsmyndighedens skøn, i hvilke tilfælde man vil stille dette krav. Det vil navnlig komme på tale i to tilfælde. For det første de tilfælde, hvor fondsmyndigheden finder, at årsregnskabet ikke er udarbejdet i overensstemmelse med god regnskabsskik, eller hvor regnskabet – eventuelt i flere år – er indsendt med betydelig forsinkelse. For det andet i tilfælde, hvor der er indgivet klage over eller rejst offentlig omtale af en fonds forhold.

4. Udgifterne til revisor påhviler fonden.

5. Fondsudvalget foreslog i betænkningsudkastets § 20, stk. 4, en udtrykkelig bestemmelse om, at revisor kunne afsættes af fondsmyndigheden eller af den, der havde udpeget ham, se nu med hensyn til fondsmyndighedens kompetence § 24, *stk. 3*. Derimod er reglen om, at revisor kan afsættes af den, der har udpeget ham, udgået som overflødig.

6. *Stk. 3* stammer fra 1991-loven og skal ses i lyset af revisors tilsynsmæssige funktion efter 1991-loven. I forarbejderne til bestemmelsen er tilkendegivet, at der vil blive udsendt blanketter, der skal anvendes ved indsendelse af meddelelser om udpegning af revisor og ved revisors afgivelse af erklæring. Erklæring i

henhold til stk. 3, sidste led, er overflødig, hvis revisor er statsautoriseret eller registreret revisor.

Om baggrunden for revisors erklæring henvises i øvrigt til kommentaren til § 25.

Overgangsmæssigt må bestemmelsen fortolkes således, at bestående fonde først har pligt til at indsende meddelelse til fondsmyndigheden, når der indtræder revisorskifte, *eller* fonden (f.eks. p.g.a. kapitalforøgelse) bliver omfattet af fondsloven. Baggrunden for denne fortolkning er, at fondsmyndigheden – efter § 36 nu alene justitsministeriet (Cilvilretsdirektoratet) – allerede via fondsregistrets sager er bekendt med, hvem der er revisor i en bestående fond.

§24 *Revisor skal være myndig. Revisor skal have bopæl her i landet, medmindre fondsmyndigheden undtager fra dette krav, eller kravet strider mod internationale forpligtelser.*

Stk. 2. *Revisor må ikke være:*

- 1) *medlem af fondens bestyrelse eller direktion,*
- 2) *en person, som står i afhængighedsforhold til fonden, til medlemmer af dens bestyrelse eller direktion eller til funktionærer, som har til opgave at sørge for eller kontrollere bogføringen eller forvaltningen af midlerne, eller*
- 3) *en person, der er knyttet til fondens bestyrelse, direktion eller de i nr. 2 nævnte funktionærer ved ægteskab, fast samlivsforhold, slægtskab eller svogerskab i ret op- eller nedstigende linje eller i sidelinjen så nært som søskende.*

Stk. 3. En revisor kan afsættes af fondsmyndigheden, såfremt revisor ikke opfylder de i § 13, stk. 2-4, nævnte krav, eller såfremt denne ikke opfylder betingelserne i stk. 1 og 2.

Bet. s. 67 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3127.

1. *Stk. 1* og 2 fastsætter habilitets- og bopælskrav til revisor. Reglerne gælder for såvel faguddannede som ikke-faguddannede revisorer, se dog med hensyn til godkendte forvaltningsafdelinger § 28, stk. 3.

§ 24 er affattet med udgangspunkt i aktieselskabslovens §§ 83 ff (nu årsregnskabslovens kapitel 8 a), men reglerne er ikke så detaljerede, som det er tilfældet for selskaber. Fondsmyndighedens kompetence efter *stk. 3* skal ses i lyset af, at der ikke er en generalforsamling i en fond.

Reglerne om faguddannede revisorerers inhabilitet findes nu i § 13 i loven om statsautoriserede revisorer og § 7 i loven om registrerede revisorer.

§ 25 *Revisor skal revidere årsregnskabet i overensstemmelse med god revisionsskik. Revisor skal i den forbindelse foretage en kritisk gennemgang af fondens regnskabsmateriale og dens forhold i øvrigt, herunder overholdelsen af reglerne i denne lov, regler fastsat i medfør af loven samt fondens vedlagt. Revisor skal herunder efterkomme de krav vedrørende revisionen, som måtte blive stillet af fondsmyndigheden.*

Stk. 2. *Bestyrelse og direktion skal give revisor adgang til at foretage de undersøgelser, som denne finder nødvendige, og skal sørge for, at revisor får de oplysninger og den bistand, som denne anser for nødvendig for udførelsen af sit hverv.*

Stk. 3. *Revisor skal ved en påtegning på årsregnskabet bekræfte, at det er revideret. Påtegningen skal indeholde oplysninger om den stedfundne revision og om eventuelle bemærkninger, den har givet anledning til.*

Stk. 4. *Har revisionen givet anledning til bemærkninger, eller finder revisor i øvrigt anledning til at påtale fondens forhold, skal revisor indsende meddelelse herom til fondsmyndigheden.*

Bet. s. 67, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3127, og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2588-2589.

Ved lov nr. 350 af 6. juni 1991 blev stk. 1 ændret, og stk. 4 blev indsat.

1. § 25, stk. 1 – navnlig 2. pkt. – er væsentligt forandret ved 1991-loven. Efter den hidtidige tekst skulle revisor foretage en »kritisk gennemgang af fondens regnskabsmateriale og dens forhold i øvrigt«, hvorimod den nye tekst kræver, at

revisor påser »overholdelsen af reglerne i denne lov, regler fastsat i medfør af loven samt fondens fundats.«

1.1. Det ligger fast, at revisor (fortsat) skal revidere årsregnskabet i overensstemmelse med *god revisionskik*. Han skal således udføre arbejdet med den standard, der gælder på området. Bestyrelse og direktion skal efter *stk. 2* sørge for, at revisor får alle udbedte oplysninger, og de må selvsagt ikke lægge hindringer i vejen for revisors arbejde.

1.2. 1991-loven medfører, at revisor overtager en væsentlig del af de funktioner, som fondsmyndigheden hidtil har haft. Det er stadig fondsmyndigheden, der skal drage konsekvenserne af, at lovgivningen eller fondens vedtægt ikke overholdes, men ordlyden af § 25, *stk. 1*, betyder, at revisor i tillæg til sine revisionsmæssige opgaver skal udtale sig *dels* om spørgsmål af juridisk karakter, *dels* om spørgsmål, der hidtil har henhørt under fondsmyndigheden.

Der er ikke enighed i dansk ret om det *hidtidige* omfang af revisors pligter med hensyn til fondsregnskaber, sml. *Lennart Lynge Andersen* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1988/7 s. 15 ff, *samme* i *TfS* 1991, nr. 98, *Preben Juul Kjær* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1988/7 s. 22 samt *Hasselager og Runge Johansen*: *Revisorloven med kommentarer* (1990) s. 91 f. I fremtiden fastlægges revisors pligter af § 25, og dette fører eksempelvis til, at revisor – foruden at fondsloven overholdes – skal påse

- *midlernes effektive udskillelse fra stifteren*
- *midlernes anbringelse*, såvel med hensyn til investering som den fysiske anbringelse
- *administrationsomkostninger*
- *uddelingens størrelse*
- *uddelingens forenelighed med formålet*
- *bestyrelsens sammensætning*
- *at særlige vedtægtskrav overholdes*
- *at vedtægten ikke ændres uden fondsmyndighedens godkendelse.*

Der er tale om eksempler. Det er uden betydning, om revisor er faguddannet eller ej, eller om revisionsfunktionen udføres af advokat eller godkendt forvaltningsafdeling.

Det kan nok diskuteres, om udvidelsen af revisorfunktionen er udtryk for en juridisk landvinding.

2. Efter forarbejderne vil der blive udarbejdet en vejledning om, hvilke forhold revisor skal påse. Der vil også blive udarbejdet en blanket til brug ved revisors

indberetning til fondsmyndigheden. Se herved § 25, stk. 4, hvorefter revisor skal foretage indberetning til fondsmyndigheden, hvis revisionen giver anledning til bemærkninger, eller revisor i øvrigt finder anledning til at påtale fondens forhold.

§ 26 *En tiltrædende revisor skal rette henvendelse til den fratrædende revisor, der har pligt til over for denne at give oplysning om baggrunden for sin fratræden.*

Bet. s. 67, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3127, og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg B, sp. 526.

§ 26 blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. I den oprindelige lov hed det, at den fratrædende revisor var *berettiget* til at meddele sin efterfølger grunden til sin fratræden. Ved 1991-loven – indsat under folketingsbehandlingen – har reglen fået det modsatte indhold. Med henblik på at sikre, at »alt går rigtigt til i fondene«, har tiltrædende revisor pligt til at rette henvendelse til den fratrædende revisor, og denne har pligt til at oplyse grunden til revisorskiftet. Dette kan selvsagt ske helt udramatisk – baggrunden kan være alder eller sygdom – men navnlig de senere års »skandaler« i erhvervslivet bl.a. med hyppige revisorskift, har ført til, at synet på spørgsmålet er blevet ændret.

2. Loven tager ikke stilling til, hvilke oplysninger revisor i øvrigt kan meddele sin efterfølger. Dette må derfor afgøres på grundlag af almindelige regler. Der er f.eks. ikke noget til hinder for, at revisor orienterer sin efterfølger om faktiske forhold, der er nødvendige for dennes udførelse af revisionen.

§27 Lovens bestemmelse om revisorer finder tilsvarende anvendelse på revisorsuppleanter.

Bet. s. 67 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3127.

1. Reglen må anses for at være uden praktisk betydning for ikke-erhvervsdrivende fonde. I forhold til betænkningens lovudkast er det præciseret, at hele loven – herunder f.eks. erstatningsreglerne – gælder for revisorsuppleanter.

§28 §§ 23-25 gælder ikke for fonde, der er undergivet statslig eller kommunal revision. Revisor skal dog give meddelelse om fondens forhold til fondsmyndigheden i overensstemmelse med § 25, stk. 4.

Stk. 2. § 23 gælder ikke, hvis en advokat har påtaget sig at udfærdige fondens regnskaber og at påse de forhold, der er nævnt i § 25, stk. 1. §§ 24-27 finder tilsvarende anvendelse på den pågældende advokat.

Stk. 3. §§ 23-24 gælder ikke, hvis en godkendt forvaltningsafdeling har påtaget sig de i stk. 2 nævnte opgaver. §§ 25-27 finder tilsvarende anvendelse på den pågældende forvaltningsafdeling.

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3128, og tillæg B, sp. 1182 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2589, og tillæg B, sp. 526.

§ 28 blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Efter *stk. 1* gælder revisionsreglerne i §§ 23-25 ikke for de fonde, der er undergivet statslig eller kommunal revision. Reglen stammer fra 1984-loven, og den eneste nydannelse er pligten efter 2. *pkt.* til at foretage indberetning til fondsmyndigheden efter § 25, stk. 4.

Bestemmelsen bygger på det synspunkt, at i hvert fald visse af revisionsreglerne kan være uhensigtsmæssige, når der er tale om statslig eller kommunal revision. Så længe der er tale om §§ 23-24, synes reglen at kunne begrundes, men navnlig efter fondsmyndighedens ændrede rolle ved 1991-loven er det vanskeligt at se, at den statslige eller kommunale revisor ikke skal opfylde kravene i § 25. Der foreligger ikke grunde, der taler for, at de omhandlede årsregnskaber skal behandles anderledes i revisionsmæssig henseende, og der er også her behov for, at det søges påset, at loven og fondens vedtægt overholdes.

Det er ikke tilstrækkeligt til en »§ 28-situation«, at en statslig eller kommunal myndighed udgør fondens bestyrelse og/eller administration.

Stk. 2 og 3 – indført i 1991 – er udtryk for, at fondsbestyrelsen i stedet for en faguddannet revisor (eller for fonde under 3 mio. kr. valgfrit en faguddannet revisor) kan antage en *advokat* eller *en godkendt forvaltningsafdeling*. Advokaten (forvaltningsafdelingen) overtager herved revisionsopgaverne i henhold til § 25, og en advokat skal opfylde habilitetskravene i § 24.

At habilitetsreglerne i § 24 ikke gælder for de godkendte forvaltningsafdelinger, skyldes, at reglerne er udformet med fysiske personer for øje. § 28, stk. 3, må imidlertid suppleres med almindelige grundsætninger om habilitet. Det må således antages, at en godkendt forvaltningsafdeling ikke kan vælges til revisor i tilfælde, hvor forvaltningsafdelingen tillige er indsat som bestyrelse. Dette gælder både for små fonde og fonde med en egenkapital over 3 mio. kr.

3. Stk. 2 og 3 er udtryk for en principiel nyordning. Høringssvarene fra revisororganisationerne kritiserede – ikke overraskende – ordningen ud fra såvel principielle som mere standsmæssige synspunkter. For de godkendte forvaltningsafdelinger gælder, at de i 1981 overtog statslige tilsynsopgaver på *umyndighedsområdet*, der har lighedspunkter med fondsområdet, jfr. *Lundbæk Andersen og Lynge Andersen: Fra overformynderi til godkendt Forvaltningsafdeling* (Festskrift til Laurits Ringgård (1989)) s. 13 ff.

4. Forarbejderne til 1991-loven tager ikke stilling til, hvilket regelsæt der skal gælde for advokater/godkendte forvaltningsafdelinger, når de påtager sig revisoropgaver. Medens det ligger klart, at de skal iagttage fondslovens § 25, stk. 1, der er kommenteret ovenfor, må det antages, at det ikke har været meningen, at hele revisorlovgivningen som sådan skal gælde for de pågældende advokater/forvaltningsafdelinger. Et sådant krav – der ville savne mening – måtte kræve særlig klar hjemmel, og meningen med § 28, stk. 2-3, jfr. § 25, stk. 1, har i særlig grad været at overføre *tilsynsopgaver* til de nævnte. Såvel advokater som

godkendte forvaltningsafdelinger er selvsagt undergivet almindelige erstatningsretlige og strafferetlige regler.

5. Det er ikke usædvanligt, at stifteren i vedtægten bestemmer eksempelvis, at regnskabet skal revideres af en statsautoriseret revisor. Medmindre der er stærke holdepunkter for, at stifteren har ønsket netop denne ordning, er sådanne bestemmelser ikke til hinder for, at bestyrelsen benytter sig af adgangen efter § 28, stk. 2 eller 3 til at vælge en advokat eller en godkendt forvaltningsafdeling. Det må ligeledes antages, at fondsmyndigheden har pligt til at godkende ansøgninger om vedtægtsændringer i så henseende.

Kapitel 8.

Uddeling og overskudsanvendelse

§ 29 *Med fradrag af henlæggelser efter stk. 2 påhviler det bestyrelsen at anvende årets overskud til de formål, der er fastsat i vedtægten. Anvendelsen kan udskydes til et senere regnskabsår, hvis det er af betydning for opfyldelsen af fondens formål.*

Stk. 2. *Bestyrelsen kan foretage rimelige henlæggelser af årets overskud til konsolidering af fondens formue. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.*

Bet. s. 67-69 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3128.

1. Efter § 6, stk. 1, nr. 8, skal der i vedtægten være fastsat regler om anvendelse af overskuddet. I de fleste tilfælde vil reglerne imidlertid være udformet på en sådan måde, at udenforstående vil være afskåret fra at gribe ind over for bestyrelsens beslutninger. Hertil kommer, at de eventuelt berettigede efter formålet ofte ikke vil være påtaleberettigede og således ikke vil have nogen praktisk mulighed for at rejse indsigelse mod bestyrelsens dispositioner. Det er bl.a. på denne baggrund, reglerne i § 29 skal ses.

Spørgsmålet om uddeling var både før og under fondsudvalgets arbejde en af de centrale problemkredse. Interessen og kritikken knyttede sig navnlig til den skattefrie akkumulation af indtægter i fonde. Der kan ikke være tvivl om, at når fondene indtil engang i 1970'erne kunne føre en nogenlunde accepteret og rolig tilværelse uden krav om skattepligt og kontrol, beroede det på den almindelige misforståelse, at overskuddet løbende blev uddelt, typisk til almennyttige formål. Af redegørelsen »Fonde«, som blev udgivet i januar 1984, fremgår imidlertid, at der i 1982 blev uddelt ca. 850 mill. kr. fra de knap 9.000 registrerede fonde og henlagt ca. 1.380 mill. kr. Dette svarer til, at ca. 38% af overskuddet blev uddelt. I 1985 uddelte ca. 9000 ikke-erhvervsdrivende fonde ca. 1.200 mill. kr., og siden har navnlig skattereglerne ført til en forøgelse af uddelingerne.

2. § 29 medfører, at det ikke gyldigt kan bestemmes i en vedtægt, at fonden ikke skal foretage uddeling, eller at der ikke skal foretages uddeling, før en vis

begivenhed (f. eks. stifterens død) indtræder. Fonden er i disse tilfælde blevet afvist fra registrering, jfr. fondsregistrets skrivelse af 5. juli 1985 (formålet var at støtte stifterens enke, og indtil stifterens død skulle indtægterne akkumulere), og fondsregistrets skrivelse af 12. maj 1986 (fondens første uddeling til formålet skulle ske den 6. september, der ligger mindst 1/2 år efter stifterens dødsdag).

Undlader bestyrelsen at anvende overskuddet til fondens formål, kan fondsmyndigheden gribe ind efter bestemmelserne i § 30. I stadfæstelsespraksis har det været et af de spørgsmål, som oftest har givet anledning til bemærkninger eller henstillinger fra tilsynsmyndigheden.

Ordet »anvendelse« er brugt i stedet for »uddele« for at gøre det klart, at også bestyrelsen i fonde, der ikke foretager uddeling af legater og lignende, men i stedet f.eks. vedligeholder en bygning med henblik på at stille friboliger til rådighed eller driver et museum eller en anden institution, opfylder lovens forpligtelser, når de forholder sig i overensstemmelse med fondens formål. Selv om betegnelsen »uddeling« er benyttet andre steder i loven, f.eks. §§ 9 og 30, skal det forstås på samme måde som omfattende enhver anvendelse efter formålet.

3. Fondslovens almindelige regel er, at der skal ske *uddeling* til formålet, og hvis der ikke er hjemmel i vedtægten, er bestyrelsen afskåret fra at yde legatportioner som lån. – Fondsloven sætter i øvrigt i § 31, stk. 2, begrænsninger i den personkreds, der kan modtage lån fra fonden.

I begrebet *uddeling* må antages at ligge, at bestyrelsen kun gyldigt kan stille de krav, der følger af vedtægten. Er der tale om et rejse- eller uddannelseslegat, kan – og skal – bestyrelsen naturligvis stille krav om, at legatet anvendes til en rejse eller uddannelse. Er der tale om en familiefond, translegat eller lignende, kan bestyrelsen ikke bestemme, at legatet først må anvendes f. eks. om 5 år, eller foretage uddeling til en 16-årig på vilkår, at midlerne skal være bundet til det 25. år.

4. I ordene »de formål der er fastsat i vedtægten« ligger for det første, at uddeling kun kan ske til formål, der er fastsat i vedtægten. I overensstemmelse med forarbejderne fastslås der herved tillige, at bestyrelsen, hvis fonden har flere formål, ikke uden særlig hjemmel kan begrænse uddelingen til et enkelt af disse. Dette er i overensstemmelse med praksis i stadfæstede fonde og giver undertiden anledning til kritik over for fondsbestyrelserne, se f. eks. justitsministeriets skrivelse af 22. juli 1986: Efter vedtægten skulle halvdelen af indtægten

anvendes til trængende enker efter skovriddere, medens 1.300 kr. årligt skulle anvendes til rejseunderstøttelser og visse andre formål. Over en årrække var der kun uddelt 1.200 kr. i alt til enker efter skovriddere, medens den resterende indtægt (13.000 kr. årligt) var anvendt til rejseunderstøttelser.

I skrivelse af 14. juli 1986 udtalte fondsregistret, at det faldt uden for en fonds formål (der var at drive et hvile- og rekreationshjem for Odd-Fellows) at foretage uddeling til Kræftens Bekæmpelse, Hjerteforeningen eller lignende. Det samme gælder ved opløsning af en fond, medmindre formålet ikke kan efterleves, jfr. fondsregistrets skrivelse af 28. oktober 1986.

5. Når § 29 fremhæver, at uddelingen *skal ske til fondens formål*, indeholder ordene en henvisning til § 6, stk. 1 nr. 3. Stifteren står som nævnt tidligere relativt frit ved valget af formål, og han kan selvsagt eksempelvis træffe bestemmelse om, at fonden kan begunstige andre fonde.

Selv uden en sådan tilkendegivelse må det antages, at bestyrelsen har adgang til at foretage uddeling til andre fonde, der opfylder formålet. Bestyrelsen har derimod ikke en almindelig adgang til at overflytte midler til andre fonde med samme formål. Hvis bestyrelsen finder dette hensigtsmæssigt, må der søges om samtykke til at sammenlægge fondene. En afgørelse af 7. juni 1989, truffet af fondsregistret, må siges at hvile på et spinkelt retligt grundlag. Fondsregistret udtaler bl.a.:

»Ved vurderingen af sagen finder Fondsregistret som tidligere anført, at Fonden ... har uddelt af fondens midler udover det årlige afkast uden at have det fornødne retlige grundlag herfor. Fondsregistret finder denne uddeling meget beklagelig.

Vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt uddelingerne efterfølgende kan godkendes, skal man pege på, at den væsentligste del af beløbet er udbetalt til to fonde, der er omfattet af formålet for Fonden til almene formål af 30. december 1982 og at disse fonde begge er undergivet de fondsretlige regler med Erhvervs- og Selskabsstyrelsen som fondsmyndighed.

Det er i overensstemmelse med praksis, der har støtte i forarbejderne til fondslovene, at vise imødekommenhed overfor ønsker fra en fonds bestyrelse om at overflytte midler fra en fond til en anden fond, hvis fondens formål bedre kan tilgodeses herved, og hvis midlerne i den nye fond også er underkastet et tilsyn efter fondslovgivningens bestemmelser herom.

I lyset af denne praksis og efter de oplysninger, der nu foreligger, finder Fondsregistret, at kunne godkende den uddeling af kapitalen der har fundet sted siden fondens stiftelse til de selvejende institutioner Estate og Fælleseje. Det er dog en betingelse for denne godkendelse, at de to institutioners grund-

kapital forhøjes med et beløb svarende til det modtagne i overensstemmelse med reglerne i erhvervsfondslovens Kap. 4.

6. Uddelingsforpligtelsen er ikke ubetinget. Forskellige praktiske grunde eller uforudsete forhold kan føre til fravigelser. F.eks. vil der ofte være et beløb tilbage på uddelingskontoen, som overføres til næste år. Endvidere må bestyrelsen have en vis likviditetsreserve til uforudsete udgifter m.v. Ligeledes kan der tænkes tilfælde, hvor der i et år ikke findes ansøgere, der opfylder vedtægtens betingelser.

Endelig kan anvendelsen udskydes af *hensyn til opfyldelsen af formålet*. Der tænkes her f.eks. på opsparing med henblik på indkøb af et kostbart kunstværk, restaurering af en bygning eller varetagelse af andre særlig store opgaver i overensstemmelse med fondens formål. Herved må der imidlertid forudsættes en vis proportionalitet mellem fondens formue og udgiften til den disposition, der spares op til, således at ambitiøse fremtidsprojekter ikke beslaglægger fondens afkast i årevis, se herved kommentaren til § 8. Det er også tvivlsomt, om § 29, stk. 1, 2. pkt., er så rummelig, at der er tilstrækkelig hjemmel til at meddele flere sociale fonde (oprettet i henhold til pensionsbeskatningslovens § 52), således som fondsregistret gjorde det i 1991, at uddeling generelt kunne udskydes. De pågældende afgørelser skal dog ses i lyset af, at en del sociale fonde for at opfylde formålsbestemmelsen nødvendigvis må afvente, at de ansatte går på pension eller lignende. Fondene er normalt oprettet før den 1. januar 1985, og afgørelserne viser, at fondsformen næppe er hensigtsmæssig for virksomheder, der ikke løbende har medarbejdere, der pensioneres.

Med hensyn til samspillet mellem uddelingsforpligtelsen i fondslovens § 29 og hensættelsesreglerne i fondsbeskatningslovens § 3, stk. 3, og stk. 4, gælder, at fondslovens regel må have forrang, og en beslutning om et større projekt vil som nævnt i kommentaren til § 21 ofte kræve fondsmyndighedens samtykke. I fondsmyndighedens afgørelse vil det ovenfor nævnte proportionalitetssynspunkt have stor vægt, hvorfor hensættelser i henhold til § 3, stk. 3 og 4, kræver en høj grad af konkretisering.

§ 29 kan ikke omgås ved, at bestyrelsen foretager en udskillelse af fondens midler med henblik på senere uddeling, jfr. justitsministeriets skrivelse af 11. juli 1986: Bestyrelsen besluttede i 1985 at udlodde 1 mill. kr. til de berettigede efter formålet, således at beløbet blev indsat i depot og kun under nærmere angivne betingelser kunne udbetales efter beslutning af et råd, der bestod af bestyrelsens medlemmer. Justitsministeriet meddelte som fondsmyndighed, at dispositionen ikke kunne anses som uddeling i fondslovens forstand.

7. Det er relativt sjældent, at der optræder kreditorer i ikke-erhvervsdrivende fonde, men dette kan være tilfældet. Hvis bestyrelsen foretager uddeling til formålet på grundlag af et regnskabsmæssigt overskud, uden at kursregulering er foretaget over resultatopgørelsen, må bestyrelsen være opmærksom på, om der er tilstrækkelige midler til at dække fondens kreditorer, jfr. kommentaren til erhvervsfundslovens § 28.

8. Yderligere begrænsninger følger af henlæggelsesreglen i *stk. 2*.

Om praksis i stadfæstede fonde anføres det i *Bet. s. 68*:

»Der gælder i dag ingen almindelige regler om henlæggelser af årets overskud. I stadfæstede fundatser findes ofte en bestemmelse, hvorefter bestyrelsen uden forelæggelse for tilsynsmyndigheden kan henlægge indtil 25% af overskuddet. Yderligere henlæggelse kræver tilsynsmyndighedens samtykke, og spørgsmålet påses ved den årlige revision og decision. Begrundelsen for at tillade henlæggelser til kapitalen er behovet for en sikring mod udhuling af kapitalen som følge af forringelser i pengeværdien. Herved virker henlæggelserne til gavn for fremtidige legatmodtagere.«

Bemyndigelsen til at fastsætte nærmere regler er indtil videre ikke udnyttet. Afgørelsen må derfor som hidtil træffes af bestyrelsen. Praksis viser, at der ikke vil blive rejst kritik mod afgørelsen, hvis man følger hidtidig stadfæstelsespraksis om henlæggelse af indtil 25% af overskuddet.

Indeholder vedtægten bestemmelser om henlæggelsernes størrelse, må bestyrelsen som udgangspunkt følge disse. Det anføres herom i *Bet. s. 69*:

»Hvis fundatsen indeholder bestemmelser om pligtmæssige henlæggelser, opstår spørgsmålet om forholdet mellem disse fundatskrav og § 25, stk. 2 [forslagets § 25, stk. 2]. I legatpraksis har man i nyere tid tilladt henlæggelser op til 25%, selv om fundatskravet var mindre. Udvalget går ud fra, at denne praksis vil blive opretholdt. Kræver fundatsen væsentlig større henlæggelser, må det afhænge af de hensyn, der ligger bag fundatsbestemmelsen, om bestemmelsen fortsat kan accepteres, eller om henlæggelsen falder uden for de rammer, som § 25 afstikker.«

I skrivelse af 10. november 1986 udtalte fondsregistret som fondsmyndighed, at det lå uden for rammerne af § 29, stk. 2, at acceptere en fundatsbestemmelse fra 1983, hvorefter der ikke skulle foretages uddeling i 10 år. Akkumuleringskravet var indeholdt i et testamente fra 1966, og fundatsen var konfirmeret i 1983.

9. Kompetencen til at foretage uddeling tilkommer *bestyrelsen*. Det kan således ikke gyldigt overlades et udenforstående organ at træffe afgørelse om, hvem der skal modtage legatportioner, medens der intet er til hinder for at tillægge andre end bestyrelsen *indstillingsret*. I en konkret sag har fondsregistret derfor afvist en bestemmelse, hvorefter bestyrelsen ved uddeling skulle følge indstillingen fra et nedsat bedømmelsesudvalg.

Fondsloven er ikke til hinder for den praksis, der kendes fra nogle fonde, hvorefter bestyrelsen uddeler et vist beløb f.eks. til en sognepræst, der så varetager den endelige fordeling til fattige og trængende i sognet.

§ 30 *Såfremt uddelingen til formålet står i klart misforhold til fondens midler, kan fondsmyndigheden henstille til bestyrelsen at overveje at søge uddelingen forøget eller nedsat.*

Stk. 2. *Må uddelingens størrelse anses for at indebære fare for en krænkelse af fondens vedtægt, kan fondsmyndigheden efter forhandling med bestyrelsen pålægge bestyrelsen at foretage de fornødne dispositioner med henblik på en forøgelse eller nedsættelse af uddelingen.*

Bet. s. 69 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3129.

1. Bestemmelsen må ses i sammenhæng med § 29, der fastslår forpligtelsen til at anvende overskuddet til formålet. Fondsmyndighedens henstilling kan dog både vedrøre en forøgelse og en nedsættelse af uddelingen. I hidtidig stadfæstelsespraksis er det næppe forekommet, at der har været behov for at gribe ind over for overdreven uddeling. Derimod har manglende uddeling ofte givet anledning til henstilling til bestyrelser. Indgriben forudsætter et klart misforhold mellem overskud og uddeling. Når det drejer sig om almindelige kapitalforvaltende fonde, må udgangspunktet imidlertid i almindelighed være, at overskuddet med fradrag af henlæggelser op til 25% skal uddeles, medmindre der foreligger særlige forhold. Foreligger der ingen særlig begrundelse for en fravigelse af dette udgangspunkt, kan det give anledning til indgriben fra fondsmyndighedens side.

2. Indgriben efter *stk. 2* med pålæg til bestyrelsen forudsættes kun at ske i ekstraordinære situationer – der skal foreligge fare for vedtægtskrænkelse. En forudsætning er også, at der forinden er forhandlet med bestyrelsen, uden at der er opnået en tilfredsstillende løsning.

De dispositioner, der eventuelt kan gives pålæg om at foretage, kan være et så relativt enkelt forhold som at øge uddelingen og nedsætte henlæggelserne. Med de ret kvalificerede betingelser – henstilling, forhandling og fare for krænkelse af fondens vedtægt – er der imidlertid sigtet også til mere komplicerede situationer, hvor der skal foretages en ændret placering af fondens midler. F.eks. kunne man forestille sig, at en bestyrelse havde valgt at anbringe hele kapitalen i ikke-udbyttegivende papirer eller i andre specielle aktiver, der ikke kan påregnes at give afkast i en overskuelig periode.

§31 *Bestyrelsen kan ikke tillægge stiftere, bestyrelsesmedlemmer, revisorer, direktører eller personer, der indtager en ledende stilling i fonden, andre ydelser end et vederlag, som ikke må overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang. Tilsvarende gælder for den, der er knyttet til en af de nævnte personer ved ægteskab eller fast samlivsforhold.*

Stk. 2. *Bestyrelsen kan ikke yde lån eller stille sikkerhed for lån til de personer, der er nævnt i stk. 1.*

Bet. s. 69 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3129.

1. Formålet med § 31 er at afskære enhver mulighed for – og diskussion om – at bestyrelsen kan tillægge sig selv, stifteren, ledende personer i fondens administration og revisor legatportioner og lignende ydelser fra fonden. Tilsvarende gælder nærstående personer.

I forhold til stifteren og denne nærstående er baggrunden for bestemmelsen, at fondens formue og afkast ikke må tilbageføres til stifteren. I forhold til bestyrelsesmedlemmer m.v. er forbudet begrundet i habilitetshensyn, idet de pågæl-

dende vil kunne have en afgørende indflydelse på beslutningen. For bestyrelsesmedlemmers vedkommende må bestemmelsen ses i sammenhæng med § 18.

Da der ved lån eller sikkerhedsstillelse for lån ofte kan opnås samme praktiske resultat, er et tilsvarende forbud herimod medtaget i *stk.*2. Bestemmelsen omfatter direkte lån, kaution og anden garantistillelse, og bestemmelsen vil også være til hinder for, at bestyrelsen anbringer fondens midler i pantebreve udstedt af bestyrelsen m.v.

Bestemmelsen gælder tillige for de nævnte personers ægtefælle og faste samlever. Endvidere omfatter § 31 stifterens mindreårige børn, jfr. justitsministeriets skrivelse af 9. juni 1986, der er citeret ndf.

Som nævnt i kommentaren til § 1 kan der ikke gyldigt stiftes en fond med det formål – helt eller delvis – at støtte stifterens ægtefælle. Derimod er hverken almindelige retsgrundsætninger eller § 31 til hinder for, at fondens formål er at støtte stifterens enke eller enkemand. Vedtægten skal dog indeholde stillingtagen hertil fra fondens begyndelse. En vedtægtsbestemmelse – hvad enten den er truffet før eller efter fondslovens ikrafttræden – hvorefter f. eks. »hustruen« kan (skal) begunstiges, fortolkes således, at der er mulighed for at uddele legatportioner også i stifterens levende live, og en sådan fond vil som nævnt i kommentaren til § 1 ikke blive accepteret.

I justitsministeriets skrivelse af 27. juni 1985 havde bestyrelsen uddelt en legatportion på 10.000 kr. til et medlem af bestyrelsen. Justitsministeriet pålagde bestyrelsen at tilbagebetale et beløb på 10.000 kr., svarende til den uretmæssige uddeling.

I skrivelse af 18. september 1985 udtalte justitsministeriet, at § 31 ikke indeholder forbud mod, at der ydes støtte til tidligere medlemmer af en fonds bestyrelse, såfremt det pågældende medlem er udtrådt af bestyrelsen på det tidspunkt, hvor der træffes beslutning om uddelingen.

I skrivelse af 9. juni 1986 til folketingets ombudsmand udtalte justitsministeriet, at uddeling til et bestyrelsesmedlems mindreårige barn må anses som en omgåelse af § 31. I skrivelse af 26. juni 1986 tilsluttede ombudsmanden sig dette, ligesom ombudsmanden tiltrådte en telefonisk oplysning fra justitsministeriet, hvorefter familieforholdet *ikke i sig selv* i almindelighed er til hinder for uddeling, når der er tale om ikke-mindreårige børn af et bestyrelsesmedlem.

I justitsministeriets skrivelse af 7. juli 1986 var udlånt 800.000 kr. af fondskapitalen til stifterens fire børn, der sad i bestyrelsen. Justitsministeriet udtalte, at udlånet var i strid med § 31 og krævede tilbagebetaling straks. Samtidig meddeltes afslag på en ansøgning om udlån af 3,2 mill. kr. til den samme personkreds.

I justitsministeriets skrivelse af 3. september 1987 meddeltes afslag på en ansøgning om, at midlerne ved en fonds opløsning blev delt mellem to bestyrelsesmedlemmer.

2. Ordene »kan ikke tillægge« medfører, at *beslutning* om en ydelse til de nævnte personer ikke kan træffes af bestyrelsen. Derimod er bestemmelsen ikke til hinder for, at det i en vedtægt direkte er bestemt, at en eller flere af de nævnte personer skal modtage nærmere fastsatte ydelser, f.eks. en rentenydelsesret, når dette ikke forudsætter en beslutning fra bestyrelsen. En fundatsbestemmelse, hvorefter der kan ydes støtte til personer, der er arbejdsløse, vil således ikke kunne danne grundlag for udbetaling af en ydelse til X, selv om han bliver arbejdsløs, hvis han er omfattet af den personkreds, der er nævnt i § 31. Modsat vil udbetaling kunne ske, hvis det er fastsat, at der skal betales en årlig ydelse på 10.000 kr. til personen X, så længe han lever.

Efter § 6, stk. 1, nr. 5, skal sådanne særlige rettigheder fremgå direkte af vedtægten. Vedrører sådanne vedtægtsbestemte ydelser til stifteren selv eller hans nærmeste pårørende, rejser sig spørgsmål, om fondens formue er udskilt endeligt og uigenkaldeligt fra stifterens formue, jfr. kommentaren til § 1.

3. Hvad der anses for et sædvanligt vederlag må bero på en konkret vurdering. Med hensyn til vederlag til bestyrelsen henvises til bemærkningerne til § 18. Vederlag til de øvrige nævnte personer vil fondsmyndigheden ikke i almindelighed beskæftige sig med, men overlade til bestyrelsens ansvar. Udgifterne hertil indgår imidlertid i de samlede administrationsudgifter, jfr. kommentaren til § 18.

4. § 31 giver ikke anledning til fortolkningstvivl med hensyn til legatportioner og lån: forbudet er absolut. Begrundelsen for reglen må også føre til, at området for »andre ydelser« er meget snævert. Det vil således være i strid med § 31, at bestyrelsen køber f. eks. et kunstværk, der er udført af et bestyrelsesmedlem, selv om indkøb af kunstværker falder ind under fondens formål.

Bestemmelsen er selvsagt ikke til hinder for, at en advokat, der er såvel administrator som bestyrelsesmedlem, får dels administrationssalær dels bestyrelsesshonorar, og advokaten vil også være berettiget til et normalt salær, hvis han fører en retssag for fonden. Fondsmyndigheden bør dog skride ind (og revisor antegne forholdet), hvis fondens – faktisk – dominerende virksomhed er at udbetale salærer til advokaten.

I andre tilfælde er bedømmelsen vanskeligere. Fondsloven bygger på den holdning, at bestyrelsesmedlemmer – inden for rammerne af fonds bekendtgørelsens §§ 17-20 – skal honoreres rimeligt for deres arbejdsindsats. Dette synspunkt står til dels i modstrid til den tidligere holdning, hvorefter medlemsskab af en fondsbestyrelse var et æreshverv. I udenlandske fonde er der typisk ikke besty-

relshonorar, og der udvises stor forsigtighed med administrationsomkostninger. Synspunktet er som nævnt i hvert fald til dels forladt ved fondsloven, men til gengæld vil bestyrelsesbeslutninger, der går ud over de nævnte rammer, i almindelighed være i strid med § 31.

I skrivelse af 19. juni 1986 udtalte fondsregistret, at en bestyrelsesbeslutning om dækning af et bestyrelsesmedlems rejseomkostninger på indtil 20.000 kr. i forbindelse med deltagelse i en musikfestival i udlandet ville være i strid med § 31.

I skrivelse af 30. juni 1986 udtalte kulturministeriet, at en aftale mellem en fond og et bestyrelsesmedlem om, at den pågældende mod vederlag skulle udarbejde et katalog over de kunstværker, der tilhører fonden, krævede fondsmyndighedens samtykke.

§ 31 rejser også spørgsmålet, hvor tæt et bestyrelsesmedlem kan være på det formål, der modtager ydelser fra fonden. I visse tilfælde er man klart uden for § 31: det kan selvsagt være særdeles hensigtsmæssigt – og er derfor hyppigt praksis – at en plads i bestyrelsen besættes med et medlem, der har ekspertise inden for fondens område, f.eks. sygdomsbekæmpelse. Selv om f. eks. Hjerteforeningen har udpeget et bestyrelsesmedlem i en sådan fond, kan fonden støtte foreningens arbejde. Vanskeligere bliver bedømmelsen, hvis f. eks. en læge eller en professor sidder i bestyrelsen, og fondens formål er – eller kan være – at støtte den forskning, der udøves på den afdeling eller det institut, hvor den pågældende har sin almindelige gerning. I disse tilfælde må fondsloven og dens administration ikke være til hinder for, at der kanaliseres midler til det pågældende formål, og medmindre der reelt bliver tale om ydelser til stifteren eller det pågældende bestyrelsesmedlem selv, er man uden for § 31. Det følger af selve fondsstrukturen, at der er et meget lille spillerum med hensyn til ydelser til stifteren, og en konkret bedømmelse kan derfor falde forskelligt ud i lyset af, om det reelt er stifteren eller et bestyrelsesmedlem, der modtager ydelser. Vejledende kan i tvivlstilfælde om rækkevidden af § 31 også være, hvor konkret fondens formål er udformet. Der henvises iøvrigt til kommentaren til lovens § 1.

I en konkret sag fra 1987-1988, hvor fondens formål var forskning inden for meget specielle sygdomme, bestemte vedtægten, at to stiftere, der tillige sad i bestyrelsen, kunne modtage ydelser fra fonden. Fondsregistret rejste spørgsmål om fondsstiftelsens gyldighed, men man tilsluttede sig efterfølgende, at »stifteren« reelt var et medicinalfirma. Se hertil kritisk *Lennart Lynge Andersen* i FSRs Årsskrift 1989 s. 55-56. Erhvervsdrivende fonde s. 182 oplyser om den samme sag, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen stillede krav om, at vedtægten blev suppleret med, at bestyrelsesmedlemmer ikke kunne modtage legatydelser fra fonden.

Kapitel 9. Ændringer af vedtægten m.v.

§ 32 *Fondsmyndigheden kan efter indstilling fra bestyrelsen tillade, at en bestemmelse i vedtægten ændres. Det kan herunder tillades, at fonden sammenlægges med andre fonde, eller at en fond, hvis midler ikke står i rimeligt forhold til formålet, opløses ved uddeling af kapitalen.*

Stk. 2. *Bestemmelserne i stk. 1 finder anvendelse, uanset om der i vedtægten er tillagt bestyrelsen eller andre ret til at ændre vedtægten.*

Stk. 3. *Justitsministeren kan fastsætte regler om, at visse vedtægtsbestemmelser kan ændres af bestyrelsen alene.*

Bet. s. 70- 74, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3129 – 3131, og tillæg B, sp. 1171 og 1182 – 1183, og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2589.

§ 32 er ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Fondslovens bestemmelser om vedtægtsændringer bygger på reglerne om *permutation*, således som de er udformet gennem mange år. Med fondsloven er der lagt op til en vis lempelse af mulighederne for at få ændret en vedtægt, og loven taler derfor om »vedtægtsændringer«. Om retstilstanden før fondsloven henvises i øvrigt til *Bet. s. 70 – 71* og nedenfor.

Uden for kapitel 9 falder *fortolkning* af en vedtægtsbestemmelse. Fortolkning har til formål at fastlægge, hvad der har været meningen med ordene i en given tekst og foretages af fondsbestyrelsen eller – hvis det drejer sig om tilpasning af arveladerens testamentariske bestemmelser som led i skiftebehandlingen – af den, der behandler boet. Ved *vedtægtsændringer* søger man at finde en løsning, der uden at være dækket af ordene i den pågældende bestemmelse må anses for nødvendig eller hensigtsmæssig, fordi vedtægtsbestemmelsen – navnlig på grund af ændrede forhold – ikke eller kun vanskeligt kan opfyldes eller er blevet uhensigtsmæssig.

De ændringer af vedtægten, som bestyrelsen har foretaget efter krav fra fondsregistret i forbindelse med registrering af nye fonde, hører efter praksis ikke under § 32. De krav, fondsregistret stillede – og kunne stille – tog alle sigte på vedtægtens lovlighed, og der var derfor ikke behov for at søge ændringerne godkendt efter § 32.

Derimod kræver vedtægtsilpasning efter § 57, stk. 2, godkendelse i henhold til § 32.

2. § 32, stk. 1, omfatter den situation, hvor fondsbestyrelsen ansøger fondsmyndigheden (Civilretsdirektoratet) om vedtægtsændring.

Om de materielle betingelser for vedtægtsændring udtales i lovforslaget følgende, jfr. Folketingstidende 1983/84, (2. saml.), tillæg A, sp. 3130:

»..... ændring kan være begrundet i, at bestemmelsen ikke eller kun vanskeligt kan opfyldes. Ønsker bestyrelsen i det hele taget at foretage ændringer i vedtægten, der er rimeligt begrundede i f.eks. ændrede forhold, vil det oftest være hensigtsmæssigt, at vedtægten tilpasses til de nye forhold. Når bestyrelsen indstiller, at en vedtægtsbestemmelse skal ændres, er det fondsmyndighedens og justitsministerens opgave at sørge for, at der ved ændringen tages de fornødne hensyn til stifterens intentioner, og at der ikke sker indskrænkning i aktuelle rettigheder eller berettigede forventninger om ydelser fra fonden. I overensstemmelse med hidtidig praksis vil der blive stillet strengere krav ved ændringer af f.eks. fondens formålsbestemmelser end ved ændringer, der vedrører fondens forvaltning, herunder bestemmelser, der fastsætter et bestemt maksimum for legatportioners størrelse, eller fastsætter indtægts- eller formuegrænser som vilkår for at modtage ydelser fra fonden. I forhold til betænkningens lovudkast er de nærmere betingelser for, hvornår ændring kan tillades, af redaktionelle grunde udeladt.«

2.1. Disse motiver følger fondsudvalgets anbefaling s. 71 – 72, hvorefter den fremtidige administration af permutationsområdet dels bør reflektere den lempelse i administrativ praksis, der havde fundet sted i de senere år, dels burde yderligere smidiggøres. Ved ændringer af en fonds *formål vil* kriteriet (stadig) være, at en tilladelse forudsætter, at formålet ikke længere kan efterleves eller – i sjældnere tilfælde – er blevet åbenbart u hensigtsmæssig. Det er således ikke tilstrækkeligt, at bestyrelsen ikke længere ønsker at støtte det formål, der er fastsat af stifteren, og det vil normalt ikke være tilstrækkeligt, at bestyrelsen – i til læg til det formål, stifteren har fastsat – ønsker at støtte et andet formål. Reglen er stadig, at stifterens vilje skal respekteres i den forstand, at formålsændringen ikke må gå videre end påkrævet.

Det gamle »Cy-pres«-princip, hvorefter ændringsbestemmelsen skal ligge tæt ved den oprindelige bestemmelse, lever således videre med hensyn til formålsændringer.

U 1980.520 H fastslår, at indenrigsministeriet efter samråd med justitsministeriet havde været berettiget til at godkende en ny fundats for en i 1877 gennem indsamling tilvejebragt fond til oprettelse af et homøopatisk hospital. Det

fandtes under hensyntagen til kapitalens størrelse og to tidligere opgivne forsøg godtgjort, at formålet hverken nu eller i en overskuelig fremtid kunne opfyldes. Indenrigsministeriet (og justitsministeriet) fandtes samtidig berettiget til som nyt formål at godkende støtte til fripladser på private sygehuse o.l. og hædersgaver for lægevidenskabeligt arbejde med fortrin for homøopatiske behandlinger og undersøgelser.

I flere afgørelser fra 1980'erne har spørgsmålet været, om en fond lovligt kunne flytte sit hjemsted til udlandet. Disse sager har dels rejst spørgsmål om permutationsrettens grænser, dels i hvilket omfang en bestyrelse på egen hånd kan ændre fundatsen, se om det sidstnævnte spørgsmål nedenfor under 6 med referat af U 1985.973 ØL.

I den ledende administrative sag udtalte justitsministeriet i skrivelse af 23. september 1981 bl.a. følgende:

»Der foreligger ikke retsafgørelser eller administrativ praksis om spørgsmålet om fondes domicilskifte til udlandet. I den juridiske litteratur er spørgsmålet alene drøftet nærmere af Ernst Kauffmann i afhandlingen Erhvervsdrivende selvejende institutioner. I denne afhandling (2. udg. 1968) hedder det bl.a. s. 440 f: »... en domicilforandring til udlandet vil altid være et så dybt indgreb i den selvejende institutions liv, at det næppe vil være urimeligt ... at kræve regler om permutation af formålsbestemmelser iagttaget også som vilkår for en sådan beslutnings gyldighed.«

Efter justitsministeriets opfattelse må der lægges betydelig vægt på, at et domicilskifte til udlandet indebærer et dybtgående indgreb i fondens forhold. Dette gælder såvel i henseende til forudsætningerne om fondens virksomhed ved dens oprettelse som i forhold til den almene interesse i fondens virksomhed. Uanset at fondens formål også kan varetages fra udlandet, må det antages, at opgivelsen af den stedlige tilknytning til Danmark på længere sigt vil kunne være af væsentlig betydning for den måde, hvorpå fonden rent faktisk varetager og prioriterer sine forskellige formål. Navnlige må det imidlertid fremhæves, at et domicilskifte til udlandet medfører, at fonden undergives et andet lands retsregler og ikke eller kun i meget begrænset omfang vil være under danske myndigheders opsyn og jurisdiktion. Justitsministeriet er i øvrigt bekendt med, at det er Nationalbankens opfattelse, at de af fondsbestyrelsen oplyste formål med transaktionen ikke har en sådan karakter, at Nationalbanken finder grundlag for at give tilladelse hertil efter valutabekendtgørelsen.

På den anførte baggrund er det justitsministeriets opfattelse, at en så indgribende disposition, som en flytning af fondens domicil til Schweiz indebærer, på det foreliggende grundlag ikke kan anses for lovlig.«

Fondens bestyrelse meddelte kort tid efter, at man efter fornyede overvejelser annullerede sin tidligere beslutning.

I skrivelse af 10. februar 1986 meddelte Justitsministeriet afslag på en ændring af formålsbestemmelsen, der var begrundet i, at »legatstifteren ønskede at kunne disponere mere frit over legatets midler«.

I en fond, der var stiftet i 1983, var formålet primært at støtte ansatte på stifterens gods. I 1984 ændredes vedtægten, således at også stifterens familie kunne begunstiges. I skrivelse af 10. april 1986 meddelte justitsministeriet af-

slag. En tilsvarende afgørelse blev truffet ved skrivelse af 15. juli 1986, hvor bestyrelsen havde ønsket at indsætte et yderligere (almennyttigt) formål.

I skrivelse af 3. november 1986 meddelte Justitsministeriet afslag på en ansøgning om spaltning af en fond i 5 nye fonde. De 5 nye fonde skulle have samme formål som den bestående fond, men ville få tilknytning til hver sin slægtsgren. Baggrunden for ansøgningen var, at der blandt stifterens efterkommere ikke var fælles interesser med hensyn til fondens udelingsprincipper.

Som nævnt i kommentaren til erhvervsfondslovens § 48 har lovgiveren fastsat samme permutationsregler for de to fondskategorier. Det følger heraf, at det også i erhvervsdrivende fonde er vanskeligt at ændre fondens formål. Dette er ikke i harmoni med moderne tanker om erhvervsudøvelse, jfr. kommentaren til erhvervsfondslovens § 48 med omtale af *Betænkning nr. 1229/1992 om forenkling og fremtidstilpasning af selskabslovene*.

Se dog herved Civilretsdirektoratets afgørelse af 18. februar 1992. En erhvervsdrivende fond ejede en virksomhed, der var overdraget ved fondens stiftelse i 1979. Formålet var »at sikre og underbygge det økonomiske grund for (virksomheden)«, ligesom der var en række biformal. Fondsregistret meddelte den 2. oktober 1990 afslag på en ansøgning om, at fonden fik samtykke til at sælge virksomheden. Bestyrelsen udarbejdede herefter et meget fyldigt materiale, der viste, at den pågældende branche i 1990'erne måtte påregnes at være en nedgangsbranche, således at det i økonomisk henseende var hensigtsmæssigt at sælge virksomheden. Samtykke blev herefter givet.

2.2. Ændring af en *forvaltningsbestemmelse* beror i de fleste tilfælde på hensigtsmæssighedsvurderinger, og praksis viser, at bestyrelsens ønsker imødekommes i langt de fleste tilfælde. Dette gælder f.eks. legatportioners størrelse, indtægtsgrænser for legatmodtagere, interne procedurer i fonden og lignende.

I nogle tilfælde fastsætter stifteren, at vedtægten ikke kan ændres, eller at visse bestemmelser i denne ikke kan ændres. I særlige tilfælde kan bestyrelsen søge fondsmyndigheden om, at der i det konkrete tilfælde ses bort fra forbudet. Sådanne tilkendegivelser fra stifterens side vil ikke ubetinget medføre, at ændring ikke kan tillades, men fondsmyndigheden vil være meget tilbageholdende i disse tilfælde. I praksis vil ændring normalt kun blive godkendt, når en vedtægtsbestemmelse ikke kan efterleves.

Som anført i citatet fra forarbejderne tages der ved tilladelser forbehold om, at der ikke må ske indskrænkning i aktuelle rettigheder eller berettigede forventninger om ydelser fra fonden.

2.3. Det har fast været – i alt fald tidligere – praksis, at vedtægtsændringer nægtes, hvis ændringen er begrundet i skatte- eller afgiftsmæssige hensyn, se efter

fondsloven f. eks. fondsregistrets skrivelse af 24. februar 1986 (afslag på opdeling af en fond af arveafgiftsmæssige hensyn. Fonden var blevet etableret, og opdelingen havde hverken hjemmel i testamente eller vedtægt) og skrivelse af 18. september 1986 (afslag på ansøgning om, at fondens indtægter fremtidig også kunne udlånes til formålet. Ansøgningen var begrundet i, at samspillet mellem skatte- og sociallovgivningen medførte nedgang i de sociale ydelser, hvis en person modtog legatportioner).

Spørgsmålet blev overvejet i forbindelse med forslaget til fondsbeskatningslov. Som svar på spørgsmål 2 fra skatte- og afgiftsudvalget udtalte ministeren for skatter og afgifter, at opdeling af bestående fonde kræver godkendelse efter § 32, og at godkendelse næppe vil blive meddelt, hvis formålet må antages at være skattemæssigt begrundet. Se herved også justitsministeriets skrivelse af 13. april 1984, citeret ndf. under 6.

Det må dog konstateres, at disse synspunkter ikke slog igennem ved skatte departementets skrivelse af 9. december 1987 og justitsministeriets skrivelse af 10. december 1987:

Fondens formål var at begunstige familien og at støtte en række formål af almennyttig karakter. Justitsministeriet havde i første omgang meddelt afslag på en ansøgning om ændring af fondens formål, således at familieformålet blev ophævet eller begrænset. – Ansøgningen var begrundet i de nye afgiftsregler. Herefter foreslog fondens advokat, at kapitalen blev opdelt i 3 afdelinger med følgende opdeling: Afdeling I bestod af den oprindelige gave fra fondsstifterne. Af afdelingens afkast skulle mindst 25% tilfalde familien. Afsnit II skulle bestå af senere gaver fra andre end stifterne. Afkastet heraf kunne anvendes til alle fondens formål, herunder også de familiemæssige. Afdeling III skulle bestå af en gave fra stifteren ydet i 1987. Afkastet skulle alene anvendes til medicinsk forskning m.v. Intet fra afdeling III kunne uddeles til familiemæssige formål.

For hver afdeling skulle der føres særskilt regnskab med angivelse af grundkapital og disponibel kapital, og særskilt regnskab over indtægter, udgifter og donationer.

Justitsministeriet tillod opdelingen den 10. december 1987. Skatte departementet meddelte samtidig dispensation med hensyn til gaver til afd. III. Der meddeltes afslag med hensyn til gaver til udvidelse af grundkapitalen i afdeling I eller II.

2.4. Reglerne for vedtægtsændringer medfører, at det i praksis ikke vil være muligt eller hensigtsmæssigt at lave »skuffefonde«. Det vil i realiteten være umuligt at lave en fond med et »neutralt« formål og få godkendt en ændring af formålet, når skuffefonden er blevet solgt. Flere af lovens øvrige regler passer også dårligt på en sådan konstruktion. I praksis er der ikke dokumenteret noget behov for at acceptere skuffefonde.

3. Allerede før fondsloven antog justitsministeriet, at en fond ikke kunne omdannes til en forening uden justitsministeriets permutationssamtykke. Under fondslovens behandling i retsudvalget tilkendegav justitsministeren, at justitsministeriet ikke har til hensigt at tillade omdannelse af fonde til foreninger, og at man var indstillet på ved forhandling med fondsmyndighederne at gennemføre en praksis, hvorved det blev sikret, at fondes kapital ikke overføres til foreninger, jfr. Folketingstidende 1983/84, (2. saml.), tillæg B, sp. 1171.

Det er klart, at dette tilsagn ikke dækker den situation, hvor en forening, f.eks. Kræftens Bekæmpelse, er indsat som formål i fonden. I den situation kan der fortsat ske uddeling til foreningen, og tilsagnet kan heller ikke være til hinder for, at foreningen ved fondens opløsning modtager hele kapitalen.

I justitsministeriets skrivelse af 8. januar 1985 havde en forening ved beslutning af 9. marts 1984 ophævet en række fonde, der blev bestyret af foreningen, således at kapitalelementer blev inddraget i foreningens almindelige formue. Foreningen som sådan var ikke omfattet af formålsbestemmelsen i nogen af fondene, og det var i flere tilfælde angivet i fundatsen, at fondens midler ved foreningens ophør skulle bestyres af kommunen eller anden institution i kommunen, der var villig til at varetage bestyrelsen. Justitsministeriet udtalte, at ophævelse krævede justitsministeriets samtykke, og at de foretagne dispositioner ikke kunne godkendes.

4. Ansøgninger om vedtægtsændring kan dels omfatte en eller flere vedtægtsbestemmelser, dels omfatte fondens opløsning eller sammenlægning med andre fonde.

4.1. Opløsning

Tendensen i administrativ praksis har været, at man i højere grad end tidligere har imødekommet bestyrelsesønsker om, at en fond blev ophævet, således at der kunne uddeles et eller flere mærkbare beløb frem for små portioner over en årrække. I praksis har man taget konsekvensen af, at § 8 hidtil som hovedregel har krævet 200.000 kr. i egenkapital for nye fonde, og ansøgninger imødekommes normalt, hvis kapitalen er under 200.000 kr. i kursværdi. Det er dog en betingelse, at fonden har virket i nogle år, medmindre der er tale om meget små kapitaler. – Det vil være naturligt, hvis der i denne praksis skete en »pristalsregulering« til 250.000 – 300.000 kr.

4.2. Sammenlægning

Sammenlægning af fonde tillades normalt, hvis fondene er mere end 10-15 år gamle – en aldersgrænse, der dog ikke ligger særlig fast. Det kræves, at de fonde, der sammenlægges, har samme eller lignende formål, jfr. *Bet.* s. 72.

Der er ingen særlig kapitalgrænse, og i praksis har man tilladt sammenlægning af fonde med meget store kapitaler – herunder fonde med millionkapitaler.

Efter fondsbeskatningslovens ikrafttræden kan en sammenlægning have skattemæssige konsekvenser. Dette gælder særligt, når der indgår familiemæssige formål i fonden. Der henvises herom til Fonde og Foreninger II.

5. § 32, stk. 1, er ikke til hinder for, at en ikke-erhvervsdrivende fond sammenlægges med en erhvervsdrivende fond. Den nye – fortsættende – fond vil herefter være erhvervsdrivende, jfr. erhvervsfondslovens § 1, stk. 2, og dermed omfattet af erhvervsfondsloven. En fusion af en ikke-erhvervsdrivende fond og en erhvervsdrivende fond vil derimod yderst sjældent – om overhovedet – kunne føre til, at den nye fond bliver ikke-erhvervsdrivende, idet fusionen jo ikke medfører ændringer i fondens erhvervmæssige tilknytning, jfr. definitionen af begrebet »erhvervsdrivende« i erhvervsfondslovens § 1, stk. 2.

Vedtægtsændring får først retsvirkning efter, at godkendelsen foreligger, det vil i praksis sige fra fondsmyndighedens skrivelse til fonden om, at ansøgningen er imødekommet.

6. Efter § 32, stk. 2, finder reglerne i stk. 1 anvendelse, selv om der i vedtægten er tillagt bestyrelsen eller andre ret til at ændre vedtægten. Denne bestemmelse tilsigter at præcisere retstilstanden med hensyn til et spørgsmål, der ikke var enighed om i fondsudvalget, jfr. *Bet.* s. 72-73. I Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg B, sp. 1182-1183, udtales følgende:

»Efter justitsministeriets opfattelse følger det allerede af den gældende retstilstand, at en fonds bestyrelse ikke kan foretage væsentlige ændringer i en fonds vedtægt uden tilladelse fra justitsministeriet. Der sker således ikke ved lovforslagets § 30 nogen indskrænkning i en fondsbestyrelses adgang til at ændre i fondens vedtægt. Der har imidlertid – af bl.a. et mindretal i fondsudvalget – været rejst tvivl om, hvorvidt en fonds bestyrelse ikke på egen hånd kan ændre vedtægten, såfremt der er tillagt bestyrelsen eller andre en udtrykkelig ændringsbeføjelse. Under hensyn hertil finder justitsministeriet, at det kan være hensigtsmæssigt at få præciseret retstilstanden på dette område snarest muligt.«

Spørgsmålet har foreligget i administrativ praksis, jfr. justitsministeriets skrivelse af 23. september 1981, refereret under 2, og i U 1985.973 ØL:

Efter at bestyrelsen for en familiefond i december 1981 havde vedtaget en vedtægtsændring, der medførte, at fondens hjemsted blev flyttet til Liechtens-

tein, udtog justitsministeriet stævning mod fonden. Efter vedtægten kunne bestyrelsen ændre vedtægten, hvis »skattelovene skulle blive ændret, således at der pålægges fonden større skattebyrder, eller lovgivningen i øvrigt skulle ændres, således at fonden ikke kan virke efter sit formål.«

I stævningen gjorde justitsministeriet gældende, at såvel fondsretlige regler som reglerne om familiefideikommissers overgang til fri ejendom indebærer, at fondsbestyrelsen ikke havde været beføjet til at træffe beslutning om flytning af fondens hjemsted til udlandet. Forinden havde fonden udtaget stævning mod Danmarks Nationalbank med påstand om, at Nationalbanken blev tilpligtet at ophæve spærringen af fondens bankkonto.

Østre landsret udtalte bl.a. følgende:

».....

Selvom fondatsen for en fond ikke er konfirmeret af noget ministerium, må det offentlige, repræsenteret ved justitsministeriet, efter gældende ret antages at have en vis mulighed for at gribe ind i fondens forhold. Det må efter landsrettens opfattelse anses for tvivlsomt, om de i fundatsens § 17 fastsatte betingelser for fundatsændring var opfyldt, da bestyrelsen i 1981 traf beslutning om at ændre bl.a. fundatsens bestemmelser om fondens hjemsted. Når dette sammenholdes med fundatsens øvrige indhold, herunder oplysningerne om dens baggrund, og den omstændighed at ændringen indebærer en fuldstændig overgang fra dansk ret til et fremmed retssystem, finder retten, at beslutningen er af en sådan karakter og så indgribende i sine virkninger for fondens hele forhold, at den efter almindelige retsgrundsætninger ikke var gyldig uden justitsministeriets tiltræden. Fondens midler er derfor med urette indsat på en konto for valutaudlændinge. Spærringen af den pågældende konto kan som følge heraf ikke ophæves.

Vedrørende de fideikommissretlige synspunkter finder retten, at justitsministeriet som den myndighed, der administrerer familiefideikommissloven af 1954, i hvert fald når fondsbestyrelsen nu ønsker fondens forhold unddraget dansk ret og dansk jurisdiktion, har en tilstrækkelig aktuel retlig interesse i at få afgjort, om fonden er omfattet af denne lov. De udtalelser, justitsministeriet og overformynderiet har afgivet i 1954 og 1955, er efter deres indhold ikke afgørelser, som efter fristreglerne i 1954-lovens §§ 9 og 12 afskærer fonden fra nu ved domstolene at bestride, at fonden er et fideikommis. En fondsbestyrelses tilkendegivelse kan ikke i sig selv gøre fonden til et fideikommis. Den omstændighed, at formuen ejes af en selvstændig juridisk person, fonden, og det forhold, at der i et vist begrænset omfang kan gives ydelser fra fonden til andre end stifterens efterkommere, findes ikke at betage fonden karakteren af fideikommis som defineret i lovens § 2. Det må derfor lægges til grund, at fonden som familiefideikommis er undergivet reglerne i familiefideikommissloven af 1954. Ved denne lov har justitsministeriet fået pålagt kontrolfunktioner blandt andet til sikring af de rettigheder, som tilkommer senere successorer. Loven har herom givet regler, som ikke kan fraviges, og findes herved at have forudsat, at reglerne til sin tid om nødvendigt kan gennemføres ved danske domstole. Fonden, der ejer fideikommisskapitalen, findes herefter ikke at være berettiget til at ændre hjemsted til Liechtenstein med den deraf følgende fuld-

stændige overgang til liechtensteinsk ret. Bestyrelsesbeslutningen herom var derfor ugyldig.

Nationalbankens påstande findes herefter at måtte følges begrundet i fondsretlige regler, og justitsministeriets principale påstand findes at måtte følges begrundet i fonds- og fideikommissretlige regler.«

Sagen blev indbragt for Højesteret, men blev senere hævet af fonden.

Denne afgørelse er fulgt op af en utrykt ØLD af 24. oktober 1986 (14. afd. nr. 125/1984): En fond var stiftet i 1981 med det formål at støtte forskning inden for skibsværftsbranchen. Ved stiftelsen var formuen 20.000 kr., men den blev senere forøget til over 30 mill. kr. Efter fundatsens § 8 kunne fundatsen kun ændres ved bestyrelsens enstemmige beslutning. På et bestyrelsesmøde den 14. september 1983 besluttede bestyrelsen enstemmigt at flytte fondens hjemsted til Liechtenstein med samme procedure som i ovennævnte dom, og den samme Liechtensteinske advokat indtrådte i bestyrelsen. Justitsministeriet anlagde sag mod fonden.

I dommen udtales følgende:

»Fonden er stiftet som et almennyttigt legat til fordel for skibsværftsforskningen. Legatet er lovligt oprettet efter dansk ret ved en bindende og uigenkaldelig donatorisk retshandel og har virket på dette retsgrundlag. Bestyrelsens beslutning om flytning af legatets hjemsted og dermed dets formue til udlandet indebærer, at dansk ret ikke længere skal gælde for legatet. Ved denne beslutning ophæves således selve det retlige grundlag for legatets beståen og anerkendelse som retssubjekt. Retten finder derfor ikke, at beslutningen om flytning af fonden og dens formue til Liechtenstein kan anses som en af fundatsens § 8 omfattet fundatsændring, uanset at stifterne har medvirket, og der gives som følge heraf Justitsministeriet medhold i, at den omhandlede beslutning er ugyldig.

Formuen forbliver efter det anførte her i landet, og der er herefter ikke anledning til at tage stilling til tvisten om valutabekendtgørelsens fortolkning.«

Efter § 32, stk. 2, vil en bestyrelsesbeslutning om på egen hånd at ændre vedtægten være ugyldig.

§ 32 kan ikke omgås ved arrangementer, hvorved bestyrelsen forpligter sig til at følge en fremgangsmåde, der strider mod vedtægten. Forholdet kan illustreres med følgende konkrete sag: Efter at justitsministeriet havde afslået at stadfæste et fundatstillæg, hvorved fondens midler blev opdelt i 2 klasser (fondens oprindelige formue og fondens senere tilkomne arv efter stifteren), og således at midlerne i den sidste klasse kun kunne anvendes til visse af de formål, fondsstifteren havde fastsat, erklærede bestyrelsen skriftligt, at den pålagde sig selv og efterfølgende bestyrelser at overholde fundatstillægget. Dette blev opdaget ved den årlige regnskabs gennemgang.

Justitsministeriet udtalte herefter i skrivelse af 13. april 1984:

».....

Efter fundatsens § 15, stk. 1, kan bestyrelsen ved enstemmig beslutning foretage ændringer i fundatsen, dersom fundatsens bestemmelser måtte blive utilstrækkelige eller ændringer af andre grunde måtte findes påkrævede eller ønskelige. Fondets formål og de grundlæggende bestemmelser kan ikke ændres. Efter § 15, stk. 2, skal ændringer i fundatsen godkendes af justitsministeriet.

Det er på denne baggrund justitsministeriets opfattelse, at bestyrelsens beslutning af 6. december 1982 ikke kan tillægges gyldighed efter fondsretlige regler, idet justitsministeriet ikke har godkendt dispositionen. Som det fremgår af referatet ovenfor, meddelte justitsministeriet ved skrivelse af 4. august 1982 afslag på en ansøgning fra bestyrelsen om fundatsændring, og det er justitsministeriets opfattelse, at bestyrelsens beslutning af 6. december 1982 må sidestilles med en fundatsændring. Det medfører ingen ændring heri, at beslutningen er truffet på grundlag af en tilkendegivelse fra skattedepartementets side under dettes udøvelse af beføjelser i henhold til arveafgiftslovgivningen.«

Bestyrelsen meddelte herefter justitsministeriet, at man tog afgørelsen til efterretning.

7. Bemyndigelsen i § 32, *stk. 3*, er ikke blevet udnyttet.

8. Ansøgning om vedtægtsændring skal sendes til *fondsmyndigheden*, d.v.s. Civilretsdirektoratet. Efter lovændringen i 1991 har Civilretsdirektoratet enekompetencen til at tillade vedtægtsændringer i ikke-erhvervsdrivende fonde, idet kravet om justitsministerens samtykke er udgået. Dette lovfæster ordningen fra 1989, jfr. Justitsministeriets cirkulærskrivelse af 27. juni 1989, der – bortset fra de historiske klostre og stiftelser – generelt overførte fondsområdet til Civilretsdirektoratet.

Såfremt ansøgningen imødekommes, skal vedtægtsændringen sendes til skattemyndigheden sammen med selvangivelsen, jfr. § 6, *stk. 2*.

§ 33 *Fondsmyndigheden kan efter forhandling med bestyrelsen beslutte, at en vedtægtsbestemmelse skal ændres, når bestemmelsen er uigennemførlig eller har vist sig klart uhensigtsmæssig.*

Stk. 2. *Fondsmyndigheden kan efter forhandling med bestyrelsen beslutte, at en fond, hvis midler er klart utilstrækkelige til at opfylde formålet, skal sammenlægges med andre fonde eller opløses ved uddeling af kapitalen.*

Stk. 3. *Fondsmyndigheden kan beslutte, at en vedtægtsbestemmelse skal ændres, hvis den strider mod lovgivningen eller oprettelsesdokumentet for fonden.*

Bet. s. 74-75, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3131, og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2589.

§ 33 blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1992.

1. Bestemmelsen omfatter *vedtægtsændring uden ansøgning.*

Også før fondslovene har Justitsministeriet antaget, at der var hjemmel til at permutere uden ansøgning, men de sager, hvor det har været på tale, er hidtil endt med en ansøgning fra bestyrelsen, jfr. *Jørgen Nørgaard* i *Arveret* (1985) s. 283, note 31 med henvisninger. Fondsudvalget peger s. 74 på, at der er behov for regler, der giver justitsministeren mulighed for at gribe ind, hvor der er et absolut behov for vedtægtsændring, men bestyrelsen (eller dele af bestyrelsen) – direkte eller ved passivitet – ikke ønsker at medvirke til at gennemføre de ændringer, der er nødvendige. § 33 omhandler således i modsætning til § 32 en ekstraordinær situation.

2. Bestemmelsen forudsætter – i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper – at vedtægtsændring kun kan ske efter forhandling med fondsbestyrelsen og fondsmyndigheden. I de tilfælde, hvor anvendelse af § 33 kommer på tale, vil det formentlig være fondsmyndigheden, der tager initiativ til vedtægtsændringen, men initiativet kan også komme fra et bestyrelsesmedlem.

3. Som det er tilfældet i § 32, giver § 33 mulighed for dels at ændre en enkelt bestemmelse eller visse vedtægtsbestemmelser, dels at opløse en fond eller sammenlægge fonden med en anden fond. I opløsnings/sammenlægnings-situationen er kriteriet, at fondens midler skal være klart utilstrækkelige til at opfylde formålet. Fondsudvalget foreslog oprindeligt en kapitalgrænse på 50.000 kr., men

justitsministeriet anførte i forslaget til loven, at dette kriterium også kan være opfyldt ved fonde med en kapital over denne grænse.

4. Efter *stk. 3* er der hjemmel til at ændre en vedtægtsbestemmelse, der strider mod lovgivningen eller fondens oprettelsesdokument (det vil typisk sige gavebrev eller testamente).

Bestemmelsen tager navnlig sigte på det tilfælde, at det konstateres, at den vedtægtsbestemmelse, bestyrelsen (eksekutor) har udarbejdet på grundlag af stifterens direktiver, strider mod præceptive regler i lovgivningen – herunder fondslovgivningen – eller mod stiftelsesgrundlaget, og stifteren ikke er i live. Denne situation omfatter fonde, der stiftes efter lovens ikrafttræden. § 33, stk. 3, er herved et supplement til arvelovens § 69. Stk. 3 giver her mulighed for at ændre vedtægten i tilfælde, hvor bestyrelsen ikke ønsker en vedtægtsændring gennemført. Hvis bestyrelsen er enig i vedtægtsændring, kan denne naturligvis gennemføres efter § 32.

Fondsudvalget peger s. 54 og 75 på, at der kan tænkes tilfælde, hvor der er en sådan sammenhæng mellem de enkelte vedtægtsbestemmelser, at arvinger vil gøre gældende, at hele fondsdannelsen er ugyldig. Udvalget fandt, at spørgsmålet – der må løses ud fra de regler, der gælder om testamentsfortolkning – ikke bør løses i fondsloven. – Der findes ikke sager herom.

5. I skrivelse af 21. maj 1991 meddelte socialministeriet som fondsmyndighed, at man ikke fandt, at betingelserne for tvangspemutation var opfyldt. Bogen vedrørte en erhvervsdrivende fond og er omtalt i kommentaren til erhvervsfondslovens § 49.

§34 *Justitsministeren kan fastsætte regler om fremgangsmåden ved opløsning eller sammenlægning af fonde.*

Bet. s. 75 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3131.

1. Bestemmelsen omfatter alene solvente fonde. Opløsning af insolvente fonde skal ske efter reglerne i konkursloven.

Bemyndigelsen i § 34 er ikke blevet udnyttet.

Kapitel 10. Fondsmyndigheden

§35 *(Ophævet ved lov nr. 350 af 6. juni 1991).*

§36 *Fondsmyndighed efter denne lov udøves af justitsministeren.*

Bet. s. 75-76, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3132 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2579 og 2590.

§ 36 blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. I den oprindelige fondslov udøvedes fondsmyndigheden som hovedregel af vedkommende fagminister. En del ministre benyttede dog den dagældende § 38 til at overlade fondsmyndigheden til fondsregistret.

Med 1991-loven samles fondsmyndigheden hos Justitsministeren, og hans kompetence er (fra 1989) henlagt til Civilretsdirektoratet. Med forarbejdernes ord vil man herved »dels få en mere rationel administration af loven uden overflødig dobbeltadministration, dels en mere ensartet praksis.«

2. Om fondsmyndighedens opgaver henvises til kommentaren til § 37.

3. I en del fonde, stadfæstet før lovens ikrafttræden, er andre myndigheder indsat som tilsynsmyndighed. Det drejer sig typisk om kommunerne, statsamterne og i visse tilfælde direktorater.

§ 36 fører i disse tilfælde til, at bestemmelsen supplerer modstående vedtægtsbestemmelser, men at bestyrelsen – medmindre der sker vedtægtsændring – tillige har pligt til at sende et eksemplar af årsregnskabet til den hidtidige

tilsynsmyndighed. Sagt på en anden måde giver loven ikke mulighed for, at andre end Justitsministeren kan optræde som fondsmyndighed. Ansøgninger om vedtægtsændring vil i almindelighed kunne forventes imødekommet, se herved kommentaren til § 38.

§37 *Fondsmyndigheden kan af fondens bestyrelse, revisor eller andre, der har kendskab til fondens forhold, forlange de oplysninger, der efter fondsmyndighedens skøn er nødvendige til varetagelse af opgaverne efter denne lov, herunder til afgørelse af, om et forhold er omfattet af lovens bestemmelser.*

Stk. 2. *Fondsmyndigheden kan meddele påbud til bestyrelsesmedlemmer, direktører og revisorer om at bringe forhold, der strider mod bestemmelser i loven eller forskrifter fastsat i medfør af loven, i overensstemmelse med bestemmelserne.*

Bet. s. 75-77, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3132 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2578-2579, 2586-2587 og 2590.

§ 37 blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Efter § 36 udøves fondsmyndigheden af Justitsministeren. Fondsmyndighedens opgave er dels af generel karakter – at påse overholdelsen af fondsloven – dels i visse tilfælde at godkende/give samtykke til bestyrelsens dispositioner. § 37's funktion er nærmere at give fondsmyndigheden mulighed for at udmønte disse opgaver.

1.1. Stk. 1, der påbyder bestyrelsen m.fl. at besvare fondsmyndighedens spørgsmål om fondsretlige forhold, og *stk. 2,* hvorefter fondsmyndigheden kan give f.eks. bestyrelsen påbud om at ændre beslutninger, der er i strid med loven, giver fondsmyndigheden en almindelig beføjelse til at påtale overtrædelser af fondsloven og vedtægten. Hverken 1984-loven eller ændringerne i 1991 pålægger fondsmyndigheden nogen almindelig forpligtelse til at gennemgå forholdene i

de enkelte fonde med henblik på at konstatere, at der ikke sker overtrædelser. Se med hensyn til tilsynspligten med hensyn til stadfæstede fonde før fondsloven *U 1979.872 H.*

I skrivelse af 9. september 1986 udtalte ombudsmanden, at han ikke fandt grundlag for at kritisere, at fondsregistret havde krævet en fonds årsregnskab forelagt til bedømmelse af, om fondens egenkapital oversteg 50.000 kr. Ombudsmanden kunne heller ikke kritisere, at fondsregistret havde afvist klagerens tilbud om at opfylde kravet ved at forevise årsregnskabet til gennemlæsning i klagerens påsyn. Ombudsmanden var herved enig med fondsregistret i, at det ikke kunne tillægges betydning, om dokumenterne var omfattet af offentlighedsloven.

1.2. Fondsmyndighedens indseende med de enkelte fonde er hidtil i al væsentlighed foregået gennem de indsendte årsregnskaber, jfr. *Bet. s. 76 f* og 2. udg. af denne bog s. 146 f.

Om ordningen efter den 1. januar 1992 hedder det i Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2578-2579:

»4.2. Efter fondsloven fører fondsmyndigheden i et vist omfang kontrol med hver enkelt fonds regnskaber. Denne meget vidtgående kontrolordning ved en særskilt myndighed kendes ikke med hensyn til nogen anden type af juridiske personer og forekommer at være unødvendig, ikke mindst i betragtning af, at også skattevæsenet nu gennemgår regnskaberne. Det foreslås derfor, at kontrollen med fondene omlægges, således at hver fond skal have en revisor, der skal have til opgave at påse, at alt er gået rigtigt til, herunder at vedtægtens bestemmelser om uddeling m.v. er overholdt. Hvis revisor finder uregelmæssigheder, skal fondsmyndigheden underrettes herom, og fondsmyndigheden foretager herefter en nærmere undersøgelse af fondens forhold. Det forudsættes, at der skal foretages stikprøveundersøgelser, ligesom fondsmyndigheden naturligvis kan foretage undersøgelser, når fondens forhold i øvrigt giver anledning hertil.«

Ordningen er således, at fondsmyndigheden ikke (længere) skal kontrollere fondsregnskaber, fondsvedtægter m.v. – men skal alene træde i funktion, hvis en henvendelse, f.eks. fra fondens revisor, giver anledning dertil. Fondsmyndigheden skal ikke automatisk have tilsendt fondsregnskaber (og der er egentlig ikke noget at foretage stikprøver af, medmindre man beder skattemyndighederne sende en stak regnskaber). Det forekommer ikke urimeligt at hævde, at nyordningen tenderer mod at betyde, at det almindelige offentlige tilsyn ophører.

2. Fondsmyndigheden skal i visse tilfælde godkende bestyrelsens dispositioner og i andre tilfælde give samtykke til fravigelser af lovens regler eller tillade ændringer i vedtægten. Herom henvises til lovens enkelte bestemmelser.

3. Som nævnt ovenfor er det sigtet med lovændringen, at fondsmyndigheden skal føre en diskret tilværelse. Ved oprettelse af en fond skal fondsmyndigheden underrettes, men forarbejderne (Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, spalte 2586-2587) fastslår, at fondsmyndigheden intet skal foretage sig i anledning af indsendelsen, og at der ikke er mulighed for at forelægge spørgsmål, om en nyoprettet institution er en fond, for fondsmyndigheden.

§38 *Fondsmyndigheden træffer bestemmelse om, i hvilket omfang videregående regler om tilsyn i stadfæstede fondes vedtægter skal gælde ved siden af lovens almindelige regler.*

Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2577 og 2590-2591.

§ 38 er indsat ved lov nr. 350 af 6. juni 1991 (og den hidtidige bestemmelse blev ophævet).

1. Bestemmelsens funktion er at skabe hjemmel til, at fondsmyndigheden kan begrænse tilsynet med fonde, hvis vedtægt før den 1. juni 1985 er forsynet med offentlig stadfæstelse (»kgl. konfirmation«).

Den offentlige stadfæstelse indebar som nærmere beskrevet i *Bet.* s. 76 f, at stadfæstelsesmyndigheden foretog en årlig revision og decision af fondens regnskab. Regnskabs gennemgangen er i almindelighed fortsat efter 1985. I de almindelige bemærkninger til § 38 (sp. 2577) hedder det imidlertid:

»3.2. En del af fondsmyndighedens opgaver består i at føre et særligt tilsyn med de såkaldte stadfæstede (konfirmerede) fonde. Fondsmyndigheden har efter disse fondes vedtægter påtaget sig visse særlige tilsynsopgaver, navnlig i forbindelse med revision af fondenes regnskaber.

Det er i almindelighed unødvendigt, at visse fonde er undergivet langt mere vidtgående tilsyn end andre. Endvidere er denne revision i forhold til mange fonde unødigt omfattende og ressourcekrævende, og det må antages, at den almindelige revision efter fondslovens bestemmelser vil være fuldt tilstrækkelig.

Der er derfor i mange tilfælde et udtalt behov for at kunne nedsætte intensiteten i fondsmyndighedens indseende med fondene. Det har givet anledning til en vis tvivl, i hvilket omfang der efter gennemførelsen af fondslovene er hjemmel til – selv med bestyrelsens indforståelse – at slække på det tilsyn, der er forudsat i de pågældende fondes vedtægter. De forskellige fondsmyndigheder har ikke fulgt en ganske ensartet praksis på dette punkt, og det er derfor fundet rigtigt ved en udtrykkelig bestemmelse i loven at præcisere, at stadfæstede fondes vedtægter ikke tvinger til videregående tilsyn, end hvad der følger af fondsloven.«

Det udtales også i forarbejderne, at »Det er hensigten, at tilsynet med langt de fleste fonde skal bringes ned på lovens niveau. Hvis fondsmyndigheden skønner det nødvendigt, kan der dog i ganske særlige tilfælde føres et strengere tilsyn.«

Civilretsdirektoratet har på baggrund af lovændringen i 1992 sendt en række enslydende breve til ikke-erhvervsdrivende fonde. Det hedder bl.a.:

»Fondsmyndigheden kan efter fondslovens § 38, der også finder anvendelse for fonde, hvis aktiver ikke overstiger 250.000 kr., træffe bestemmelse om, i hvilket omfang videregående regler om tilsyn i stadfæstede fondes vedtægter skal gælde ved siden af lovens almindelige regler. Udgangspunktet er dog, at tilsynet med de stadfæstede fonde skal bringes i overensstemmelse med det tilsyn, som er fastsat i fondsloven.

I den anledning skal Civilretsdirektoratet som fondsmyndighed foreslå, at vedtægten for ovennævnte fond ændres, således at fonden underkastes et tilsyn, der ikke går videre end fondslovens regler herom.

Denne ændring af vedtægten kan for eksempel ske ved, at der gennemføres en vedtægtsændring af følgende indhold:

[Eksempel]

Reglen om, at tilsynet føres i overensstemmelse med tilsynsreglerne i fondslovgivningen medfører blandt andet, at fondslovgivningens regler om kapitalanbringelse og reglerne i fondslovens kapitel 7 om årsregnskab og revision finder anvendelse. Der henvises for så vidt angår reglerne om årsregnskab og revision til afsnittet herom i vedlagte orientering om fondslovsændringen.

Såfremt Civilretsdirektoratet ikke inden 2 måneder fra denne skrivelses dato har modtaget bestyrelsens bemærkninger til den foreslåede vedtægtsændring, agter direktoratet at træffe beslutning om, at vedtægten ændres som foreslået. Fonden vil efter udløbet af den nævnte frist modtage en skrivelse herom. Det bemærkes, at den foreslåede vedtægtsændring ikke kræver bestyrelsens underskrift.

Vedtægten er ikke i øvrigt gennemgået med henblik på at konstatere, om bestemmelserne er i overensstemmelse med fondsloven eller almindelige fonde-retlige grundsætninger.«

2. Den ovenfor beskrevne ordning er samtidig gennemført for de erhvervsdrivende fonde, jfr. erhvervsfondslovens § 57 a.

§39 *Til dækning af udgifterne ved administrationen af denne lov kan der opkræves betaling fra de enkelte fonde, jfr. § 45, stk. 1, nr. 3. Der er udpantningsret for beløbet.*

Bet. s. 77 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3133.

1. Fondsbekendtgørelsen (Nr. 664 af 20. december 1984) er blevet ophævet med virkning fra den 1. januar 1992, og der er for tiden ikke fastsat gebyrer eller afgifter for de ikke-erhvervsdrivende fonde.

Kapitel 11. Erstatning

§40 *Bestyrelsesmedlemmer og direktører, som under udførelsen af deres hverv forsæligt eller uagtsomt har tilføjet fonden skade, er pligtige at erstatte denne.*

Stk. 2. *Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til revisorer. Er et revisionselskab valgt til revisor, er både revisionselskabet og den revisor, hvem revisionen er overdraget, erstatningsansvarlige.*

Stk. 3. *Erstatningen kan nedsættes, når dette findes rimeligt under hensyn til skyldgraden, skadens størrelse og omstændighederne i øvrigt.*

Bet. s. 69-70 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3133.

1. Ansvarsgrundlaget er culpa, og specielt for revisorers vedkommende er der tale om et professionsansvar med de heraf følgende konsekvenser for culpabedømmelsen, jfr. *Gomard: Revisors stilling i retlig belysning* (1979) s. 63 ff, *Mogens Christensen: Revisors skriftlige erklæringer* (1981) s. 150 f, *Jan Brøndum: Revisors erstatningsansvar over for kredit- og långiver* (1984) s. 29 ff. *Langsted m. fl.: Revisoransvar* (2. udg., 1992) s. 130 ff. samt *Christensen og Langsted: Revisorer – lovene om statsautoriserede og registrerede revisorer med kommentarer* (1990) s. 47 og 133. Se endvidere *Fischer-Møller i Revision & Regnskabsvæsen* 1980 s. 93 ff.

Hver enkelt bestyrelsesmedlems, direktørs og revisors ansvar bedømmes for sig. De, der efter en sådan »enkelt-bedømmelse« er fundet erstatningsansvarlige for det samme tab, hæfter solidarisk.

Hvis fondens revisor er erstatningsansvarlig, og det er et revisionselskab – f.eks. et aktieselskab – der er valgt til revisor, følger det af *stk. 2, 2. pkt.*, at såvel revisionselskabet som den revisor, hvem revisionen er overdraget, er erstatningsansvarlige, jfr. reglerne i aktieselskabslovens §141, stk. 2, og anpartselskabslovens § 111, stk. 2.

Udgøres fondens bestyrelse af en juridisk person, jfr. lovens § 11, stk. 1, 2. pkt., vil ikke blot den juridiske person, men tillige enkelte medlemmer af den juridiske persons ledelse – f.eks. medlemmerne af et aktieselskabs ledelse – kunne gøres erstatningsansvarlige, jfr. Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3133.

Der kan ikke fra reglerne i § 40 – modsætningsvis – sluttes, at en fond er afskåret fra at fremsætte erstatningskrav mod andre end bestyrelsesmedlemmer, di-

rektører og revisorer, jfr. forudsætningsvis formuleringen af lovens § 41. Eksempelvis vil en fond kunne fremsætte krav mod en funktionær, der begår underslæb.

2. Reglerne i § 40 vedrører kun ansvar for skade tilføjet fonden. Det er givet, at der også kan ifaldes ansvar for skade tilføjet *tredjemand*. Når der ikke er optaget en regel herom i fondsloven – sml. erhvervsfondslovens § 46, stk. 1 – skyldes det, at ikke-erhvervsdrivende fonde typisk kun i meget begrænset omfang træder i forbindelse med tredjemænd, d.v.s. långivere, leverandører m.v.

3. Reglen i *stk. 3* svarer til bestemmelserne i aktieselskabslovens § 143, stk. 1, og anpartsselskabslovens § 113, stk. 1.

Hvis en persons – f.eks. et bestyrelsesmedlems – erstatningsansvar lempes i medfør af reglen i *stk. 3*, således at han kun holdes erstatningsansvarlig for et beløb på f.eks. 100.000 kr. ud af et tab på 300.000 kr., medens de øvrige bestyrelsesmedlemmer hver for sig findes ansvarlige for det fulde tab, er alle bestyrelsens medlemmer solidarisk ansvarlige over for fonden for et beløb på 100.000 kr., hvorimod kun de øvrige bestyrelsesmedlemmer er solidarisk ansvarlige for de »sidste« 200.000 kr. En betaling fra de øvrige bestyrelsesmedlemmer på 200.000 kr. (eller mindre) vil ikke i eksemplet frigøre det bestyrelsesmedlem, der fik sit ansvar lempet, for forpligtelsen til at betale de 100.000 kr.

Selv om reglen i *stk. 3* knytter sig til bestemmelserne i *stk. 1* og *2* om erstatningsansvar over *for fonden*, kan det næppe være udelukket at anvende reglen analogt i tilfælde, hvor det kommer på tale at statuere ansvar for den af *stk. 1* og *2* omfattede personkreds for skade tilføjet *tredjemand*, sml. herved bestemmelsen i erhvervsfondslovens § 46, stk. 2.

§41 *Beslutning om anlæggelse af søgsmål mod bestyrelsesmedlemmer, direktører, revisorer eller tredjemand kan træffes af bestyrelsen eller fondsmyndigheden.*

Bet. s. 69-70 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3133.

Ifølge reglerne i aktieselskabslovens § 144, stk. 1, og anpartsselskabslovens § 114, stk. 1, ligger kompetencen til at træffe beslutning om erstatningssøgsmål

hos generalforsamlingen. Eftersom dette organ ikke findes i fonde, og eftersom det kan komme på tale at anlægge søgsmål mod alle bestyrelsens medlemmer eller dog nogle af disse, har det været nødvendigt at tillægge ikke blot bestyrelsen, men tillige det udenforstående organ fondsmyndigheden, jfr. lovens § 36, søgsmålskompetence.

Reglen i § 41 vedrører alene erstatningssøgsmål i anledning af skade, som er tilføjet *fonden*.

§ 42 *Søgsmål mod bestyrelsesmedlemmer, direktører eller revisorer kan anlægges ved retten på det sted, hvor fonden har sit hjemsted.*

Bet. s. 69-70 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3133.

Ifølge lovens § 6, stk. 1, nr. 2, vil en af loven omfattet fond have hjemsted i en dansk kommune, og der vil derfor som følge af reglen i § 42 altid være en kompetent dansk domstol til at behandle erstatningssøgsmål mod bestyrelsesmedlemmer, direktører eller revisorer.

Det kan næppe antages, at reglen alene vedrører søgsmål anlagt af fonden, sml. kommentaren til erhvervsfondslovens § 47.

Værnetingsreglen i § 42 er fakultativ i forhold til retsplejelovens almindelige værnetingsregler. Ved erstatningssøgsmål mod andre end bestyrelsesmedlemmer, direktører og revisorer finder kun de almindelige værnetingsregler anvendelse, jfr. *Bet.* s. 70.

Værnetingsreglerne i fondslovens § 42 og erhvervsfondslovens § 47 blev ikke ophævet ved lov nr. 324 af 4. juni 1986 om retternes stedlige kompetence i borgerlige sager.

Kapitel 12. Straf og administrative bestemmelser m.v.

§43 *Overtrædelse af § 6, stk. 2, § 11, stk. 2, § 23, stk. 1, stk. 2, 1. pkt., og stk. 3, § 25, stk. 1, 3. pkt., eller § 26 straffes med bøde.*

Stk. 2. *Med bøde straffes den, der:*

- 1) *uddeler aktiver i strid med § 9, stk. 1 og 2, medmindre strengere straf er foreskylt efter anden lovgivning, eller*
- 2) *undlader at efterkomme påbud efter § 23, stk. 2, 2. pkt., § 30, stk. 2, § 37, stk. 2, eller § 41 eller*
- 3) *undlader at indsende meddelelse efter § 25, stk. 4, eller*
- 4) *undlader at afgive oplysninger efter § 37, stk. 1.*

Stk. 3. *Grov eller gentagen overtrædelse af § 18, stk. 1 og 2, § 21 og § 31 straffes med bøde.*

Stk. 4. *Borgerlig straffelovs §§ 144, 150-152 og 154-157 finder tilsvarende anvendelse på den, som er udpeget som revisor i medfør af § 23, stk. 1. For så vidt angår dennes medarbejdere finder samme lovs §§ 144, 152 og 155 tilsvarende anvendelse.*

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3133-3134, Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2591 og tillæg B sp. 527 og Folketingstidende 1991/92, tillæg A, sp. 4331-4332.

§ 43 blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991, og stk. 2, nr. 1, blev indsat ved lov nr. 187 af 23. marts 1992.

1. Efter *stk. 1* kan der fastsættes bødestraf for manglende indsendelse af forskellige oplysninger m.v. til fondsmyndigheden og skattemyndighederne. Det drejer sig om:

§ 6, stk. 2	(anmeldelse af fonde til fondsmyndigheden og skattemyndigheden samt indsendelse af senere vedtægtsændringer)
§ 11, stk. 2	(meddelelse om bestyrelsesmedlemmer)
§ 23, stk. 1	(udpegelse af revisor)
§ 23, stk. 2, 1. pkt.	(udpegelse af revisor)
§ 23, stk. 3	(meddelelse til fondsmyndigheden om revisor)
§ 25, stk. 1, 3. pkt.	(fondsmyndighedens krav til revisionen) eller

§ 26 (oplysninger fra fratrædende revisor til den tiltrædende revisor)

2. Efter *stk. 2* kan der pålægges bødestraf i en række andre tilfælde:

Uddeling af kapitalen, jfr. nærmere kommentaren til § 9. Denne del af § 43, *stk. 2*, er indsat ved 1992-ændringen og tager som nævnt i kommentaren til § 9, *stk. 2*, sigte på at hindre, at bestyrelsen foretager uddeling af kapitalen i videre omfang end hjemlet. Selv om bestemmelsen således er indsat i relation til reglerne om kursgevinster, må det konstateres, at straffehjemmelen går langt videre.

Undladelse af at efterkomme fondsmyndighedens påbud,
Manglende indsendelse af bemærkninger vedrørende årsregnskabet.

3. Efter *stk. 3* kan der endelig pålægges bødestraf for *grov eller oftere gentagen overtrædelse af*

§ 18, *stk. 1 og 2* (Om vederlaget til bestyrelsen),

§ 21 om samtykke fra fondsmyndigheden til visse ekstraordinære dispositioner, samt

§ 31 om ydelse af legat eller lån til stiftere, bestyrelsesmedlemmer og direktører m.v.

Fondslovens straffebestemmelser (før lovændringerne i 1991 og 1992) er gennemgået af *Sonja Ponikowski* i *Bikuben: Nyt om fonde* Nr. 2/1989 s. 14 ff.

4. Fondsmyndigheden har herudover mulighed for at udtale kritik af fondsbestyrelsen og vil i en række af de i § 43 nævnte tilfælde lade det forblive herved, således at straffesag kun kommer på tale i særlige tilfælde, navnlig hvis bestyrelsen ikke vil rette sig efter kritik eller påbud. Ved byretsdom af 14. oktober 1985 blev en fond i medfør af fondslovens § 43, *stk. 1*, og § 43, *stk. 2*, nr. 2, pålagt en bøde på 500 kr. for overtrædelse af §§ 4 og 37, *stk. 1*. Bøden blev pålagt, uagtet forholdet ved sagens pådømmelse var bragt i orden, og fondsregistret havde anmodet politiet om at standse sagen.

En bestyrelse eller administrator, der bliver pålagt bøde, kan ikke lade fonden betale bøden.

I særlige tilfælde vil afskedigelse af et bestyrelsesmedlem kunne overvejes i medfør af § 14, jfr. § 13, *stk. 4*. Der henvises til kommentaren hertil.

§44 *Røber bestyrelsesmedlemmer, direktører eller revisorer ubeføjet, hvad de under udøvelsen af deres hverv har fået kendskab til, straffes de med bøde, medmindre strengere straf er forskyldt efter borgerlig straffelov.*

Bet. s. 77 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3134.

1. Bestemmelsen er i overensstemmelse med aktieselskabslovens § 160, anpartsselskabslovens § 130 og erhvervsfondslovens § 63.

At røbe noget vil sige at give meddelelse til uvedkommende, der ikke er bekendt med det forhold, der gives meddelelse om. Meddelelsen skal være ubeføjet. Uden for det strafbare område falder derfor oplysninger, som man er forpligtet til at give, eller som gives til berettiget varetagelse af egne eller andres interesser. Endelig kræves det, at tavshedspligten særlig er pålagt eller følger af sagens natur. For almindelige fonde må bestemmelsen antages at få et begrænset anvendelsesområde.

Om tavshedspligt for personer i offentlig tjeneste eller hverv se straffelovens § 152.

§45 *Justitsministeren kan fastsætte regler om:*

- 1) indsendelse af vedtægter, meddelelser m.v.,*
- 2) beregningen af fondens kapital, hvor denne helt eller delvis indbetales i andre værdier end kontante midler,*
- 3) betaling i henhold til § 39,*
- 4) forhøjelse af beløbsgrænserne i § 1, stk. 4, og § 8,*
- 5) indholdet og udformningen af årsregnskaber og*
- 6) betaling for udlevering af oplysninger fra fondsmyndigheden om fondes forhold.*

Stk. 2. *I forskrifter, der udstedes i medfør af stk. 1, nr. 1 og 5, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.*

Bet. s. 78-79, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3134-3135 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2591.

§ 45 er ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. § 45 indeholder en række bemyndigelser til Justitsministeren. Bemyndigelserne er ikke blevet udnyttet.

Se om aktindsigt også § 46.

§ 46 *Enhver har ret til hos skattemyndigheden at få kopi af en fonds vedtægter og årsregnskaber samt oplysning om, hvordan fondens bestyrelse er sammensat. Offentlighedslovens § 12 finder tilsvarende anvendelse.*

Stk. 2. *Skatteministeren fastsætter efter forhandling med justitsministeren regler om betaling for udlevering af de stk. 1 nævnte kopier og oplysninger.*

Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2591.

§ 46 er ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Sigtet med bestemmelsen har været at skaffe en klar hjemmel til aktindsigt hos skattemyndighederne. Interesserede vil efter den 1. januar 1992 som hovedregel være henvist til at søge aktindsigt dér, idet fondsmyndigheden normalt ikke vil være i besiddelse af eksempelvis årsregnskaber.

Selv om bestemmelsen udtrykkeligt specificerer vedtægter, årsregnskab og bestyrelsesfortegnelse, kan det ikke antages at have været meningen at afskære aktindsigt i øvrige dokumenter, f.eks. myndighedens korrespondance med fonde, oprettelsesdokumenter o.l.

Henvisningen til offentlighedslovens § 12 betyder – som hidtil – at aktindsigtsøgende er afskåret fra at få oplysninger om enkeltpersoners økonomiske forhold.

2. Bemyndigelsen efter *stk. 2* er ikke blevet udnyttet.

Kapitel 13. Regler om visse foreninger

§47

Bestemmelsen blev ophævet ved lov nr. 350 af 6. juni 1991. Herved bortfaldt – fra 1992 – det hidtidige krav om, at faglige foreninger skulle registreres i fondsregistret.

§48. *For en forening skal der oprettes en vedtægt. Denne skal indeholde angivelse af:*

- 1) foreningens navn,*
- 2) den kommune her i landet, hvor foreningen skal have sit hjemsted (hovedkontor),*
- 3) foreningens formål,*
- 4) antallet af ledelsesmedlemmer, og hvorledes de udpeges,*
- 5) medlemmernes indbyrdes forhold, herunder indtræden og udtræden af foreningen,*
- 6) medlemmernes hæftelse for foreningens forpligtelser,*
- 7) regnskabsaflæggelse, herunder regnskabsåret, og*
- 8) foreningens ophør.*

Stk. 2. *Vedtægten skal senest 3 måneder efter foreningens oprettelse indsendes til skattemyndigheden i den kommune, hvor foreningen har hjemsted. Vedtægt-sændringer skal indsendes sammen med selvangivelsen, jf. fondsbeskatningslovens § 15.*

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3136 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2591.

Stk. 2 blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Reglen svarer til § 6, der stiller krav om, at der for fonde oprettes en vedtægt, og § 48, stk. 1, nr. 1-4 og 8, er udarbejdet med udgangspunkt i § 6. For foreninger kræves dog særligt, at vedtægten skal indeholde bestemmelser om medlemmernes indbyrdes forhold (nr. 5), medlemmernes hæftelse (nr. 6) og foreningens ophør (nr. 8).

I skrivelse af 10. januar 1986 udtalte fondsregistret, at § 48, stk. 1, nr. 6, indebærer, at medlemmernes hæftelse for foreningens forpligtelse altid skal være angivet i vedtægten, medens det er overladt til foreningens bestyrelse at fastsætte de nærmere regler om hæftelsens indhold.

Det må tilsvarende antages, at det vil være tilstrækkeligt, at vedtægten fastlægger fremgangsmåden i forbindelse med foreningens ophør, jfr. nr. 8, og at det ikke er nødvendigt, at vedtægten fastlægger, hvorledes formuen skal anvendes ved ophør.

2. Stk. 2 er indsat ved 1991-loven og er en konsekvens af, at fondsregistret er nedlagt. I fremtiden skal vedtægten – som for almindelige fonde – indsendes til den lokale skattemyndighed senest 3 måneder efter, at foreningen er blevet oprettet. Ved foreningerne volder det normalt ikke tvivl, hvornår foreningen er oprettet. Hvis datoen ikke fremgår udtrykkeligt af f.eks. vedtægten eller en generalforsamlingsbeslutning, vil oprettelsen i almindelighed blive regnet fra vedtægtens datering.

Hvis foreningen ændret vedtægten, følger det af *stk. 2, 2. pkt.*, at ændringerne skal sendes til skattemyndigheden sammen med selvangivelsen. Det samme gælder for ændringer i ledelsens sammensætning, jfr. § 49, stk. 2.

3. Fondsloven tager ikke stilling til *afmelding* af foreninger. Da opløsning ikke kræver offentlig godkendelse, vil ordningen fortsat være, at skattemyndigheden sletter foreningen, når det dokumenteres – f.eks. gennem en generalforsamlingsbeslutning – at foreningen lovligt er blevet opløst.

§48a Forøges aktiverne i en forening som nævnt i § 2, stk. 1, fra 250.000 kr. eller derunder, jf. § 2, stk. 2, til over 250.000 kr., skal ledelsen senest 3 måneder herefter indsende vedtægt og fortegnelse over ledelsens medlemmer, jfr. § 48, stk. 2, og § 49, stk. 2, til skattemyndigheden i den kommune, hvor foreningen har hjemsted.

Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2591.

Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Det fremgår af § 2, stk. 2, at loven ikke omfatter foreninger, hvis *aktiver* ikke overstiger 250.000 kr. Forøges aktiverne over denne grænse, skal foreningen sende vedtægt m.v. til skattemyndigheden senest 3 måneder efter forøgelsen. Denne regel må som udgangspunkt fortolkes efter sin ordlyd, således at anmeldelsen skal ske senest 3 måneder efter den faktiske forøgelse. I praksis vil fristen imidlertid løbe fra aflæggelsen af årsregnskab, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Fondsregistret udtalte i skrivelse af 4. marts 1985, at man har forståelse for, at det ofte kan være vanskeligt i regnskabsperioden at kontrollere, om der er sket en sådan forøgelse, at foreningens aktiver overstiger 250.000 kr. i handelsværdi. På denne baggrund ville registret i almindelighed være indforstået med, at forøgelsen først konstateres ved aflæggelsen af årsregnskab, således at 3 måneders fristen løber fra dette tidspunkt, medmindre det i regnskabsperiodens løb – f.eks. ved arv eller gave – klart kunne konstateres, at aktiverne overstiger 250.000 kr. i handelsværdi.

Det vil være naturligt, at skattemyndighederne følger den samme praksis.

§49 En forening skal udpege en bestyrelse eller en anden ledelse.

Stk. 2. En fortegnelse over medlemmerne af ledelsen skal senest 3 måneder efter foreningens oprettelse indsendes til skattemyndigheden i den kommune, hvor foreningen har hjemsted. Meddelelse om senere ændringer af ledelsens sam-

mensætning skal indsendes sammen med selvangivelsen, jf. fondsbeskatningslovens § 15.

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3136 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2591.

§ 49 blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Efter *stk. 1*, skal der altid udpeges en bestyrelse, hvilket svarer til ordningen for fonde. Derimod opstiller fondsloven ikke – som for fonde – krav til bestyrelsens habilitet. Afgørende for, hvem der kan indtræde i bestyrelsen, er herefter, hvad der er fastsat i vedtægten.

2. *Stk. 2* er indsat i 1991 som konsekvens af fondsregistrets nedlæggelse. Se om ordene »foreningens oprettelse« punkt 2 i kommentaren til § 48, *stk. 2*.

§50 *En forening skal udarbejde årsregnskab i overensstemmelse med god regnskabsskik.*

Stk. 2. *Årsregnskabet skal underskrives af ledelsen inden 6 måneder efter regnskabsårets afslutning.*

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3136 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2591.

Stk. 2 blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Kravet om årsregnskabet, herunder henvisningen til standarden »god regnskabsskik«, svarer til ordningen for fonde, jfr. § 22, *stk. 1*.

2. I 1991 udgik i stk. 2 ordene »og indsendes til fondsregistret«. Herefter gælder med hensyn til indsendelse af årsregnskab til offentlige myndigheder alene de regler, der er nærmere beskrevet i Fonde og Foreninger II.

§51 *Foreningen skal udpege en eller flere revisorer. Havde foreningen i det forudgående regnskabsår aktiver på 3 mill. kr. eller derover, skal mindst en af revisorerne være statsautoriseret eller registreret revisor.*

Stk. 2. *Revisor skal revidere årsregnskabet i overensstemmelse med god revisionskik og herunder foretage en kritisk gennemgang af foreningens regnskabsmateriale og dens forhold i øvrigt.*

Stk. 3. *Ledelsen skal give revisor adgang til at foretage de undersøgelser, som denne finder nødvendige, og skal sørge for, at revisor får de oplysninger og den bistand, som denne anser for nødvendig for udførelsen af sit hverv.*

Stk. 4. *Revisor skal ved en påtegning på årsregnskabet bekræfte, at det er revideret. Påtegningen skal indeholde oplysninger om den stedfundne revision og om eventuelle bemærkninger, den har givet anledning til.*

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3136-3137.

1. Reglerne svarer i det væsentlige til de regler, der gælder for almindelige fonde, jfr. kommentaren til § 23. Der er således altid revisionspligt.

§52 *(Ophævet ved lov nr. 350 af 6. juni 1991).*

§53 *Til dækning af udgifterne ved administrationen af denne lov kan der opkræves betaling fra de enkelte foreninger. Der er udpantningsret for beløbet.*

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3137 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2592.

§ 53 blev ændret ved lov nr 350 af 6. juni 1991.

1. Samtidig med fondsregistrets nedlæggelse er registreringsafgiften og årsafgiften bortfaldet.

§ 53 er dog opretholdt, idet det – med forarbejdernes ordvalg – »findes praktisk at opretholde muligheden for at opkræve gebyr i særlige tilfælde.«

§54 *Overtrædelse af § 48, stk. 2, § 48 a, og § 49, stk. 2, straffes med bøde.*

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3137 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2592.

Bestemmelsen er ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Straffebestemmelsen omfatter overtrædelse af § 48, stk. 2, og § 48 a (manglende anmeldelse af foreningen til skattemyndigheden m.v.) samt § 49, stk. 2 (manglende anmeldelse af ledelsen og ændringer i ledelsen til skattemyndigheden).

§55 *Justitsministeren kan fastsætte regler om*

- 1) indsendelse af vedtægter og meddelelser,*
- 2) betaling i henhold til § 53,*
- 3) beregningen af foreningens aktiver,*
- 4) forhøjelse af beløbsgrænserne i § 2, stk. 2, og § 48 a, og*
- 5) indholdet og udformningen af årsregnskabet.*

Stk. 2. *I forskrifter, der udstedes i medfør af stk. 1, nr. 1 og 5, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.*

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3138 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2592.

§ 55 blev ændret ved lov nr 350 af 6. juni 1991.

1. Bemyndigelserne er ikke blevet udnyttet.

§56 *Enhver har ret til hos skattemyndigheden at få kopi af en forenings vedtægter og årsregnskaber samt oplysning om, hvordan foreningens bestyrelse eller ledelse er sammensat. Offentlighedslovens § 12 finder tilsvarende anvendelse.*

Stk. 2. *Skatteministeren fastsætter efter forhandling med justitsministeren regler om betaling for udlevering af de i stk. 1 nævnte kopier og oplysninger.*

Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2592.

Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Indtil udgangen af 1991 var det muligt at få aktindsigt i faglige foreningers vedtægter, årsregnskaber m.v. i fondsregistret. Sigtet med § 56, stk. 1, er at ska-

be hjemmel til, at aktindsigt i fremtiden kan fås hos den relevante skattemyndighed.

2. Aktindsigt skal gives med respekt af offentlighedslovens § 12, jfr. nærmere kommentaren til § 46. Det må antages, at § 12 ikke spiller en stor rolle ved de faglige foreninger, medmindre f.eks. årsregnskabet indeholder oplysning om enkeltpersoners private forhold.

3. Bemyndigelsen i *stk. 2* er hidtil ikke udnyttet.

Kapitel 14. Ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 57 *Loven træder i kraft den 1. januar 1985. § 58, jfr. §§ 52, 53 og 55, træder dog i kraft den 1. oktober 1984. § 32, jfr. § 36, finder anvendelse fra dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende.*

Stk. 2. *Bestående fonde og foreninger skal dog først opfylde § 6, stk. 1., § 12, stk. 1, § 23, stk. 2, § 24, stk. 1 og 2, § 48, stk. 1, og § 51, stk. 1, inden 2 år efter lovens ikrafttræden. Justitsministeren kan forlænge fristen for bestemte fonde og foreninger.*

Stk. 3. *§§ 3, 5, 7 og 8, § 11, stk. 1, 3. pkt., og § 16 gælder ikke for fonde, der er oprettet før lovens ikrafttræden. For disse fonde gælder § 12, stk. 2, først, når der skal udpeges et medlem af bestyrelsen.*

Bet. s. 79-80, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3110-3111 og 3138-3139 og tillæg B, sp. 1178.

1. Det almindelige ikrafttrædelsestidspunkt var 1. januar 1985, men dele af loven trådte i kraft både før og efter dette tidspunkt.

Efter *stk. 1* sattes bestemmelserne om de administrative forudsætninger for registrering af foreninger i kraft den 1. oktober 1984, jfr. § 58. Baggrunden for det fremrykkede ikrafttrædelsestidspunkt var et ønske i Folketinget om snarest at få et overblik over de foreninger, der er omfattet af registreringspligten.

Endvidere fandt § 32 om vedtægtsændring, jfr. § 36, anvendelse fra dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende den 14. juni 1984. Baggrunden herfor var et ønske om snarest muligt at få fastslået, at ændringer ikke kan foretages af bestyrelsen selv, jfr. Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg B, sp. 1182-1183, der er citeret i kommentaren til § 32, justitsministeriets skrivelse af 23. september 1981 og U 1985.973 ØL, citeret smst., samt *Niels Madsen* i *Advokaten* 1985 s. 178.

2. Stk. 2 fastsætter en frist på indtil 2 år, før bestående fonde og foreninger skulle opfylde visse af lovens bestemmelser. Baggrunden for denne regel var ønsket om at give bestyrelsen rimelig tid navnlig til at overveje de ændringer i vedtægten, som den nye lov gav anledning til. Også ud fra praktiske administrative hensyn var det ønskeligt, at arbejdet med godkendelser af et meget stort antal vedtægtsændringer blev fordelt over en vis periode.

3. Efter *stk. 3* gælder enkelte bestemmelser ikke for fonde, der er oprettet inden lovens ikrafttræden. Den drejer sig om følgende:

- § 3 om, at ordet »fond« skal indgå i navnet,
 § 5 om retsevne før registrering (nu kun af historisk betydning)
 § 7 om begrænsninger for familiefonde,
 § 8 om aktivernes størrelse
 § 11, *stk. 1, 3. pkt.*, om, at bestyrelsen ikke uden samtykke må bestå af mindre end 3 medlemmer eller af en juridisk person m.v., og
 § 16 om, at stifteren og dennes nærmeste ikke må udgøre bestyrelsens flertal.

4. Ikrafttræden for lov nr. 350 af 6. januar 1991 og lov nr. 187 af 23. marts 1992 er behandlet efter § 61.

§ 58 *De foreninger, der er nævnt i § 2, stk. 1, og som er oprettet inden 1. oktober 1984, skal af ledelsen anmeldes til registrering i tiden 1. oktober 1984 til 31. december 1984.*

Stk. 2. *Overtrædelse af stk. 1 straffes med bøde.*

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3139-3140, og tillæg B, sp. 1178 og 1182.

§59 *Bestemmelser i vedtægter for ikke-stadfæstede fonde, der pålægger fondsmyndigheden opgaver, som efter den 1. januar 1992 ikke længere er nævnt i denne lov, bortfalder, medmindre fondsmyndigheden træffer anden bestemmelse. Vedtægterne behøver ikke at blive forsynet med påtegning om bestemmelsernes bortfald.*

Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2592-2593 og tillæg B, sp. 527.

Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Bestemmelsen tager sigte på at undgå, at fondsmyndigheden bliver belejret med ansøgninger om vedtægtsændringer fra fonde, der har fået vedtægstilpasning i årene 1985-1991, men som nu alene ønsker lovens ordning.

Den pågældende bestemmelse er usædvanlig af flere grunde. Såvel i principiel som praktisk henseende er det ønskeligt, at vedtægten giver et dækkende billede af de regler, der skal gælde for fonden. § 59 er udtryk for et princip, der sparer det offentlige for godkendelsessager, men som kan skabe usikkerhed i bestyrelsens arbejde. Også revisors arbejde vanskeliggøres.

Bestemmelsen er endvidere betænkelig, fordi den ikke specificerer, hvilke regler og hvilke forhold, man nærmere har tænkt på. I forarbejdet tales alene om »tilsynet med stadfæstede fonde.«

§60 *Lov nr. 213 af 31. maj 1983 om registrering af fonde ophæves. De fonde, der har anmeldt sig til registrering i henhold til denne lov, skal dog ikke på ny anmeldes til registrering.*

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3140.

§61 *Loven gælder ikke for Færøerne eller Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som landsdelenes særlige forhold medfører.*

1. Loven er ikke sat i kraft på Færøerne og Grønland.

Ikrafttræden for lov nr. 350 af 6. juni 1991

Loven har følgende ikrafttrædelses- og overgangsregler:

§ 5 *Loven træder i kraft den 1. januar 1992.*

Stk. 2. *§ 3 har virkning fra og med indkomståret 1992.*

§ 6 *Justitsministeren, henholdsvis industriministeren, fastsætter de regler, der er nødvendige til lovens gennemførelse.*

§ 7 *Loven gælder ikke for Færøerne eller Grønland, men §§ 1-2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som landsdelenes særlige forhold medfører.*

1. Det følger af § 5, stk. 1, at loven træder i kraft den 1. januar 1992.

Den mest mærkbare konsekvens for fondene er, at fondsregistret er ophørt fra denne dato, og at lovens registreringsregler er ophævet. Der skal ikke længere indsendes årsregnskab (eller årsafgift) til fondsregistret.

Bestemmelsen medfører, at lovens nye revisionsystem (se kommentaren til §§ 23, 25 og 28) får virkning også for årsregnskabet for 1991.

2. Ordene »§ 3« i § 5, stk. 2, vedrører ændringerne i fondsbeskatningsloven og skattekontrolloven.

3. Bemyndigelsen efter § 6 er ikke blevet udnyttet.

Ikrafttræden for lov nr. 187 af 23. marts 1992

§ 3 *Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.*

1. 1992-ændringen (om uddeling af visse kursgevinster) trådte i kraft den 25. marts 1992.

Lov om erhvervsdrivende fonde

Kapitel 1. Lovens anvendelsesområde

§ 1 *Loven finder anvendelse på fonde, legater, stiftelser og andre selvejende institutioner, der efter stk. 2 anses for at være erhvervsdrivende (erhvervsdrivende fonde).*

Stk. 2. *En fond anses efter denne lov for erhvervsdrivende, hvis den:*

- 1) *overdrager varer eller immaterielle rettigheder, erlægger tjenesteydelser eller lignende, for hvilke den normalt modtager vederlag, eller*
- 2) *udøver virksomhed med salg eller udlejning af fast ejendom eller*
- 3) *har den i aktieselskabslovens § 2, stk. 2, jf. stk. 4 og 5, anførte forbindelse med et aktie- eller anpartsselskab eller med en anden virksomhed af den i nr. 1 eller 2 nævnte art eller*
- 4) *udøver en bestemmende indflydelse over en anden virksomhed i henhold til vedtægt eller aftale og har en betydelig andel i dens driftsresultat uden at have den i nr. 3 anførte forbindelse med virksomheden.*

Stk. 3. *En fond anses dog ikke for erhvervsdrivende, hvis den virksomhed, fonden udøver eller har den i stk. 2, nr. 3, anførte forbindelse med, er af begrænset omfang eller kun omfatter en uvæsentlig del af fondens samlede formue.*

Stk. 4. *Loven omfatter ikke:*

- 1) *fonde, der er oprettet ved eller i henhold til lov eller ved mellempfolkelig overenskomst mellem Danmark og en anden stat, og som er undergivet tilsyn af en af staterne,*
- 2) *Danmarks Nationalbank, sparekasser, pensionskasser og godkendte realkreditinstitutter,*
- 3) *almennyttige boligselskaber, godkendte uddannelsesinstitutioner og teknologiske serviceinstitutter, såfremt fonden ikke ud over sit hovedformål varetager andre opgaver,*
- 4) *fonde, med hvilke en kommune eller amtskommune har indgået en aftale til opfyldelse af kommunens eller amtskommunens forpligtelser i henhold til lov om social bistand, såfremt fonden ikke varetager andre opgaver,*
- 5) *selvejende institutioner, der som vilkår for godkendelse eller tilskud fra det offentlige er undergivet tilsyn og økonomisk kontrol af en offentlig myndighed efter anden lovgivning eller bestemmelser udstedt i henhold til anden lovgivning.*

Stk. 5. *Fondsmyndigheden kan med industriministerens samtykke bestemme, at en fond, som på anden måde end efter denne lov er undergivet offentligt tilsyn og økonomisk kontrol, helt eller delvis skal være undtaget fra loven.*

Stk. 6. *I Erhvervs- og Selskabsstyrelsen oprettes en fortegnelse over de fonde,*

som i medfør af stk. 4 og 5 ikke er omfattet af loven. Industriministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 7. Reglen i § 57 a finder tilsvarende anvendelse på fonde, der falder uden for lovens område efter stk. 4-5. Afgørelse træffes af den pågældende tilsynsmyndighed.

Bet. s. 89-95, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2825-2828 og 2831-2840, Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584, Folketingstidende 1989/90, tillæg A, sp. 3498 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2593.

§ 1 er blevet ændret flere gange. Ved lov nr. 851 af 23. december 1987 ændredes stk. 6. Ved lov nr. 308 af 16. maj 1990 blev stk. 2, nr. 3, ændret, og stk. 2, nr. 4, blev indsat. Endvidere blev stk. 4, nr. 1 ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991, medens stk. 4, nr. 5, og stk. 7 blev indsat.

1. Erhvervsfondsloven skal ikke blot ses i sammenhæng med fondsloven, men også med den lovgivning til regulering af forholdene for udøvelse af erhvervsvirksomhed, som industriministeriet forbereder og tager initiativ til i disse år navnlig i aktieselskabsloven, anpartsselskabsloven og årsregnskabsloven.

Ved udformningen af erhvervsfondsloven er der taget hensyn til de principper, som kendetegner selskabsretten, således at der – som nævnt – er tilstræbt en sammenhængende erhvervslovgivning. De regler, der kendes fra aktieselskabsloven og anpartsselskabsloven kan imidlertid ikke overføres direkte til erhvervsfondsloven. En fond er – også som erhvervsdrivende – en *selvejende* institution og har derfor ikke som et aktie- eller anpartsselskab en ejergruppe, der på en generalforsamling kan udøve ejerbeføjelserne og sætte sin vilje igennem over for bestyrelsen.

2. Før fondslovene var der fri adgang til at oprette erhvervsdrivende fonde med et hvilket som helst formål, medmindre lovgivningen gjorde særlig undtagelse herfra – jfr. eksempelvis herved de regler som foreskriver, at visse liberale erhverv ikke må drives på anden måde end som personligt firma eller i interessentskabsform. Erhvervsfondsloven gør ikke indgreb i denne hidtidige adgang for fonde til selv eller gennem dattervirksomheder at udøve erhverv. Vedrørende spørgsmålet om nødvendighed af en vedtægtsbestemmelse om en vis ekstern overskudsanvendelse henvises til kommentaren til fondslovens § 6 (punkt 9).

Erhvervsfondslovens regler er generelle i den forstand, at de gælder for *alle* fonde, der er erhvervsdrivende ifølge lovens definition. De for visse fonde – eller grupper af fonde – ved lov eller i henhold til lov givne særlige regler berøres ikke af loven.

3. Som nærmere uddybet nedenfor er det i erhvervsfondslovens § 1 bestemt, hvornår en fond er erhvervsdrivende (i lovens forstand). Det er derimod hverken i erhvervsfondsloven eller i fondsloven defineret, hvad loven forstår ved en fond. Herom henvises til kommentaren til fondslovens § 1 (punkt 2).

Som nævnt under kommentaren til fondslovens § 1 er det et krav til en fond, at dens formue er uigenkaldeligt udskilt fra stifterens formue. Dette krav giver anledning til særlige problemer ved erhvervsdrivende fonde, fordi det her ofte forekommer, at fondens formue tilvejebringes i form af kapitalandele i en erhvervsvirksomhed, typisk aktier i et aktieselskab. En sådan holdningfond kan modtage alle aktieselskabets aktier, men den kan også oprettes således, at fondens stifter – N.N. – beholder nogle aktier, og vælges den sidstnævnte løsning, er kimen lagt til mange tvister, idet det fra dette øjeblik er fondsbestyrelsens sag at opretholde balancen mellem N.N.'s aktier og fondens aktier. Balancen må ikke ændres til N.N.'s fordel – det vil f.eks. sige, at der ikke må være eller blive indgået en aftale mellem N.N. og fondsbestyrelsen om, at fonden til fordel for N.N. giver afkald på at tegne aktier, når sådanne måtte blive udbudt til tegning til favørkurs, jfr. *Werlauff* i *Juristen* 1987 s. 108 f. Det er bl.a. risici af den nævnte karakter, der har ført til reglen i erhvervsfondslovens § 17 (fondslovens § 16) om bestyrelsens sammensætning, og det er klart, at bestyrelsesmedlemmer i fonden, som ikke skrider ind over for dispositioner som den nævnte, meget let pådrager sig erstatningsansvar i medfør af reglen i § 44. I visse tilfælde vil reglen i § 21, stk. 3, om forelæggelse af ekstraordinære dispositioner for fondsmyndigheden kunne blive aktuel.

Se til det anførte også *Erhvervsankenævnets Årsberetning 1990* s. 89, der bl.a. illustrerer, hvor vanskeligt det ofte er for fondsstiftere at acceptere, at en fondsdannelse indebærer retlige realiteter. Afgørelsen er refereret ndf. under 8.

4. § 1 er blevet ændret tre gange siden hovedloven kom i 1984. Lov nr. 851 af 23. december 1987 (med ikrafttræden den 1. januar 1988) ændrede alene aktieselskabs-registerets navn til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Ved lov nr. 308 af 16. maj 1990 (med ikrafttræden 1. april 1991) ændredes § 1, stk. 2, nr. 3, og § 1, stk. 2, nr. 4, blev indsat (koncernreglerne). Ved lov nr. 350 af 6. juni 1991 (med ikrafttræden den 1. januar 1992) ændredes § 1, stk. 4, nr. 1, og som nye

bestemmelser blev indsat § 1, stk. 4, nr. 5, og stk. 7. Denne sidstnævnte ændring var en del af den såkaldte afbureaukratisering af fondslovene.

5. I § 1, stk. 2, er det fastlagt, hvornår en fond *efter denne lov* anses for erhvervsdrivende. Det følger af § 1, stk. 2's formulering, at en fond kan være erhvervsdrivende, *enten* fordi den selv udøver erhvervsvirksomhed, *eller* fordi den gennem besiddelse af aktier eller andre kapitalandele i en erhvervsvirksomhed har en bestemmende indflydelse over denne erhvervsvirksomhed. I det sidstnævnte tilfælde taler man som nævnt ovenfor under 3 om en *holdingfond*. § 1, stk. 2, nr. 1 og 2, omhandler de direkte erhvervsdrivende fonde og § 1, stk. 2, nr. 3 og 4, holdingfondene.

Det er ikke vedtægtens formålsangivelse, som er afgørende for, om en fond er erhvervsdrivende i lovens forstand – det er arten af den virksomhed, som fonden enten selv driver eller udøver en bestemmende indflydelse over. Selv om vedtægten angiver et almenvelgørende formål, og overskuddet udloddes i overensstemmelse hermed, er fonden erhvervsdrivende i lovens forstand, hvis formålet fremmes gennem direkte eller indirekte deltagelse af den i § 1, stk. 2, nævnte karakter i en erhvervsvirksomhed, jfr. U 1987.846 ØL og U 1991.898 H. Omvendt er en fond ikke erhvervsdrivende, selv om den har som formål at støtte en erhvervsdrivende virksomhed, hvis fonden ikke selv – direkte eller indirekte – driver virksomhed af den i § 1, stk. 2, nævnte karakter (eksempelvis en værdipapirbesiddende fond, der har som formål at yde støtte til driften af et kunstgalleri, der drives som aktieselskab eller anpartsselskab).

I enkelte tilfælde – f.eks. ved skrivelse af 22. januar 1986 – har aktieselskabsregisteret (nu Erhvervs- og Selskabsstyrelsen) tilkendegivet, at en institution allerede efter sit formål ikke er erhvervsdrivende i henhold til lovens § 1, stk. 2. Det følger af det ovenstående, at en sådan begrundelse ikke er korrekt.

I de i § 1, stk. 2, nr. 2, nævnte udlejningstilfælde – jfr. nærmere herom nedenfor under 7 – øver fondens formål dog indflydelse på, om fonden er erhvervsdrivende i erhvervsfondslovens forstand.

Tidligere skulle *sparekasser* organiseres i fondsform. I 1988 ændredes Bank- og Sparekasseloven, således at sparekasser (også) kan drives i aktieselskabsform. Se herved lovens § 52 c, hvorefter den fond, der ved kategoriskiftet skal modtage aktier svarende til værdien af de indskudte aktiver efter fradrag af sparekassens gæld, *anses som en erhvervsdrivende fond*. Heri ligger, at lovgivningsmagten har fastlagt fondens kategori, selv om § 1, stk. 2, i erhvervsfondsloven måtte føre til det modsatte resultat. Ordningen må antages at være politisk begrundet.

6. Ifølge § 1, stk. 2, nr. 1, er en fond erhvervsdrivende, hvis den selv overdrager varer eller immaterielle rettigheder (f.eks. patenter, varemærker eller know-how), eller hvis den erlægger tjenesteydelser eller lignende (f.eks. leasing) – såfremt fonden normalt modtager vederlag herfor. Det er ikke en betingelse, at fondens virksomhed er overskudsgivende, og det er heller ikke afgørende, at der ikke bliver betalt vederlag i en konkret situation, men det skal være udgangspunktet, at der betales vederlag, og dette normale vederlag må ikke være af symbolsk karakter.

I U 1987.864 ØL forelå den nævnte konflikt mellem fondens (indtjenings-) virksomhed og formål. Formålet var at informere om dyrenes vilkår, men landsretten tiltrådte, at udgivelsen af et månedsblad, bl.a. til betalende abonnenter, måtte anses for omfattet af ordet »varer« i § 1, stk. 2, nr. 1. Fondens ansås ikke for omfattet af § 1, stk. 3.

I Advokaten 1991 s. 191 nævner *Jytte Heje Mikkelsen* følgende administrative afgørelser:

- 1) En fonds formål var at anvende midlerne til gavn for syge og svagelige børn. Fonden driver flere julemærkehjem, og midlerne til drift af disse hjem dækkes delvis ved salg af julemærker. De øvrige driftsudgifter blev efter aftale dækket af amtskommunale tilskud. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fandt, at fonden var erhvervsdrivende, da salget af julemærker betød, at fonden overdrager varer, for hvilke den modtager vederlag, jf. lov om erhvervsdrivende fonde § 1, stk. 2, nr. 1.
- 2) En fond havde bl.a. til formål at stille transport- og kommunikationsmidler til rådighed for en anden juridisk person. Det fremgik af sagen, at leasingtageren over perioden betalte et vederlag svarende til transportmidlernes indkøbspris, samt at leasingtageren selv afholdt diverse udgifter ved det leasede. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fandt, at fonden var erhvervsdrivende i medfør af lov om erhvervsdrivende fonde § 1, stk. 2, nr. 1, da der blev overdraget tjenesteydelser mod vederlag. Det var i den forbindelse ikke afgørende, om der konkret blev indvundet overskud til fonden.
- 3) På forespørgsel fra Fondsregistret om en fond var erhvervsdrivende, svarede Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, at fonden ikke kunne anses for omfattet af lov om erhvervsdrivende fonde § 1, stk. 2, idet følgende blev fremdraget: Fondens formål var at fremme og udbrede viden om teknologi til bedre drift af biogasanlæg m.m.

Af budget og oplysninger fremgik, at fonden over en 3-årig periode alene skulle fordele offentlige tilskud til forskningsudgifter. Fonden skulle ikke modtage betaling for sine ydelser, som alene baseredes på offentlige midler. Låne- og kautionsbistand i forbindelse med virksomheders etablering, udvikelse og sammenlægning er erhvervsaktivitet i § 1, stk. 2, nr. 1's forstand, jfr. aktieselskabs-registerets skrivelser af 5. marts 1986 og 15. maj 1986.

7. I henhold til § 1, stk. 2, nr. 2, er en fond også erhvervsdrivende, hvis den udøver virksomhed med salg eller udlejning af fast ejendom. § 1, stk. 2, nr. 2, er optaget som en særskilt del af fastlæggelsen af begrebet »erhvervsdrivende«, allerede fordi fast ejendom efter sædvanlig sprogbrug ikke er omfattet af § 1, stk. 2, nr. 1's udtryk »varer« og »tjenesteydelser«. Se herved afgørelser refereret i *Erhvervsankenævnets Årsberetning 1989* s. 103 og 107 samt *Årsberetning 1990* s. 84 og 85.

§ 1, stk. 2, nr. 2's ord »udøver virksomhed med« har selvstændig betydning i den forstand, at en fond ikke betragtes som erhvervsdrivende, hvis den ikke med sin udlejning af fast ejendom tilsigter at opnå et afkast til uddeling til fondens formål, men selve formålet tværtimod er at stille fast ejendom til disposition, og vederlaget for benyttelsen af den faste ejendom/de lokaler, der stilles til disposition, er beskedent og typisk kun opkræves på grund af økonomisk nødvendighed. En række klostre og stiftelser har som formål at uddele friboliger, og den omstændighed, at en stiftelse – oftest på grund af den økonomiske udvikling – er nødsaget til at tage et mindre løbende vederlag for de boliger, der stilles til rådighed, medfører af de ovenfor nævnte grunde ikke, at stiftelsen i § 1, stk. 2, nr. 2's forstand »udøver virksomhed med udlejning af fast ejendom« og dermed er erhvervsdrivende.

Adskillige fonde har som formål at stille feriefaciliteter til rådighed for ansatte eller tidligere ansatte i en given virksomhed mod en beskedent lejeafgift. Sådanne fonde udøver ikke virksomhed med udlejning af fast ejendom og er således ikke erhvervsdrivende fonde, jfr. skrivelser fra aktieselskabsregisteret af 4. november 1985 og 6. februar 1986.

Flere fonde er etableret med henblik på – eller har indrettet deres virksomhed med henblik på – udelukkende at foretage udlejning af fast ejendom til foreninger, der virker inden for rammerne af lovgivning, som medfører refusion af lejebetalinger fra stat og kommune, eksempelvis – og først og fremmest – lov om fritidsundervisning. Sådanne fonde anses ikke for omfattet af erhvervsfondsloven, jfr. skrivelse fra aktieselskabsregisteret af 7. november 1985 vedrørende udlejning til formål omfattet af lov om fritidsundervisning (og nedenfor under 9 om idrætshaller) og jfr. skrivelse af 6. januar 1986 fra registeret vedrørende udlejning af et rekreatiohshjem.

Hvis en fond af de i de foregående afsnit anførte grunde i øvrigt ikke anses for erhvervsdrivende, uagtet fonden stiller fast ejendom til disposition mod vederlag, kan det ikke antages at gøre nogen forskel i denne vurdering, at fondens bestyrelse som enkeltstående disposition sælger en fast ejendom, som tilhører fonden, og for provenuet eventuelt køber en anden ejendom til anvendelse i overensstemmelse med formålet.

Som nævnt nedenfor under 12 vedrørende 4. Maj-kollegierne undgår en fond,

som udlejer fast ejendom, ikke at blive anset som erhvervsdrivende i medfør af § 1, stk. 2, nr. 2, blot fordi udlejningsvirksomheden ikke giver overskud. Dette fremgår også af skrivelse af 21. marts 1986 fra aktieselskabs-registeret vedrørende »Den selvejende institution Strandlund Kollektivboliger«.

8. § 1, stk. 2, nr. 3, (og nr. 4, der er omtalt nedenfor) afgrænser, i hvilket omfang en fond, som ikke selv driver erhverv, men har tilknytning til en eller flere virksomheder, som gør det, skal anses som erhvervsdrivende.

Erhvervsfondsloven er udformet således, at det er de samme kriterier, som er afgørende for, *dels* om en fond i kraft af sin tilknytning til en eller flere virksomheder, som driver erhverv, skal anses for erhvervsdrivende, jfr. lovens § 1, stk. 2, nr. 3, *dels* om en fond skal anses som moderfond, jfr. lovens § 2, stk. 1. En fond, der anses som erhvervsdrivende på grund af sin tilknytning til virksomheder, som driver erhverv, er dermed automatisk kvalificeret som moderfond for disse virksomheder – og virksomhederne er automatisk kvalificeret som fondens dattervirksomheder.

I *Erhvervsankenævnets Årsberetning 1990* s. 89 var et personlig drevet firma i 1980 omdannet til en fond, og hele aktiekapitalen var overdraget til en fond. Vedtægten indeholdt bl.a. følgende bestemmelse, der må anses for uforenelig med en fondsbestyrelses kompetence:

»Den fonden straks tilhørende aktiekapital, jfr. § 2, skal ikke kunne anvendes til at hindre selskabets drift, således som denne tilrettelægges og disponeres af selskabets bestyrelse og direktion, og fondens bestyrelse skal således respektere virksomhedens rimelige og forsvarlige dispositioner i henseende til ansættelser og afskedigelser, lønpolitik, henlæggelser til investering og konsolidering m.v., når dispositionerne anbefales og godkendes af virksomhedens ledelse og statsautoriserede revisor.

Såfremt fondsbestyrelsen ønsker ændringer i selskabets dispositioner, og ledelsen ikke finder fondsbestyrelsens krav rimelige, skal afgørelsen af en eventuel strid træffes af 2 branchekyndige og regnskabskyndige voldgiftsmænd, udpeget af Dansk Industriråd og Foreningen af statsautoriserede revisorer med Civildommeren i Horsens by- og herredsret som opmand.«

Twisten opstod, fordi Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kategoriserede fonden som erhvervsdrivende efter nr. 3. Fondens advokat henviste til, at formålet var at uddele midler til Kræftens Bekæmpelse, og »at det var stifternes hensigt, at fonden alene skulle være aktieejer, men ikke have nogen indflydelse på aktieselskabets drift.« En »hensigtserklæring« underskrevet af bl.a. fondsbestyrelsen bekræftede dette.

Erhvervsankenævnet udtalte bl.a. følgende:

Da fonden i det foreliggende tilfælde ejer samtlige aktier i aktieselskabet, følger det af lovens ordlyd, at fonden er erhvervsdrivende i lovens forstand.

Efter formuleringen af de pågældende lovbestemmelser findes det at være uden betydning for afgørelsen af, om fonden er erhvervsdrivende, at fundatsen og hensigtsserklæringen pålægger fonden visse begrænsninger med hensyn til at øve indflydelse på selskabets forhold.

Lov om erhvervsdrivende fonde er ikke begrænset til kun at gælde for fonde, der oprettes efter lovens ikrafttrædelse, men loven finder også anvendelse på fonde, der var oprettet, da loven trådte i kraft. Det fremgår klart af fondslovgivningen og dennes forarbejder, at hensigten med lovgivningen var at regulere også de eksisterende fondes forhold. Det er derfor uden betydning, at den foreliggende fond er stiftet, før loven kom til eksistens.

Ankenævnet kan efter det anførte tiltræde, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har anset fonden for erhvervsdrivende efter lovens § 1, stk. 2, nr. 3. Det tilføjes, at det forhold, at fonden anses for erhvervsdrivende, ikke ses at forøge fondsbestyrelsens adgang til at øve indflydelse på aktieselskabets forhold. Ankenævnet er enig med styrelsen i, at fondens henførelse under lov om erhvervsdrivende fonde ikke er til hinder for, at fonden fortsat kan fungere på den af stifterne forudsat måde. [Dette må anses for ganske tvivlsomt – forfatterens bemærkning].

Efter oplysningerne om fondens og aktieselskabets økonomiske forhold kan ankenævnet endvidere tiltræde, at styrelsen ikke har fundet grundlag for at henføre fonden under § 1, stk. 3, i lov om erhvervsdrivende fonde.«

Se også *Jytte Heje Mikkelsen* i *Advokaten* 1991 s. 192.

Som nærmere omtalt i kommentaren til § 2 er erhvervsfondslovens koncernbegreb det samme som aktieselskabslovens og anpartsselskabslovens med den udvidelse, at ikke blot aktieselskaber og anpartsselskaber, men også andre erhvervsvirksomheder kan være dattervirksomheder, smh. *Bet.* s. 91.

I henhold til erhvervsfondslovens § 1, stk. 2, nr. 3, er en fond erhvervsdrivende, hvis den har den i aktieselskabslovens § 2, stk. 2 jfr. stk. 4 og 5, nævnte forbindelse med et aktieselskab eller anpartsselskab (uanset hvilken form for virksomhed aktieselskabet/anpartsselskabet driver) – eller har den pågældende forbindelse med en »anden virksomhed« af den i erhvervsfondslovens § 2, stk. 1, nr. 1 eller 2, anførte art (jfr. herom ovenfor under 5 og 6).

Fondslovens koncernbegreb skal således ses i nøje sammenhæng med den ændring af aktieselskabsloven, der skete ved lov nr. 308 af 16. maj 1990, og hvorved også aktieselskabslovens (og anpartsselskabslovens) koncernregler blev ændret bl.a. som led i gennemførelsen af EF's 7. direktiv om konsoliderede regnskaber.

De bestemmelser i aktieselskabsloven, der henvises til i § 1, stk. 2, nr. 3, har følgende ordlyd:

§ 2

Stk. 2. Et aktieselskab er et moderselskab, hvis det:

- 1) besidder flertallet af stemmerettighederne i et aktie- eller anpartsselskab,
- 2) er aktionær eller anpartshaver i et selskab og har ret til at udnævne eller afsætte et flertal af medlemmerne i selskabets bestyrelse eller, hvor et anpartsselskab ikke har nogen bestyrelse, direktion,
- 3) er aktionær eller anpartshaver og har ret til at udøve en bestemmende indflydelse over selskabet på grundlag af vedtægterne eller aftale med dette i øvrigt,
- 4) er aktionær eller anpartshaver og på grundlag af aftale med andre aktionærer eller anpartshavere råder over flertallet af stemmerettighederne i selskabet eller
- 5) besidder aktier eller anparter i et selskab og udøver en bestemmende indflydelse over dette.

.....

Stk. 4. Ved opgørelsen af stemmerettigheder og rettigheder til at udnævne eller afsætte medlemmer af ledelsesorganer medregnes rettigheder, der besiddes af moderselskabet og dets datterselskaber.

Stk. 5. Ved opgørelsen af stemmerettigheder i datterselskab ses der bort fra stemmerettigheder, som knytter sig til aktier eller anparter, der besiddes af datterselskabet selv eller dets datterselskaber.

Det hindrer ikke en fonds karakter af erhvervsdrivende, at der mellem fonden og den erhvervsdrivende virksomhed er indskudt et eller flere af fonden beherskede »mellemed«, f.eks. et interessentskab (som ikke behøver selv at være erhvervsdrivende i § 1, stk. 2, nr. 1 eller 2's forstand), hvis »mellemedet« dog har den krævede indflydelse over en virksomhed, som er erhvervsdrivende bedømt efter reglerne i § 1, stk. 2.

9. Reglen i § 1, *stk. 2, nr. 4*, tager sigte på de tilfælde, hvor fonden har en bestemmende indflydelse over en erhvervsvirksomhed (og en betydelig andel i denne virksomheds driftsresultat), men hvor der ikke indtræder et koncernforhold efter *nr. 3*. Efter forarbejderne dækker reglen de tilfælde, hvor den bestemmende indflydelse ikke beror på ejerskab eller besiddelse af kapitalandele. Med den nye koncerndefinition må området for § 1, stk. 2, nr. 4, antages at være ret lille.

Selskabslovens nye koncernregler er behandlet af *Thomsen: Aktieselskabsloven* (4. udg. 1990) s. 73 f og *Werlauff: Koncerndefinitionen og dens retsfølger* (Juristen 1991 s. 114 ff).

10. Ifølge § 1, *stk. 3*, anses en fond ikke som erhvervsdrivende i erhvervsfondslovens forstand, selv om den direkte eller indirekte – gennem en anden

virksomhed, jfr. navnlig § 1, stk. 2, nr. 3 og 4 – udøver erhvervsvirksomhed, såfremt erhvervsvirksomheden *enten* i sig selv er af begrænset omfang *eller* kun omfatter en uvæsentlig del af fondens samlede formue.

Den førstnævnte situation kan som nævnt i *Bet.* s. 91 f.eks. foreligge, hvor en fond, som i øvrigt er af ikke-erhvervsdrivende karakter, ejer en lille udlejningsejendom med en beskedent bruttoindtægt, mens den sidstnævnte situation vil være aktuel, hvor den erhvervsvirksomhed, som fonden direkte eller indirekte driver, vel ikke i sig selv er af begrænset omfang, men fondens samlede bruttoindtægt og formue – f.eks. i kraft af en stor værdipapirbeholdning – er så betydelig, at erhvervsvirksomhedens bruttoindtægt og formue dog i forhold hertil er af uvæsentlig størrelse, sml. *Jytte Heje Mikkelsen* i *Juristen* 1987 s. 148 f. Der vil dog nok være nogen tilbageholdenhed med at anse en fond for ikke-erhvervsdrivende blot under henvisning til en kvantitativ overvægt af »ikke-erhvervsvirksomheds delen« af fondens formue, hvis denne del har vokset sig større og større i fondens levetid ved at modtage overskud fra »erhvervsvirksomhedsdelen«, sml. *Werlauff* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1986 s. 30 og *samme forfatter* i *Juristen* 1987 s. 97. – Som § 1, stk. 3, er formuleret, vil en fond i medfør af § 1, stk. 3, kunne ændre status fra erhvervsdrivende til ikke-erhvervsdrivende (i lovens forstand) – eller omvendt – undervejs i sin tilværelse. Dette blev bl.a. præciseret i Erhvervsankenævnets afgørelse af 2. august 1990, der er refereret under 10.2. Går fonden fra at være ikke-erhvervsdrivende til at være erhvervsdrivende, kommer lovens § 51 til anvendelse. Det er mere tvivlsomt, om § 52 kommer til anvendelse, hvis fonden bevæger sig den modsatte vej, jfr. § 52's indledningsord.

10.1. I 1985 henvendte Idrættens Fællesråd sig til industriministeriet i anledning af fondslovgivningen, idet Fællesrådet oplyste, at der landet over findes en række *idrætsanlæg* drevet som selvejende institutioner/fonde, som primært er oprettet med det formål at erhverve, administrere, vedligeholde og udleje anlæg eller dele deraf til mødevirksomhed samt idræts- og samværsaktiviteter. Udlejning finder hovedsagelig sted til den/de foreninger, der har oprettet fonden, og indtægterne anvendes typisk udelukkende til vedligeholdelse eller forbedring af faciliteterne. Baggrunden for fondenes oprettelse er som oftest et ønske om selvstændig finansiering gennem låneoptagelse samt eksempelvis samvirke mellem flere lokale foreninger, som har gjort det muligt at få etableret idrætsanlæg i områder, hvor den stedlige kommune ikke har kunnet påtage sig opgaven.

Industriministeriet anmodede på baggrund af henvendelsen aktieselskabsregisteret om nærmere at undersøge idrætshallernes forhold, og ved skrivelse af 22. november 1985, der nedenfor gengives i uddrag, svarede Industriministeriet på Fællesrådets henvendelse:

»Undersøgelsen [den af aktieselskabs-registeret foretagne undersøgelse] har vist, at de væsentligste indtægter for ca. 75 procent af disse haller indirekte eller direkte hidrører fra kommunale tilskud – henholdsvis som indirekte, kommunale tilskud fra idrætsforeninger, svømme-, håndbold- og badmintonklubber o.lign. – eller direkte kommunale tilskud eventuelt som underskuds-dækning. Endvidere er der i nogle af hallerne indtægter fra serviceydelse til kommunen f.eks. skolars svømmeundervisning.

Såfremt der alene er indtægter af ovennævnte karakter i hallen, kan hallen efter registerets og industriministeriets opfattelse næppe på grundlag af normale erhvervsøkonomiske betragtninger anses for at være erhvervsdrivende, jfr. § 1, stk. 2, i lov om erhvervsdrivende fonde. Disse haller har imidlertid som oftest tillige indtægter fra anden side, som må betegnes som klart erhvervsmæssige (udstillinger, reklame), men på grund af beløbets størrelse må denne erhvervsaktivitet anses for at være af begrænset omfang, jfr. lovens § 1, stk. 3. Det kan herunder særligt nævnes, at der ofte i disse haller er kiosk og/eller cafeteria, men at enten forpagtningsafgiften eller bruttoomsætningen normalt er af begrænset omfang.

For den resterende gruppe af de undersøgte haller har det ikke været muligt på det foreliggende grundlag at foretage en generel vurdering. Det kan imidlertid oplyses, at en del af hallerne udover de idrætslige aktiviteter tillige udøver erhvervsvirksomhed af et sådant omfang, f.eks. ved udstillinger, kongresser og restaurationsvirksomhed, at de må anses for omfattet af loven. Det indsendte materiale antyder imidlertid at der for visse haller er forhold, som sandsynliggør, at disse vil kunne undtages fra loven i henhold til § 1, stk. 5, fordi de kommunale tilsyn og den økonomiske kontrol, der udøves i forbindelse med ydelse af et kommunalt tilskud, kan begrunde en sådan undtagelse.

Idrættens Fællesråd forespørger i sin skrivelse om idrætsanlæg, der modtager offentlige tilskud og som for at opnå tilskud skal indsende årlige regnskaber til en kommune, således vil kunne undtages efter § 1, stk. 5.

Det er i lovens [erhvervsfondslovens] forarbejder forudsat, at man ved afgørelsen om undtagelse må se på, om den regulering, institutionen er undergivet, ækvivalerer fondslovgivningen, samt at der bør stilles større krav for undtagelse, hvis institutionen udøver erhvervsvirksomhed i mere betydeligt omfang. Da idrætshallerne adskiller sig fra hinanden ved bl.a. formål, opbygning og omsætningstal må det derfor bero på en konkret vurdering, om en idrætshal kan undtages efter § 1, stk. 5, i lov om erhvervsdrivende fonde. Indsendelse af årsregnskabet til en kommune kan dog ikke i sig selv begrunde undtagelse fra loven.

En endelig vurdering af hvorvidt de resterende haller kan undtages efter § 1, stk. 5, kræver en nærmere gennemgang evt. i forbindelse med indhentelse af supplerende oplysninger, idet det herved bemærkes, at tilsynet og kontrollen efter registerets og industriministeriets opfattelse også skal omfatte de egentlige erhvervsaktiviteter og ikke kun de idrætslige, som begrunder tilskuddet.

Som det fremgår af foranstående, er idrætshaller ikke som sådanne undtaget fra lov om erhvervsdrivende fonde. Aktieselskabs-registerets undersøgelse viser, at en række af hallerne imidlertid har en atypisk karakter i henseende til

indtægten fastsættelse, idet den har karakter af et offentligt tilskud. Efter registerets og industriministeriets opfattelse indebærer dette, at disse haller ikke er omfattet af lov om erhvervsdrivende londe, jfr. § 1, stk. 2. Endvidere viser undersøgelsen, at de fleste idrætshaller tillige har erhvervsmæssige indtægter, som dog for det meste er af begrænset omfang, jfr. § 1, stk. 3.«

Se herved også 2. udg. af denne bog s. 183-184 og *Jytte Heje Mikkelsen* i Advokaten 1991 s. 1991.

10.2. Fonde, som udlejer ejendomme, må i langt de fleste tilfælde siges at »udøve virksomhed med ... udlejning af fast ejendom«, jfr. § 1, stk. 2, nr. 2, og ovenfor under 7, men også for sådanne fonde er der principielt en mulighed for ikke at blive anset for erhvervsdrivende – i medfør af reglen i § 1, stk. 3.

I skrivelse af 6. juni 1986 fra aktieselskabs-registeret er det tilkendegivet, at en fond, hvis formål er at virke til støtte for Kolding Centralbibliotek, og som til fremme af dette formål har opført en ejendom, som bl.a. rummer en biblioteksbygning, ikke er omfattet af § 1, stk. 3 – lejeindtægterne for 1984 (bl.a. fra biblioteket) udgjorde 1.100.000 kr.

I Erhvervsankenævnets kendelse af 2. august 1990 (refereret i *Årsberetning 1990* s. 89) var der tale om en udlejningsejendom, hvor indtægten incl. lejers varmebidrag lå på ca. 300.000 kr. For 1988 var varmebidraget 110.000 kr. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen anså fonden, der ejede ejendommen, for erhvervsdrivende efter § 1, stk. 2, nr. 2, og styrelsen fandt ikke, at § 1, stk. 3, var anvendelig. Under klagesagen udtalte Erhvervs- og Selskabsstyrelsen bl.a.

»Efter styrelsens praksis anses en fonds erhvervsmæssige virksomhed, ud fra en konkret vurdering for at være begrænset, jf. lov om erhvervsdrivende fonde § 1, stk. 3, såfremt de erhvervsmæssige indtægt4er ikke overstiger ca. kr. 200.000,-.

Styrelsen har fundet, at lejernes indbetaling af varmebidrag jf. regnskaberens note 3, må medregnes ved vurderingen af de samlede erhvervsindtægter.

Efter styrelsens opfattelse er varmebidraget en nødvendig og naturlig del af lejeforholdet og ejendommens vedligeholdelse.

Styrelsen har derfor fundet, at fonden ikke kan undtages fra lov om erhvervsdrivende fonde i henhold til lovens § 1, stk. 3.«

Ankenævnet tiltrådte indledningsvis, at fonden er anset for omfattet af § 1, stk. 2, nr. 2. Herefter udtalte Nævnet imidlertid følgende:

»Efter lovens § 1, stk. 3, anses en fond dog ikke for erhvervsdrivende, blandt andet hvis dens virksomhed er af begrænset omfang. I bemærkningerne til lovforslaget (Folketingstidende 1983-84, 2. samling, tillæg A, spalte 2836) siges herom:

»Bestemmelsen tager imidlertid også sigte på tilfælde, hvor fondens erhvervsvirksomhed i sig selv er af begrænset omfang, f.eks. tilfælde, hvor en fond ejer en mindre udlejningsejendom.«

Begreberne »begrænset omfang« og »en mindre udlejningsejendom« er iøvrigt ikke nærmere fastslagt i loven eller dens forarbejder. Det må derfor afgøres efter en konkret vurdering, om en fond er omfattet af lovens § 1, stk. 3.

Ankenævnet finder ikke efter det i sagen anførte grundlag for generelt at tilsidesætte de retningslinier for denne vurdering, der er angivet i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens skrivelse af 26. juni 1989. Særlig for så vidt angår fonde, der ejer udlejningsejendomme, finder ankenævnet dog, at man ved opgørelsen af fondens erhvervsmæssige indtægter normalt ikke bør medtage lejernes betaling af varmebidrag.

Ankenævnet har herved lagt vægt på, at varmebidrag efter lejelovens kapital VII ikke må medtages i lejen, men skal opgøres særskilt efter regler, der er nøje specificeret i lejeloven, og som skal sikre, at varmebidraget svarer til udlejers faktiske udgift til brændselsforbruget. I overensstemmelse hermed betragtes betaling af varmebidrag ikke som en del af lejebetalingen men som en særskilt post ved aflæggelse af en ejendoms driftsregnskab, ligesom varmebidraget ikke medtages ved opgørelsen af en ejendoms afkast i forbindelse med handel med ejendomme.

Ankenævnet har endvidere lagt vægt på, at en praksis, hvorefter der ses bort fra betaling af varmebidrag ved afgørelser efter lov om erhvervsdrivende fonde § 1, stk. 3, vil ligestille udlejningsejendomme, hvor udlejer leverer varme, og udlejningsejendomme, hvor lejerne selv sørger for opvarmning, eller hver lejerne afregner direkte over for vedkommende e-, gas- eller varmeværk.

På denne baggrund finder Erhvervsankenævnet, at [Fonden] efter de foreliggende oplysninger om fondens økonomiske forhold er omfattet af lov om erhvervsdrivende fonde § 1, stk. 3, og derfor ikke anses for erhvervsdrivende efter loven.«

10.3. En række fonde, som er oprettet med det formål at udgive og formidle forskningsresultater, og som derfor har indtægter fra salg af bøger m. v. med den deraf følgende status af erhvervsdrivende i medfør af § 1, stk. 2, nr. 1 (eventuelt § 1, stk. 2, nr. 3), er dog blevet anset for ikke-erhvervsdrivende i medfør af § 1, stk. 3, på grund af den begrænsede erhvervsvirksomhed, fonden udøver. Det gælder f.eks. »Aalborg Universitetscenters Formidlingsfond«, »Selskabet til udgivelse af færøske kildeskrifter og studier« og »Det danske Sprog- og Litteraturselskab«, hvoraf sidstnævnte fond ifølge aktieselskabsregisterets skrivelse af 17. december 1985 i 1984 havde en samlet erhvervsindtægt på 117.825 kr. Ved skrivelse af 2. august 1985 tilkendegav aktieselskabsregisteret, at »Brancheudvalget for bygge og anlægs Forlag« ikke var omfattet af § 1, stk. 3 – den årlige salgsindtægt udgjorde knap 2.500.000 kr., og fondens aktiver var på knap 1.500.000 kr.

En fond, som i medfør af § 1, stk. 3, ikke anses for erhvervsdrivende, er omfattet af fondsloven.

11. I § 1, stk. 4, opregnes en række selvejende institutioner, som ikke er omfattet af erhvervsfondsloven. Taget under et drejer det sig om selvejende institutioner, som på grundlag af andre regelsæt end fondslovgivningen findes at være underlagt et tilstrækkeligt fyldestgørende offentligt tilsyn, jfr. *Bet.* s. 92. Det er derfor konsekvent, når det af fondslovens § 1, stk. 2, nr. 5, fremgår, at erhvervsdrivende fonde, der i medfør af erhvervsfondslovens § 1, stk. 4 (og stk. 5), ikke er omfattet af denne lov, heller ikke er omfattet af fondsloven.

Undtagelsen i erhvervsfondslovens § 1, stk. 4, nr. 1, korresponderer med undtagelsen i § 1, stk. 2, nr. 1, i fondsloven, og der er tilsvarende korrespondens mellem § 1, stk. 4, nr. 4, og § 1, stk. 2, nr. 2, og mellem § 1, stk. 4, nr. 5 og fondslovens § 1, stk. 2, nr. 6. Hvis en given fond *ikke* er undtaget fra fondslovgivningen i medfør af § 1, stk. 4, nr. 1/§ 1, stk. 2, nr. 1 (eller i medfør af de andre korresponderende bestemmelser), er det fondens almindelige – erhvervsdrivende eller ikke-erhvervsdrivende – karakter, som afgør, om den er omfattet af erhvervsfondsloven eller fondsloven.

Ifølge § 1, stk. 4, nr. 1, 1. led, undtages fonde, der er oprettet ved lov eller i henhold til lov, og som er undergivet tilsyn af staten. Det hedder herom i *Bet.* s. 92 f:

»Bestemmelsen i nr. 1 tager typisk sigte på institutioner (fonde), som ikke ved kapitalforvaltning eller direkte eller indirekte ved udøvelse af erhvervsvirksomhed tilsigter at opnå indtægter til uddeling til bestemte formål. Det er karakteristisk for disse institutioner, at de varetager funktioner af hovedsagelig offentligretlig karakter, og at der derfor er behov for regler, der er tilpasset disse funktioner. Det vil derfor efter udvalgets opfattelse ikke være hensigtsmæssigt – for visse fonde næppe engang muligt – at lade fondslovene gælde. Som eksempler på fonde, der ud fra ovennævnte kriterier undtages fra loven, kan nævnes Værdipapircentralen (lov nr. 179 af 14. maj 1980), Københavns Fondsbørs (lov nr. 220 af 7. juni 1979 med senere ændringer), Danmarks Erhvervsfond (lov nr. 145 af 4. april 1960), Skibskreditfonden (lov nr. 143 af 17. maj 1961) og Rejsegarantifonden (lov nr. 150 af 10. april 1979).

Udvalget har overvejet, hvorvidt fonde oprettet på statsligt initiativ på anden måde end ved lov eller i henhold til lov, bør undtages fra loven. Det er imidlertid forholdsvis sjældent, at staten opretter fonde, uden at dette sker ved lov eller i henhold til lov. Praksis viser dog eksempler på, at oprettelse er sket ved aktstykke til finansudvalget. F.eks. blev Dansk Institut for Prøvning og Justering (Dantest) oprettet af industriministeriet den 1. januar 1980 ved aktstykke nr. 170 af 12. december 1979, jfr. herved pkt. 2.5 i bilag 2.

Hvor oprettelse af fonde sker på andet grundlag end ved lov eller i henhold til lov, finder udvalget det imidlertid betænkeligt at foreslå en umiddelbar undtagelse fra loven, da der ikke i disse tilfælde haves den samme sikkerhed for, at der etableres et tilsyn som nævnt ovenfor. Undtagelse bør derfor kun gøres efter en konkret prøvelse, der hjemles i udkastets stk. 5.«

og der henvises i øvrigt til kommentaren til fondslovens § 1 (s. 57), jfr. fondslovens § 1, stk. 2, nr. 1, og det dér anførte fortolkningsspørgsmål om tilsynet.

Ved skrivelse af 12. december 1985 har aktieselskabs-registeret meddelt »Dagspressens Finansieringsinstitut«, at instituttet ikke er omfattet af erhvervsfondsloven, jfr. § 1, stk. 4, nr. 1, da instituttet er oprettet i henhold til lov nr. 214 af 27. maj 1970 om »økonomisk bistand til et finansieringsinstitut for dagspressen« afløst af lov nr. 192 af 9. juni 1984 om »økonomisk bistand til dagspressens finansieringsinstitut.«

Se også U 1989.1004 H, der er citeret under punkt 5 i kommentaren til fondslovens § 1.

Efter § 1, stk. 4, nr. 1, 2. led, er fonde, der er oprettet ved mellempfolkelig overenskomst mellem Danmark og en anden stat, og som er undergivet tilsyn af en af staterne, ikke omfattet.

Der henvises til kommentaren til den korresponderende bestemmelse i fondslovens § 1 (punkt 5).

Ifølge § 1, stk. 4, nr. 2, undtages særskilt Danmarks Nationalbank samt tre særlige grupper af selvejende institutioner: sparekasser, pensionskasser og godkendte realkreditinstitutter.

Kun pensionskasser, som er omfattet af lov om tilsyn med pensionskasser, er undtaget fra erhvervsfondsloven i medfør af § 1, stk. 4, sml. *Bet.* s. 93 og skrivelse af 23. september 1983 fra fondsregistret om omfanget af registreringspligten i henhold til fondsregistreringsloven.

Ifølge § 1, stk. 4, nr. 3, undtages almennyttige boligselskaber, godkendte uddannelsesinstitutioner og teknologiske serviceinstitutter – på betingelse af, at fonden ikke ud over sit hovedformål varetager andre opgaver.

Denne undtagelse er en ændring i forhold til det i fondsbetænkningen indeholdte lovudkast. Det hedder om undtagelsen i Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2839:

»Denne undtagelse, der er en ændring i forhold til betænkningens lovudkast, tilsigter en klargøring af den oprindelige bestemmelse om en undtagelse for »fonde, der som vilkår for at opnå godkendelse i henhold til lov eller som vilkår for at opnå drifts- eller anlægstilskud fra staten er under offentligt tilsyn og økonomisk kontrol af staten.« Bestemmelsen er endvidere et resultat af fondsregistrets arbejde. I forhold til fondsregistreringsloven er der dog foretaget en afgrænsning i forhold til lovforslaget om fonde og visse foreninger. Det er fundet mest praktisk at fastholde den afgrænsning, der blev foretaget ved registreringsloven, således at der for de bestående fondes vedkommende ikke sker nogen ændring i, hvorvidt fonden skal anmeldes til registrering eller ej.

Ligesom tilfældet er for fonde oprettet ved lov eller i henhold til lov, adskil-

ler de fonde, der her er tale om, sig i formål og navnlig funktionsmåde betydeligt fra de fonde, som fondslovene typisk har for øje. Heller ikke efter gældende ret eller praksis behandles de institutioner, der omfattes af nr. 3, på samme måde som egentlige (stadfæstede) fonde.«

Se med hensyn til ordene »teknologiske serviceinstitutter« nu § 2, nr. 7, i lov nr. 394 af 13. juni 1990 om erhvervsfremme.

Ifølge § 1, stk. 4, nr. 4, undtages fonde, med hvilke en kommune eller amtskommune har indgået en aftale til opfyldelse af kommunens eller amtskommunens forpligtelser i henhold til bistandsloven – på betingelse af, at fonden ikke varetager andre opgaver. Der henvises vedrørende denne undtagelse til kommentaren til fondslovens § 1 (punkt 6), jfr. fondslovens § 1, stk. 2, nr. 2, der som tidligere nævnt korresponderer med erhvervsfondslovens § 1, stk. 4, nr. 4. I skrivelse af 11. januar 1985 har industriministeriet udtalt, at socialpædagogiske kollektiver godkendt efter bistandslovens § 66 i almindelighed ikke kan betragtes som fonde omfattet af erhvervsfondslovens § 1, stk. 4, nr. 4, og i skrivelse af 7. oktober 1985 har aktieselskabs-registeret yderligere udtalt, at de nævnte socialpædagogiske kollektiver ikke kan anses for at være erhvervsdrivende i henhold til erhvervsfondslovens § 1, stk. 2.

§ 1, stk. 4, nr. 5, er som tidligere nævnt indsat i 1991 og korresponderer med fondslovens § 1, stk. 2, nr. 6. Der henvises til kommentaren til fondslovens § 1 (punkt 9).

12. Som i fondsloven – jfr. denne lovs § 1, stk. 3, og kommentaren hertil (punkt 10 i kommentaren til § 1) – er der i erhvervsfondsloven indsat en bestemmelse, som giver fondsmyndigheden mulighed for i *konkrete tilfælde* at bestemme, at en fond, som på anden måde end efter erhvervsfondslovens regler er undergivet offentligt tilsyn og økonomisk kontrol, helt *eller delvis* skal være undtaget fra loven, jfr. § 1, stk. 5.

Afgørelsen træffes af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Ved skrivelse af 12. marts 1985 afviste industriministeriet at undtage *Hedeselskabet* fra erhvervsfondsloven, selv om Hedeselskabets vedtægter er godkendt af landbrugsministeriet, som har udpeget to af bestyrelsens tolv medlemmer. Det hedder i industriministeriets skrivelse: »I denne anledning skal man efter at have indhentet en udtalelse fra aktieselskabs-registeret meddele, at Det danske Hedeselskab efter industriministeriets opfattelse må betragtes som erhvervsdrivende og dermed omfattet af lov om erhvervsdrivende fonde. Selskabet udøver desuden en erhvervsvirksomhed, der er af et sådant omfang, at undtagelse efter § 1, stk. 3, ikke er mulig. Det er endvidere ministeriets opfattelse, at fonden ikke er undergivet et sådant offentligt tilsyn og økonomisk kontrol,

som forudsættes ved lovens § 1, stk. 5. Man har herved lagt vægt på, at der alene er et vist offentligt tilsyn med en del af fondens erhvervsvirksomhed. Industriministeriet har derfor ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at dispensere fra loven i medfør af § 1, stk. 3 og 5.«

Ved skrivelse af 15. maj 1985 blev stiftelsen Sorø Akademi fritaget.

Ved skrivelse af 23. maj 1985 har kulturministeriet – med industriministeriets samtykke – i medfør af § 1, stk. 5, bestemt, at følgende institutioner skal være undtaget fra erhvervsfondsloven:

- a) tilskudsberettigede museer omfattet af lov nr. 291 af 6. juni 1984 om museer m.v.,
- b) tilskudsberettigede zoologiske haver omfattet af lov nr. 198 af 25. maj 1983,
- c) tilskudsberettigede landsdelsorkestre omfattet af lov nr. 306 af 10. juni 1976,
- d) Det danske Selskab,
- e) Fulton-Stiftelsen,
- f) Historisk-Arkæologisk Forsøgscenter,
- g) Institutionen »Fregatten Jylland«.

En del af disse fonde vil *nu* være omfattet af § 1, stk. 4, nr. 5, der i det hele taget må haves i erindring ved læsningen af det følgende.

Ved skrivelse af 16. august 1985 har aktieselskabs-registeret (som fondsmyndighed) – med Industriministeriets samtykke – bestemt, at »Århus Renholdningsselskab« i medfør af § 1, stk. 5, delvis undtages fra erhvervsfondsloven, således at fonden alene skal registreres i aktieselskabs-registeret på grundlag af den til enhver tid eksisterende vedtægt godkendt af Århus byråd og med pligt til indsendelse af årsregnskabet aflagt i overensstemmelse med lovens kapitel 6, jfr. § 39. Renholdningsselskabet forestår den af Århus byråd bestemte dagrenovation, hvad angår afhentning af husaffald, og udøver sin virksomhed med hjemmel i en med byrådet indgået overenskomst. Byrådet er repræsenteret i repræsentantskab og bestyrelse, og direktøren ansættes af repræsentantskabet efter godkendelse af Århus Kommune. Ifølge fondens vedtægter skal kommunen tillige godkende dens driftsbudget og investeringsplan, regnskab, takster og vedtægtsændringer.

Ved skrivelse af 18. december 1985 har aktieselskabs-registeret (som fondsmyndighed) – med Industriministeriets samtykke – undtaget »Den selvejende Institution, Produktudviklingscenteret« fra erhvervsfondsloven i medfør af § 1, stk. 5. Fondens drives gennem tilskud fra Nordjyllands Amtsråd og 3 nordjyske kommuner; dens budget, driftsregnskab og balance skal forelægges de nævnte kommuner, og fondens bestyrelse består af personer, som er udpeget af offentlige myndigheder.

Ved skrivelse af 4. februar 1986 har aktieselskabs-registeret (som fondsmyndighed) – med industriministeriets samtykke – bestemt, at »Københavns praktiserende lægers Laboratorium« i medfør af § 1, stk. 5, delvis undtages fra erhvervsfondsloven, således at fonden alene skal indsende den til enhver tid eksisterende vedtægt tillige med årsregnskab aflagt i overensstemmelse med

lovens kapitel 6, jfr. § 39. Fondens øverste ledelse er laboratorierådet, der består af 3 praktiserende læger udpeget af Københavns Praktiserende Lægers bestyrelse. Udarbejdelse og fremlæggelse af budget og regnskab samt prisfastsættelse sker i henhold til driftsoverenskomst med Københavns kommune, og regnskabet tilstilles kommunen. Vedtægtsændringer skal godkendes af kommunen, som ved ophør har ret til vederlagsfrit at overtage fonden.

Ved skrivelse af 28. april 1986 vedrørende de ni 4. Maj-kollegier i Danmark har aktieselskabs-registeret meddelt, at kollegierne må anses for at være erhvervsdrivende, jfr. erhvervsfondslovens § 1, stk. 2, nr. 2, da kollegierne udlejer fast ejendom mod vederlag. Det er ikke afgørende for en fonds status som erhvervsdrivende, om virksomheden er overskudsgivende. – Det beror på en konkret vurdering af det enkelte kollegiums forhold, om det helt eller delvis kan undtages fra erhvervsfondsloven i medfør af § 1, stk. 5. De fleste af 4. Maj-kollegierne er blevet undtaget i medfør af § 1, stk. 5.

I skrivelse af 11. februar 1987 har aktieselskabs-registeret meddelt, at statsstøttede selvejende kollegier, der følger boligbyggerilovens regler og normalvedtægter, er undtaget i medfør af § 1, stk. 5.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har fritaget Garantifonden for Danske Optioner og Futures efter stk. 5, jfr. skrivelse af 3. december 1987. Tilsvarende er Uddannelsescentret for Ålestrupegnen blevet fritaget ved styrelsens skrivelse af 8. marts 1988.

Som nærmere omtalt ovenfor under 12 er en række idrætshaller blevet undtaget fra erhvervsfondsloven i medfør af § 1, stk. 5.

En fond, der i medfør af § 1, stk. 5, undtages fra erhvervsfondsloven, er heller ikke omfattet af fondsloven, jfr. denne lovs § 1, stk. 2, nr. 5.

13. Da der er behov for, at offentligheden kan få visse oplysninger om de erhvervsdrivende fonde, som i medfør af § 1, stk. 4 eller 5, er undtaget fra loven – specielt oplysninger om navn, hjemsted og formål – er det i § 1, stk. 6, 1. pkt., bestemt, at der i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen oprettes en fortegnelse over de pågældende fonde.

Bemyndigelsen efter 2. pkt. er ikke blevet udnyttet.

14. Efter erhvervsfondslovens § 57 a træffer fondsmyndigheden bestemmelse om, i hvilket omfang videregående regler om tilsyn i stadfæstede fondes vedtægter skal gælde ved siden af lovens almindelige regler, jfr. kommentaren til bestemmelsen.

§ 1, stk. 7, følger denne regel »til dørs«, idet § 57 a også skal gælde for fonde omfattet af § 1, stk. 4-5. Bestemmelsen omfatter efter sin ordlyd kun de stad-

fæstede fonde («vgl. konfirmerede»), og det er her op til vedkommende ressortministerium – f.eks. kulturministeriet eller undervisningsministeriet – at tage stilling til spørgsmålet.

Forarbejderne til bestemmelsen peger på, at den også omfatter fonde, der efter § 1, stk. 5, er konkret undtaget. Det hedder her, at »Der må i disse tilfælde lægges vægt på, at tilsynet ikke svækkes i et sådant omfang, at forudsætningerne for at undtage fonden fra loven ikke længere er til stede«, jfr. Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2593.

§ 2 *En fond, som omfattes af § 1, stk. 2, nr. 3, anses som moderfond, og den eller de aktie- eller anpartsselskaber eller andre virksomheder, med hvilke fonden har den dér anførte forbindelse, anses som dattervirksomheder.*

Stk. 2. *En moderfond og dens dattervirksomheder udgør i forening en koncern.*

Bet. s. 95-96 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2840-2842.

1. Som nærmere omtalt i kommentaren til § 1 (under **8** og **9**) afspejler erhvervsfondslovens koncernbegreb den almindelige selskabsretlige udvikling på området.

I fondsudvalget drøftedes to ændringer i forhold til aktieselskabslovens/anpartsselskabslovens koncernbegreb – *for det første* en udvidelse af dattervirksomhedsbegrebet, således at en erhvervsdrivende fond kan være moderfond for andre erhvervsvirksomheder end blot aktieselskaber og anpartsselskaber, og *for det andet* en ændring af den i aktieselskabslovens § 2, stk. 2, formulerede betingelse for moderselskabsstatus i de tilfælde, hvor man ikke repræsenterer flertallet af stemmerne. Den sidstnævnte ændring tog nærmere bestemt sigte på at sløjfe det i ordene »og en betydelig andel i dets driftsresultat« liggende krav, således at det til moderselskabsstatus er tilstrækkeligt at have »en bestemmende indflydelse«.

Udvalgets overvejelser resulterede i, at man foreslog at udforme dattervirksomhedsbegrebet i overensstemmelse med årsregnskabslovens dattervirksom-

hedsbegreb, jfr. herved årsregnskabslovens §§ 1, stk. 2, nr. 5, og 57, mens man ikke foreslog nogen ændring i henseende til, hvad der er fornødent for at opnå »moder-status«, når man ikke repræsenterer flertallet af stemmerne, jfr. *Bet.* s. 95-96. – Det erindres, at udvalget afgav betænkning i 1982.

2. Loven er i overensstemmelse med udvalgets forslag, men skal nu også ses i lyset af lov nr. 308 af 16. maj 1990, som ændrede aktieselskabslovens og anpartsselskabslovens koncernbegreb. En erhvervsdrivende fond anses som moderfond, hvis den har den i aktieselskabslovens § 2, stk. 2, jfr. stk. 4 og 5 nævnte forbindelse med et aktieselskab eller anpartsselskab *eller* med en »anden virksomhed« af den i erhvervsfondslovens § 2, stk. 1, nr. 1 eller 2, anførte art. Den i lovens forstand erhvervsdrivende »anden virksomhed« kan som tidligere nævnt være et kommanditselskab, andelsselskab, interessentskab m.v.

3. Det må følge af § 2's henvisning til § 1, stk. 2, nr. 3 – og dermed til aktieselskabslovens § 2, stk. 2, jfr. stk. 4 og 5 – at en erhvervsdrivende fond ikke blot vil være moderfond i relation til en dattervirksomhed (D 1), hvori fonden besidder flertallet af stemmerettighederne, men også være moderfond i relation til en erhvervsvirksomhed, hvori D 1 besidder flertallet af stemmerettighederne – og tillige være moderfond *dels* i relation til en erhvervsvirksomhed, hvori fonden og D I (eventuelt sammen med en eller flere andre dattervirksomheder, der under et betegnes som D 2) besidder flertallet af stemmerettighederne, *dels* i relation til en erhvervsvirksomhed, hvori D 1 og D 2 besidder flertallet af stemmerettighederne, sml. *Thomsen: Aktieselskabsloven* (4. udg. 1990) s. 72 og s. 249 f. At »besidde(r) flertallet af stemmerettighederne« er den »sikreste« del af koncerndefinitionen i aktieselskabslovens § 2, stk. 2.

4. Lovens koncernbegreb har først og fremmest betydning i forbindelse med lovens regler om koncernregnskab, jfr. § 28, samt reglerne om repræsentation af koncernens medarbejdere i moderfondens bestyrelse, jfr. § 22 (jfr. nærmere kommentarer til § 22).

Særligt bemærkes, at de i aktieselskabslovens §§ 20 b og 20 d (anpartsselskabslovens §§ 14 d og 14 f) givne regler om ret og pligt til at indløse mindretalsaktionærer – mindre end en tiendedel af kapitalen og stemmerne – ikke er overført til erhvervsfondsloven. En moderfond vil kunne have vanskeligt ved at finansiere en pligtmæssig indløsning af minoritetsdeltagerne i en dattervirksomhed, og man fandt det derfor betænkeligt ved erhvervsfondsloven at pålægge

moderfonde en sådan *pligt* – hvilket videre medførte, at der heller ikke blev til-lagt moderfonde *ret* til at indløse en minoritet, jfr. *Bet.* s. 118 f. En moderfond, som ejer det efter aktieselskabslovens § 20 b (anpartsselskabslovens § 14 d) fornødne antal aktier/anparter, og som ønsker at indløse en minoritet i datter-virksomheden – d.v.s. aktieselskabet/anpartsselskabet – kan imidlertid bringe sig i position hertil ved at indskyde aktierne/anparterne i et holdingselskab (et aktieselskab eller anpartsselskab), der så kan påberåbe sig § 20b/§14 d, jfr. *Go-mard: Aktieselskaber og anpartsselskaber* (1986) s. 168. Efterfølgende kan moderfonden så likvidere holdingselskabet og i denne forbindelse udlodde de indløste dattervirksomhedsaktier – eller anparter til sig selv.

§3 *Erhvervs- og Selskabsstyrelsen afgør i tvivlstilfælde, om en fond er om-fattet af denne lov.*

Bet. s. 96, Folketingstidende 1983/84, tillæg A, sp. 2842 og Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584.

Bestemmelsen blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987.

1. Som det fremgår af kommentaren til erhvervsfondslovens § 1, vil der kunne forekomme institutioner, som utvivlsomt er fonde, men som *enten* ikke entydigt lader sig placere som en erhvervsdrivende fond eller en ikke-erhvervsdrivende fond, jfr. herved § 1, stk. 2 og 3, *eller* som »balancerer på kanten« i relation til lovens § 1, stk. 4. I sådanne tilfælde afgør Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, om fonden er omfattet af erhvervsfondsloven. Kommentaren til § 1 indeholder en række eksempler på sådanne afgørelser truffet af aktieselskabs-registeret og nu Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Styrelsens afgørelse kan inden 4 uger indbringes for Erhvervsankenævnet, og kommentaren til § 1 indeholder en række eksempler på klagesager.

Kapitel 2. Navn

§4 *Erhvervsdrivende fonde skal i deres navn benytte ordet »fond«.*

Stk. 2. *Erhvervsdrivende fondes navne skal tydeligt adskille sig fra andre fondes navne og må ikke være egnede til at vildlede. I navnet må der ikke uberettiget optages slægtsnavn, firma, særegent navn på fast ejendom, varemærke, forretningskendetegn o.lign., der ikke tilkommer fonden, eller noget, som kan forveksles hermed.*

Stk. 3. *En erhvervsdrivende fonds navn, hjemsted (hovedkontor) samt det registreringsnummer, hvorunder den er indført i registeret for erhvervsdrivende fonde, skal anføres på fondens breve og andre forretningspapirer.*

Stk. 4. *Udøver fonden tillige virksomhed under anvendelse af binavne, skal disse angives i vedtægten i forbindelse med fondens navn. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på erhvervsdrivende fondes binavne. Ved benyttelse af binavnet skal fondens hovednavn tilføjes binavnet i parentes.*

Bet. s. 96-97, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2842-2843, Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2593.

Stk. 3 blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987, og stk. 4, 2. pkt. blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Sigtet med reglerne i § 4 er, at der for erhvervsdrivende fonde skal gælde regler om navn, som svarer til aktieselskabslovens § 153 og anpartsselskabslovens § 133. I konsekvens heraf er det i § 68, stk. 1, bestemt, at erhvervsdrivende fonde udgår af fimaloven.

2. Alle erhvervsdrivende fonde skal anmeldes til registrering i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, og hermed anmeldes også fondens navn (og eventuelle binavne, jfr. § 4, stk. 4, 1. pkt.), eftersom navn (og binavne) skal være angivet i fondens vedtægt, der medfølger ved anmeldelsen.

Derimod skal *ikke alle* erhvervsdrivende fonde efterleve (alle) § 4's regler om navn, idet reglerne i § 4, stk. 1 og 2, ifølge § 67, stk. 2, ikke gælder for fonde, som bestod ved lovens ikrafttræden (bestående fonde). § 67, stk. 2, henviser ikke til § 4, stk. 4, om binavne, men da det ikke kan antages, at der skal gælde

strengere regler for binavne end for hovednavne, må det indlægges i § 4, stk. 4, 2. pkt.'s henvisning til § 4, stk. 2, at § 4, stk. 2, heller ikke gælder for beståendes fondes binavne. Det er en selvfølge, at § 4, stk. 1, ikke gælder for bestående fondes binavne.

3. § 4, stk. 1, svarer til fondslovens § 3, stk. 1, og der kan henvises til kommentaren til denne bestemmelse. I overensstemmelse hermed er det alene afgørende, at ordet »fond« indgår i navnet. Det behøver ikke at være angivet, at fonden er erhvervsdrivende – heller ikke, selv om fonden direkte driver erhvervsvirksomhed. Som følge af reglen i § 4, stk. 3, vil tredjemand dog ikke have vanskeligheder med umiddelbart at vide, om en fond er erhvervsdrivende i lovens forstand eller ikke.

4. Hvis en erhvervsdrivende fond, der bliver anmeldt til registrering, ikke opfylder § 4, stk. 1 – eller § 4, stk. 2, og § 4 stk. 4 – vil registrering blive nægtet, jfr. § 55. Styrelsens nægtelse af registrering kan inden en måned indbringes for Industriministeriets Erhvervsankenævn, jfr. § 62, stk. 2.

Hvis en tredjemand mener, at hans ret er krænket ved en registrering af en fonds navn, må han anlægge sag herom ved domstolene, jfr. nærmere § 62, stk. 1.

5. § 4, stk. 2, svarer til aktieselskabslovens § 153, stk. 2 og 3, og anpartsselskabslovens § 123, stk. 2 og 3, og der kan henvises til den meget udførlige fremstilling hos *Thomsen*: Aktieselskabsloven (4. udg. 1990) s. 461 ff, som indeholder *dels* en redegørelse for Erhvervs- og Selskabsstyrelsens praksis ved aktieselskaber og anpartsselskaber *dels* en redegørelse for, at regler som aktieselskabslovens § 153, anpartsselskabslovens § 123 og erhvervsfondslovens § 4 skal ses i sammenhæng med navnereglerne i navnlig lov om handelsregistre, firma og prokura (fimaloven), lov om varemærker, lov om fællesmærker og lov om markedsføring. Se herved også *Erhvervsdrivende fonde* s. 58-59.

Foreløbig synes navnereglerne ikke at have voldt de store vanskeligheder for fondene, hverken de erhvervsdrivende eller de ikke-erhvervsdrivende, hvilket måske har sammenhæng med, at fonde ganske ofte oprettes til minde om en bestemt, afdød person og i sit navn skal indeholde den pågældende persons navn, og at erhvervsfondslovens § 4, stk. 2, 2. pkt., er udformet lidt anderledes end aktieselskabslovens/anpartsselskabslovens nævnte regler i § 153, stk. 2 og 3/§ 123, stk. 2 og 3, idet selskabslovenes absolutte forbud mod brug af slægtsnavn

m.v. er ændret til et forbud mod »uberrettiget« brug af slægtsnavn m.v. i fondes navne. Problemet om grænsedragningen mellem berettiget og uberettiget brug af slægtsnavn m.v. er omtalt under kommentaren til fondslovens § 3. Der er ikke tvivl om, at brug af slægtsnavn m.v. »hurtigere« vil blive anset for »uberrettiget« ved erhvervsdrivende fonde end ved ikke-erhvervsdrivende – og jo »hurtigere«, jo mere udtalt fonden er erhvervsdrivende.

Det er et selvstændigt krav, at en erhvervsdrivende fonds navn adskiller sig klart fra andre erhvervsdrivende fondes navne og ikke er egnet til at vildlede, jfr. § 4, stk. 2, 1. pkt. Problemet om berettiget eller uberettiget brug i relation til § 4, stk. 2, 2. pkt., bliver kun aktuelt, hvis § 4, stk. 2, 1. pkt., er overholdt.

6. § 4, stk. 3, svarer til aktieselskabslovens § 153, stk. 6, og anpartsselskabslovens § 123, stk. 6. De nævnte regler tilsigter at gøre det klart for tredje-mand, med hvilken form for virksomhed han kontraherer, samt i hvilket register og under hvilket registreringsnummer han kan finde oplysninger om virksomheden, f.eks. med hensyn til kapital, regnskaber og tegningsret.

Undlader en erhvervsdrivende fond at overholde § 4, stk. 3, som også gælder for fonde oprettet før lovens ikrafttræden, må der antages at kunne pålægges fondens ledelse tvangsbøder i medfør af § 64.

7. Et *binavn* er et ekstra navn, hvorunder en erhvervsdrivende fond tillige kan drive virksomhed og forpligtes. En fond kan godt have flere binavne. Der foreligger ikke statistiske oplysninger om fondes binavne, men *Erhvervsdrivende fonde* s. 60 oplyser, at der i 1989 var registreret ca. 6.000 binavne for de godt 83.000 selskaber og fonde, der da var registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Et binavn skal være angivet i vedtægten i forbindelse med angivelsen af fondens navn. Binavne er dermed omfattet af anmeldelsespligten – selv om binavnet kommer senere til end hovednavnet.

En erhvervsdrivende fond behøver ikke at benytte sit binavn/sine binavne, men gør den det, skal fondens hovednavn tilføjes binavnet i parentes, jfr. § 4, stk. 4, 3. pkt. – hvorved overholdelse af § 4, stk. 1, er sikret. Reglen i § 4, stk. 3, skal naturligvis overholdes, selv om fonden benytter sit binavn, og overholdelse af § 4, stk. 3, må i praksis antages at betyde, at også § 4, stk. 4, 3. pkt., overholdes.

§ 4, stk. 2, gælder også for erhvervsdrivende fondes binavne.

Kapitel 3. Registrering af stiftelsen

Vedtægt

§ 5 *En erhvervsdrivende fond skal af bestyrelsen anmeldes til registrering i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (registeret for erhvervsdrivende fonde).*

Stk. 2. *Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan kræve de oplysninger, der er nødvendige for at bedømme, om betingelserne for registrering er opfyldt.*

Bet. s. 97-98, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2828-2829 og 2844, Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.) sp. 2593.

§ 5 er blevet ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987 og lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Bestemmelsen fastslår, at erhvervsdrivende fonde skal registreres i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Registreringen er for fonde, der stiftes efter den 1. januar 1985, en gyldighedsbetingelse, jfr. kommentaren til § 6.

Indtil den 1. januar 1992 skulle de erhvervsdrivende fonde dobbeltregistreres, og der var tilrettelagt et nærmere samarbejde mellem fondsregistret og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Med fondsregistrets nedlæggelse gælder der i fremtiden samme regler for erhvervsdrivende fonde som for aktieselskaber og anpartsselskaber, dog med den modifikation, at registreringen af fonde, stiftet før 1985, nok er et lovskrav (jfr. § 67, stk. 1), men ikke en gyldighedsbetingelse.

1991-lovændringen betyder, at der er sket et principielt kompetenceskifte, idet det hidtil har været fondsregistret, der påså, om der forelå en fond.

2. Anmeldelse til registrering skal ske til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og sker på en særlig blanket, jfr. erhvervsfondsbekendtgørelsens § 1.

Kravene til anmeldelsen – og de dokumenter, der skal vedlægges – findes i bekendtgørelsens § 2, der har følgende indhold:

§ 2. Anmeldelse om stiftelse af en fond eller omdannelse af en fond efter lovens § 51 skal i det mindste angive:

- 1) fondens navn og adresse, herunder eventuelt særskilt postadresse,
- 2) fondens første regnskabsperiode,
- 3) grundkapitalens størrelse, og hvorvidt den er indbetalt kontant eller i andre værdier,
- 4) fulde navn, stilling og bopæl for bestyrelsesmedlemmer, direktører, revisorer og eventuelle suppleanter for bestyrelsesmedlemmer og revisorer, og
- 5) fondsmyndigheden, hvis denne er kendt.

Stk. 2. Med anmeldelsen skal følge i original eller af bestyrelsen bekræftet kopi:

- 1) det retlige grundlag for fondens oprettelse (testamente, gavebrev eller andet),
- 2) vedtægt og andre i anledning af stiftelsen oprettede dokumenter,
- 3) bevis for, at bestyrelsesmedlemmer og eventuelle suppleanter for disse opfylder betingelserne i §§ 13 og 17 i lov om erhvervsdrivende fonde,
- 4) bevis for, at direktører opfylder betingelserne i § 13 i lov om erhvervsdrivende fonde,
- 5) bevis for, at revisorer og eventuelle suppleanter for disse opfylder betingelserne i § 29, stk. 3, i lov om erhvervsdrivende fonde, § 61 b, stk. 2 og 3, i årsregnskabsloven, § 13, stk. 2, i lov om statsautoriserede revisorer henholdsvis § 5, stk. 2, i bekendtgørelse om registrerede revisorers virksomhed og forretningsbetingelser,
- 6) bevis for, at den fastsatte grundkapital er indbetalt til fonden,
- 7) eventuelt bevis for samtykke fra fondsmyndigheden, og
- 8) det seneste årsregnskab i tilfælde af omdannelse efter § 51 i lov om erhvervsdrivende fonde.

Dokumenterne skal være affattet på dansk.

Anmeldelsen skal i underskrevet og bekræftet stand indleveres med bilag og to bekræftede kopier af disse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

3. Ved registreringen påser Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, *at* der er tale om en fond, og *at* fonden opfylder reglerne i erhvervsfondsloven. Efter § 5, *stk.* 2 kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen forlange alle nødvendige oplysninger, jfr. også § 51, *stk.* 3.

Med hensyn til spørgsmålet om der foreligger en fond, henvises der til kommentaren til § 1 i den almindelige fondslov. Med hensyn til de andre opgaver fremhæves særligt, at styrelsen undersøger, om fonden er erhvervsdrivende, og om fonden er undtaget efter § 1, *stk.* 4. Fondens navn og kapitalgrundlag undersøges, ligesom det påses, om vedtægten er i overensstemmelse med stiftelsesgrundlaget.

4. Samtidig med anmeldelsen skal der betales registreringsafgift til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Afgiften udgør 1.700 kr., jfr. § 1 i Industriministeriets be-

kendtgørelse nr. 302 af 23. april 1992 om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens taks-ter for erhvervsdrivende fonde (optrykt som bilag IV).

5. Erhvervsfondsloven indeholder ikke – som f.eks. fondslovens § 6, stk. 2 – regler om samarbejdet mellem Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og skattemyndighederne. Forarbejderne til § 5 nævner, at de erhvervsdrivende fonde selv sagt også skal »registreres« hos skattemyndighederne, og lovens tavshed må antages at føre til, at skattemyndighederne får alle relevante oplysninger om stiftelse, bestyrelse og vedtægtsændringer hos Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Derimod påhviler anmeldelsespligten i forhold til andre offentlige myndigheder (f.eks. vedrørende moms) bestyrelsen.

§ 6 *En erhvervsdrivende fond, der ikke er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, kan ikke som sådan erhverve rettigheder eller indgå forpligtelser. Den kan heller ikke være part i retssager bortset fra søgsmål om stiftelsen.*

Stk. 2. *For forpligtelser, der før registreringen indgås på fondens vegne, hæfter de, der har indgået forpligtelsen eller har medansvar herfor, solidarisk. Ved registrering overtager fonden disse forpligtelser.*

Stk. 3. *Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder ikke for fonde, der tidligere har drevet virksomhed i henhold til lov om fonde og visse foreninger.*

Bet. s. 97, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2845, og Folke-tingstidende 1990/91 (2. saml.) sp. 2594.

Stk. 1, 1. pkt., blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991, der samtidig ind-satte stk. 3.

1. Bestemmelsen i § 6, stk. 1 – der efter § 67, stk. 2 kun gælder for erhvervsdri- vende fonde, der er stiftet efter den 1. januar 1985 – fastslår, at registrering i Er- hvervs- og Selskabsstyrelsen er en gyldighedsbetingelse. § 6 svarer til aktiesel-

skabslovens § 12, og en erhvervsdrivende fond, der ikke er registreret, er ikke et selvstændigt retssubjekt. I overensstemmelse med aktieselskabslovens regler er det afgørende tidspunkt for, hvem der hæfter, registreringstidspunktet – ikke anmeldelsen til registrering.

2. Hæftelsen påhviler efter *stk. 2* de, der handler på fondens vegne. Dette kan være stifteren eller den udpegede bestyrelse. *Werlauff* taler derfor i *Revision & Regnskabsvæsen* 1986 s. 27 om »aktøransvaret«. Der er selvsagt intet til hinder for, at en »aktør« kan betinge en retshandel af, at registreringen rent faktisk bliver gennemført.

3. Med hensyn til den praktiske fremgangsmåde henvises til kommentaren til § 5 og til bogens bilag II.

4. § 6 er ændret i 1991 som følge af fondsregistrets nedlæggelse. Herved er der opstået en principiel forskel på stiftelsen af de to fondskategorier, idet den civile registrering af ikke-erhvervsdrivende fonde er bortfaldet. – Der opstår derfor et problem, hvis en ikke-erhvervsdrivende fond – eksempelvis gennem erhvervelse af et aktieselskab – bliver erhvervsdrivende. Dette spørgsmål er der taget højde for i *stk. 3*, der fastsætter, at fonden selvsagt bevarer sin retsevne uanset kategoriskiftet, jfr. iøvrigt kommentaren til § 51.

Ordene »tidligere har drevet virksomhed« er ikke velvalgte, idet almindelige fonde ikke »driver virksomhed«. Tankegangen er selvsagt »tidligere har været omfattet af«.

§7 *For en erhvervsdrivende fond skal der oprettes en vedtægt. Denne skal indeholde angivelse af:*

- 1) *fondens navn,*
- 2) *fondens stifter (stiftere),*

- 3) den kommune her i landet, hvor fonden skal have sit hjemsted (hovedkontor),
- 4) fondens formål,
- 5) grundkapitalens størrelse, og hvorledes den er indbetalt (kontant eller i andre værdier),
- 6) hvorvidt fonden i forbindelse med stiftelsen i øvrigt skal overtage andre værdier end kontanter,
- 7) eventuelle særlige rettigheder eller fordele, der er tillagt stiftere eller andre,
- 8) antallet af bestyrelsesmedlemmer, og hvorledes de udpeges,
- 9) regnskabsaflægning, herunder regnskabsåret,
- 10) anvendelse af overskud.

Stk. 2. Dokumenter, hvortil der henvises i vedtægten, men hvis hovedindhold ikke er gengivet i vedtægten, skal vedhæftes denne.

Stk. 3. Fastsætter bestyrelsen almindelige retningslinier vedrørende de i stk. 1, nr. 4 og 10, nævnte forhold, skal disse indsendes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Bet. s. 49-50 og 98, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2845-2847, Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584 og Folketingstidende 1988/89, tillæg A, sp. 627.

Stk. 3 blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987, og stk. 1, nr. 5 blev ændret ved lov nr. 815 af 21. december 1988.

1. I fondsudvalgets lovudkast var kravene til vedtægten i fondsloven og erhvervsfondsloven ensartet udformede. I regeringens lovudkast blev vedtægtskravene til almindelige fonde forenklede, medens udvalgets forslag blev opretholdt for erhvervsdrivende fonde. På væsentlige punkter er de imidlertid identiske. Det gælder stk. 1, nr. 1, 3, 4, 7, 8, 9 og 10. Herom henvises til kommentaren til § 6 i fondsloven.

Om nr. 2 bemærkes, at hvis stifternes antal er omfattende, f.eks. fordi fondens midler er tilvejebragt ved indsamling, vil man i vedtægten kunne nøjes med en beskrivelse af, hvordan stiftelsen er sket.

Afvigelserne i nr. 5 og 6 er overvejende bestemt af ønsket om parallellisering mellem aktieselskabsloven og erhvervsfondslovens grundkapitalbegreb. Der henvises til kommentaren til kapitel 4.

2. Som anført i kommentaren til fondslovens § 6, stk. 1, nr. 3, gælder der kun få begrænsninger i de formål, en fond kan tilgodese. Erhvervsdrivende fonde kan

tilgodese samme formål som almindelige fonde. En fonds angivelse af formålet har ikke betydning for, om den falder ind under erhvervsfondsloven eller ikke. Afgørende er derimod, om den er omfattet af § 1, stk. 2, jfr. kommentaren til denne bestemmelse med referat af U 1987.864 Ø. Det vil i hovedsagen sige, om den rent *faktisk* direkte eller indirekte driver erhvervsvirksomhed. En fond er således *ikke nødvendigvis* omfattet af erhvervsfondsloven, fordi erhvervsdrift indgår som en del af formålet. Omvendt kan en fond udmærket være omfattet af erhvervsfondsloven, selv om erhvervsdrift ikke er nævnt i formålsbeskrivelsen.

I de typiske tilfælde er erhvervsdriften den virksomhed, som fonden indtjener et overskud ved, og formålet er de personer eller interesser, som overskuddet uddeles til.

Ofte medtages driften af erhvervsvirksomhed som en del af formålet, og i sjældne tilfælde er det angivne formål udelukkende erhvervsdrift, f.eks. at bevare og udbygge en bestemt virksomhed. I lovens forarbejder (*Bet.* s. 98) er det fremhævet, at formålet kan tilsigte udelukkende varetagelse af erhvervsmæssige interesser som f.eks. at bevare og udbygge en erhvervsvirksomhed, som fonden enten selv driver, eller i hvilken fonden ejer en betydelig kapitalandel. Formålsangivelsen af den nævnte karakter rejser et særligt problem i relation til det almindelige fondsbegreb og til vedtægtens bestemmelser om »anvendelse af overskud« – spørgsmålet om nødvendigheden af et eksternt uddelingsformål, jfr. fondslovens § 6, stk. 1, nr. 8, og erhvervsfondslovens § 7, stk. 1, nr. 10, jfr. den samlede beskrivelse heraf i kommentaren til fondslovens § 6, stk. 1, nr. 8 (punkt 9 i kommentaren til fondsloven § 6).

Det forekommer misvisende, når *Erhvervsdrivende fonde* s. 70 fremhæver, at vedtægten bør angive virksomhedens art i tilknytning til formålet, hvis erhvervsdriften ikke angives i selve formålet. Stifteren vælger – inden for grænserne af »lov og ærbarhed« – selv, hvilke formål vedkommende fond skal begunstige, og i det pågældende udsagn sammenblandes fondens formål og fondens virksomhed.

3. Bestemmelsen i *stk.* 2 er overvejende en ordensforskrift. Typisk kan der være tale om et testamente.

4. De retningslinier om formål og anvendelse af overskud, som er nævnt i *stk.* 3, og som skal indsendes, omfatter kun sådanne, der naturligt kunne være optaget i fundatsen. Hensigten med bestemmelsen er at forhindre, at vedtægten på disse punkter udformes ved meget enkle og intetsigende bestemmelser, hvori-

mod de retningslinier, som bestyrelsen reelt skal følge, fastsættes i andre dokumenter. Ved en sådan fremgangsmåde ville muligheden for offentlighedens indsigt i forholdene og tilsynsmyndighedens kontrol blive væsentligt dårligere. Indsendelseskravet gælder derimod ikke f.eks. en sædvanlig forretningsorden og lignende.

Reglen synes i praksis aldrig at være trådt i kraft.

§ 8 *Bestemmelser i en vedtægt, der tillægger medlemmer af en bestemt familie eller visse familier fortrinsret til uddeling fra en fond, har ikke retsvirkning efter deres indhold, i det omfang fortrinsretten rækker videre end til personer, der lever på stiftelsestidspunktet, og til én i forhold til disse ufødt generation.*

Stk. 2. *Bestemmelsen i stk. 1 gælder tilsvarende for bestemmelser i en vedtægt, der tillægger medlemmer af en bestemt familie eller visse familier fortrinsret til at indtage en bestemt stilling eller til på anden måde, herunder i form af arbejdsvederlag, at oppebære økonomiske ydelser fra fonden eller fra en virksomhed, hvorover fonden har en bestemmende indflydelse. Dette gælder dog ikke hverv som medlem af bestyrelsen.*

Bet. s. 51-54 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg B, sp. 470-472.

Der henvises til kommentaren til den enslydende bestemmelse i § 7 i fondsloven.

Kapitel 4. Kapital

§9 *En erhvervsdrivende fond skal have en grundkapital på mindst 300.000 kr. Fonden kan ikke registreres, før den i vedtægten fastsatte grundkapital er fuldt indbetalt.*

Stk. 2. *Skal indbetaling af en fonds grundkapital helt eller delvis ske i andre værdier end i kontanter (apportindskud), eller skal en fond overtage sådanne værdier i forbindelse med oprettelsen, skal der redegøres for de omstændigheder, der er af betydning for bedømmelsen af indskuddet eller overtagelsen. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af de enkelte indskudte eller overtagne aktiver og skal angive navn og bopæl på de personer, der er omfattet af aftale om indskud eller overtagelse. I forbindelse hermed skal der afgives erklæring af en statsautoriseret eller registreret revisor om den værdi, hvortil de indskudte eller overtagne aktiver kan optages i balancen, herunder oplysning om den anvendte fremgangsmåde ved vurderingen.*

Stk. 3. *Apportindskud skal kunne gøres til genstand for økonomisk vurdering og kan ikke foretages ved påtagelse af forpligtelse til at udføre arbejde eller erlægge tjenesteydelse.*

Stk. 4. *For aktier og obligationer, der er optaget til notering på Københavns Fondsbørs, kan den senest noterede køberkurs lægges til grund. For andre aktier, for andre obligationer, for anparter i anpartsselskaber samt for kapitalandele i dattervirksomheder kan skattekursen lægges til grund.*

Stk. 5. *Såfremt erklæring ikke er afgivet inden for de sidste fire måneder før anmeldelse i henhold til § 53, stk. 2, skal der afgives en supplerende erklæring fra den revisor, der har afgivet erklæringen, om apportindskuddets værdi i mellemtiden er ændret væsentligt.*

Bet. s. 98-101 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2847-2852.

1. Reglerne om erhvervsdrivende fondes kapital – reglerne i §§ 9-11 om grundkapital – er indført med erhvervsfondsloven.

Ifølge § 67, stk. 3, skal fonde, som var oprettet ved lovens ikrafttræden den 1. januar 1985, inden tre år efter lovens ikrafttræden tilvejebringe en grundkapital på mindst 300.000 kr., som er minimumskapitalkravet ifølge § 9, stk. 2, 1. pkt. Fonde, som var oprettet den 1. januar 1985, vil ofte have en større egenkapital end 300.000 kr., og i sådanne tilfælde bestemmer fonden – d.v.s. bestyrel-

sen – selv, hvor stor en del af egenkapitalen man vil gøre til grundkapital (men altså mindst 300.000 kr.). Selv om en sådan »gammel« fonds vedtægt måtte betegne en del af egenkapitalen som »grundkapital«, vil bestyrelsen som udgangspunkt have den nævnte frihed, idet ordet »grundkapital« ikke havde nogen lov-mæssigt fastlagt betydning før erhvervsfondsloven.

Erhvervsdrivende fonde oprettet før 1. januar 1985 af den i § 11, stk. 2, nævnte karakter – kapitalforbrugende fonde – skal ikke efterleve 300.000 kr.'s-kravet, jfr. § 67, stk. 4, og § 67, stk. 3, giver mulighed for dispensation fra 300.000 kr.'s kravet.

2. Det almindelige ønske om at skabe en rimelig ligestilling mellem lovreglerne for erhvervsdrivende fonde og lovreglerne vedrørende andre virksomhedsformer, under hvilke der kan udøves erhvervsdrift med begrænset ansvar – d.v.s. først og fremmest aktieselskaber og anpartsselskaber – har også haft betydning for udformningen af reglerne om erhvervsdrivende fondes kapitalforhold.

Aktieselskabslovens regler om kapitalforhold hviler i ikke uvæsentlig grad på EF's 2. selskabsretsdirektiv (af 13. december 1976), som vedrørende kapitalforhold – ud over en forhøjelse af mindstekapitalen – navnlig foreskriver, at indskud af andre værdier end kontanter (såkaldte *apportindskud*) skal vurderes af sagkyndige, uvildige vurderingsmænd, jfr. aktieselskabslovens § 6 b.

Den af EF's 2. selskabsretsdirektiv foranledigede ændring af aktieselskabsloven – ved lov nr. 282 af 9. juni 1982 – førte også til en ændring af anpartsselskabslovens regler om kapitalforhold, herunder apportindskud, ved lov nr. 283 af samme dato – men anpartsselskabslovens regler er væsentligt enklere end aktieselskabslovens. Kapitalreglerne vedrørende erhvervsdrivende fonde minder mest om anpartsselskabslovens regler, men der er foretaget en række forenklinger i forhold til de aktie- og anpartsselskabsretlige regler. Denne forenkling er især muliggjort af, at fonde ikke har nogen selskabsdeltagere, således at beskyttelseshensynet er koncentreret om kreditorernes interesser.

Som nævnt ovenfor under 1 vil erhvervsdrivende fonde normalt have væsentligt større problemer med hensyn til fremskaffelse af egenkapital end aktie- og anpartsselskaber. Enkelte fonde har en støtteforening med det formål at tilføre fonden kapital, og i andre fonde har stifteren givet tilsagn om årlige ydelser, men de fleste erhvervsdrivende fonde må – bortset fra hvad de kan håbe at modtage som arv, gave eller lignende bidrag fra tredjemand – forlade sig på selv at kunne etablere reserver i konsolideringsøjemed eller at kunne tiltrække fremmedkapital. Det fremgår af lovens forarbejder – *Bet.* s. 100 – at man ikke har ønsket at skabe hjemmel for, at en erhvervsdrivende fond kan finansieres ved indbetaling af garantikapital, som det kendes fra sparekasser i medfør af

bank- og sparekasseloven, idet man har været af den opfattelse, at garanternes retsstilling ligner en ejers retsstilling så meget, at indbetaling af garantikapital vil være uforenelig med fondes karakter af *selvejende* institutioner. Derimod er der intet i vejen for, at en erhvervsdrivende fond kan finansieres med *ansvarlig lånekapital* – som er fremmedkapital, uagtet denne kapital står tilbage for fondens andre kreditorer. Fonden kan selvsagt – om muligt – skaffe egenkapital ved at henlægge dele af årets overskud. Det kan dog ikke antages at være rigtigt, når *Erhvervsdrivende fonde* s. 73 udtaler, at hele overskuddet kan henlægges til grundkapitalen, således at uddeling først skal ske efter et vist antal år.

3. Som et sidestykke til aktiekapitalen i aktieselskaber og indskudskapitalen i anpartsselskaber, skal erhvervsdrivende fonde have en *grundkapital*, jfr. § 9, stk. 1, 1. pkt. Minimumskapitalkravet er sat til 300.000 kr., og der er således ikke (længere) parallelitet mellem aktieselskaber og fonde.

Grundkapitalen er udtryk for, at der ved den erhvervsdrivende fonds oprettelse har foreligget en indbetalt egenkapital af en vis størrelse (grundkapitalens størrelse), og i tiden derefter fungerer grundkapitalen, eller rettere grundkapitalbegrebet, som en beskyttelse for kreditorerne på den måde, at den repræsenterer en formel formuemargin på regnskabets passivside og derfor i sig selv – og sammen med de pligtige henlæggelser – sætter en grænse for, hvad der er til rådighed til uddeling til de i vedtægten fastsatte formål.

Ifølge fondslovens § 9 er ikke-erhvervsdrivende fondes »egenkapital« (kapitalaktiverne) principielt urørlige. I erhvervsdrivende fonde kan der disponeres over grundkapitalen i forbindelse med fondens udøvelse af erhverv. Grundkapitalen kan således være anbragt i fondens erhvervsaktiver eller i kapitalandele i dattervirksomheder.

Såfremt *stifteren* ønsker en særlig anbringelse af (visse af) fondens midler, må han foreskrive dette i vedtægten. En *tredjemand*, som tilfører fonden midler som arv, gave eller lignende bidrag med vilkår om, at det skal være grundkapital, kan også foreskrive en særlig anbringelse af disse midler og indskrænkninger i rådigheden. Såfremt tredjemand foreskriver indskrænkninger i rådigheden, vil det være nærliggende i selve dette at indfortolke, at de pågældende midler er givet med vilkår om, at de skal tilføres grundkapitalen, jfr. herved reglen i § 10, stk. 1. nr. 2, og nærmere *Hasselager* i Revision & Regnskabsvæsen 1983 s. 137.

Den principielle adgang for bestyrelsen til at disponere over grundkapitalen – og i det hele taget over fondens midler – er ikke ensbetydende med, at bestyrelsen har »frit slag«. Bestyrelsen har en almindelig pligt til at påse, at formueforvaltningen foregår på betryggende måde, jfr. § 25, stk. 3, og bestyrelsen ifalder

erstatningsansvar i tilfælde af uforsvarlig ledelse, jfr. kapitel 8 – hvortil kommer reglen i § 21, stk. 3, om nødvendigheden af fondsmyndighedens samtykke til visse ekstraordinære dispositioner, samt reglerne i kapitel 9 om ændring af vedtægten, der f.eks. er ensbetydende med, at en fond, som har til formål at videreføre en bestemt erhvervsvirksomhed, kun kan afhænde eller nedlægge virksomheden under iagttagelse af reglerne i § 48.

4. Ifølge § 9, stk. 1, 2. pkt., skal hele den i vedtægten fastsatte grundkapital – ikke kun 300.000 kr. – være indbetalt, før fonden kan registreres (og dermed erhverve rets- og handleevne, jfr. § 6).

Enhver senere ændring af grundkapitalens størrelse er en ændring af vedtægten, jfr. herved §§ 10, stk. 5, og 11, og skal anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden en måned, jfr. § 53, stk. 3, og erhvervsfondsbekendtgørelsen, der er gengivet som bilag II. Overtrædelse af anmeldelsespligten kan straffes med bøde, jfr. § 63, stk. 1 og 4.

Som nævnt ovenfor under 3 kan ledelsen disponere over grundkapitalen, og følgelig kan den nominelle grundkapital gå tabt. En erhvervsdrivende fond skal ikke ifølge erhvervsfondsloven afvikle fondens erhvervsvirksomhed, selvom den nominelle grundkapital i større eller mindre omfang går tabt, og loven indeholder – af gode grunde – ikke regler svarende til aktieselskabslovens § 69 a og anpartsselskabslovens § 85 a. Hvis tabet af nominel grundkapital medfører, at fonden ophører med at drive erhvervsvirksomhed, skal bestyrelsen iagttage reglerne i § 52, og tabet kan selvsagt også medføre, at en sammenlægning med andre erhvervsdrivende fonde eller en opløsning af fonden bliver aktuel, jfr. reglerne herom i kapitel 9.

Bliver en ikke-erhvervsdrivende fond erhvervsdrivende, skal den ifølge § 51 inden fire måneder anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen som erhvervsdrivende fond. Mindstekapitalkravet ifølge § 9 skal være iagttaget ved registreringen.

5. § 9, stk. 2-5, indeholder nærmere regler for de tilfælde, hvor indbetaling af grundkapitalen helt eller delvis sker i andre værdier end kontanter (apportindskud) – eller hvor fonden overtager sådanne værdier i forbindelse med dens oprettelse. Reglerne minder om anpartsselskabslovens regler (kapitel 2).

Ifølge § 9, stk. 2, skal der udfærdiges en redegørelse for de omstændigheder, der er af betydning for bedømmelsen af apportindskuddet/overtagelsen. Pligten til at afgive redegørelsen hviler på stifteren eller den, han har bemyndiget til at oprette vedtægten (typisk en eksekutor). Redegørelsen skal i alt fald indeholde

en beskrivelse af de enkelte indskudte/overtagne aktiver – hvorved bemærkes, at en bestående virksomhed udgør et indskud, og at en beskrivelse af virksomhedens aktiver og passiver i form af en åbningsstatus med revisionspåtegning normalt vil være tilstrækkelig.

I tilknytning til den nævnte redegørelse skal der afgives erklæring af en statsautoriseret eller registreret revisor om den værdi, hvortil de indskudte/overtagne aktiver kan optages i fondens balance (status). Hvis det er en bestående virksomhed, som indskydes/overtages, vil erklæringen indgå som en integrerende del af den ovenfor omtalte åbningsstatus med revisionspåtegning, og der vil hermed »automatisk« blive oplyst om tilknyttede passiver og eventualforpligtelser, sml. *Hasselager* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1983 s. 137.

Den omtalte erklæring skal også indeholde oplysning om, hvilke principper vurderingen er baseret på, herunder om den er foretaget ud fra »going concern-princippet«, om baggrunden for fastsættelse af eventuelle goodwill-værdier o.s.v.

Erklæringen skal ikke ifølge loven være afgivet af fondens revisor, men det er i forarbejderne – *Bet.* s. 101 – forudsat, at det normalt vil være fondens revisor, som afgiver den. Hvor der opstår særlige problemer med værdiansættelsen af et aktiv, f.eks. en licensrettighed eller et patent, må revisor skaffe sig den fornødne bistand til værdiansættelsen.

6. De i § 9, stk. 2, omtalte apportindskud kan ikke foretages ved påtagelse af forpligtelse til at udføre arbejde eller erlægge tjenesteydelse, jfr. § 9, *stk.* 3 (og jfr. aktieselskabslovens § 6, stk. 2, samt anpartsselskabslovens § 5 a, stk. 2).

Alle andre formuegoder af økonomisk værdi kan principielt indskydes, og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vil alene kunne nægte registrering, hvis de indskudte formueværdier efter deres art er åbenbart uegnet til at fungere som »indbetaling«, jfr. *Bet.* s. 101, og se om det tilsvarende spørgsmål i aktieselskabsloven *Thomsen: Aktieselskabsloven* (4. udg. 1990) s. 91 ff.

7. I tilknytning til vurderingskravet i § 9, stk. 2, giver § 9, *stk.* 4, særlige – mindre omkostningskrævende – vurderingsregler for visse finansielle anlægsaktiver, som i forvejen er genstand for offentlig værdiansættelse.

Reglerne vedrører *dels* aktier og obligationer, der er optaget til notering på Københavns Fondsbørs, jfr. § 9, stk. 4, 1. *pkt.*, *dels* andre finansielle anlægsaktiver, jfr. § 9, stk. 4, 2. *pkt.* Afgrænsningen mellem disse to grupper kan efter bestemmelsens formulering give anledning til tvivl, men reglen må læses således, at *alle* aktier, der er optaget til notering på Københavns Fondsbørs, hører

ind under børskurs-reglen, mens ordene »kapitalandele i dattervirksomheder« læses som »andre kapitalandele i dattervirksomheder end aktier, obligationer og anparter i anpartsselskaber« – og dermed ikke indbefatter kapitalandele i form af børsnoterede aktier.

Reglerne i § 9, stk. 4, er regler, som »kan« anvendes. De skal ikke – og bør ikke – bruges, hvis børskursen/skattekursen ikke repræsenterer en rimelig rigtig vurdering, jfr. *Hasselager i Revision & Regnskabsvæsen* 1983 s. 137. I sådanne tilfælde må vurderingen ske efter de regler, der gælder for andre aktiver, jfr. ovenfor under 5.

8. Eftersom informationsværdien af de vurderinger, der er indeholdt i revisors erklæring ifølge § 9, stk. 2, aftager, som tiden går, er det i § 9, stk. 5, bestemt, at der skal afgives en supplerende erklæring fra samme revisor, hvis § 9, stk. 2-erklæringen er afgivet mere end fire måneder før anmeldelsen af den erhvervsdrivende fond til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i henhold til § 53, stk. 2. I den supplerende erklæring skal revisor tage stilling til, om apportindskuddets værdi i mellemtiden er ændret væsentligt. Er dette tilfældet, skal revisor nærmere redegøre herfor.

§ 10 *En erhvervsdrivende fonds grundkapital kan forhøjes ved bestyrelsens beslutning:*

- 1) *ved overførelse af reserver eller overskud ifølge fondens senest reviderede årsregnskab eller*
- 2) *ved arv, gave eller lignende bidrag, som fonden har modtaget til forhøjelse af grundkapitalen.*

Stk. 2. *Bestyrelsen foretager de ændringer af vedtægten, der er en nødvendig følge af en forhøjelse i henhold til stk. 1.*

Stk. 3. *Ved kapitalforhøjelse, der sker på grundlag af arv, gave eller lignende bidrag i andre værdier end kontanter, gælder reglerne i § 9, stk. 2-5, idet erklæring efter stk. 2, sidste pkt., dog afgives af fondens revisor.*

Stk. 4. *Ved kapitalforhøjelse, der sker i form af overførelse af reserver eller*

overskud, skal fondens revisor afgive erklæring om, at fondens økonomiske stilling ikke er forringet på en sådan måde, at de reserver eller overskud, der overføres, ikke længere er til stede.

Stk. 5. *Kapitalforhøjelse efter stk. 1 skal anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden en måned efter beslutning om overførelse fra reserver eller overskud, henholdsvis efter indbetaling af forhøjelsesbeløbet.*

Bet. s. 101-102, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2852-2853 og Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584.

Stk. 5 blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987.

1. Ifølge § 10, stk. 1, kan en erhvervsdrivende fonds grundkapital forhøjes på to måder – ved overførelse af reserver eller overskud *eller* ved arv, gave eller lignende bidrag, »som fonden har modtaget til forhøjelse af grundkapitalen«.

Når bestyrelsen har overholdt reglerne i kapitel 7 om uddeling og overskudsanvendelse, er det derefter – med forbehold for modstående vedtægtsbestemmelser – bestyrelsens suveræne beslutning, om den vil overføre reserver eller overskud til grundkapitalen. Pligtige henlæggelser – d.v.s. henlæggelser i henhold til vedtægten, henlæggelser pålagt af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i medfør af § 42, stk. 3, og henlæggelser foretaget i medfør af bestyrelsens almindelige pligt til at lede den erhvervsdrivende fond forsvarligt *skal* ikke gøres til grundkapital.

§ 10, stk. 1, nr. 2's – ovenfor citerede – formulering er ensbetydende med, at arv, gave eller lignende bidrag kun anses for givet til forhøjelse af *grundkapitalen*, hvis arvelader/giver har givet *udtryk* herfor – jfr. også ovenfor under kommentaren til § 9 (punkt 3). § 10, stk. 1, nr. 2, er altså udtryk for en helt anden regel end den for ikke-erhvervsdrivende fonde gældende, jfr. fondslovens § 9, stk. 1, nr. 2. Hvis arv, gave eller lignende *bidrag* er givet med klausul om, at den skal tilføres grundkapitalen, og bestyrelsen modtager bidraget på fondens vegne, er bestyrelsen forpligtet til at forhøje grundkapitalen tilsvarende. Se om de skattemæssige konsekvenser af gaver i Fonde og Foreninger II.

2. Enhver ændring af grundkapitalens størrelse nødvendiggør en ændring af vedtægten, men en forhøjelse i medfør af § 10, stk. 1, gennemføres ikke efter reglerne i kapitel 9 om ændring af vedtægten, men således at bestyrelsen foretager de ændringer af vedtægten, der er en *nødvendig* følge af bestyrelsens egen beslutning i medfør af § 10, stk. 1, jfr. herved § 10, stk. 2. Bestyrelsens beslut-

ning skal indføres i bestyrelsesprotokollen og må i det mindste angive det beløb, hvormed grundkapitalen skal forhøjes, samt på hvilken måde og med hvilke midler kapitalen skal forhøjes.

3. Reglen i § 10, *stk. 3*, vedrører grundkapitalforhøjelse ved arv, gave eller lignende bidrag i form af *apportindskud*. Med henblik på at skabe ensartethed mellem reglerne for kapitalens tilvejebringelse ved stiftelse og reglerne for kapitalforhøjelse – og dermed undgå omgåelse af stiftelsesreglerne – er det i § 10, *stk. 3*, bestemt, at reglerne i § 9, *stk. 2-5*, finder tilsvarende anvendelse. Den med reglen i § 9, *stk. 2*, korresponderende erklæring *skal* ved kapitalforhøjelse afgives af fondens revisor.

4. Reglen i § 10, *stk. 4*, vedrører grundkapitalforhøjelse i form af overførelse af reserver eller overskud – hvad der svarer til fondsemission i aktie- og anpartselskaber. I sådanne tilfælde følger det af almindelige regler, *at* det regnskab, der ligger til grund for bestyrelsens beslutning om forhøjelse af kapitalen, skal vedrøre det seneste regnskabsår, for hvilket der ifølge lovens og vedtægtens bestemmelser skal være udarbejdet og revideret et regnskab, *og at* den reserve eller det overskud, der agtes overført til grundkapitalen, skal fremgå af det pågældende årsregnskab. For at undgå, at kapitalforhøjelser foretages på et ikke længere eksisterende grundlag, er det i § 10, *stk. 4*, bestemt, at fondens revisor skal afgive en ikke-forringelseserklæring.

5. Bestyrelsens beslutning om kapitalforhøjelse i henhold til § 10, *stk. 1*, skal anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden en måned, jfr. § 10, *stk. 5*. Overtrædelse af denne regel kan straffes med bøde, jfr. § 63, *stk. 1*. Hvis forhøjelsen beror på indbetaling af midler, skal hele indbetalingen have fundet sted, før anmeldelse af kapitalforhøjelsen kan registreres, sml. reglen i § 9, *stk. 1, 2. pkt.*

§ 11 *Nedsættelse af grundkapitalen kræver fondsmyndighedens samtykke. Industriministeren kan fastsætte regler om meddelelse af samtykke, herunder om underretning af kreditorer, og om indgivelse af anmeldelse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.*

Stk. 2. *Vedtægten kan bestemme, at grundkapitalen gennem et nærmere fastsat tidsrum skal nedsættes med bestemte beløb eller bestemte andele med henblik på uddeling til formålet. De nødvendige vedtægtsændringer som følge af en nedsættelse besluttet af bestyrelsen og skal anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden en måned efter beslutningen. Uddeling i henhold til 1. pkt. og nedsættelse af grundkapitalen kan kun ske, såfremt fondens revisor erklærer, at fonden efter uddelingen vil have utvivlsomt tilstrækkelige midler til at dække sine kreditorer*

Stk. 3. *Grundkapitalen kan ikke nedsættes til et beløb under det i § 9, stk. 1, 1. pkt., fastsatte mindstebeløb.*

Bet. s. 102, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2853-2854 og Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1784.

Stk. 1 og 2 blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987

1. § 11 vedrører nedsættelse af en erhvervsdrivende fonds grundkapital. I *stk. 2*, er der givet regler for de såkaldt *kapitalforbrugende fonde*, d.v.s. de – ganske få – erhvervsdrivende fonde, i hvis vedtægt det er bestemt, at fonden har til formål over en nærmere fastlagt periode at foretage uddelinger af fondens kapital og dermed til slut – hvis hele kapitalen skal forbruges – ophøre.

2. § 11, *stk. 1*, vedrører nedsættelse af grundkapitalen i ikke-kapitalforbrugende, erhvervsdrivende fonde. I sådanne fonde vil nedsættelse af kapitalen være begrundet i *enten* dækning af underskud, d.v.s. være en regnskabsmæssig postering, *eller* i uddeling i henhold til vedtægten. Hvad enten nedsættelsesbeløbet efter bestyrelsens beslutning skal anvendes til dækning af underskud eller til uddeling i henhold til vedtægten, kræver selve nedsættelsen fondsmyndighedens samtykke, jfr. § 11, *stk. 1, 1. pkt.*

Eftersom nedsættelse af grundkapitalen i ikke-kapitalforbrugende fonde må antages at blive ret sjældent forekommende, er der ikke i loven givet regler på linie med aktieselskabslovens og anpartsselskabslovens kapitel 7, men der er i § 11, *stk. 1, 2. pkt.*, givet industriministeren bemyndigelse til at fastsætte nærme-

re regler om meddelelse af samtykke fra fondsmyndigheden, underretning af fondens kreditorer og anmeldelse til aktieselskabs-registeret.

Denne kompetence har industriministeren (Erhvervs- og Selskabsstyrelsen) udnyttet med følgende bekendtgørelse nr. 39 af 12. januar 1989 om nedsættelse af grundkapitalen i erhvervsdrivende fonde:

Bekendtgørelse om nedsættelse af grundkapitalen i erhvervsdrivende fonde

I medfør af § 11, stk. 1, 2. pkt., i lov om erhvervsdrivende fonde, jfr. lovbekendtgørelse nr. 571 af 27. september 1988, fastsættes:

§ 1. Bestyrelsen kan med fondsmyndighedens samtykke beslutte at nedsætte grundkapitalen ved ændring af vedtægten. Nedsættelsesbeløbet kan kun anvendes til dækning af underskud eller til uddeling i henhold til vedtægten.

Stk. 2. Grundkapitalen kan ikke nedsættes til et beløb under det i § 9 i lov om erhvervsdrivende fonde fastsatte mindstebeløb.

Stk. 3. Bestyrelsens beslutning om kapitalnedsættelse skal anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden en måned efter fondsmyndighedens samtykke.

§ 2. Anvendes nedsættelsesbeløbet til dækning af underskud, skal det samtidig anmeldes, at kapitalnedsættelsen er gennemført.

§ 3. Såfremt nedsættelsesbeløbet helt eller delvist skal anvendes til uddeling i henhold til fondens vedtægt, skal fondens kreditorer ved en bekendtgørelse i Statstidende med et varsel af mindst tre måneder opfordres til at anmelde deres krav. Så længe anmeldte, forfaldne krav ikke er fyldestgjort, og der ikke på forlangende er stillet betryggende sikkerhed for uforfaldne eller omtvistede krav, må kapitalnedsættelsen ikke gennemføres. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen afgør på en af parternes begæring, om en tilbudt sikkerhed må anses for betryggende.

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse, når grundkapitalen samtidig forhøjes ved nye indskud med et beløb, der mindst svarer til nedsættelsesbeløbet.

Stk. 3. Anmeldelse om at grundkapitalen er nedsat og uddelt skal indgives inden et år efter bestyrelsens beslutning.

§ 4. Overtrædelse af § 1, stk. 3, og § 3, stk. 3, straffes med bøde.

§ 5. (Ikrafttræden).

Reglen i bekendtgørelsens § 1, stk. 3, om anmeldelse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (og den hertil knyttede straffebestemmelse i § 4) gælder, hvad enten nedsættelsen skal anvendes til dækning af underskud eller til uddeling i overensstemmelse med fondens formål, men i øvrigt sondres der i bekendtgørelsen mellem dækning af underskud (§ 2) og uddeling (§ 3) – således, at reglerne er mest detaljerede (og »strengest« over for fonden) ved uddeling, eftersom der i disse tilfælde forsvinder midler ud af fonden, hvilket aktualiserer hensynet til kreditorerne (jfr. § 3, stk. 1's regler om proklama og sml. § 3, stk. 2).

3. Ifølge § 11, *stk.* 2, skal kapitalforbrug have hjemmel i fondens vedtægt. Vedtægten skal præcisere, med hvor store beløb – eller andele – grundkapitalen gennem en nærmere fastsat periode skal nedsættes til fordel for uddeling til fondens formål. Når uddelingerne derefter sker i henhold til vedtægts bestemmelser, skal der – uddeling for uddeling – ske en ændring af fondens vedtægt. Disse – successive – beslutninger om ændring af vedtægten træffes af fondens bestyrelse, og ændringerne skal anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden en måned efter den enkelte beslutning, jfr. herved også reglen i § 63, *stk.* 1, om bødeansvar.

Uddeling i overensstemmelse med vedtægten – og dermed nedsættelse af grundkapitalen – kan foretages uden udstedelse af proklama til kreditorerne, men uddeling kan kun ske, hvis fondens revisor erklærer, at fonden efter uddelingen vil have utvivlsomt tilstrækkelige midler til at dække sine kreditorer. Mener fondens revisor ikke at kunne udstede en sådan erklæring, kan der ikke foretages uddeling – og dermed nedsættelse af grundkapitalen i henhold til § 11, *stk.* 2.

4. Reglen i *stk.* 3 om, at grundkapitalen ikke kan nedsættes til et beløb under det i § 9, *stk.* 1, 1. pkt., fastsatte mindstebeløb – d.v.s. 300.000 kr. – gælder for alle erhvervsdrivende fonde, også kapitalforbrugende fonde og også fonde oprettet før lovens ikrafttræden.

Hvis det i en kapitalforbrugende fonds vedtægt er bestemt, at hele grundkapitalen skal uddeles – eller at der dog skal uddeles så meget, at grundkapitalen derefter, som følge af uddelingerne, bliver mindre end lovens krav til mindstekapitalens størrelse – må fonden opløses efter reglerne i kapitel 9 (specielt de regler, som måtte blive fastsat i medfør af § 50) *eller* omdannes til en ikke-erhvervsdrivende fond, jfr. § 52.

Kapitel 5. Ledelse

I det af fondsudvalget udarbejdede udkast til lov om erhvervsdrivende fonde var kapitlet om fondes ledelse udformet således, at der henvistes til fondsloven vedrørende de regler om ledelse, der efter udvalgets opfattelse var egnede til at finde anvendelse på såvel erhvervsdrivende som ikke-erhvervsdrivende fonde. Det af industriministeriet udarbejdede lovforslag betød ikke noget brud med den opfattelse, at mange ledelsesregler bør være fælles for de to grupper af fonde, men da man ønskede, at erhvervsfondsloven skulle være »selvbærende« i forhold til fondsloven, blev ledelsesreglerne – også de regler, som ord til andet er identiske – skrevet fuldt ud i hver af de to love.

Med hensyn til de nævnte fælles ledelsesregler er de følgende kommentarer til erhvervsfondsloven i betydelig grad formuleret som en henvisning til tvillingreglen i fondsloven.

På de punkter, hvor der er behov for selvstændige ledelsesregler vedrørende erhvervsdrivende fonde, har man ved erhvervsfondslovens udformning taget udgangspunkt i aktieselskabslovens (og anpartsselskabslovens) ledelsesregler, d.v.s. lovenes kapitel 9.

Der er imidlertid den forskel mellem erhvervsdrivende fonde og andre erhvervsvirksomhedsformer, herunder aktieselskaber og anpartsselskaber, at en fond – en selvejende institution – ikke har nogen ejere. Ledelsen i en erhvervsdrivende fond overvåges ikke af nogen ejerskare, således som f.eks. et aktieselskabs bestyrelse og direktion iagttages af – og mødes med – generalforsamlingen, jfr. *Jørgen Nørgaard* i *Forhandlingerne på det 29. nordiske juristmøde (1981)*, Del II s. 115 ff. Bl.a. reglerne om fondsmyndighedens stilling i henseende til ledelse af fonde – herunder erhvervsdrivende fonde – skal ses i denne sammenhæng, jfr. *Kjeld Rørdam* i *Revision & Regnskabsvæsen 1984* s. 371.

Før erhvervsfondslovens ikrafttræden beroede ledelsens sammensætning og kompetence m.v. – som i andre fonde – alene på de regler, der er fastlagt i fondens vedtægt (fundats). Det er også efter 1. januar 1985 først og fremmest vedtægtens bestemmelser, som er afgørende for ledelsen af en erhvervsdrivende fond, men lovens kap. 5 indeholder regler, som dels kan nødvendiggøre, at bestyrelsen træffer beslutninger, som supplerer vedtægtens bestemmelser, og dels i enkelte tilfælde kan nødvendiggøre ændring af vedtægten (jfr. herom reglerne i kapitel 9). Hertil kommer for større fondes vedkommende reglen i § 22, hvor efter de i aktieselskabsloven og i henhold til denne fastsatte regler om arbejdstageres valg af bestyrelsesmedlemmer finder tilsvarende anvendelse på en erhvervsdrivende fond og dens dattervirksomheder.

§ 12 *En erhvervsdrivende fond ledes af en bestyrelse, der ud over de bestyrelsesmedlemmer, der vælges efter § 22, stk. 1, 1. pkt., består af mindst 3 medlemmer. En fortegnelse over medlemmerne af bestyrelsen skal indsendes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen ved registrering.*

Stk. 2. *Bestyrelsen kan ansætte en eller flere direktører.*

Stk. 3. *Flertallet af bestyrelsens medlemmer må ikke være ansat som direktører i fonden. En direktør må ikke uden fondsmyndighedens samtykke vælges til formand.*

Bet. s. 103-104, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2856-2857, tillæg B, sp. 1175 og 1181 og Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2588 og 2594.

Det hidtidige stk. 1, 2. pkt. blev ophævet ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. § 12, stk. 1, 1. pkt., gør det klart, at der ikke ved erhvervsfondsloven er sket nogen ændring i henseende til, at bestyrelsen er det øverste ledelsesorgan, jfr. *Marianne Højgaard Pedersen* i *Juristen* 1985 s. 7 og kommentaren til fondslovens § 11 under punkt 2. Bestyrelsens kompetence er kun begrænset af vedtægtens eventuelle bestemmelser – som dog ikke kan sætte nogen over eller ved siden af bestyrelsen – og af erhvervsfondslovens regler.

Reglen i § 12, stk. 1, 1. pkt., er ikke til hinder for, at det i fondens vedtægt bestemmes, at fonden skal have et repræsentantskab eller lignende organ med visse rådgivende eller kontrollerende funktioner. Det kan også i vedtægten være foreskrevet – eller bestyrelsen kan selv bestemme det – at bestyrelsen skal indhente *indstilling* fra andre, før den træffer sin beslutning, f.eks. vedrørende uddeling i henhold til fondens formål, men *beslutningen* skal som ovenfor nævnt være bestyrelsens.

2. En erhvervsdrivende fonds vedtægt skal angive antallet af bestyrelsesmedlemmer, samt hvorledes de udpeges, jfr. § 7, stk. 1, nr. 8. Der kan godt angives et højeste og/eller laveste antal. Som nævnt i kommentaren til fondslovens § 11, kan det i vedtægten bestemmes, at bestyrelsen skal være selvsupplerende.

Det vil ofte være hensigtsmæssigt – men er altså ikke noget krav – at vedtægten indeholder bestemmelse om en funktionsperiode/valgperiode for bestyrelsesmedlemmer (bortset fra eventuelle medarbejderrepræsentanter, jfr. kommentaren til § 22).

Stifterens (vedtægtens) bestemmelser om bestyrelsen begrænses af enkelte særlove. Erhvervslovgivningen indeholder f.eks. regler, der enten forbyder deltagelse i erhvervsdrivende bestyrelser, eller at dette kun kan ske med tilladelse fra en offentlig myndighed. Et eksempel herpå findes i bank- og sparekasselovens § 19, stk. 5. Efter Nationalbanklovens § 6, stk. 2, 2. pkt., må Nationalbankens direktører ikke have sæde i ledelsen af erhvervsorganisationer eller erhvervselskaber, og ej heller drive eller være deltagere i driften af privat erhvervs virksomhed. På denne baggrund er det bemærkelsesværdigt, at Folketingets Ombudsmand ved skrivelse af 23. december 1988 tilrådte, at en nationalbankdirektørs hverv som formand for bestyrelsen for en stor erhvervsdrivende fond er foreneligt med Nationalbankloven.

3. Bestyrelsen skal – ud over de bestyrelsesmedlemmer, der vælges af arbejdstagerne i henhold til § 22, stk. 1, 1. pkt. – bestå af mindst tre medlemmer.

Fondsmyndigheden kan ikke give dispensation fra denne regel, sml. fondslovens § 11, stk. 1, 2. pkt., og det må antages at blive vanskeligt at opnå dispensation hos industriministeren i medfør af § 67, stk. 2, 1. pkt. (en dispensation, som kun kan opnås af fonde oprettet før 1. januar 1985).

4. Bestyrelsens medlemmer skal *alle være fysiske personer*, sml. herved § 13, 1. pkt., fondslovens § 11, stk. 1, 2. pkt., og aktieselskabslovens § 52, stk. 1. Der er ikke i loven optaget en overgangsregel vedrørende de tilfælde, hvor bestyrelsen i en bestående erhvervsdrivende fond helt eller delvis udgøres af en juridisk person.

Bestyrelsens medlemmer skal være fysiske enkeltpersoner, sml. *Kjeld Rørdam* i Revision & Regnskabsvæsen 1984 s. 372. Hvis en bestående fonds bestyrelse udgøres af bestyrelsen i den forening/det aktieselskab m.v., der har stiftet fonden, er det altså efter erhvervsfondslovens regler ikke den kollektive enhed, foreningsbestyrelsen/aktieselskabsbestyrelsen m.v., men enkeltpersonerne A, B, C, D o.s.v., som kan være medlem af fondens bestyrelse, som skal opfylde de i lovens kapitel 5 stillede krav til bestyrelsesmedlemmer, og som bærer et fondsbestyrelsesmedlems rettigheder, pligter og ansvar. Der er ikke noget til hinder for, at fondens vedtægt i et tilfælde af den nævnte art bestemmer, at en person skal fratæde som medlem af fondsbestyrelsen, når han fratræder som bestyrelsesmedlem i foreningen, aktieselskabet o.s.v.

Det er som nævnt ovenfor under 1 de fysiske personer, som er medlemmer af fondens bestyrelse, der *leder* fonden – hvad enten en eller flere af personerne i henhold til fondens vedtægter er udpeget blandt en snæver skare, f.eks. et by-

råds medlemmer, eller endda er født medlem (eventuelt formand), fordi vedtægten bestemmer, at »byens borgmester« eller »universitetets rektor« er medlem af bestyrelsen.

5. Reglen i § 12, *stk. 1, 3. pkt.*, betyder, at den første bestyrelse skal være udpeget ved registreringer.

Indsendes fortegnelse over medlemmerne af bestyrelsen ikke ved registreringen, vil registrering af fonden kunne nægtes, jfr. § 55, stk. 1, men da den manglende indsendelse må antages at bero på »en fejl eller mangel«, jfr. § 55, stk. 2, kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fastsætte en frist til berigtigelse.

Undladelse af at anmelde senere ændringer i bestyrelsens sammensætning, jfr. herved § 53, stk. 3, vil kunne straffes i medfør af § 63, stk. 1, 1. pkt.

6. Hvis en erhvervsdrivende fonds medarbejdere vælger medlemmer til fondens bestyrelse i medfør af § 22, stk. 1, 1. pkt., medregnes disse bestyrelsesmedlemmer ikke i relation til reglen i § 7, stk. 1, nr. 8, og heller ikke i relation til bestemmelsen i § 12, stk. 1, 1. pkt.

7. Reglen i § 12, *stk. 2*, om ansættelse af en eller flere direktører svarer til fondslovens § 11, stk. 3, og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse.

En person, der skal være direktør i erhvervsfondslovens forstand – som altså ikke blot tituleres direktør – skal anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen som direktør, sml. lovens § 27 og § 2 i erhvervsfondsbekendtgørelsen, der er optrykt som bilag II.

Selv om § 13, 1. pkt., bestemmer, at direktører skal være »myndige«, mens aktieselskabslovens § 52, stk. 1 (og anpartsselskabslovens § 34, stk. 1) fastslår, at direktører skal være »myndige personer«, kan der på baggrund af § 13, 1. pkt.'s sammenkædning af kravene til bestyrelsesmedlemmer og direktører og forbindelsen til dispensationsreglen i fondslovens § 11, stk. 1, 2. pkt., næppe være tvivl om, at bestyrelsen kun kan ansætte *fysiske* personer – og kun enkeltpersoner – som direktører, jfr. ovenfor under 4. Erhvervsfondsloven indeholder ikke nogen til aktieselskabslovens § 52, stk. 3 (og anpartsselskabslovens § 34, stk. 3) svarende specialregel om rederivirksomhed og heller ikke nogen til aktieselskabslovens § 168, stk. 3, svarende overgangsordning. Den eneste mulighed for at opretholde ansættelse af en juridisk person som direktør er, at industriministeren efter forhandling med justitsministeren har meddelt dispensation, jfr. § 67, stk. 2, 1. pkt.

8. Reglen i § 12, *stk. 3, 1. pkt.*, svarer til bestemmelserne i aktieselskabslovens § 51, *stk. 2* (og anpartsselskabslovens § 31, *stk. 4*). Ved optællingen af bestyrelsesmedlemmer i relation til § 12, *stk. 3, 1. pkt.*, medtages de eventuelle medarbejderrepræsentanter.

9. I aktieselskaber og anpartsselskaber kan en direktør ikke være formand for bestyrelsen, jfr. § 56, *stk. 1*, henholdsvis § 38, *stk. 1* (bortset fra de i aktieselskabslovens § 168, *stk. 2*, nævnte tilfælde). Denne ubetingede regel har man på grund af erhvervsdrivende fondes meget forskellige karakter ikke villet overføre til erhvervsdrivende fonde, og en direktør kan derfor med fondsmyndighedens samtykke være formand for bestyrelsen, jfr. § 12, *stk. 3, 2. pkt.*

Hvervene som bestyrelsens næstformand – hvis bestyrelsen har en sådan – og direktør kan næppe heller bestrides af den samme person uden fondsmyndighedens samtykke, jfr. utrykt skrivelse af 24. februar 1977 fra handelsministeriet.

§ 13 *Bestyrelsesmedlemmer og direktører skal være myndige. Direktører og mindst halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne skal være bosat her i landet, medmindre fondsmyndigheden undtager fra dette krav, eller kravet strider mod internationale forpligtelser.*

Bet. s. 61-62 og 104 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2857, 3122-3.

Erhvervsfondslovens § 13 svarer til fondslovens § 12, *stk. 1*, og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse samt – vedrørende § 13, *1. pkt.* – til kommentaren til § 12 (punkterne 4 og 7).

Ifølge Bet. s. 104 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2857, forudsættes det, at fondsmyndigheden ved administrationen af § 13, *2. pkt.*, følger samme praksis, som følges i henhold til aktieselskabslovens § 52, *stk. 2*, og anpartsselskabslovens § 34, *stk. 2* – altså inddrager i overvejelserne, at bestyrelseshvervet (også) vedrører drift af en erhvervsvirksomhed.

§ 14 *Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid udtræde af bestyrelsen.*

Stk. 2. *Et bestyrelsesmedlem skal udtræde, såfremt denne er under konkurs.*

Stk. 3. *Et bestyrelsesmedlem, der gør sig skyldig i en handling, som gør den pågældende uværdig til fortsat at være medlem af bestyrelsen, skal udtræde af bestyrelsen.*

Stk. 4. *Et bestyrelsesmedlem, som på grund af længerevarende sygdom eller anden svækkelse har vist sig ude af stand til at beklæde hvervet som medlem af bestyrelsen, eller som har vist sig klart uegnet, skal udtræde af bestyrelsen.*

Bet. s. 61-62 og 104 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2857, 3122-31, 23.

1. Erhvervsfondslovens § 14 svarer ord til andet til fondslovens § 13, bortset fra at § 14, stk. 2, har den i sammenhængen kluntede formulering »denne«, hvor det i fondslovens § 13, stk. 2, hedder »den pågældende«. Der henvises derfor til kommentaren til fondslovens § 13. Se også *Allan Philip* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1989/12 s. 73.

Der stilles hverken i erhvervsfondsloven eller i fondsloven krav om, at bestyrelsesmedlemmer skal fratræde ved opnåelsen af en bestemt alder. Ønsker stifteren en aldersgrænse, må han træffe bestemmelse herom i vedtægten.

Der stilles ikke i erhvervsfondsloven (eller i fondsloven) krav om forretningsmæssig sagkundskab. Ønsker stifteren garanti for faglige kvalifikationer, kan vedtægten formuleres således, at et eller flere bestyrelsesmedlemmer udpeges af en udenforstående organisation, f.eks. en brancheorganisation eller en faglig organisation. Det er ofte foreskrevet i vedtægter, at det offentlige skal udpege et eller flere medlemmer, eller at den til enhver tid værende indehaver af en bestemt privat eller offentlig stilling skal være medlem af fondsbestyrelsen.

2. Som nævnt i kommentaren til fondslovens § 13 må såvel § 13 som erhvervsfondslovens § 14 (og § 15) antages udtømmende at fastsætte de tilfælde, hvor et medlem af bestyrelsen skal udtræde. Se hertil også Erhvervs- og Selskabsstyrelsens skrivelse af 11. marts 1991, hvor en forening, der havde udpegelsesret, ønskede at fjerne et bestyrelsesmedlem, der var opsagt fra en stilling i foreningen. Styrelsen udtalte, efter at have henvist til reglerne i §§ 14-15 følgende:

»Bestemmelsen [§ 15] må ses på den baggrund, at det ikke ville være foreneligt med fondsbegrebet at tillægge den udpegende organisation en generel ret til at afsætte et af den udpegede bestyrelsesmedlem.

At der i fondens vedtægt er tillagt xxxforening ret til at udpege et medlem til fondens bestyrelse, giver således ikke foreningen ret til at kræve, at det allerede udpegede medlem skal fratræde og erstattes af en anden.

Der er ikke i vedtægten stillet krav om, at det medlem, der udpeges, skal være medlem af nævnte forening eller dens bestyrelse.

Det bemærkes, at der ikke i vedtægten er fastsat nogen funktionstid for bestyrelsens medlemmer, og der foreligger derfor ikke for den pågældende nogen pligt til at udtræde af bestyrelsen.

Da der efter det foreliggende ikke er grundlag for at antage, at den pågældende ikke opfylder betingelserne for at være medlem af fondens bestyrelse, har Erhvervs- og Selskabsstyrelsen som fondsmyndighed ikke hjemmel til at kræve, at den pågældende udtræder af bestyrelsen.«

§ 15 *Fondsmyndigheden kan afsætte et bestyrelsesmedlem eller en direktør, der ikke opfylder betingelserne i § 13. Fondsmyndigheden kan endvidere afsætte et bestyrelsesmedlem, der ikke opfylder kravene i oprettelsesdokumentet for fonden eller vedtægten, eller som skal udtræde af bestyrelsen efter reglerne i § 14, stk. 2-4.*

Bet. s. 61-62 og 104 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2857 og 3122-3123.

Erhvervsfondslovens § 15 svarer til fondslovens § 14, og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse. Se også Erhvervs- og Selskabsstyrelsens skrivelse af 11. marts 1991, der er gengivet under 2 i kommentaren til § 14.

Normalt vil en erhvervsdrivende fonds bestyrelse vide selv at afskedige en direktør, og fondsmyndighedens kompetence til at afsætte en direktør vedrører da også kun de i § 13 nævnte tilfælde – d.v.s. når en direktør ikke opfylder bopælskravet.

I alt fald i erhvervsdrivende fonde må det antages, at bestyrelsen som udgangspunkt selv vil skille sig af med bestyrelsesmedlemmer, som ikke lever op til den i § 14 stk. 2-4, beskrevne standard, men dels kan personlige og familiemæssige relationer vanskeliggøre et sådant initiativ, dels kan det pågældende

medlems bestyrelsesmandat bero direkte på vedtægten (han er altså ikke udpeget af den øvrige bestyrelse), og med henblik på bl.a. sådanne tilfælde kan fondsmyndigheden ifølge § 15 afsætte ikke blot bestyrelsesmedlemmer, der ikke opfylder betingelserne i § 13, men tillige bestyrelsesmedlemmer, som skulle være – men altså ikke er – udtrådt efter § 14, stk. 2-4. Eftersom §§ 13, 1. pkt., og 14, stk. 2-4, blot angiver mindstekrav til bestyrelsesmedlemmer, er der også givet fondsmyndigheden kompetence til at afsætte bestyrelsesmedlemmer, som skulle være – men altså ikke er – udtrådt, fordi de ikke opfylder krav, der er opstillet i oprettelsesdokumentet for fonden eller i vedtægten.

Fondsmyndighedens kompetence ifølge § 15 er et udslag af den manglende ejerindflydelse i fonde.

Fondsmyndighedens afsættelse af et bestyrelsesmedlem eller en direktør i medfør af § 15 kan indbringes for de almindelige domstole.

§ 16 *Ved et bestyrelsesmedlems afgang udpeges det nye medlem i overensstemmelse med vedtægten.*

Stk. 2. *Sker udpegning ikke i overensstemmelse med vedtægten, foretages den af fondsmyndigheden.*

Bet. s. 58-59 og 104 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2857-2858 og 31233124.

Erhvervsfondslovens § 16 svarer til fondslovens § 15, og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse samt til den indledende del af kommentaren til nærværende kapitel.

Fondsmyndigheden er kun kompetent, hvis bestyrelsen ikke foranlediger udpegelse af et nyt medlem – eller hvis bestyrelsen ikke vil overholde vedtægtens regler.

Der skal gives meddelelse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen om det nye bestyrelsesmedlems udpegelse inden en måned, jfr. § 53, stk. 3. Manglende overholdelse af denne regel kan straffes efter § 63, stk. 1.

Et nyt bestyrelsesmedlem tiltræder hvervet ved sin udpegelse, jfr. *Bet.* s. 59.

§ 17 *Stifteren, dennes ægtefælle eller personer, der er knyttet til de nævnte personer ved slægts- eller svogerskab i ret op- eller nedstigende linje eller sidelinjen så nært som søskende, kan ikke uden fondsmyndighedens samtykke udgøre bestyrelsens flertal.*

Stk. 2. *Stiftes en fond af et selskab, kan en person, der direkte eller indirekte ejer mere end halvdelen af den stemmeberettigede kapital i selskabet, ikke uden fondsmyndighedens samtykke udgøre bestyrelsens flertal sammen med de personer, der er knyttet så nært til den pågældende som angivet i stk. 1, ligesom de sidstnævnte personer heller ikke uden fondsmyndighedens samtykke kan udgøre bestyrelsens flertal.*

Bet. s. 62-63 og 104 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg B, sp. 470-472.

Reglen i *erhvervsfondslovens* § 17 svarer til *fondslovens* § 16, og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse.

Der er ikke tale om et absolut forbud mod, at stifteren og/eller denne nært tilknyttede personer udgør bestyrelsens flertal. Fondsmyndigheden kan give tilladelse dertil, hvilket efter *Bet.* s. 63 navnlig vil kunne være motiveret, hvis det hovedhensyn, der har ført til reglen i § 17 – ønsket om en effektiv adskillelse mellem stifter og fond – ikke (længere) er truet, f.eks. fordi ydelser fra fonden ikke (længere) kan tilfalde stifterens familie.

Reglen i § 17 forhindrer ikke i sig selv, at en erhvervsdrivende fondsbestyrelse udgøres af (fysiske) personer, der repræsenterer et aktieselskab eller en anden juridisk persons bestyrelse, jfr. *Bet.* s. 104 og kommentaren til § 12 (punkt 4.). Det afgørende er, at der ikke ud af bestyrelsens fysiske personer fremstår et flertal i strid med reglerne i § 17.

Hvis bestyrelsen har et lige antal medlemmer, hvoraf halvdelen – og deriblandt formanden – tilhører den i § 17 nævnte persons-kare, må formandens stemme formentlig ikke kunne gøre udslaget, jfr. *Kjeld Rørdam* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1984 s. 373 samt kommentaren til *fondslovens* § 20 og sml. reglen i § 21, stk. 2.

Som nævnt i kommentaren til *fondslovens* § 16 (under 2) kan forholdene udvikle sig således, at en bestyrelsens sammensætning *kommer* i strid med reglerne i § 17, f.eks. fordi stifterens søn indgår ægteskab med et bestyrelsesmedlem. Hvis fondsmyndigheden ikke meddeler samtykke til, at bestyrelsen kan fortsætte uændret – eventuelt indtil en valgperiodes udløb – må bestyrelsen bringe sin sammensætning i overensstemmelse med § 17. Sker dette ikke, må fondsmyndigheden kunne skride ind, jfr. princippet i § 15.

Det er beslægtede synspunkter, som ligger bag reglerne i § 8 og § 17, og det følger da også af § 67, stk. 2, 2. pkt., at § 17 ikke – så lidt som § 8 – gælder for fonde oprettet inden lovens ikrafttræden. Hvis en fond er oprettet inden 1. januar 1985, kan den i § 17 nævnte personkreds udgøre bestyrelsens flertal, hvad enten dette beror på en vedtægtsbestemmelse eller ej (jfr. herved også reglen i § 8, stk. 2, sidste pkt.).

§ 18 *Lovens bestemmelser om bestyrelsesmedlemmer finder tilsvarende anvendelse på suppleanter for disse.*

Bet. s. 63 og 104 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2858 og 3124.

Erhvervsfondslovens § 18 svarer til fondslovens § 17, og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse.

Suppleanter skal anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Om indkaldelse af suppleanter til bestyrelsesmøder henvises til kommentaren til erhvervsfondslovens § 21 (fondslovens § 17).

§ 19 *Vederlag til bestyrelsesmedlemmer må ikke overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang.*

Stk. 2. *Industriministeren kan fastsætte regler om størrelsen af vederlaget til bestyrelsesmedlemmer. Et vederlag, der ikke er fastsat i overensstemmelse med disse regler, skal godkendes af fondsmyndigheden.*

Stk. 3. *Fondsmyndigheden kan nedsætte et vederlag, der findes for højt.*

Bet. s. 63 og 104 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2858 og 3124-3125.

Erhvervsfondslovens § 19 svarer til fondslovens § 18, og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse.

Mens justitsministeren ved bekendtgørelse nr. 97 af 15. marts 1985 har gjort brug af sin bemyndigelse ifølge fondslovens § 18, stk. 2, til at fastsætte regler om vederlag – d.v.s. summen af alle ydelser, herunder naturalydelser – der tillægges det enkelte medlem af bestyrelsen, har industriministeren ikke udnyttet sin tilsvarende bemyndigelse ifølge § 19, stk. 2. Det er givetvis også vanskeligere at fastsætte generelle regler om bestyrelsesvederlagets maksimale størrelse i erhvervsdrivende fonde end i andre fonde – bl.a. fordi det er almindeligt med en direktion i erhvervsdrivende fonde, og hvis en person er såvel bestyrelsesmedlem som direktør, er det hans *samlede* vederlag, som er omfattet af reglen i § 19, jfr. *Bet.* s. 63.

I nogle erhvervsdrivende fonde indeholder vedtægten regler for fastsættelsen af bestyrelsens vederlag. I modsætning til opfattelsen i *Erhvervsdrivende fonde* s. 111 må det antages, at lovens standard har forrang for modstående vedtægtsbestemmelser, således at reglerne må administreres, så vederlagene ikke kommer i strid med § 19, stk. 1 (jfr. herved også § 19, stk. 3). Indeholder vedtægten ikke regler, bliver udspillet vedrørende vederlagets størrelse bestyrelsens. Det er klart, at dette er »på kanten af« § 20's regel om inhabilitet, men reglerne i § 19, stk. 1, stk. 2 og stk. 3, tilsigter at give den fornødne modvægt.

Reglen i § 19 skal ses i sammenhæng med bestemmelsen i § 43, stk. 1, hvorefter bestyrelsen ikke kan tillægge stiftere, bestyrelsesmedlemmer, revisorer, direktører eller personer, der indtager en ledende stilling i fonden, andre ydelser end et vederlag, som ikke må overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang. Bestyrelsen kan altså ikke tildele sig selv le- gatportioner – og heller ikke lån, jfr. § 43, stk. 2.

Reglerne i §§ 19 og 43 er ikke til hinder for, at bestyrelsesmedlemmer (og direktører m.v.) aflønnes med tantieme i erhvervsdrivende fonde, jfr. Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2858. Hvis bestyrelsesmedlemmer (og direktøren) aflønnes med tantieme, må det skulle ske under iagttagelse af de fra aktieselskabslovens § 64 og anpartsselskabslovens § 45 kendte principper. Det betyder navnlig, at tantieme kun må ydes af årets overskud, og at der i en moderfond ikke må beregnes tantieme på grundlag af koncernresultatet.

Grov eller gentagen overtrædelse af § 19, stk. 1, kan straffes med bøde, jfr. § 63, stk. 3.

2. Baggrunden for *stk. 3* er – atter – at der ikke er generalforsamling i en fond.

Ved bedømmelsen må fondsmyndigheden navnlig lægge vægt på omfanget af arbejdet i bestyrelsen. Der skal også tages hensyn til hvervets art, hvori ligger, at f.eks. advokater ikke automatisk kan lægge den sædvanlige timetakst til grund. På den anden side er synspunktet i *Erhvervsdrivende fonde* s. 112, hvorefter fondsmyndigheden kan lægge sin legatpraksis til grund ved vurderingen af bestyrelsens vederlag, udtryk for en historisk og (formentlig) forladt praksis i fonde – specielt i erhvervsdrivende fonde – i dag. Det gamle synspunkt, hvorefter medlemsskabet er et hædershverv, der kun skal betales beskedent, afspejles ikke længere i fondsregnskaberne.

§ 20 *Et bestyrelsesmedlem eller en direktør må ikke deltage i behandlingen af spørgsmål om aftaler mellem fonden og den pågældende selv eller søgsmål mod den pågældende selv eller om aftaler mellem fonden og tredjemand eller søgsmål mod tredjemand, hvis den pågældende deri har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod fondens.*

Bet. side 64 og 104 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2859 og 3125.

1. Erhvervsfondslovens § 20 svarer til fondslovens § 19, og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse.

2. Ansættelse af en direktør og i det hele taget forhandling om en direktørs ansættelsesforhold er en aftale i § 20's forstand, og den pågældende direktør er altså inhabil.

Valg af bestyrelsesformand er ikke en aftale i § 20's forstand, og et bestyrelsesmedlem kan derfor ved et eventuelt valg af formand stemme på sig selv, jfr. *Gomard: Aktieselskabsret*, 2. udg. (1970) s. 306, smh. kommentaren til fondslovens § 15 med referat af utrykt ØLD af 28. juni 1990.

Vedrørende medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmers inhabilitet ved aftaler om lønforhold m.v. henvises til kommentaren til § 22 (punkt 6).

Som omtalt i kommentaren til fondslovens § 31 (erhvervsfondslovens § 43), kan – eksempelvis – bestyrelsesmedlemmer kun oppebære legatportioner fra fonden, hvis vedkommende har et retskrav herpå ifølge fondens vedtægt. Der skulle derfor ikke kunne opstå habilitetskonflikter i så henseende. Det spørgsmål, der nævnes s. 115 f i *Erhvervsdrivende fonde*, synes at bero på en misforståelse af rækkevidden af § 31/§ 43, idet kombinationen »hvis bestyrelsesmedlemmet f.eks. er en af flere mulige legatmodtagere i følge fondens vedtægter« ikke er mulig.

§21 *Formanden skal sørge for, at bestyrelsen holder møde, når dette er nødvendigt, og skal påse, at samtlige medlemmer indkaldes.*

Stk. 2. *Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når halvdelen af medlemmerne eller det højere antal, som foreskrives i vedtægten, er til stede. Medmindre vedtægten bestemmer andet, træffer bestyrelsen beslutning ved simpelt stemmeflertal, og formandens stemme er i tilfælde af stemmelighed afgørende.*

Stk. 3. *Fondens bestyrelse må kun med fondsmyndighedens samtykke foretage eller medvirke til ekstraordinære dispositioner, som kan medføre risiko for, at vedtægten ikke kan overholdes.*

Stk. 4. *Over forhandlingerne i bestyrelsen skal der føres en protokol, der underskrives af samtlige tilstedeværende medlemmer. Et bestyrelsesmedlem eller en direktør, der ikke er enig i bestyrelsens beslutning, har ret til at få sin mening indført i protokollen.*

Bet. s. 64 og 104 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2859 og 3125-3126.

1. Erhvervsfondslovens § 21, stk. 1, 2 og 4, svarer i alt væsentligt til fondslovens § 20, og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse – herunder punkt 3 om forhandlingsreferat – samt til kommentaren til erhvervsfondslovens § 26 om indkaldelse til bestyrelsesmøde.

2. Erhvervsfondsloven forudsætter i §§ 12, stk. 3, og 21, at bestyrelsen har en *formand*. Hvis ikke andet er bestemt i vedtægten, vælger bestyrelsen selv sin formand. Et bestyrelsesmedlem kan stemme på sig selv som formand. Står stemmerne lige, må det antages, at valget skal afgøres ved lodtrækning, jfr. princippet i aktieselskabslovens § 56, stk. 1. 2. pkt., og anpartsselskabslovens § 38, stk. 1, 2. pkt. – idet det næppe kan antages, at § 21, stk. 2, 2. pkt. in fines regel om, at formandens stemme er afgørende i tilfælde af stemmelighed, finder anvendelse, når der stemmes om, hvorvidt formanden skal genvælges som formand, eller et andet bestyrelsesmedlem skal vælges til denne post.

Udgøres bestyrelsen af et lige antal medlemmer, hvoraf halvdelen – og deriblandt formanden – tilhører den i § 17 nævnte personskare, vil det som nærmere drøftet i kommentaren til fondslovens § 20 (punkt 2) ikke være i overensstemmelse med § 17, at formandens stemme bliver afgørende ved stemmelighed, jfr. *Kjeld Rørdam* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1984 s. 373.

3. § 21, *stk. 1*, omtaler kun indkaldelse af *bestyrelsens* medlemmer. Har selskabet en eller flere *direktører*, skal også disse indkaldes, eftersom det – trods erhvervsfondslovens tavshed herom – må anses for givet, at en direktørs deltagelse i fondens ledelse (jfr. § 25) og en direktørs eventuelle erstatningsansvar (jfr. kapitel 8) må medføre, at han har en principiel ret til at være til stede ved bestyrelsens møder, sml. aktieselskabslovens § 56, stk. 2, og anpartsselskabslovens § 38, stk. 2.

Med hensyn til indkaldelse af *suppleanter* henvises til fondslovens § 17.

4. Med formuleringerne »som foreskrives i vedtægten« og »Medmindre vedtægten bestemmer andet«, er det tydeliggjort, at stifteren kan – og formentlig i adskillige tilfælde vil – fastsætte andre regler i vedtægten end de i § 21, *stk. 2*, angivne. Vedtægten vil navnlig ofte stille krav om kvalificeret majoritet i forbindelse med forslag til vedtægtsændringer, jfr. *Bet.* s. 64 og se nærmere i kommentaren til fondslovens § 20 (punkterne 1 og 2).

Reglerne i § 21, *stk. 2* – eller vedtægtens krav – om beslutningsdygtighed og majoritet kan give anledning til særlige problemer, såfremt der er valgt medarbejderrepræsentanter til bestyrelsen i medfør af § 22. Herom henvises til kommentaren til § 22 (punkt 9.).

5. Ifølge aktieselskabslovens § 56, stk. 4, og anpartsselskabslovens § 38, stk. 4, skal bestyrelsens ved en *forretningsorden* træffe nærmere bestemmelser om ud-

førelsen af sit hverv. Der er ikke i loven opstillet et tilsvarende krav til bestyrelsen i en erhvervsdrivende fond, men det er givet, at det letter bestyrelsens – og specielt formandens – arbejde at have en forretningsorden, og at eksistensen af en sådan effektiviserer førelsen af bestyrelsens forhandlingsprotokol, jfr. herved § 21, stk. 4.

En forretningsorden skal ikke anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

6. Reglen i *erhvervsfundslovens* § 21, stk. 3, svarer til fondslovens § 21 og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse.

Ikke mindst disse regler har givet anledning til kritik af fondslovene – specielt § 21, stk. 3, om *erhvervsdrivende* fonde, jfr. en række (danske) indlæg refereret i »Forhandlingerne på det 29. nordiske juristmøde« (1981), Del I s. 226 ff. Det er blevet nævnt, at man ikke kan drive effektiv erhvervsvirksomhed under en regel som § 21, stk. 3 – men se dog hertil *Werlauff* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1986 s. 29. De erfaringer, der er gjort siden 1985, tyder ikke på, at kritikken har haft føje.

Som nævnt i kommentaren til fondslovens § 21 vedrører reglen kun ekstraordinære dispositioner, som ofte vil nærme sig permutation, og specielt for mange erhvervsdrivende fonde vil ordene »risiko for, at vedtægten ikke kan overholdes« i sig selv betyde en indskrænkning i reglens anvendelsesområde. I jo højere grad fondens formål ifølge vedtægten er at drive erhvervsvirksomhed, i jo mindre grad vil erhvervsmæssige dispositioner medføre risiko for, at vedtægten ikke kan overholdes. – Har fonden væsentlige, ikke-erhvervsmæssige formål, synes det ikke ubegrundet, at hensynet til den i mange tilfælde afdøde stifter og de potentielle legatmodtagere varetages ved en regel som § 21, stk. 3.

Grov eller gentagen overtrædelse af § 21, stk. 3, kan medføre straf af bøde, jfr. § 63, stk. 3.

7. Reglen i *erhvervsfundslovens* § 21, stk. 4, svarer i alt væsentligt til fondslovens § 20, stk. 3, og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse.

§ 22 *De i aktieselskabsloven og i henhold til denne fastsatte regler om medarbejderes valg af bestyrelsesmedlemmer finder tilsvarende anvendelse på en erhvervsdrivende fond og dens dattervirksomheder. De bestyrelsesmedlemmer, der vælges af medarbejderne, deltager kun i behandlingen af spørgsmål, som ikke vedrører erhvervsvirksomheden, såfremt dette er bestemt i vedtægten. I det omfang nye bestyrelsesmedlemmer skal udpeges af bestyrelsen, deltager de bestyrelsesmedlemmer, der er valgt af medarbejderne, ikke i udpegelsen, medmindre andet er bestemt i vedtægten.*

Stk. 2. *Hvor de af medarbejderne valgte bestyrelsesmedlemmer efter stk. 1, 2. eller 3. pkt., ikke deltager i behandlingen, medregnes de pågældende bestyrelsesmedlemmer ikke, når det til en beslutning kræves, at et bestemt antal af medlemmerne eller en bestemt del af bestyrelsen er til stede.*

Stk. 3. *Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse på moderfonde, jfr. § 2, hvis erhvervsmæssige virksomhed udelukkende består i drift af massemedier og hermed beslægtet virksomhed.*

Bet. s. 104-106, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2859-2863 og tillæg B, sp. 471-472, Folketingstidende 1988/89, tillæg A, sp. 627 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2594-2595 og tillæg B, sp. 528.

Bestemmelsen er ændret ved lov nr. 815 af 21. december 1988, og stk. 3 blev indsat ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Baggrunden for bestemmelsen i § 22 om medarbejdernes repræsentation i bestyrelsen er ønsket om, at den juridiske ramme for udøvelse af erhvervsvirksomhed ikke må være afgørende for, om medarbejderne har ret til at vælge medlemmer til bestyrelsen.

På denne baggrund må det anses for usandsynligt, at en erhvervsdrivende fond i medfør af § 67, stk. 2 (eller § 1, stk. 5) opnår at blive undtaget fra reglerne i § 22 om medarbejdernes repræsentation i bestyrelsen. Dette er også lagt til grund i skrivelse af 16. november 1984 fra justitsministeriet.

2. Ifølge § 67, stk. 2, skal erhvervsdrivende fonde, som var oprettet ved lovens ikrafttræden, inden et år efter ikrafttrædelsesdatoen opfylde bestemmelserne i erhvervsfondsloven. Dette var imidlertid ikke ensbetydende med, at fonde med det fornødne antal medarbejdere inden 1. januar 1986 skulle have medarbejdervalgte repræsentanter i bestyrelsen for at denne kunne fungere lovligt. § 22, stk.

1's henvisning til »i henhold til denne [aktieselskabsloven] fastsatte regler« betyder en henvisning til også industriministeriets bekendtgørelser nr. 32 og 33 af 12 januar 1989 om selskabsrepræsentation henholdsvis koncernrepræsentation, og det følger af disse bekendtgørelser kapitel 2, at det er medarbejdernes egen sag at tage initiativ til at opnå repræsentation i bestyrelsen. Dette initiativ kunne medarbejderne »til gengæld« tage straks efter erhvervsfondslovens ikrafttræden.

3. § 22, stk. 1, 1. pkt., er formuleret som en henvisning til aktieselskabsloven og de i henhold til denne fastsatte regler, men med fastholdelse af erhvervsfondslovens eget koncernbegreb (lovens § 2), jfr. *Bet.* s. 105. Ved afgørelsen af om medarbejderne har ret til repræsentation i en moderfonds bestyrelse i henhold til reglerne om koncernrepræsentation medregnes altså ikke blot medarbejderne i moderfonden og de dattervirksomheder, der er aktieselskaber og anpartsselskaber, men tillige medarbejderne i andre dattervirksomheder.

Henvisningen til aktieselskabslovgivningens regler – og hermed aktieselskabslovens § 49, stk. 3's ord »hvis de nævnte datterselskaber er aktie- eller anpartsselskaber, hvori moderselskabet besidder flertallet af stemmerettighederne, jfr. § 2, stk. 4 og 5 ...« – medfører imidlertid i relation til koncernrepræsentation, at man kun medregner de dattervirksomheder, hvori moderfonden besidder *flertallet af stemmerettighederne*. Ved afgørelsen af, om medarbejderne har ret til repræsentation i en moderfonds bestyrelse i henhold til reglerne om koncernrepræsentation, medregnes altså ikke medarbejderne i en virksomhed, som vel er en dattervirksomhed i henhold til erhvervsfondslovens § 2, stk. 1, jfr. § 1, stk. 2, nr. 3, men hvori moderfonden ikke besidder flertallet af stemmerettighederne. Det må formentlig også følge af aktieselskabslovens § 49, stk. 3, at en sådan dattervirksomheds medarbejdere hverken har valgret eller er valgbare i relation til koncernrepræsentationen i moderfondens bestyrelse, sml. *Thomsen: Aktieselskabsloven*, 4. udg. s. 249 – et problem, som bliver aktuelt, hvis koncernen har det til koncernrepræsentation nødvendige antal medarbejdere (35 medarbejdere), selv om man ikke medregner vedkommende dattervirksomheds medarbejdere.

4. Henvisningen til »De i aktieselskabsloven og i henhold til denne fastsatte regler« er at opfatte som en henvisning til aktieselskabslovgivningens til enhver tid værende regler om medarbejdernes valg af bestyrelsesmedlemmer.

Henvisningen indebærer en inddragelse af reglerne i aktieselskabslovens § 49, stk. 2, 3. og 4. pkt., stk. 3-5, og stk. 7, 1. pkt., § 50, stk. 1 og stk. 2, 1. og 2.

pkt., § 177 og § 178, stk. 1, samt industriministeriets bekendtgørelser nr. 32 af 12. januar 1989 om medarbejderes valg af bestyrelsesmedlemmer i aktieselskaber og anpartsselskaber m.v. (Selskabsrepræsentation) og nr. 33 af samme dato om medarbejderes valg af bestyrelsesmedlemmer i moderselskaber, der er aktieselskaber og anpartsselskaber m.v. (koncernrepræsentation) – i det følgende kaldet *selskabsrepræsentationsbekendtgørelsen* henholdsvis *koncernrepræsentationsbekendtgørelsen*.

For sammenhængens skyld er aktieselskabslovens §§ 49, 50, 177 og 178 umiddelbart nedenfor gengivet i deres helhed.

§ 49. Et aktieselskab skal have en bestyrelse bestående af mindst 3 medlemmer.

Stk. 2. Bestyrelsen vælges af generalforsamlingen, medmindre valget efter § 59, stk. 3, skal foretages af repræsentantskabet. Vedtægterne kan tillægge offentlige myndigheder eller andre ret til at udpege 1 eller flere medlemmer af bestyrelsen. I selskaber, der i de sidste tre år har beskæftiget gennemsnitligt mindst 35 medarbejdere har selskabets medarbejdere ret til herudover blandt disse og i overensstemmelse med § 177 at vælge et antal medlemmer af bestyrelsen og suppleanter for disse svarende til halvdelen af det antal bestyrelsesmedlemmer, der vælges efter 1. og 2. pkt., dog mindst 2 medlemmer. Såfremt det antal bestyrelsesmedlemmer, der skal vælges ikke udgør et helt tal, skal der ved anvendelsen af 3. pkt. afrundes opad.

Stk. 3. Medarbejderne i et moderselskab og dets her i landet registrerede datterselskaber har ret til blandt medarbejderne og i overensstemmelse med § 177 at vælge et antal medlemmer af bestyrelsen i moderselskabet og suppleanter herfor (koncernrepræsentation), hvis de nævnte datterselskaber er aktie- eller anpartsselskaber, hvori moderselskabet besidder flertallet af stemmerettighederne, jf. § 2, stk. 4 og 5, og moderselskabet og de nævnte datterselskaber i de tre sidste år tilsammen gennemsnitligt har beskæftiget i alt mindst 35 medarbejdere. Omfattes moderselskabet af stk. 2, 3. pkt., har medarbejderne i moderselskabet efter denne bestemmelse ret til at vælge 2 medlemmer og suppleanter for disse. Det samlede antal medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer i moderselskabets bestyrelse skal svare til halvdelen af det antal bestyrelsesmedlemmer, der vælges efter stk. 2, 1. og 2. pkt., dog mindst 3 medlemmer. Bestemmelsen i stk. 2, 4. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. I koncerner, hvor der i moderselskabet er medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, afholdes valg af koncernrepræsentanter i henhold til stk. 3 første gang i forbindelse med udløbet af de af moderselskabets medarbejdere valgte bestyrelsesmedlemmers og suppleanters valperiode.

Stk. 5. I selskaber, der ikke omfattes af stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, kan vedtægterne tillægge selskabets henholdsvis koncernens medarbejdere ret til at vælge 2 eller flere bestyrelsesmedlemmer.

Stk. 6. Flertallet af bestyrelsens medlemmer skal vælges af generalforsamlingen, jfr. dog § 59, stk. 3, 3. pkt.

Stk. 7. De bestyrelsesmedlemmer, der vælges af medarbejderne i medfør af stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, udpeges for 4 år ad gangen blandt de medarbejdere, der i hele sidste år før valget har været ansat i selskabet eller, for koncerners vedkommende, inden for samme koncern. De øvrige bestyrelsesmedlemmers hverv gælder for den tid, der er fastsat i vedtægterne. Valgperioden skal opføre ved afslutningen af en ordinær generalforsamling, senest 4 år efter valget.

Stk. 8. Lovens bestemmelser om bestyrelsesmedlemmer finder tilsvarende anvendelse på suppleanter for disse.

§ 50. Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid udtræde af bestyrelsen. Meddelelse herom skal gives selskabets bestyrelse og, såfremt medlemmet ikke er valgt af generalforsamlingen, tillige den, som har udpeget ham. Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid afsættes af den, som har valgt eller udpeget ham.

Stk. 2. Ophører et bestyrelsesmedlems hverv før udløbet af valgperioden, eller opfylder han ikke længere betingelserne i § 52 for at være bestyrelsesmedlem, og er der ingen suppleant til at indtræde i hans sted, påhviler det de øvrige bestyrelsesmedlemmer at foranledige valg af et nyt medlem for det afgåede medlems resterende valgperiode. Det samme gælder, dersom et bestyrelsesmedlem, der er valgt af medarbejderne efter § 49, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, ikke længere er ansat i selskabet eller koncernen. Hører valget under generalforsamlingen, kan valg af nyt bestyrelsesmedlem dog udskydes til næste ordinære generalforsamling, hvor bestyrelsesvalg skal finde sted, såfremt bestyrelsen er beslutningsdygtig med de tilbageværende medlemmer og suppleanter.

§ 177. Beslutning om optagelse af bestyrelsesmedlemmer valgt af medarbejderne i henhold til § 49, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, kræver, at mindst halvdelen af selskabets henholdsvis datterselskabernes medarbejdere stemmer herfor. Beslutningen meddeles skriftligt bestyrelsen.

Stk. 2. Bestyrelsesmedlemmer og suppleanter, der skal vælges af medarbejderne, vælges ved skriftlig og hemmelig afstemning.

Stk. 3. Bestyrelsesmedlemmer og suppleanter, der skal vælges af medarbejderne efter stk. 1, jf. § 49, stk. 2, 3. pkt., vælges ved direkte valg. Hver medarbejder kan afgive et antal stemmer svarende til halvdelen af antallet af medlemmer, der skal vælges. Såfremt det antal stemmer, der kan afgives efter 2. punktum, ikke udgør et helt tal, afrundes opad. Hver medarbejder kan kun afgive en stemme på hver opstillet. Disse regler finder tilsvarende anvendelse ved valg af suppleanterne.

Stk. 4. Bestyrelsesmedlemmer og suppleanter, der skal vælges af medarbejderne efter stk. 1, jf. § 49, stk. 3, vælges ved indirekte valg. Valgretten udøves af et valgmandskollegium bestående af repræsentanter for de enkelte koncernselskaber.

Stk. 5. Reglerne i stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse ved valg i henhold til § 49, stk. 5.

§ 178. Industriministeren fastsætter regler om: 1) hvem der anses som medarbejder, 2) beregningen af det gennemsnitlige antal medarbejdere efter § 49, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3,

- 3) den nærmere gennemførelse af § 73, stk. 2, 4. og 5. pkt., og § 177,
 - 4) mulighed for at undlade afholdelse af valg i henhold til § 49, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, såfremt der kun er opstillet det antal kandidater, der skal vælges som bestyrelsesmedlemmer og som suppleanter,
 - 5) under hvilken form medarbejderne i selskaber, hvor der er valgt bestyrelsesmedlemmer efter § 49, stk. 2, 3. pkt., skal orienteres om selskabets forhold,
 - 6) under hvilken form medarbejderne i koncerner, hvor der er valgt bestyrelsesmedlemmer efter § 49, stk. 3, skal orienteres om koncernens forhold, og
 - 7) retlig beskyttelse i ansættelsen for de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer. Uoverensstemmelser om beskyttelsen og om brud på eller fortolkning af reglerne afgøres ad fagretlig vej.
- Stk. 2.* Industriministeren fastsætter endvidere regler til gennemførelse af § 26, stk. 2, 2. og 3. pkt.

5. Overførelsen af aktieselskabslovgivningens regler om medarbejderes valg af bestyrelsesmedlemmer er først og fremmest ensbetydende med:

at medarbejderne i erhvervsdrivende fonde, som i de sidste tre år har beskæftiget mindst 35 medarbejdere, har ret til blandt fondens medarbejdere at vælge et antal medlemmer af bestyrelsen og suppleanter for disse, således at en tredjedel af bestyrelsens medlemmer, dog mindst to, udgøres af disse medarbejdervalgte medlemmer (såkaldt *selskabsrepræsentation*)

og at medarbejderne i dattervirksomheder, der sammen med en erhvervsdrivende moderfond udgør en koncern, som i de sidste tre år gennemsnitligt har beskæftiget i alt mindst 35 medarbejdere, har ret til blandt koncernens medarbejdere at vælge et antal medlemmer af bestyrelsen i moderfonden (og suppleanter for disse), således at en tredjedel af bestyrelsens medlemmer, dog mindst tre, udgøres af medarbejdervalgte medlemmer (såkaldt *koncernrepræsentation*, jfr. ovenfor under 3) – nærmere bestemt således, at moderfondens medarbejdere har ret til at vælge 2 medlemmer, hvis moderfonden har så mange medarbejdere, at moderfonden i sig selv er omfattet af reglerne om selskabsrepræsentation. Med et eksempel: Hvis moderfonden har 35 medarbejdere eller mere, og moderfonden ifølge sin vedtægt har 6 ikke-medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, har medarbejderne krav på at vælge *i alt* 3 medlemmer til moderfondens bestyrelse, og *heraf* har medarbejderne i moderfonden altså krav på at vælge 2 medlemmer.

6. Selskabsrepræsentationsbekendtgørelsen og koncernrepræsentationsbekendtgørelsen indeholder – idet kapiteloverskrifterne gengives (primært med selskabsrepræsentationsbekendtgørelsens tekst) – regler om:

1. Beregning af det gennemsnitlige antal medarbejdere
2. Afstemning om selskabsrepræsentation (koncernrepræsentation) m.v. – Stemmeret
3. Antal selskabsrepræsentanter (koncernrepræsentanter) – Valgret (valgmandskollegium)/valgbarhed
4. Valgudvalgets (koncernvalgudvalgets) sammensætning m.v. – Fremgangsmåden ved afstemning og valg
5. Ordningens ophør
6. Selskabsrepræsentanternes (koncernrepræsentanternes) ind- og udtræden samt retlige beskyttelse i ansættelsen
7. Orientering af medarbejderne om selskabets (koncernens) forhold
8. Medarbejdernes ret til indseende med aktiebogen eller anpartshaverfortegnelsen
9. Særlige bestemmelser
10. Straffebestemmelser.

Bekendtgørelsernes kapitel 8 om medarbejdernes ret til indseende med aktiebogen/anpartshaverfortegnelsen er uden interesse i relation til erhvervsdrivende fonde, men i øvrigt finder reglerne anvendelse på erhvervsdrivende fonde med de modifikationer, som er nødvendige som følge af fondes karakter af selvejende institutioner.

Reglerne om medarbejders valg af bestyrelsesmedlemmer i aktie- og anpartselskaber er omtalt af *Merete Rasmussen og Jytte Heje Mikkelsen* i U 1981 B s. 70 ff, og der henvises i øvrigt til kommentaren til aktieselskabslovens §§ 49, 50 og 177 hos *Thomsen: Aktieselskabsloven* (4. udg. 1990).

Blandt de mange enkeltproblemer, som reglerne om medarbejders ret til valg af bestyrelsesmedlemmer frembyder, skal nævnes:

De medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer kommer til »oven i« det antal bestyrelsesmedlemmer, som fremgår af fondens vedtægt. I de tilfælde, hvor vedtægten foreskriver en ramme for antallet af bestyrelsesmedlemmer – f.eks. »5 til 7 medlemmer« – er udgangspunktet for beregningen af antallet af medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer det antal ikke-medarbejdervalgte medlemmer, der faktisk sidder i bestyrelsen, jfr. selskabsrepræsentationsbekendtgørelsens § 8 og koncernrepræsentationsbekendtgørelsens § 8, stk. 1.

Om beregningen af det gennemsnitlige antal medarbejdere er der givet regler i selskabsrepræsentationsbekendtgørelsens og koncernrepræsentationsbekendtgørelsens § 1. Med hensyn til erhvervsdrivende fonde følger det af lovens forarbejder – *Bet.* s. 105 – at *samlige* de i fonden eller koncernen ansatte medarbejdere skal medregnes, selv om de pågældende ikke er beskæftiget med erhvervmæssig virksomhed, men er ansat med henblik på varetagelse af fondens ikke-

erhvervsmæssige formål, f.eks. uddeling til almennyttige formål, eller andre opgaver, f.eks. fondens kapitalforvaltning.

Der skal vælges suppleanter samtidig med, at medarbejderrepræsentanterne vælges. Hvis en medarbejderrepræsentant fratræder fonden (eller en dattervirksomhed) og derfor må udtræde af bestyrelsen, eller hvis han afsættes af medarbejderne (jfr. selskabsrepræsentationsbekendtgørelsens § 31, stk. 1, og koncernrepræsentationsbekendtgørelsens § 32, stk. 1) indtræder suppleanten automatisk i hans sted for resten af valgperioden.

En medarbejderrepræsentant kan fortsætte sin valgperiode ud, selv om antallet af ansatte medarbejdere går ned under 35 eller reduceres således, at gennemsnittet for de sidste tre år ikke længere er 35 eller derover.

Medarbejderrepræsentanterne har principielt samme rettigheder og pligter som andre bestyrelsesmedlemmer, jfr. dog nærmere nedenfor under 7. og 8. om reglerne i § 22, stk. 1, 2. pkt. og 3. pkt. Fonden kan ikke differentiere aflønningen af sine bestyrelsesmedlemmer på en måde, som tilsigter *omgåelse* af ligestillingskravet, sml. herved dommene U 1987.51 Ø og U 1990.271 Ø samt *Wellauff* i U 1987 B s. 231 ff, og man kan ikke pålægge de medarbejdervalgte medlemmer en *særlig* tavshedspligt (se hertil kapitel 7 i de to bekendtgørelser), jfr. *Isager og Langsted* i Juristen 1988 s. 6 ff og 181 ff samt Juristen 1989 s. 70 ff. Der er også ligestilling med hensyn til inhabilitet, men det er klart, at reglen herom – lovens § 20 – bevirker, at der som et led i bestyrelsens arbejde opstår situationer, hvor kun de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer er inhabile. De kan f.eks. næppe deltage i bestyrelsens behandling af spørgsmål om arbejdsretlige konflikter, forhandling eller afslutning af kollektive lønftaler med medarbejderorganisationer eller selskabets forhold til arbejdsgiverorganisationer. Inhabilitetsreglen i § 20 bør ikke undergives en ekstensiv fortolkning vedrørende medarbejderrepræsentanterne, for i så fald risikerer formålet med medarbejdernes repræsentation at forspildes. Ved Erhvervs- og Selskabsstyrelsens skrivelse af 30. marts 1988 er det antaget, at hvis man i en moderfonds bestyrelse behandler spørgsmålet om udstedelse af medarbejderaktier i en dattervirksomhed, der er organiseret som aktieselskab, er de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer i fonden ikke inhabile (heller ikke, selv om deres medlemskab i bestyrelsen beror på reglerne om koncernrepræsentation).

7. En konsekvent gennemførelse af den ovenfor under 6 omtalte ligestilling mellem medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer og andre bestyrelsesmedlemmer er ikke så indlysende, som den måske umiddelbart kan forekomme, eftersom de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer herved ville få større indflydelse i erhvervsdrivende fonde end i aktieselskaber og anpartsselskaber – *dels*

fordi bestyrelsens kompetence i en fond ikke begrænses af nogen generalforsamling, *dels* fordi sæde i bestyrelsen ikke blot vil være ensbetydende med indflydelse på fondens udøvelse af erhvervsvirksomhed, men tillige med indflydelse på fondens – formentlige – øvrige virksomhed, først og fremmest uddeling i overensstemmelse med fondens formål, jfr. *Bet.* s. 105 og *Jørgen Nørgaard* i »Forhandlingerne på det 29. nordiske juristmøde« (1981), Del I s. 197 ff.

Resultatet af såvel fondsudvalgets behandling som drøftelserne i Folketinget blev et flertal for den regel, der nu er lovens § 22, *stk. 1, 2. pkt.* Ordene »som ikke vedrører erhvervsvirksomheden« er valgt, *dels* fordi de findes bedst at dække medbestemmelsesrettens ide – at give medarbejderne indsigt og indflydelse vedrørende den erhvervsvirksomhed, i hvilken de er ansat – *dels* fordi de gør det klart, at medbestemmelsesret for de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer er udgangspunktet, jfr. *Bet.* s. 105.

Indskrænkninger, udvidelser eller omlægninger af fondens eller en dattervirksomheds erhvervsaktiviteter vedrører selvsagt erhvervsvirksomheden og falder ind under de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmers kompetence – men det samme er tilfældet i relation til dispositioner af mindre direkte erhvervsmæssig karakter, f.eks. den generelle disponering over fondens overskud, herunder hvor stor en del af overskuddet, der skal stilles til rådighed for uddeling i overensstemmelse med fondens formål, henholdsvis henlægges til konsolidering af erhvervsvirksomheden. Derimod vil den nærmere fordeling af de beløb, som bestyrelsen har afsat til uddeling til fondens ikke-erhvervsmæssige formål, ikke være omfattet af de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmers kompetence – medmindre andet er bestemt i vedtægten. På samme måde vil de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer i almindelighed være afskåret fra at deltage i bestyrelsens behandling af spørgsmål om ændring af vedtægten i henseende til, hvilke ikke-erhvervsmæssige formål fonden kan støtte.

8. Ifølge § 16, *stk. 1*, udpeges ved et bestyrelsesmedlems afgang det nye medlem i overensstemmelse med vedtægtens bestemmelser. I mange fonde er det i vedtægten bestemt, at bestyrelsen er selvsupplerende.

Det er klart, at § 16, *stk. 1*'s regel ikke skal forstås således, at en vedtægtsbestemmelse om selvsupplering er ensbetydende med, at de øvrige bestyrelsesmedlemmer skal udpege det nye bestyrelsesmedlem ved en medarbejderrepræsentants afgang. Det medarbejdervalgte bestyrelsesmedlems suppleant træder ind og har sæde i bestyrelsen for resten af den fire-årige valgperiode, jfr. ovenfor under **6** – og derefter er det medarbejdernes afgørelse, om der fortsat skal vælges medarbejderrepræsentanter til bestyrelsen, og hvem der i bekræftende fald skal vælges.

Såfremt en vedtægtsbestemmelse om selvsupplering forstås således, at *alle* bestyrelsens medlemmer skal deltage i udpegningen af det nye bestyrelsesmedlem ved et ikke-medarbejdervalgt bestyrelsesmedlems afgang, skal også de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer deltage, hvilket vil give medarbejderrepræsentanterne – og dermed medarbejderne – en indflydelse på besættelsen af nye bestyrelsespladser, som de interessegrupper, der i øvrigt er repræsenteret i bestyrelsen, ikke har tilsvarende. Medarbejderne bestemmer suverænt, hvem der skal repræsentere dem i bestyrelsen – derfor bør de øvrige interessegrupper som udgangspunkt være tilsvarende stillet.

Det er følgelig i § 22, *stk. 1, 3. pkt.*, bestemt, at de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer kun deltager i udpegelsen af de ikke-medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, såfremt dette er bestemt i vedtægten.

Hvis en erhvervsdrivende fond er moderfond for en dattervirksomhed, der drives i aktie- eller anpartsselskabsform, og aktieselskabet (anpartsselskabet) beskæftiger så mange medarbejdere, at disse medarbejdere vælger bestyrelsesmedlemmer til aktieselskabets bestyrelse i kraft af aktieselskabslovens regler, er det et vanskeligt spørgsmål, om moderfondens medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer har ret til at deltage i behandlingen, når man i moderfondens bestyrelse skal tage stilling til, hvem man som aktionær i aktieselskabet vil vælge til bestyrelsesmedlemmer i aktieselskabet. Problemet kommer normalt ikke op til overfladen, fordi der som udgangspunkt ikke er forholdstalsvalg til et aktieselskabs bestyrelse, men indeholder datterselskabets vedtægter bestemmelse om forholdstalsvalg, bliver problemet aktuelt.

Spørgsmålet er uomtalt i erhvervsfondslovens forarbejder. De ræsonnementer, der har ført til reglen i § 22, *stk. 1, 3. pkt.*, synes at kunne bære en analogislutning, således at moderfondens medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer kun deltager i udpegelsen af dattervirksomhedens (aktieselskabets) ikke-medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer i tilfælde af den ovenfor beskrevne karakter, såfremt fondens vedtægter bestemmer dette.

9. Reglerne i § 22, *stk. 1, 2. pkt. og 3. pkt.* – samt den under **8** omtalte eventuelle analogislutning – medfører, at de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer ikke deltager i bestyrelsens behandling af visse spørgsmål, og det er derfor fundet hensigtsmæssigt i § 22, *stk. 2*, at præcisere, at medarbejderrepræsentanterne ikke medregnes, når det til en beslutning kræves, at et bestemt antal bestyrelsesmedlemmer eller en bestemt brøk- eller procentdel af bestyrelsen er til stede, og reglerne i § 22, *stk. 1, 2. pkt. eller 3. pkt.*, har forhindret de medarbejdervalgte medlemmer i at deltage i behandlingen.

Bestemmelsen må forstås således, at i de tilfælde, hvor der ifølge vedtægten

til en beslutning kræves en vis majoritet blandt bestyrelsens medlemmer – som det f.eks. er tilfældet, når der til en beslutning kræves tilslutning fra »2/3 af bestyrelsens medlemmer« – skal »2/3 af bestyrelsens medlemmer« læses som 2/3 af de medlemmer, som reglerne i § 22, stk. 1, 2. pkt. eller 3. pkt., ikke forhindrer i at være stemmeberettigede.

10. § 22, stk. 3, er en undtagelse fra de almindelige bestemmelser om medarbejder- og koncerntrepræsentation. Bestemmelsen kom ind i erhvervsfondsloven med lov nr. 350 af 6. juni 1991. Reglen omfatter kun *moderfonde* – drives der massemedievirksomhed direkte i en fond, gælder de almindelige regler om medarbejderrepræsentation.

Det er den redaktionelle uafhængighed, der opleves som helt afgørende for dagblade og andre massemedier, som har tilsagt, at reglerne om medarbejderrepræsentation ikke uden videre skal gælde for fonde, hvis virksomhed består i drift af dagblade eller andre massemedier. Det fremgår af bestemmelsens forarbejder – Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2594 f – at reglen i § 22, stk. 3, ikke blot er en regel, som man efter bestemmelsens ikrafttrædelse (1. januar 1992) kan tilrettelægge opbygningen af en dagbladskoncerns struktur efter, men også er en regel, ved hvis givelse man har taget de dagbladskoncernstrukturer, der kendes allerede i dag, i betragtning.

»Massemedier« er i medieansvarslovens § 1 defineret som *periodiske skrifter*, herunder billeder og lignende fremstillinger, der trykkes, *lyd- og billedprogrammer* samt *tekster, billeder og lydprogrammer*, der periodisk udbredes til offentligheden, og som har karakter af nyhedsformidling.

Den »beslægtede virksomhed« skal relatere sig til drift af massemedier. Forlagsvirksomhed, drift af et bogtrykkeri eller en reprovirksomhed vil efter forarbejderne være »hermed beslægtet virksomhed«, jfr. Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg B, sp. 528, men næppe drift af f.eks. et kursuscenter.

Ordet »udelukkende« – jfr. formuleringen »erhvervsmæssige virksomhed udelukkende består i drift af massemedier ...« er måske ikke helt dækkende for den tankegang, der ligger bag indførelsen af § 22, stk. 3. Det kan forholdsvis let tænkes, at der i et datterselskab til en massemedie – moderfond drives en virksomhed, f.eks. udlejning af en »tiloversbleven« fast ejendom, som »er af begrænset omfang eller kun omfatter en uvæsentlig del af fondens samlede formue« (sml. lovens § 1, stk. 3), men som gør det ret vanskeligt at hævde, at fondens erhvervsmæssige virksomhed »udelukkende« består i drift af massemedier. Problemet – og reglen i § 22, stk. 3, i det hele taget – er behandlet af *Lennart Lynge Andersen og Jørgen Nørgaard* i U 1993 B.

§ 23 *I en moderfond skal de enkelte medlemmer af fondens bestyrelse og direktion ved deres indtræden i bestyrelsen eller direktionen give bestyrelsen meddelelse om deres kapitalandele i dattervirksomheder samt meddelelse om senere erhvervelse og afhændelse af sådanne andele. Disse meddelelser skal indføres i en særlig protokol. Fondens bestyrelse kan vælge at føre en fælles protokol for samtlige virksomheder i koncernen.*

Stk. 2. *Bestyrelsesmedlemmer og direktører i en moderfond må ikke udføre eller deltage i spekulationsforretninger vedrørende kapitalandele i dattervirksomheder.*

Bet. side 106-107 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2864.

1. § 23, stk. 1, svarer til aktieselskabslovens § 53, stk. 1, og anpartsselskabslovens § 35, stk. 1 – bortset fra, at erhvervsfondslovens koncernbegreb er et andet end de to loves, jfr. kommentaren til § 2.

De meddelelser, der gives i henhold til § 23, stk. 1, indføres i en særlig protokol, den såkaldte *købs- og salgsbog*, som er tilgængelig for ledelsen og revisionen, men ikke for andre. I en moderfond kan bestyrelsen vælge at føre en fælles protokol for samtlige virksomheder i koncernen.

Oplysningspligten ifølge § 23, stk. 1, tjener til at gøre forbudet mod deltagelse i spekulationsforretninger, jfr. § 23, stk. 2, mere effektivt.

2. § 23, stk. 2, svarer til aktieselskabslovens § 53, stk. 2, og anpartsselskabslovens § 35, stk. 2 – bortset fra koncernbegrebet, jfr. ovenfor under 1.

Det må afgøres konkret, om et køb eller salg af kapitalandele i dattervirksomheder kan karakteriseres som en spekulationsforretning, jfr. *Gomard: Aktieselskaber og anpartsselskaber* (1986) s. 147 f. og fra retspraksis dommen U 1977.785 Ø. Ved børsnoterede aktier suppleres *stk. 2* af Fondsbørslovens § 39.

3. Forsætlig eller groft uagtsom overtrædelse af § 23 kan straffes med bøde, jfr. § 63, stk. 2, nr. 1.

§ 24 Bestyrelsen i en moderfond skal underrette en dattervirksomhed, så snart et koncernforhold er etableret. En dattervirksomhed skal give moderfonden de oplysninger, som er nødvendige for vurderingen af koncernens stilling og resultatet af koncernens virksomhed.

Stk. 2. En moderfond skal løbende underrette dattervirksomheder om forhold, der har interesse for koncernens erhvervsvirksomhed som helhed. En dattervirksomhed skal endvidere underrettes om påtænkte beslutninger af væsentlig betydning for dattervirksomheden.

Bet. s. 107 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2863-2864.

1. Erhvervsfundslovens koncernbegreb er et andet end aktieselskabslovens og anpartsselskabslovens, jfr. kommentaren til § 2, men i øvrigt svarer § 24, stk. 1, til aktieselskabslovens § 55/anpartsselskabslovens 37 og § 24, stk. 2, til aktieselskabslovens § 55 a /anpartsselskabslovens § 37 a.

2. Om § 24, stk. 1, hedder det i *Bet.* s. 107:

»Bestemmelsen i stk. 1 svarer til aktieselskabslovens § 55. Begrundelsen for denne pligt for bestyrelsen i en moderfond er ligesom i aktie- og anpartsselskabslovene dels dattervirksomhedens almindelige interesse i at blive gjort bekendt med, at modervirksomheden nu har opnået en bestemmende indflydelse over dattervirksomheden, dels de særlige pligter, som koncernforholdet medfører for dattervirksomheden.

Er fonden ikke allerede registreret som erhvervsdrivende fond, men alene i fondsregisteret, følger det af udkastets § 33, at den skal anmeldes som erhvervsdrivende fond til aktieselskabs-registeret.«

- »udkastets § 33« er nu lovens § 51 (og anmeldelse skal ske til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen). Fristen for anmeldelse er fire måneder. Overtrædelse af fristen kan straffes med bøde, jfr. § 63, stk. 1.

3. Om § 24, stk. 2, hedder det i *Bet.* s. 107:

»Bestemmelsen i stk. 2, svarer til aktieselskabslovens § 55 a og medfører pligt for moderfonden til at underrette dattervirksomhederne om forhold af interesse for koncernen. Den enkelte dattervirksomhed skal endvidere underrettes om

påtænkte beslutninger af væsentlig betydning for dattervirksomheden. Bestemmelserne omfatter alle dattervirksomheder, uanset om arbejdstagerne har valgt medlemmer af bestyrelsen.

Underretningspligten vedrører kun koncernens erhvervsmæssige forhold, og hvad der må sidestilles hermed, derimod ikke de rent legatmæssige forhold.

Som forhold, der er omfattet af underretningspligten, kan nævnes ophør eller flytning af dattervirksomhederne eller dele af disse, indskrænkninger i, udvidelse eller ændringer af dattervirksomhedernes erhvervsvirksomhed, ændringer i dattervirksomhedernes organisation samt påbegyndelse eller afslutning af dattervirksomhedernes vedvarende samarbejde med andre virksomheder.«

§ 25 *Bestyrelsen forestår ledelsen og organisationen af en erhvervsdrivende fonds virksomhed. Findes der en direktion, forestås ledelsen af bestyrelsen og direktionen.*

Stk. 2. *Direktionen varetager den daglige ledelse af fonden og skal derved følge de retningslinier og anvisninger, som bestyrelsen har givet.*

Stk. 3. *Bestyrelsen skal påse, at bogføringen og formueforvaltningen kontrolleres på en efter fondens forhold tilfredsstillende måde. Er der ansat en direktion, skal denne sørge for, at fondens bogføring sker under iagttagelse af lovgivningens regler herom, og at formueforvaltningen foregår på betryggende måde.*

Stk 4. *Prokura kan kun meddeles af bestyrelsen.*

Bet. s. 107 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2864-2865.

1. Reglerne i § 25 er et sidestykke til bestemmelserne i aktieselskabslovens § 54 (og anpartsselskabslovens § 36) og vedrører i første række den *interne kompetencefordeling mellem bestyrelse og direktion*. Reglerne i § 25, stk. 1 og 2, suppleres af reglen i § 21, stk. 3, om nødvendigheden af fondsmyndighedens samtykke til visse ekstraordinære dispositioner.

Bestyrelsen er det øverste besluttende organ i erhvervsdrivende fonde og *forestår* derfor ikke blot ledelsen, men tillige organisationen. Findes der en direk-

tion – hvilket *loven* ikke kræver, jfr. § 13, stk. 2 – forstås ledelsen af bestyrelsen og direktionen.

§ 25 er ikke så detaljeret som aktieselskabslovens § 54. Det er navnlig ikke fundet nødvendigt at overføre § 54, stk. 2, 2. – 4. pkt.'s regler, men også for erhvervsdrivende fonde gælder det, *at* direktionen – hvis der er en sådan – kan undlade at indhente forudgående bemyndigelse fra bestyrelsen til dispositioner, der går ud over den daglige ledelse, hvis bestyrelsens beslutning ikke kan afventes uden væsentlig ulempe for fonden, *og at* bestyrelsen i så fald snarest muligt skal underrettes om den trufne disposition. Der findes ikke praksis om dette spørgsmål.

2. Reglerne i § 25, *stk.* 2 og 3, er kun interne kompetenceregler, hvis eventuelle overtrædelse ikke kan påberåbes af tredjemand. Det er ikke fundet påkrævet at præcisere dette i lovteksten, sml. aktieselskabslovens § 54, stk. 1.

3. Som i aktieselskaber kan *prokura* kun meddeles af bestyrelsen.

§26 *Et medlem af bestyrelsen, en direktør, fondsmyndigheden eller Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan forlange, at bestyrelsen indkaldes.*

Bet. s. 108, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2865 og Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584.

Bestemmelsen blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987.

1. Det er som udgangspunkt bestyrelsens formand, der indkalder til bestyrelsesmøde i en erhvervsdrivende fond, jfr. § 21, stk. 1, og kommentaren hertil. Vedtægten (og/eller en eventuel forretningsorden) kan foreskrive, hvorledes og hvor ofte bestyrelsen skal indkaldes, men i øvrigt afgøres dette af formanden,

der ifølge § 21, stk. 1 – uafhængig af vedtægten og en eventuel forretningsorden – har pligt til at indkalde til bestyrelsesmøde, når dette er nødvendigt, og har pligt til at påse, at samtlige bestyrelsesmedlemmer indkaldes.

Vedrørende indkaldelse af bestyrelsesmedlemmernes eventuelle suppleanter og af direktører henvises til kommentaren til § 21 (pkt. 3).

2. § 26 giver de enkelte »menige« bestyrelsesmedlemmer og hver af fondens eventuelle direktører en ret til at forlange bestyrelsesmøde afholdt, hvilket er et sidestykke til de pågældendes deltagelse i fondens ledelse (jfr. § 25) og deres eventuelle erstatningsansvar (jfr. kapitel 8). Fondens direktører har ret til at deltage i bestyrelsens møder, jfr. nærmere under kommentaren til § 21 (pkt. 3).

3. Det er forudsat i forarbejderne (*Bet.* s. 108), at fondsmyndigheden eller Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kun i sjældne tilfælde vil forlange bestyrelsen indkaldt, f.eks. når bestyrelsen ikke besvarer henvendelser fra de pågældende myndigheder.

§27 *En erhvervsdrivende fond forpligtes ved retshandler, der på fondens vegne indgås af den samlede bestyrelse eller af et medlem af bestyrelsen eller af en direktør.*

Stk. 2. *Den tegningsret, som efter stk. 1 tilkommer det enkelte medlem af bestyrelsen og af direktionen, kan i vedtægten begrænses således, at tegningsretten kun kan udøves af flere medlemmer i forening eller af et eller flere bestemte medlemmer hver for sig eller i forening. Anden begrænsning i tegningsretten kan ikke registreres.*

Bet. s. 108 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2865.

1. Fondsloven indeholder ikke regler om, i hvilket omfang ledelsens dispositioner forpligter fonden, hvilket betyder, at man falder tilbage på almindelige formueretlige grundsætninger om fuldmagt og legitimation.

Erhvervsfondslovens § 27 er ensbetydende med en overførelse af aktieselskabslovens § 60, stk. 2 og 3, og anpartsselskabslovens § 41, stk. 2 og 3 – og indirekte tillige § 60, stk. 1, henholdsvis § 41, stk. 1 – til erhvervsdrivende fonde. Derimod har man ikke overført aktieselskabslovens § 61/anpartsselskabslovens § 42, eftersom disse regler passer mindre godt på ikke-erhvervsmæssige dele af erhvervsdrivende fondes virksomhed.

2. Hvis en erhvervsdrivende fond ikke anmelder andet til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, vil ethvert bestyrelsesmedlem og enhver direktør – d.v.s. enhver, der er anmeldt som direktør – have tegningsret og dermed (alene) kunne forpligte fonden ved retshandler, jfr. § 27, stk. 1.

Fonden kan ikke ved anmeldelsen til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen indskrænke den tegningsret, som tilkommer den samlede bestyrelse i henhold til § 27, stk. 1, men i øvrigt kan fonden – d.v.s. stifteren (ved bestemmelse herom i vedtægten) eller bestyrelsen – ved anmeldelsen frit foretage begrænsninger i tegningsretten, blot disse begrænsninger ikke refererer sig til dispositioners karakter, altså f.eks. bestemme, at fonden kun kan forpligtes af direktøren og bestyrelsesformanden i forening. Fonden kan dog næppe få registreret en anmeldelse med formuleringen »tegningsret tilkommer enhver direktør og ethvert bestyrelsesmedlem, bortset fra de af arbejdstagerne valgte bestyrelsesmedlemmer«.

Fonden kan som nævnt ikke ved anmeldelsen graduere tegningsretten efter dispositioners karakter – der kan således ikke anmeldes en særlig tegningsret vedrørende køb og salg af fast ejendom eller indgåelse af kontrakter over et vist beløb. Dette stemmer med aktie- og anpartsselskabslovens regler.

3. § 27 betyder ikke, at en erhvervsdrivende fond er ubundet af enhver disposition, der er foretaget på fondens vegne af en ikke-tegningsberettiget. De almindelige formueretlige regler om legitimation og fuldmagt, herunder reglerne om prokura (jfr. § 25, stk. 4), gælder selvsagt ved siden af tegningsreglerne i § 27. Det samme gør de almindelige formueretlige grundsætninger om forpligtelse ved rathabition og passivitet. For direktørers vedkommende fremhæves reglerne om *stillingsfuldmagt* i aftalelovens § 10, stk. 2, jfr. *Lennart Lyngé Andersen og Jørgen Nørgaard: Aftaleloven med kommentarer* (1990) s. 70 ff.

4. § 27 betyder heller ikke, at en erhvervsdrivende fond er bundet af *enhver* disposition, som på fondens vegne er foretaget af en tegningsberettiget.

Trods den manglende overførelse af aktieselskabslovens § 61/anpartsselskabslovens § 42 kan der ikke være tvivl om, at fonden som udgangspunkt ikke er forpligtet af en disposition, som en tegningsberettiget har foretaget i strid med de begrænsninger i hans beføjelser, som er fastsat i erhvervsfondsloven. Eksempelvis vil en fond ikke være bundet af et lånetilsagn, som en tegningsberettiget har givet i strid med § 43, stk. 2 – hvorimod fonden må antages at være forpligtet af et kautionssløfte, som en tegningsberettiget har meddelt i strid med § 43, stk. 2, såfremt långiveren er i god tro ved kautionssløftets modtagelse, sml. princippet i aktieselskabslovens § 115, stk. 3, og anpartsselskabslovens § 84, stk. 3.

Hvis en tegningsberettiget *åbenbart* har misbrugt sin stilling, og den, han kontraherede med, var klar herover, kan det heller ikke antages, at fonden er forpligtet ved en tegningsberettigets disposition, jfr. *Gomard: Aktieselskaber og anpartsselskaber efter lovene af 13. juni 1973, side 73, Gomard: Aktieselskaber og anpartsselskaber (1986) s. 141 ff (specielt note 47) samt dommene U 1970.96 H og U 1973.417 H.*

Kapitel 6. Årsregnskab og revision

Årsregnskab m.v.

§28 For hvert regnskabsår udarbejder bestyrelsen og direktionen i overensstemmelse med lovgivningens og vedtægtens regler herom et årsregnskab bestående af resultatopgørelse, balance og noter. I moderfonde udarbejdes tillige et koncernregnskab, der består af resultatopgørelse, balance og noter. Endvidere udarbejdes en årsberetning. De opregnede dele udgør en helhed.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 1, stk. 2-4, § 2, stk. 3, §§ 2 a-5, § 8, kapitlerne 3-8 a samt § 63 i lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab m.v. (årsregnskabsloven) finder tilsvarende anvendelse på erhvervsdrivende fonde med de fravigelser og tilpasninger, der følger af fondes særlige forhold.

Stk. 3. Udøver en fond aktiviteter, der efter deres karakter eller formål adskiller sig væsentligt fra fondens erhvervs-mæssige virksomhed,

- 1) skal indtægter og udgifter samt aktiver og passiver vedrørende sådanne aktiviteter, i det omfang det er nødvendigt for at opfylde årsregnskabslovens § 4, stk. 2, optages særskilt i årsregnskabet og koncernregnskabet under særlige hovedposter med passende benævnelser og med forklaring i noterne af posternes særlige karakter,
- 2) kan finansielle anlægsaktiver vedrørende sådanne aktiviteter værdiansættes anderledes end foreskrevet i årsregnskabslovens §§ 26-29. Disse posters særlige karakter skal forklares i noterne. Fravigelsen skal behørigt begrundes i noterne, der tillige skal angive fravigelsernes indvirkning på fondens aktiver og passiver, økonomiske stilling og resultat.

Stk. 4. Moderfonde, der ikke omfattes af § 1, stk. 2, nr. 1 og 2, og som ej heller, bortset fra konvertible gældsbreve, har tilgodehavender hos eller har stillet sikkerhed for dattervirksomheder, kan, når forholdene taler derfor, udarbejde koncernregnskabet ved alene at konsolidere dattervirksomhedernes regnskaber. I så fald skal der i årsberetningen gives oplysning om anvendelse af denne fremgangsmåde med angivelse af koncernens årsresultat og egenkapital opgjort efter reglerne i kapitel 8 i årsregnskabsloven. Angivelse af koncernens årsresultat og egenkapital kan udelades, hvis kapitalandelene værdiansættes i moderfondens årsregnskab i medfør af årsregnskabslovens § 40.

Stk. 5. Er en fond ved en vedtægtsbestemmelse eller aftale knyttet til en er-

hvervsdrivende virksomhed eller en anden fond, skal der redegøres herfor i fondens årsregnskab eller i årsberetningen.

Stk. 6. *Industriministeren kan foreskrive særlige skemaer, som fonde skal benytte ved opstilling af årsregnskabet og koncernregnskabet. Industriministeren kan endvidere fastsætte regler om, hvorledes de af stk. 3 omfattede undtagelser skal specificeres og indgå i årsregnskabet og koncernregnskabet.*

Bet. side 108-112, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2865-2873, Folketingstidende 1988/89, tillæg A, sp. 627 og Folketingstidende 1989/90, tillæg A, sp. 3498.

Bestemmelsen er ændret ved lov nr 815 af 21. december 1988 og lov nr. 308 af 16. maj 1990.

1. Før fondslovene eksisterede der ikke forskrifter, som generelt pålagde fonde at udarbejde og offentliggøre årsregnskaber.

Eftersom det er et væsentligt sigte med erhvervsfondsloven, at erhvervsvirksomhed, der udøves i fondsform, skal finde sted på samme vilkår, som gælder for andre erhvervsvirksomhedsformer, navnlig aktieselskaber og anpartsselskaber, er det udgangspunktet, at hvervsdrivende fonde skal aflægge regnskab i overensstemmelse med reglerne i årsregnskabsloven. Da årsregnskabslovens regler primært er affattet med henblik på aktieselskaber og anpartsselskaber, giver reglerne i erhvervsfondslovens § 28 dog mulighed for visse fravigelser og tilpasninger, som følger af fondes særlige forhold. Det sidstnævnte gælder også i relation til årsregnskabslovens regler om koncernregnskaber.

2. § 28, stk. 1, fastslår en erhvervsdrivende fonds pligt til at udarbejde årsregnskab og årsberetning samt – i moderfonde – et koncernregnskab. Årsregnskab, årsberetning og det eventuelle koncernregnskab udgør en helhed.

Fondens regnskabsår – og regnskabsaflæggelse – skal være angivet i vedtægten, jfr. § 7, stk. 1, nr. 9. Årsregnskabet, årsberetningen samt et eventuelt koncernregnskab skal udarbejdes og underskrives af direktionen og bestyrelsen, jfr. § 28, stk. 1.

Senest seks måneder efter regnskabsårets udgang skal der til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen indsendes bekræftet kopi af det reviderede årsregnskab, herunder koncernregnskab, samt af årsberetningen, jfr. § 53, stk. 4. Overtrædelse af denne frist kan straffes med bøde, jfr. § 63, stk. 1. Erhvervsfondsbekendtgørelsen, der er optrykt som bilag II, indeholder i kapitel 2 nærmere regler om indsendelse af årsregnskaber m.v. Det fastsættes i bekendtgørelsens § 5, stk. 1,

at regnskab m.v. skal sendes i revideret stand til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, hvorefter § 5 fastsætter følgende:

»Stk. 2. I fonde, der anvender årsregnskabslovens §§ 2 c, 25 eller 55, skal det af årsregnskabet, årsberetningen eller koncernregnskabet fremgå, at bestyrelse og eventuel direktion anser betingelserne for at anvende de omhandlede undtagelser for opfyldt.

Stk. 3. Fondsmyndigheden kan forlange indsendt en særskilt fortegnelse over de legatmodtagere, der efter bestyrelsens beslutning har modtaget ydelser af fondens overskud i henhold til formålet.«

og i § 9 er bestemt:

»§ 9. Er det bekendtgjort, at et årsregnskab m.v. er modtaget, kan nyt, omgjort årsregnskab m.v. ikke antages til offentliggørelse, medmindre Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skønner, at offentliggørelse af det nye årsregnskab m.v. er i regnskabsbrugernes interesse som en nødvendig rettelse af væsentlige eller åbenbare fejl eller som berigtigelse af ulovlige forhold. Et omgjort årsregnskab m.v., der modtages efter udløbet af det følgende regnskabsår, kan ikke antages til offentliggørelse.

Stk. 2. Kan et omgjort årsregnskab m.v., ikke antages til offentliggørelse, og svarer dettes balance ikke til balancen for det oprindeligt offentliggjorte årsregnskab, foretages de nødvendige tilpasninger i årsregnskabet for det følgende regnskabsår. Årsregnskabslovens § 26, stk. 2, 2. pkt. jf. lov om erhvervsdrivende fonde § 28, stk. 2 finder anvendelse.

Stk. 3. Kan et omgjort årsregnskab m.v. antages til offentliggørelse, skal det oprindeligt offentliggjorte årsregnskab m.v. være offentligt tilgængeligt tillige med det omgjorte.«

3. Ifølge § 28, stk. 2, finder langt de fleste af årsregnskabslovens regler anvendelse på erhvervsdrivende fonde og om disse regler kan henvises til *Hasselager og Runge Johansen: Årsregnskabsloven af 1981* (3. udg. 1990). Når årsregnskabslovens §§ 62 og 64 ikke overføres, skyldes det, at disse regler ikke er (direkte) anvendelige på fonde, bl.a. fordi fondes årsregnskaber ikke godkendes af en generalforsamling. Erhvervsfundsloven har i §§ 53, stk. 4 og 5, samt 56 sine egne regler vedrørende indsendelse og offentliggørelse af årsregnskaber m.v., og i medfør af lovens § 60, stk. 1, har industriministeren i erhvervsfunds bekendtgørelsen (§§ 5, 6, 9 og 10) givet nærmere regler om indsendelse og offentliggørelse af årsregnskaber m.v.

En konkret fonds særlige karakter kan – som for et konkret aktieselskabs eller anpartsselskabs vedkommende – medføre, at reglerne i årsregnskabsloven skal fraviges, for at årsregnskabet kan leve op til årsregnskabslovens § 4, stk. 2, hvorefter *årsregnskabet skal give et retvisende billede af selskabets aktiver og passiver, dets økonomiske stilling samt resultatet*, jfr. herved årsregnskabslo-

vens § 4, stk. 4, 1. pkt. En sådan fravigelse skal anføres i noterne til årsregnskab og behørigt begrundes med oplysning om, hvilken indvirkning fravigelsen har på selskabets aktiver og passiver, dets økonomiske stilling samt resultatet, jfr. § 4, stk. 4, 2. pkt.

Konkrete fondes særlige problemer med at anvende årsregnskabslovens regler er således løst ved bestemmelsen i årsregnskabslovens § 4, stk. 4 (samt §§ 6, 7 og 26, stk. 2), som *skal* overholdes (herunder § 4, stk. 3, 2. pkt.), såfremt en fond har behov for en eller flere individuelle fravigelser. Hertil kommer imidlertid det *generelle* problem, at fondenes karakter af selvejende institutioner medfører, at en række af årsregnskabslovens regler ikke – eller i alt fald kun vanskeligt – kan anvendes på erhvervsdrivende fondes årsregnskaber. Det gælder navnlig de regler, som forudsætter aktie- eller anpartsselskabsretlige begreber, f.eks. selskabets egne aktier eller anparter, eller som forudsætter, at selskabet er en dattervirksomhed (hvad en fond ikke kan være). Problemet kunne løses ved i erhvervsfondslovens § 28, stk. 2, at opregne de pågældende bestemmelser, men denne løsning ville have den svaghed, at flere af bestemmelserne kan få betydning for en moderfonds koncernregnskab, hvis der deri skal ske sammendrag med regnskaber for dattervirksomheder, der er aktieselskaber eller anpartsselskaber. Man har derfor i § 28, stk. 2, valgt den løsning at bestemme for fonde *som kategori*, at der kan foretages de afvigelser fra og tilpasninger til de i § 28, stk. 2, opregnede regler fra årsregnskabsloven, som følge af fondes særlige forhold. Denne tilladelse omfatter såvel årsregnskabslovens opstillings- og værdiansættelsesregler som notekravene. Som eksempler på »nye« regnskabsposter som mange erhvervsdrivende fonde kan få brug for, kan nævnes modtagne gaver og tilskud, ydede bidrag, pligtmæssige henlæggelser til kapitalen og reserver disponible til uddeling, jfr. *Runge Johansen* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1983, s. 140. Reglen i § 28, stk. 2, tager ikke stilling til placeringen af disse poster i regnskabsskemaerne, og bemyndigelsen i § 28, stk. 6, til industriministeren (Erhvervs- og Selskabsstyrelsen) er foreløbig ikke blevet benyttet.

Ifølge § 63, stk. 2, nr. 2, kan der pålægges bødestraf for forsætlig eller groft uagtsom overtrædelse af de i § 28, stk. 2, nævnte bestemmelser i årsregnskabsloven, i det omfang en sådan overtrædelse overhovedet kan straffes efter sidstnævnte lovs § 65.

4. For erhvervsdrivende fonde, *som udøver aktiviteter* – f.eks. forskning, museums-, hospitals- eller uddannelsesvirksomhed – *der efter deres karakter eller formål adskiller sig væsentligt fra fondens erhvervmæssige virksomhed*, er der i § 28, stk. 3, givet specielle regler, hvorved årsregnskabslovens regler fraviges.

Med henblik på, at de nævnte erhvervsdrivende fondes årsregnskab kan give et retvisende billede af forholdene i fonden, kan der være behov for at oplyse om de omtalte, særlige aktiviteter i regnskabsposter, som ikke sammenblandes med regnskabsposter for erhvervsvirksomheden/erhvervsvirksomhederne (det samme behov kan gælde for koncernregnskaber i moderfonde). Der aflægges i så fald ofte *afdelingsregnskaber*, i hvilke der redegøres for fondens forskelligartede aktiviteter, jfr. § 28, stk. 3 – afdelingsregnskaber, som indgår i den samlede resultatopgørelse for fonden med eliminering af afdelingernes indbyrdes mellemværender. Afdelingsregnskaber m.v. er omtalt nedenfor under 5.

Mange af de nævnte erhvervsdrivende fonde, der har formål, som væsentligt adskiller sig fra fondens erhvervsmæssige virksomhed, benytter en praksis vedrørende værdiansættelse af finansielle anlægsaktiver, som er anderledes end den, der i årsregnskabslovens §§ 26-29 er foreskrevet vedrørende anlægsaktiver. For at muliggøre opretholdelse af denne praksis indeholder § 28, stk. 3, særlige regler om værdiansættelse af finansielle anlægsaktiver. Disse regler er omtalt nedenfor under 6.

5. Ifølge § 28, stk. 3, nr. 1, skal indtægter og udgifter samt aktiver og passiver vedrørende ikke-erhvervsmæssige aktiviteter, der adskiller sig væsentligt fra fondens erhvervsmæssige virksomhed, optages særskilt i årsregnskabet under særlige hovedposter i det omfang, det er nødvendigt for at give et retvisende billede af fondens virksomhed. Disse særlige hovedposter skal ifølge § 28, stk. 3, nr. 1, fremgå af resultatopgørelsen henholdsvis balancen med benævnelser, der angiver deres karakter, og med forklaring i noterne af posternes særlige karakter.

§ 28, stk. 3, nr. 1, regulerer ikke nøjere specifikationen af de særlige hovedposter, og industriministeren (Erhvervs- og Selskabsstyrelsen) har foreløbig ikke udnyttet den beføjelse, der er tillagt ham ved § 28, stk. 6, 2. pkt. Specifikationen beror på den nærmere beskaffenhed af den ikke-erhvervsmæssige aktivitet og må som det mindste afspejle aktivernes opdeling i anlægs- og omsætningsaktiver i det omfang, det er nødvendigt for at give et retvisende billede af fondens virksomhed.

§ 28, stk. 3, nr. 1, kan enten overholdes ved, at der for de pågældende ikke-erhvervsmæssige aktiviteter udarbejdes særskilte resultatopgørelser og særskilte balancer – afdelingsregnskaber – der vedlægges hovedregnskabet for den erhvervsdrivende fond som et supplement (samtidig med at afdelingsregnskabernes sluttal indgår særskilt i hovedregnskabet), eller ved at den ikke-erhvervsmæssige aktivitet vises i selve hovedregnskabet som enkelte poster med dertil knyttede noter, sml. *Runge Johansen* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1983 s.

141 med eksempler. Af samme grund benyttes i § 28, stk. 3, nr. 1, udtrykket »passiver« i stedet for »gæld« – herved understreges muligheden for at optage særlige poster for *afdelingens* egenkapital, jfr. *Erhvervsdrivende Fonde* s. 155.

6. Ifølge årsregnskabslovens § 29 skal anlægsaktiver, såvel materielle som finansielle, nedskrives – i forhold til deres værdi i henhold til §§ 27 og 28 – til den lavere værdi, de har på regnskabet's tidspunkt, såfremt det må antages, at værdiforringelsen ikke er forbigående. Nedskrivningen skal indgå – udgiftsføres – i resultatopgørelsen. Hvis begrundelsen for nedskrivningen ikke længe er til stede, skal nedskrivningen tilbageføres – påny over resultatopgørelsen.

Erhvervsdrivende fonde, der har andre formål end de erhvervs-mæssige, har imidlertid – på linie med ikke-erhvervsdrivende fonde – fulgt en anden praksis vedrørende værdipapirbeholdninger (navnlig obligationer og lignende værdipapirer), idet man har undladt at foretage løbende regulering af disse finansielle anlægsaktivers værdi over resultatopgørelsen. Som begrundelse herfor har man anført, at fondene vil have vanskeligt ved at tilrettelægge en rimelig – kontinuerlig – uddelingspolitik, hvis kursreguleringer af den nævnte karakter skal påvirke årets resultat. Af samme grund foretager fondene normalt heller ikke opskrivning af sådanne beholdninger i forhold til den oprindelige kostpris, jfr. *Runge Johansen i Revision & Regnskabsvæsen* 1983 s. 141.

Årsregnskabslovens § 26, stk. 2, tillader, at lovens almindelige værdiansættelsesprincipper fraviges i undtagelsestilfælde, men denne bestemmelse er ikke blevet anset for tilstrækkelig til at løse det umiddelbart ovenfor beskrevne – generelle – problem. Der blev derfor med reglen i erhvervsfundslovens § 28, stk. 3, nr. 2, givet hjemmel for erhvervsdrivende fonde til at fortsætte den hidtidige praksis og undlade den værdiregulering, der ellers er foreskrevet i årsregnskabslovens § 26, stk. 1, nr. 3, sammenholdt med § 29. Ikke-erhvervsdrivende fonde har uden videre kunnet fortsætte den nævnte hidtidige praksis.

§ 28, stk. 3, nr. 2, vedrører kun finansielle anlægsaktiver og derunder kun aktiver, der vedrører andre aktiviteter end den erhvervs-mæssige virksomhed. Har fondens erhvervs-mæssige virksomhed midlertidigt placeret likvide midler i f.eks. obligationer, skal disse nedskrives som foreskrevet i årsregnskabslovens § 29 i tilfælde af kursfald.

Benytter en erhvervsdrivende fond reglen i § 28, stk. 3, nr. 2, skal posternes særlige karakter forklares i noterne til regnskabet. Fravigelsen skal begrundes i noterne, og disse skal angive, til hvilken værdi de pågældende aktiver skulle have været værdiansat efter årsregnskabslovens §§ 26 og 29. Det må altså beløbsmæssigt angives, hvad der er kursværdien på regnskabet's tidspunkt – og dermed angives også den eventuelt undladte kursnedskrivning.

Kapitalandele – aktier m.v. – i en erhvervsdrivende fonds dattervirksomheder er *ikke* omfattet af reglen i § 28, stk. 3, nr. 2.

Hvad angår *andre* aktier og kapitalandele vil en undladt kursregulering over resultatopgørelsen ikke være udelukket, men den kræver en *særlig* begrundelse, jfr. årsregnskabslovens § 26, stk. 2.

En fondsbestyrelse, der foretager uddelinger på grundlag af et regnskabsmæssigt overskud, der fremkommer, uden at kursregulering er foretaget over resultatopgørelsen, må være opmærksom på, at der er tilstrækkelige midler til at dække fondens kreditorer og vil i modsat fald kunne ifalde erstatningsansvar, jfr. § 46, og revisor har pligt til at orientere bestyrelsen. Sagt på en anden måde må uddelinger af det formelt disponible overskud foretages med respekt af fondens finansielle stilling og under hensyntagen til kreditorernes interesser, jfr. *Hasselager* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1983 s. 135.

Undtagelsesreglen i § 28, stk. 3, nr. 2, omfatter ikke opskrivningsreglerne i årsregnskabslovens §§ 30 og 34. Der skal derfor – også i erhvervsdrivende fonde – ske binding af urealiserede fortjenester, som fremkommer ved opskrivning af finansielle anlægsaktiver (og andre aktiver). Opskrivningshenlæggelser af karakteren ikke-realiseret fortjeneste kan ikke indgå i det almindelige overskudsbegreb, jfr. årsregnskabslovens § 30.

7. Ifølge reglen i § 2 er erhvervsfondslovens koncernbegreb det samme som årsregnskabslovens. Det er i overensstemmelse hermed, at § 28, stk. 2 – bl.a. – henviser til årsregnskabslovens kapitel 8 om koncernregnskaber, og det er udgangspunktet, at der for moderfonde skal udarbejdes et koncernregnskab på sædvanlig måde efter reglerne i kapitel 8. Hvis koncernens sammensætning eller andre særlige forhold tilsiger dette, kan koncernregnskabet følgelig udarbejdes som en koncernredegørelse, jfr. årsregnskabslovens § 61. Et koncernregnskab, som omfatter regnskabet for en holdingfond, vil ofte skulle iagttage kravet om særskilt angivelse af ikke-erhvervsmæssig aktivitet, jfr. erhvervsfondslovens § 28, stk. 3, nr. 1, og ovenfor under 5.

I de tilfælde, hvor moderfonden ikke selv udøver erhvervsvirksomhed, men alene har f.eks. legatvirksomhed, således at erhvervsvirksomheden foregår i dattervirksomheder, vil det imidlertid være mest hensigtsmæssigt, at der kan aflægges koncernregnskab som et sammendrag af dattervirksomhedernes regnskaber – d.v.s. uden inddragelse af moderfondens årsregnskab. Dette behov imødekommes ved reglen i § 28, *stk. 4*, om koncernregnskaber. Anvendes § 28, *stk. 4*, skal det udarbejdede koncernregnskab vedlægges moderfondens regnskab.

Koncernregnskabet kan udarbejdes som et sammendrag af dattervirksomhe-

dernes regnskaber, hvad enten moderfonden kun besidder kapitalandele i én dattervirksomhed (der selv er modervirksomhed for andre dattervirksomheder) eller i flere sideordnede dattervirksomheder (søstervirksomheder). I det sidstnævnte tilfælde bliver der tale om såkaldt *vandret konsolidering* (sammenfatning), jfr. *Runge Johansen* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1983 s. 142.

Anvendes § 28, stk. 4, skal der i moderfondens årsberetning gives oplysning herom med angivelse af moderfondens og dattervirksomhedernes samlede årsresultat og samlede egenkapital (opgjort efter reglerne i årsregnskabslovens kapitel 8 – d.v.s. med eliminering af interne overførsler og kapitalbesiddelser m.v. mellem moderfonden og dattervirksomhederne indbyrdes). De sidstnævnte angivelser kan dog udelades i årsberetningen, hvis moderfonden i sit årsregnskab benytter den i årsregnskabslovens § 40 angivne metode ved værdiansættelsen af kapitalandele i dattervirksomhederne – den såkaldte *indre værdis metode*.

§ 28, stk. 4, kan som ovenfor nævnt ikke anvendes, såfremt moderfonden selv direkte driver erhvervsvirksomhed. § 28, stk. 4, kan heller ikke bruges, hvis moderfonden har ydet lån til eller stillet sikkerhed for en eller flere af dattervirksomhederne, jfr. *Erhvervsdrivende fonde* s. 161. Lån mod konvertible gældsbreve betragtes ikke i denne sammenhæng som lån, men som ligestillet med aktie- og anpartsbesiddelse.

8. En fond kan – som selvejende institution – ikke være en dattervirksomhed; ingen kan have ejerinteresser i en fond. Ikke desto mindre kan en erhvervsdrivende fond ved vedtægtsbestemmelse have tilknytning til en erhvervsdrivende virksomhed eller en anden fond, og i så fald skal der redegøres herfor i fondens årsregnskab eller i dens årsberetning, jfr. § 28, stk. 5. Den nævnte vedtægtsbestemmelse kan eksempelvis bestå i, at den erhvervsdrivende fond har pligt til at drive forskning til fordel for en bestemt anden virksomhed.

Selv om § 28, stk. 5's ordlyd tyder på, at der eksisterer en pligt til at oplyse om selve tilknytningen, hedder det i såvel *Bet.* side 111 som i Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2871, at det kun er de – eventuelle – regnskabsmæssige virkninger, som skal oplyses.

Sammenholdt med teksten til § 48, stk. 1, 2. pkt., må § 28, stk. 5's tekst nærmest læses således, at den i bestemmelsen omtalte »anden fond« også kan være en ikke-erhvervsdrivende fond, men henset til forarbejderne til § 28, stk. 5, må det antages, at »anden fond« skal læses som »anden erhvervsdrivende fond«.

9. Det er et almindeligt fondsretligt krav, at legatmodtagernes navne skal fremgå af årsregnskabet, og dette gælder også for erhvervsdrivende fonde. Af hen-

syn til offentlighedsreglerne kan det være praktisk, at legatmodtagernes navne fremgår af bilag til regnskabet.

10. Ingen af de i § 28, stk. 6, givne bemyndigelser er hidtil blevet udnyttet. Kompetencen ligger nu hos Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Revision

§ 29 *En erhvervsdrivende fonds årsregnskab og koncernregnskab skal undergives revision af en eller flere revisorer udpeget af bestyrelsen eller i henhold til vedtægten.*

Stk. 2. *Er der ingen revisor i fonden, udpeger fondsmyndigheden en revisor.*

Stk. 3. *Revisor skal være myndig. Revisor skal have bopæl her i landet, medmindre fondsmyndigheden undtager fra dette krav eller kravet strider mod internationale forpligtelser eller mod bestemmelser fastsat af industriministeren.*

Stk. 4. *Lovens bestemmelser om revisorer finder tilsvarende anvendelse på revisorsuppleanter.*

Bet. s. 112-113, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2873-2874 og Folketingstidende 1988/89, tillæg A, sp. 627.

Ved lov nr. 815 af 21. december 1988 ophævedes stk. 4-6, hvorefter det hidtidige stk. 7 blev stk. 4.

1. §§ 29-39 indeholder bestemmelser om revisionen af erhvervsdrivende fondes regnskaber. Det pågældende regelsæt blev væsentligt ændret ved lov nr. 815 af 21. december 1988 (om ændringer i en række selskabslove), der ophævede er-

hvervsfondslovens §§ 30-31, 33 og 35, 36 og 38. Revisionsreglerne findes her efter *dels* i de bestemmelser, der kommenteres nedenfor, *dels* i årsregnskabsloven og *dels* i de specialregler, der findes for statsautoriserede og registrerede revisorer. Se herom navnlig *Hasselager og Runge Johansen: Årsregnskabsloven* (3. udg. 1990).

2. En erhvervsdrivende fonds årsregnskab *skal* revideres af en eller flere revisorer. Det skal anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, hvem der er fondens revisor, jfr. nærmere § 2 i erhvervsfondsbekendtgørelsen, der er optrykt som bilag II.

Fondens vedtægt kan indeholde bestemmelse om, at revisor/revisorerne udpeges af en bestemt organisation, f.eks. Foreningen af Statsautoriserede Revisorer eller Foreningen af Registrerede Revisorer, ligesom det kan være bestemt, at revisionen skal forestås af et bestemt revisionsfirma, eller at en eller flere af revisorerne skal opfylde bestemte faglige krav, f.eks. være statsautoriseret. Det bør næppe bestemmes, at en bestemt (navngiven) person skal være revisor, jfr. kommentaren til § 32.

I det omfang, revisor ikke udpeges i henhold til vedtægten, tilkommer kompetencen fondens bestyrelse, jfr. § 29, *stk. 1*. Hvis fondens vedtægt enten udtrykkeligt angiver, at kun den og den/de og de skal være revisor i fonden, eller det dog må indlægges i vedtægternes angivelse af revisor, at angivelsen er udtømmende, er bestyrelsen afskåret fra at vælge en yderligere revisor.

En i henhold til § 29, *stk. 1*, udpeget revisor skal ikke godkendes af fondsmyndigheden inden tiltrædelsen. Det offentlige interesser er tilgodeset med reglen i årsregnskabslovens § 61 b, *stk. 2*, jfr. erhvervsfondslovens § 28, *stk. 2*, hvorefter mindst en af revisorerne skal være statsautoriseret eller registreret revisor, og reglen i § 32 om fondsmyndighedens adgang til at afsætte revisor.

Udpeges der ikke en revisor i overensstemmelse med vedtægten og loven, eller udpeges der ikke en ny revisor, efter at den hidtidige er fratruddet (eller efter en indtruffen vakance), udpeger fondsmyndigheden i henhold til § 29, *stk. 2*, en (ny) revisor – medmindre den fratruddte revisor havde en suppleant. En af fondsmyndigheden i henhold til § 29, *stk. 2*, udpeget revisor fungerer ikke blot midlertidigt, indtil ledelsen udpeger en revisor, men er fondens revisor på samme vilkår som revisorer udpeget i henhold til § 29, *stk. 1*. Var den hidtidige revisor udpeget for en bestemt periode, fungerer »§ 29, *stk. 2*-revisoren« altså i den resterende del af perioden.

For begge kategorier gælder, at revisors honorar betales af fonden.

3. Reglen i § 29, *stk. 3*, om revisors myndighed og bopælspligt svarer i alt væsentligt til bestemmelsen i fondslovens § 24, *stk. 1*, og der henvises til kommentaren til denne regel.

4. § 29, *stk. 4*, svarer til fondslovens § 27.

§30 *(Ophævet).*

§31 *(Ophævet).*

§§ 30, 31, 33, 35, 36 og 38 blev ophævet ved lov nr. 815 af 21. december 1988. Se herved punkt I i kommentaren til § 29.

§32 *En revisor kan afsættes af den, der har valgt revisoren, eller af fondsmyndigheden.*

Bet. s. 113 og Folketingstidende 1983/84, tillæg A, sp. 2875.

1. Bestemmelsen om, at revisor kan afsættes af den, der har udpeget ham, svarer til reglen i årsregnskabslovens § 61 e, stk. 2. Der er ikke – som tidligere i aktieselskabsloven/anpartsselskabsloven og nu i årsregnskabsloven – optaget en regel om, at revisor til enhver tid kan beslutte at fratæde sit hverv, idet hans ret hertil er blevet anset som selvfølgelig.

2. Hverken i § 32's ordlyd eller i dens forarbejder er der taget stilling til kompetenceproblemet vedrørende afsættelse af en revisor, der er udpeget i henhold til vedtægten på den måde, at det i vedtægten er fastsat, at netop vedkommende skal være revisor. En sådan revisor kan ikke afsættes af bestyrelsen, men nok af fondsmyndigheden – hvilket betyder, at man ikke behøver at følge den i kapitel 9 angivne fremgangsmåde vedrørende ændring af vedtægten.

3. Fondsmyndighedens adgang til at afsætte revisor er en konsekvens af, at der ikke i fonde er en generalforsamling. Fondsmyndighedens beslutning om afsættelse af revisor skal naturligvis være sagligt begrundet.

§33 *(Ophævet).*

§34 *I forbindelse med sin kritiske gennemgang af fondens regnskabsmateriale og fondens forhold i øvrigt skal revisor efterkomme de krav vedrørende revisionen, som Erhvervs- og Selskabsstyrelsen eller fondsmyndigheden stiller.*

Stk. 2. Revisor kan i øvrigt i påtegningen meddele oplysninger, som revisor anser det for rigtigt at lade komme til Erhvervs- og Selskabsstyrelsens eller fondsmyndighedens kundskab.

Bet. s. 113-114, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2875-2876, Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584 og Folketingstidende 1988/89, tillæg A, sp. 627.

Bestemmelsen blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987 og lov nr. 815 af 21. december 1988.

1. Som nævnt i punkt 1 til § 29 er de fleste af erhvervsfondslovens revisionsbestemmelser overført til/afløst af årsregnskabsloven m.v. Dette gælder bl.a. § 34, stk. 1, der oprindeligt krævede, at revisor reviderede årsregnskabet i overensstemmelse med god revisionsskik. Se nu årsregnskabslovens § 61 g, der har følgende indhold:

»Revisor skal revidere årsregnskabet i overensstemmelse med god revisions-skik og herunder foretage en kritisk gennemgang af selskabets regnskabsmateriale og dets forhold i øvrigt.

Stk. 2. Er selskabet et moderselskab, skal revisor tillige revidere koncernregnskabet og koncernvirksomhedernes indbyrdes regnskabsmæssige forhold.

Stk. 3. Endvidere skal revisor påse, hvorvidt bestyrelsen overholder sine pligter efter aktieselskabsloven, anpartsselskabsloven og lov om erhvervsdrivende fonde til at udarbejde forretningsorden og til at oprette og føre bøger, fortegnelser og protokoller, samt hvorvidt reglerne i denne lovs § 61 j om forelæggelse og underskrivelse af revisionsprotokollen er overholdt. Såfremt revisor konstaterer, at de omhandlede krav ikke er opfyldt, skal denne udfærdige en særskilt erklæring herom, der vedlægges årsregnskabet til generalforsamlingen.

Stk. 4. Revisor skal efterkomme de krav vedrørende revisionen, som generalforsamlingen stiller, for så vidt de ikke strider mod lov eller mod selskabets vedtægter eller god revisionsskik.«

Se om § 61 *Hasselager og Runge Johansen: Årsregnskabsloven* (3. udg. 1990) s. 504 ff og *Erhvervsdrivende fonde* s. 168 ff. Om § 34, stk. 1, i den oprindelige udformning henvises til 2. udg. af denne bog s. 264 f.

2. Ikke mindst efter den 1. januar 1992 er der væsentlig forskel på revisorreglerne i de to fondslove. Forskellene går *dels* på det formelle, at den almindelige

lov er tilstræbt enklere i opbygningen af revisorreglerne (bl.a. på grund af de almindelige fondes meget forskellige karakter), og *dels* på det mere principielle, at revisor må antages at have forskellige funktioner med hensyn til de to fondskategorier. For de erhvervsdrivende fonde er regelsættet i al væsentlighed sammenfaldende med de regler, der gælder for aktie- og anpartsselskaber, hvorimod revisor i en almindelig fond efter lovændringen i 1991 har overtaget væsentlige dele af det offentliges tilsynsfunktioner. Der henvises herom til kommentaren til fondslovens §§ 23 og 25.

§35 (*Ophævet*).

§36 (*Ophævet*).

§37 *Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og fondsmyndigheden kan pålægge revisor at give oplysninger om fondens forhold.*

Bet. s. 114, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2877 Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584.

Bestemmelsen blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987.

1. Ifølge § 57 er det fondsmyndighedens og Erhvervs- og Selskabsstyrelsens opgave at påse erhvervsfondslovens overholdelse. Denne opgave kan kun varetages, såfremt disse myndigheder modtager – eller dog kan skaffe sig – pålidelige oplysninger om fonden og dens formueforvaltning. Oplysninger fra revisor vil først og fremmest tilgå fondsmyndigheden og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i form af årsregnskabet og revisionspåtegningen, men med § 37 er der skabt et supplement til denne ordinære oplysningsmåde.

2. Det følger af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, at fondsmyndigheden eller Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal gøre fondens bestyrelse bekendt med en hos revisor indhentet udtalelse. Som følge af direktionens medansvar for fondens ledelse, må det antages, at direktionen derefter over for bestyrelsen har krav på at blive gjort bekendt med revisors udtalelse – på samme måde som direktionen må antages at have krav på at se revisionsprotokollen.

§ 37 og § 34, stk. 1, giver fondsmyndigheden og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen gode muligheder for gennem forespørgsler og pålæg at forebygge forhold i fonde, som nødvendiggør granskning.

Finder myndigheden efter gennemgangen af en erhvervsdrivende fonds årsregnskab, på grundlag af revisionspåtegningen eller af andre årsager – herunder revisors svar på de spørgsmål, der måtte være blevet stillet i medfør af § 37 – anledning til at få klargjort nærmere angivne forhold vedrørende fondens forhold, er det imidlertid klart, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan iværksætte granskning, jfr. § 59.

Hvis en revisor slet ikke – eller kun mangelfuldt – efterkommer pålæg efter § 37, kan der pålægges ham tvangsbøder, jfr. § 64.

§38 *(Ophævet).*

§39 *For fonde, der er undergivet statslig eller kommunal revision, finder reglerne om revision i kapitel 6 og i årsregnskabsloven ikke anvendelse.*

Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3128, og tillæg B, sp. 1182 og Folketingstidende 1988/89, tillæg A, sp. 627.

Bestemmelsen blev ændret ved lov nr. 815 af 21. december 1988.

§ 39 svarer i det væsentlige til fondslovens § 28, og der kan derfor henvises til kommentaren til denne bestemmelse.

Kapitel 7.

Uddeling og overskudsanvendelse

§40 *Det påhviler bestyrelsen at foretage uddeling i overensstemmelse med § 41 til de formål, der er fastsat i vedtægten. Bestyrelsen kan foretage rimelige henlæggelser til konsolidering af fonden.*

Bet. s. 115 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2878-2879.

1. Bestemmelsen, der fastslår princippet om, at overskuddet skal uddeles til formålet, svarer stort set til fondslovens § 29, og der henvises til kommentaren dertil. I øvrigt illustrerer såvel § 40 som de følgende paragraffer i kapitel 7 den konflikt, som kan følge af de modstridende hensyn til konsolidering og uddeling.

Hovedsigtet er at understrege bestyrelsens pligt til at foretage uddeling af overskuddet til de interesser, der skal tilgodeses efter formålet. Dette antages i almindelighed at være i overensstemmelse med stifterens ønsker. Her over for står hensynet til fondens konsolidering. Dette hensyn træder stærkere frem, når det drejer sig om erhvervsdrivende fonde. For disse er en væsentlig del af lovreguleringen sket med forbillede i aktieselskabsloven, hvor der i stedet for en pligt til at uddele overskuddet er fastsat forskellige begrænsninger i muligheden for at udbetale udbytte, navnlig af hensyn til kreditorerne.

I §§ 40-43 er der søgt skabt et passende kompromis mellem hensynet til uddeling til formålet og hensynet til bevarelse og udbygning af fondens virksomhed.

Spørgsmålet om nødvendigheden af at en (erhvervsdrivende) fond har et *eksternt formål* – d.v.s. et formål ud over at eje, drive og konsolidere en eller flere givne erhvervsvirksomheder – er behandlet i kommentaren til fondslovens § 6 (under 9).

2. I § 40 er anført ordet »uddeling«, medens der i fondslovens § 29 er valgt ordet »anvendes«. Der er ikke tilsigtet nogen realitetsforskel i de to love. Det fremgår af forarbejderne til fondslovens § 29, at formuleringen »anvendes« blev valgt i lovforslaget for at gøre det klart, at en fond kan opfylde formålet på anden måde end ved uddeling af penge, og denne opfattelse er i overensstem-

melse med overvejelserne i fondsudvalget. Ordet »uddeling« skal således alle steder i lovtæksten forstås i den brede betydning.

Har en fond eksempelvis til formål at stille boliger til rådighed for ældre i fondens bygning, er uddeling til formålet foretaget, når bygningen bebos af ældre mennesker. Er formålet at drive et museum, er uddeling til formålet foretaget, når museumsgenstandene opbevares forsvarligt, og museet holdes i drift.

3. Afgørelsen af, hvor stor en del af overskuddet, der skal uddeles, og hvor stor en del der skal anvendes i eller være til rådighed for erhvervsvirksomheden, må afhænge af en konkret afvejning af hensynet til virksomhedens behov for konsolidering, investering, ekspansion m.v. og planerne for fremtiden over for hensynet til, at fondens overskud i overensstemmelse med stifterens ønske og legatmodtagernes interesse uddeles til formålet.

Udgangspunktet er imidlertid efter § 40, at overskuddet – efter foretagelse af rimelige henlæggelser – skal anvendes til formålet, når der ikke foreligger særlige forhold.

§ 41 *Uddeling kan kun ske af følgende midler:*

- 1) *årsresultatet, overført overskud fra tidligere år og andre reserver, der ikke er bundne ifølge fondens vedtægt, efter fradrag af udækket underskud og pligtige henlæggelser,*
- 2) *kapitalnedsættelsesbeløb efter § 11.*

Bet. s. 115-116 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2879.

1. Bestemmelsen er udformet med aktieselskabslovens § 110 som forbillede og fastlægger et overskudsbegreb (årsresultat) i overensstemmelse med årsregnskabslovens regler. Noget tilsvarende gælder ikke uden videre for almindelige fonde. Se hertil kommentaren til fondslovens § 29.

Der er ikke i loven fastsat pligt til henlæggelser, f.eks. til reservefond eller

lignende. Derimod vil vedtægten ofte foreskrive, at en del af overskuddet skal henlægges til bevarelse og udbygning af kapital og virksomhed, jfr. herved kommentaren til § 40.

2. Bestemmelsen er udtømmende i den forstand, at der ikke kan ske uddeling af andet end de nævnte midler. Selv om vedtægten f. eks. foreskriver, at der hvert år skal uddeles et mindstebeløb til bestemte formål, vil dette dog ikke kunne ske i strid med § 41.

Om der skal ske uddeling af de midler, der kan uddeles, afgøres af bestyrelsen inden for rammerne af bestemmelsen i § 40 – dog således, at fondsmyndigheden har mulighed for at skride ind i medfør af reglerne i § 42.

§42 *Såfremt uddelingen til formålet står i klart misforhold til fondens midler, kan fondsmyndigheden henstille til bestyrelsen at overveje at søge uddelingen forøget eller nedsat.*

Stk. 2. *Må uddelingens størrelse anses for at indebære fare for en krænkelse af fondens vedtægt, kan fondsmyndigheden efter forhandling med bestyrelsen pålægge bestyrelsen at foretage de fornødne dispositioner med henblik på en forøgelse eller nedsættelse af uddelingen.*

Stk. 3. *Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan efter udtalelse fra fondsmyndigheden pålægge bestyrelsen at foretage henlæggelser.*

Bet. s. 116, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2879-2880 og Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584.

Stk. 3 er ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987.

1. *Stk. 1 og 2 svarer til fondslovens § 30, og der henvises til kommentaren her til. – I det omfang reglerne i § 42, stk. 1 og stk. 2, medfører, at en fond afskæres fra at foretage så store henlæggelser, som bestyrelsen ønsker det, må bestyrel-*

sen ved holdingfonde ud fra omgåelsesbetragtninger principielt være afskåret fra at udvirke, at den ønskede henlæggelse i stedet foretages i dattervirksomheden.

2. Efter *stk. 3* kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen pålægge bestyrelsen at foretage henlæggelser. Styrelsen må her antages væsentligst at skulle varetage hensynet til kreditorerne. I hidtidig praksis har der ikke vist sig noget behov for pålæg af denne art.

3. Undlader bestyrelsen at efterkomme pålæg, som gives af fondsmyndigheden eller Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, vil der kunne pålægges bestyrelsen daglige eller ugentlige bøder, indtil pålægget opfyldes, jfr. § 64.

§43 *Bestyrelsen kan ikke tillægge stiftere, bestyrelsesmedlemmer, revisorer, direktører eller personer, der indtager en ledende stilling i fonden, andre ydelser end et vederlag, som ikke må overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang. Tilsvarende gælder for den, der er knyttet til en af de nævnte personer ved ægteskab eller fast samlivsforhold.*

Stk. 2. *Ydelse af lån og sikkerhedsstillelse for lån til den i stk. 1 nævnte kreds er ikke tilladt.*

Bet. s. 104 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2880.

Bestemmelsen svarer til fondslovens § 31. Der henvises til kommentaren hertil.

Grov eller oftere gentagen overtrædelse af bestemmelsen vil kunne straffes med bøde, jfr. § 63, stk. 3.

Kapitel 8. Erstatning

§44 *Bestyrelsesmedlemmer, direktører og granskningsmænd, som under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet fonden skade, er pligtige at erstatte denne.*

Stk. 2. *Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til revisorer. Er et revisionselskab valgt til revisor, er både revisionselskabet og den revisor, hvem revisionen er overdraget, erstatningsansvarlige.*

Stk. 3. *Erstatningen kan nedsættes, når dette findes rimeligt under hensyn til skyldgraden, skadens størrelse og omstændighederne i øvrigt.*

§45 *Beslutning om anlæggelse af søgsmål mod bestyrelsesmedlemmer, direktører, granskningsmænd, revisorer eller tredjemand kan træffes af bestyrelsen eller fondsmyndigheden.*

§46 *De i § 44, stk. 1 og 2, nævnte personer er tillige erstatningsansvarlige for skade, de under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet kreditorer eller tredjemand.*

Stk. 2. *§ 44, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.*

§47 *Søgsmål mod bestyrelsesmedlemmer, direktører, granskningsmænd eller revisorer kan anlægges ved retten på det sted, hvor fonden har sit hjemsted.*

Bet. s. 116 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2880-2881.

1. Reglerne i §§ 44-45 og § 47 er identiske med bestemmelserne i fondslovens §§ 40-42 bortset fra, at erhvervsfondslovens regler også omfatter ansvar for granskningsmænd, og der henvises derfor til kommentaren til de nævnte bestemmelser i fondsloven. Værnetingsreglerne i fondslovens § 42 og erhvervsfondslovens § 47 blev ikke ophævet ved lov nr. 324 af 4. januar 1986 om retternes stedlige kompetence i borgerlige sager.

Værnetingsreglens placering i § 47 – altså efter § 46 – gør det utvivlsomt, at reglen også omfatter søgsmål anlagt af de i § 46 omtalte kreditorer og tredjemænd.

2. Reglen i § 46 er speciel for erhvervsfondsloven. Når der i erhvervsfondsloven – modsat fondsloven – er optaget en bestemmelse om erstatningsansvar for *skade tilføjet kreditorer eller tredjemænd*, skyldes det, at erhvervsdrivende fonde jævnlige vil træde i forbindelse med tredjemænd, d.v.s. kreditgivere, leverandører m.v.

Erstatningsansvar over for en tredjemand vil eksempelvis kunne pådrages ved, at fonden modtager ydelser på kredit på et tidspunkt, hvor det står klart – burde stå klart – at fonden ikke vil være i stand til at betale vedkommende kreditgivende medkontrahent.

Selv om § 46, stk. 1, er formuleret anderledes end reglerne i aktieselskabslovens § 140, 2. pkt., og anpartsselskabslovens § 110, 2. pkt., der knytter erstatningsansvar over for kreditorer eller tredjemænd til »overtrædelse af denne lov [aktieselskabsloven/anpartsselskabsloven] eller vedtægterne«, må det antages, at spørgsmålet om bestyrelsesmedlemmers, direktørers og granskningsmænds erstatningsansvar skal bedømmes på samme måde i relation til aktieselskaber, anpartsselskaber og erhvervsdrivende fonde, sml. Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2880. Der kan derfor henvises til *Thomsen: Aktieselskabsloven*, (4. udg. 1990) s. 427 ff og *Anpartsselskabsloven*, (4. udg. 1990) s. 356 ff, der indeholder en udførlig angivelse af retspraksis og litteratur. Specielt vedrørende fonde kan nævnes afgørelsen U 1984.908 S.

Om *revisorers* erstatningsansvar kan henvises til *Gomard: Revisors stilling i retlig belysning* (1979) s. 63 ff, *Brøndum: Revisors erstatningsansvar over for*

Erstatning

kredit- og långiver (1984) s. 29 ff, *Langsted m. fl.*: Revisoransvar (2. udg. 1992) s. 130 ff samt *Christensen og Langsted*: Revisorer – lovene om statsautoriserede og registrerede revisorer med kommentarer (1990) s. 47 og 133. Se endvidere *Fischer-Møller* i *Revision & Regnskabsvæsen* 1980 s. 93 ff.

Kapitel 9. Ændring af vedtægten m.v.

§48 *Efter indstilling fra bestyrelsen og med justitsministerens samtykke kan fondsmyndigheden tillade, at en bestemmelse i en vedtægt ændres. Det kan herunder tillades, at fonden sammenlægges med andre erhvervsdrivende fonde eller opløses.*

Stk. 2. *Bestemmelserne i stk. 1 finder anvendelse, uanset om der i vedtægten er tillagt bestyrelsen eller andre ret til at ændre vedtægten.*

Stk. 3. *Justitsministeren kan fastsætte regler om, at visse vedtægtsbestemmelser kan ændres af bestyrelsen alene eller af bestyrelsen med fondsmyndighedens tilladelse.*

Bet. s. 116-117 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2881-2882.

1. Reglerne om ændring af vedtægten i erhvervsdrivende fonde på grundlag af bestyrelsens ansøgning svarer til fondslovens § 32, og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse og ndf. **2.** Der henvises tillige til erhvervsfundslovens § 10, stk. 2, § 11 og bekendtgørelse nr. 39 af 12. januar 1989 om nedsættelse af grundkapitalen i erhvervsdrivende fonde.

2. Reglerne om vedtægtsændringer er i det væsentlige ens for ikke-erhvervsdrivende og erhvervsdrivende fonde, jfr. *Jørgen Nørgaard* i *Arveret* (1985), s. 284. Dette forekommer ikke overraskende, når man holder sig for øje, at de erhvervsdrivende fonde først og fremmest er *fonde*. Ved loven om erhvervsdrivende fonde har man fundet behov for at give særregler om f.eks. kapital, medarbejderrepræsentation og regnskab, men særreguleringen er i alt fald foreløbig ikke udstrakt til vedtægtsændringer. Noget andet er, at behovet for vedtægtsændringer på grund af ændrede forhold formentlig oftere vil opstå i erhvervsdrivende fonde, navnlig hvis stifteren i vedtægten har valgt en forholdsvis detaljeret regulering af fondens virksomhed. Hertil kommer, at man nok vil – og bør – se specielt velvilligt på sammenlægning af erhvervsdrivende fonde, men i øvrigt er praksis her liberal.

I *Betænkning nr. 1229/1992 om forenkling og fremtidstilpasning af selskabslovene* foreslår panelet, at kompetencen efter § 48, stk. 3, overføres til industriministeren (d.v.s. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen). Forslaget har et videre sigte end blot at flytte kompetencen, jfr. s. 187 f, hvor panelet udtaler:

»For erhvervsdrivende fonde er det grundlæggende uhensigtsmæssigt, at stiftelsesretlige permutationsprincipper, der bygger på forholdene i almindelige ikke erhvervsdrivende fonde, skal være hindrende for en rimelig og sædvanlig erhvervsudøvelse.

Erfaringerne har vist, at den omstændighed, at flere myndigheder er inddraget i den samme beslutning, forhaler unødigt sagen til ulempe for erhvervslivet og med betydeligt dobbeltarbejde til følge.

Efter forslaget er § 48 nu tilpasset nutidige erhvervsvilkår, således at vedtægtsændringer kun kræver samtykke fra fondsmyndigheden. Som en følge heraf skal beføjelsen i § 48, stk. 3, overføres til Industriministeriet, således at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan fastsætte bestemmelser om, at rent administrative regler i vedtægten kan ændres uden samtykke (f.eks. ændringer af regnskabsår).

Panelet har fundet, at der ikke er betænkeligheder ved at henlægge beføjelserne vedrørende permutationer i de erhvervsdrivende fonde til Industriministeriet, idet det store antal erhvervsdrivende fonde, der er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, gør det muligt at opbygge en praksis.«

§49 *Justitsministeren kan efter forhandling med fondsmyndigheden og bestyrelsen beslutte, at en vedtægtsbestemmelse skal ændres, når bestemmelsen er uigennemførlig eller har vist sig klart uhensigtsmæssig.*

Stk. 2. *Justitsministeren kan beslutte, at en vedtægtsbestemmelse skal ændres, når den strider mod lovgivningen eller oprettelsesdokumentet for fonden.*

Bet. s. 116-117 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2881-2882.

1. Reglerne om vedtægtsændring *uden ansøgning* for erhvervsdrivende fonde adskiller sig fra de regler, der gælder for ikke-erhvervsdrivende fonde, ved, at fondslovens § 33, stk. 2, hvorefter justitsministeren kan beslutte, at fonde, hvis midler klart er utilstrækkelige til at opfylde formålet, skal sammenlægges med andre fonde eller opløses ved uddeling af kapitalen, ikke er gentaget i erhvervsfondslovens § 49. I øvrigt svarer § 49 til fondslovens § 33, jfr. kommentaren til denne bestemmelse.

Ved skrivelse af 21. maj 1991 udtalte socialministeriet som fondsmyndighed for en større erhvervsdrivende fond, at man ikke fandt, at betingelserne for at bringe § 49 i anvendelse var til stede. Et medlem havde foreslået, at antallet af bestyrelsesmedlemmer blev ændret fra 3 til 5. Der blev herved peget på, at der var tale om en stor erhvervsdrivende fond, at en række afgørelser i bestyrelsen blev truffet med stemmerne 2-1, og at flertallets afgørelser ofte hvilede på konsultationer med udenforstående rådgivere.

§50 *Industriministeren kan fastsætte regler om opløsning af erhvervsdrivende fonde.*

Stk. 2. *Industriministeren kan fastsætte regler, hvorefter aktieselskabslovens kapitel 15 med de fornødne tilpasninger finder anvendelse på:*

- 1) *fusion af erhvervsdrivende fonde,*
- 2) *fusion, hvorved en moderfond overtager en dattervirksomhed, der er et aktie- eller anpartsselskab.*

Bet. s. 117-119 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2882-2885.

1. Bestemmelsen indeholder bemyndigelse til industriministeren til at fastsætte regler om henholdsvis opløsning og fusion af fonde, samt om fusion af en fond og dennes dattervirksomhed, der er et aktie- eller anpartsselskab.

Bemyndigelsen efter stk. 2, nr. 2, omfatter kun fusioner, hvor datteren er et aktieselskab eller anpartsselskab, jfr. Bet. s. 118. Denne begrænsning – og bemyndigelsens udtrykkelige binding til aktieselskabslovens kapitel 15 – skyldes, at der ikke hidtil er givet regler om fusion af andre selskabsformer.

2. Bemyndigelsen blev udnyttet i 1988, nu afløst af bekendtgørelse nr. 846 af 13. december 1991 om opløsning af erhvervsdrivende fonde (likvidation, konkurs og fusion). Bekendtgørelsen er optaget som bilag V. Bekendtgørelsen – til

hvilken der henvises – bygger i meget vidt omfang på det system, der kendes fra aktie- og anpartsselskabslovene, jfr. dog nedenfor.

3. I *Betænkning nr. 1229/1992 om forenkling og fremtidstilpasning af selskabslovene* foreslår panelet, at opløsningsbekendtgørelsen bliver suppleret med en adgang for fondsmyndigheden (der for erhvervsdrivende fonde foreslås samlet i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen) til at *tvangsopløse* en erhvervsdrivende fond efter reglerne om likvidation, smh. aktieselskabslovens § 117.

S. 111 anfører panelet bl.a.:

»Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har oplyst, at der ikke blev optaget regler om tvangsopløsning i bekendtgørelsen, da man ikke på daværende tidspunkt havde erfaring for, om der var behov herfor. Det har nu vist sig, at der er et behov for at kunne slette fonde, der ikke længere reelt eksisterer, af registeret. Opløsningen bør ske med mindst mulige omkostninger for myndigheder og andre, og dette vil kunne ske ved at følge en fremgangsmåde svarende til aktieselskabslovens § 117. Såfremt der ved opløsningen endnu er midler tilbage i fonden, bør disse anvendes på bedste måde i overensstemmelse med, hvad der er formålet ifølge fundatsen.

.....

Det påhviler fondsmyndigheden at udpege et nyt bestyrelsesmedlem, hvis udpegning ikke sker i overensstemmelse med vedtægten, jf. erhvervsfondslovens § 16. Ligeledes skal fondsmyndigheden udpege en revisor, hvis der ingen revisor er i fonden, jf. § 29, stk. 2. Fondsmyndigheden må derfor vurdere en fonds overlevelsesmulighed, hvis bestyrelse og revisor er fratrukket, og der ikke bliver udpeget nye bestyrelsesmedlemmer i overensstemmelse med vedtægten. Fondsmyndigheden bør have adgang til at begære tvangsopløsning af en fond, hvis det ville være meningsløst eller umuligt at udpege ny bestyrelse eller revisor, fordi fonden er tom el.lign.

Opløsning af erhvervsdrivende fonde kan derudover være nødvendigt i tilfælde, hvor bestyrelsen ikke i overensstemmelse med vedtægten indgiver indstilling herom, eller hvor fonden ikke længere har aktiver af betydning.

En af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen iværksat granskning kan ligeledes antages at føre til en anbefaling om opløsning af fonde, selvom bestyrelsen eventuelt modsætter sig dette.

Endvidere kan opløsning være relevant i tilfælde af fortsat manglende indsendelse af fondens årsregnskaber til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.«

§ 51 *Bliver en fond omfattet af denne lov, skal den inden fire måneder anmeldes som erhvervsdrivende fond til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Som bilag til anmeldelsen skal vedlægges en redegørelse fra bestyrelsen om virksomheden. Reglerne i § 5, stk. 2, § 7, stk. 1, nr. 5, samt § 9 finder anvendelse ved registreringen.*

Bet. s. 119, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2885-2886, Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2595.

Bestemmelsen er blevet ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987 og lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Bestemmelsen omhandler den situation, at en ikke-erhvervsdrivende fond som følge af ændrede aktiviteter, arv eller gave bliver erhvervsdrivende, jfr. § 1, stk. 2. § 51 er affattet med baggrund i anpartsselskabslovens § 109.

2. Ved anmeldelsen til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal benyttes en særlig blanket, og anmeldelsen skal indeholde de oplysninger og dokumenter, der er nævnt i erhvervsfonds bekendtgørelsens § 2, jfr. bilag II. For anmeldelsen skal betales en registreringsafgift på 1.700 kr.

3. Bestyrelsen skal vedlægge en redegørelse »om virksomheden«. Efter forarbejderne kan fondsmyndigheden derigennem påse, at virksomheden er i overensstemmelse med vedtægten.

Det er ikke særlig klart, hvad der ligger i det pågældende krav, og forarbejderne synes ikke at tage højde for, at en fonds – herunder en erhvervsdrivende fonds – *formål og indtjeningsmåde* sjældent er sammenfaldende. Kun hvor vedtægten giver snævre rammer for en fonds *umiddelbare* erhvervsvirksomhed, synes der at være behov for en fyldig redegørelse for fondens (fremtidige) virksomhed. Bliver fonden derimod erhvervsdrivende, f.eks. fordi man ved arv eller gave opnår bestemmende indflydelse over en virksomhed, opstår der ikke spørgsmål om forholdet til vedtægten, medmindre denne foreskriver, at fonden ikke må udøve erhvervs mæssig virksomhed. Bestyrelsens redegørelse kan her indskrænkes til en kort beskrivelse af det nye retsforhold.

4. § 51, 3. pkt., betyder, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan kræve oplysninger fra fonden. Denne del af § 51 må siges at være overflødig. Henvisningen til § 7, stk. 1, nr. 5, indebærer, at bestyrelsen (der jo hidtil har ledet en ikke-erhvervsdrivende fond) skal fastsætte grundkapitalens størrelse, og foretage de fornødne ændringer af vedtægten i så henseende, herunder oplyse, hvorledes grundkapitalen er indbetalt. Endelig skal reglen i § 9 (om fondens kapital) iagttages.

5. Manglende anmeldelse er strafsanktioneret, jfr. § 63, stk. 1.

Sammenhængen mellem § 51 og § 1, stk. 3, er omtalt i kommentaren til § 1. På grund af § 1, stk. 3's vage kriterier må det antages, at der vil blive udvist tilbageholdenhed med at strafsanktionere manglende overholdelse af § 51 i relation til § 1, stk. 3.

§52 *Hvis en fond ophører med at drive erhvervsvirksomhed, skal bestyrelsen anmelden dette til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Som bilag til anmeldelsen skal vedlægges en redegørelse for virksomhedens ophør. Fonden slettes af registeret for erhvervsdrivende fonde med virkning fra det kommende regnskabsårs begyndelse, og styrelsen underretter fondsmyndigheden herom.*

Bet. s. 119, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2886 og Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584.

Bestemmelsen er ændret ved lov nr 851 af 23. december 1987.

1. § 52 regulerer den modsatte situation af den, der er beskrevet i § 51. I § 52-situationen er fonden blevet ikke-erhvervsdrivende, f.eks. på grund af afvikling af en virksomhed, fonden har drevet, eller tab på aktier, anparter eller kapitalandele med den virkning, at fonden ikke længere opfylder kriterierne i § 1, stk. 2.

2. Betingelserne for at slette fonden som erhvervsdrivende er kun opfyldt, hvor ændringen er varig. Dette skyldes bl.a. hensynet til medarbejderrepræsentationen i bestyrelsen. Anmeldelse skal ske til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden 1 måned efter, at ændringen er blevet definitiv. Fonden slettes af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen med virkning fra det kommende regnskabsårs begyndelse. Dette indebærer, at årsregnskabet for det sidste år, hvor fonden har udøvet erhvervsvirksomhed, skal *aflægges* efter erhvervsfondslovens regler (§ 28), men at *indsendelse* af årsregnskabet afgøres efter fondslovens regler (fondslovens § 22). Der er således alene pligt til at indsende årsregnskabet til skattemyndighederne.

3. Manglende anmeldelse er strafsanktioneret, jfr. § 63, stk. 1. Der betales ikke særskilt gebyr ved anmeldelsen.

Kapitel 10. Anmeldelse og registrering Fondsmyndighedens og Erhvervs- og Selskabsstyrelsens opgaver Granskning

Anmeldelse

§ 53 *I Erhvervs- og Selskabsstyrelsen føres et register over fonde, der er omfattet af denne lov.*

Stk. 2. *Anmeldelse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i henhold til § 5 skal ske senest tre måneder efter, at vedtægten er underskrevet. Er en fond stiftet ved testamente, skal den anmeldes umiddelbart efter boets slutning.*

Stk. 3. *Ændring i en fonds vedtægt eller ændring i et forhold, hvorom anmeldelse er sket, skal anmeldes inden en måned til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.*

Stk. 4. *Senest seks måneder efter regnskabsårets udgang skal til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen indsendes bekræftet kopi af det reviderede årsregnskab, herunder koncernregnskab, samt af årsberetningen.*

Stk. 5. *Erhvervs- og Selskabsstyrelsen sender genpart af anmeldelser samt giver meddelelse om registreringer til fondsmyndigheden.*

Bet. s. 121-122, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2889-2890, Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2595.

Bestemmelsen er blevet ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987 og lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Som nævnt fastslår § 5, at erhvervsdrivende fonde skal registreres i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. I sammenhæng hermed bestemmes i *stk. 1*, at der i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal føres et register over de fonde, der er omfattet af erhvervsfondsloven.

2. *Stk. 2* indeholder fristerne for anmeldelse til registrering i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Anmeldelse af erhvervsdrivende fonde indgives til styrelsen *umiddelbart* efter boets afslutning, ligesom det udtrykkeligt er fastsat, at en fond, oprettet i stifterens levende live, tidsmæssigt må regnes fra den dato, vedtægten blev underskrevet.

3. Efter erhvervsfondsbekendtgørelsens § 3, stk. 2, skal der med anmeldelsen af ændringer i vedtægten følge »bevis for ændringens lovlige vedtagelse«, ligesom bestyrelsen skal indsende dateret vedtægt med den fuldstændige ordlyd i den nye affattelse. Indsendelsespligten indtræder, efter at vedkommende myndighed(er) har givet samtykke til vedtægtsændringen. I § 10, stk. 2 (forhøjelse af grundkapitalen) indtræder indsendelsespligten dog ved bestyrelsens beslutning om vedtægtsændring, og ved kapitalnedsættelse skal bestyrelsens beslutning anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden en måned efter fondsmyndighedens samtykke, jfr. § 1, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 39 af 12. januar 1989 om nedsættelse af grundkapitalen i erhvervsdrivende fonde.

4. Med hensyn til indsendelse af årsregnskab, jfr. *stk. 4*, henvises til erhvervsfondsbekendtgørelsens §§ 5-6, der er optrykt som bilag II.

5. Erhvervsdrivende fonde skal betale en årsafgift på 900 kr. med tillæg af promille af egenkapitalen, dog højst 25.000 kr., jfr. takstbekendtgørelsens § 2. Afgiften beregnes på grundlag af det seneste årsregnskab og nedrundes til nærmeste hele kronebeløb.

Afgiften forfalder 6 måneder efter regnskabsårets udløb og skal betales senest en måned efter.

6. Manglende anmeldelse er strafsanktioneret, jfr. § 63, stk. 1.

§54 *Ved stiftelse, forhøjelse eller nedsættelse af grundkapitalen skal anmeldelsen vedlægges oplysning om de dermed forbundne omkostninger.*

Bet. s. 122 og Folketingstidende 1983/85 (2. saml.), tillæg A, sp. 2890.

1. Efter bestemmelsen skal der i stiftelsessituationen og ved senere forhøjelse eller nedsættelse af grundkapitalen gives oplysning om de omkostninger, der har været forbundet med retshandlen.

Reglen har først og fremmest pædagogisk betydning.

2. Manglende anmeldelse er strafsanktioneret, jfr. § 63, stk. 1.

Registrering

§55 *Registrering skal nægtes, såfremt det anmeldte ikke er i overensstemmelse med denne lov, med bestemmelser, som er fastsat i medfør af § 11, stk. 1, § 50 og § 60, stk. 1, eller med vedtægten.*

Stk. 2. *Kan en anmeldelse ikke registreres på grund af en fejl eller mangel, kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fastsætte en frist til berigtigelse. Sker berigtigelse ikke inden den fastsatte frist, nægtes registrering.*

Stk. 3. *Anmelderen skal have skriftlig meddelelse om nægtelse af registrering og grunden hertil.*

Bet. s. 122-123, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2891 og Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584.

Stk. 2 er blevet ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987.

1. Bestemmelsen tager højde for såvel den første anmeldelse til registrering af fonden som senere anmeldelser.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har ikke en egentlig godkendelsesbeføjelse. Det skal påses, at erhvervsfondslovens præceptive regler – herunder administrative regler – er opfyldt, men registreringsnægtelse kan også ske på grundlag af, at anden præceptiv lovgivning er overtrådt. Det sidstnævnte forhold udtrykkes i erhvervsfunds bekendtgørelsens § 7, stk. 1, således, at et anmeldt forhold registreres, hvis det anmeldte ikke er i strid »med bestemmelser i eller i henhold til bestemmelser fastsat i medfør af andre love, hvis overholdelse Erhvervs- og Selskabsstyrelsen finder nødvendig for at kunne gennemføre registrering.«

§56 *Registreringer i registeret for erhvervsdrivende fonde efter denne lov eller efter regler udstedt i henhold til loven og modtagelse af årsregnskab m.v. efter § 53, stk. 4, skal straks bekendtgøres i Statstidende.*

Stk. 2. *Indholdet af bekendtgørelser i Statstidende anses for at være kommet til tredjemands kundskab.*

Stk. 3. *Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan bestemme, at alle eller nogle registreringer m.v. offentliggøres i en særlig registreringstidende. Styrelsen kan endvidere bestemme, at registrering og offentliggørelse skal ske i styrelsens edb-informationssystem samtidig med eller i stedet for registreringstidende. Oplysninger offentliggjort i edb-informationssystemet og i registreringstidende anses for at være kommet til tredjemands kundskab og har i enhver henseende samme retsvirkning som offentliggørelse i Statstidende.*

Bet. s. 123, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2892, Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584 og Folketingstidende 1988/89, tillæg A, sp. 3016.

Stk. 1 blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987, medens stk. 3 blev indsat ved lov nr. 105 af 15. februar 1989.

1. Reglerne i *stk. 1* og *2* svarer til aktieselskabslovens § 158, *stk. 1*, og *stk. 2, 1. pkt.*, samt årsregnskabslovens § 62, *stk. 4*.

2. *Stk. 3* tager højde for den teknologiske udvikling. Det er på længere sigt tanken, at også de erhvervsdrivende fondes forhold skal registreres i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens EDB-system, og efter *stk. 3* ligestilles oplysninger offentliggjort i EDB-informationssystemet og i registreringstidende med offentliggørelse i Statstidende.

Stk. 3 er endnu ikke ført ud i livet.

Fondsmyndighedens og Erhvervs- og Selskabsstyrelsens opgaver

§57 *Fondsmyndighed efter denne lov udøves af industriministeren. Hører fondens hovedformål under justitsministerens forretningsområde, udøves fondsmyndigheden af justitsministeren. Det samme gælder, hvis fonden har flere ligestillede formål, der ikke hører under samme minister.*

Stk. 2. *Ved overtrædelse af bestemmelserne i denne lov kan fondsmyndigheden eller Erhvervs- og Selskabsstyrelsen give bestyrelsen, direktør eller revisor pålæg om at bringe forholdet i overensstemmelse med lovens regler.*

Stk. 3. *Fondsmyndigheden og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan forlange de oplysninger, der er nødvendige til varetagelse af deres opgaver.*

Stk. 4. *Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan meddele forlængelse af de frister, der er fastsat i denne lov.*

Bet. s. 75-76 og 123-124, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2886-2888 og sp. 2892-2893, Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2595.

Bestemmelsen blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987, og stk. 1 blev ændret igen ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Efter lovændringen i 1991 er erhvervsfondslovens udgangspunkt, at fondsmyndigheden udøves af industriministeren (d.v.s. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen). Den tidligere ordning, hvorefter fondsmyndigheden blev udøvet af vedkommende ressortminister er ophørt. Dog har justitsministeren (d.v.s. Civilretsdirektoratet) bevaret fondsmyndigheden ved »blandede fonde«, familiefonde og i øvrigt fonde, hvor hovedformålet hører under justitsministeren. *Lennart Lyng Andersen* rejser i TfS 1991, nr. 98, spørgsmålet, hvorfor man – i afbureaukratiseringens navn – ikke tog det fulde skridt, således at kun én myndighed udøvede fondsmyndigheden, således som det fremover er tilfældet for de ikke-erhvervsdrivende fonde. Se tilsvarende *Betænkning nr. 1229/1992 om forenkling af fremtidstilpasning af selskabslovene* s. 188.

2. Et væsentligt led i lovreguleringen af fonde er etableringen af et vist tilsyn med, at virksomheden udøves forsvarligt i overensstemmelse med vedtægten. Som for de ikke-erhvervsdrivende fonde vil dette i almindelighed foretages af fondsmyndigheden. For de erhvervsdrivende fonde har man imidlertid udover at udpege en fondsmyndighed tillige tillagt Erhvervs- og Selskabsstyrelsen visse opgaver. Om baggrunden for forslaget herom anføres det i *Bet.* s. 32:

»Hvad angår de erhvervsdrivende fonde gør der sig efter udvalgets opfattelse særlige hensyn gældende, der tilsiger, at tilsynet udøves i et samarbejde mellem fondsmyndigheden og aktieselskabsregisteret. Som anført har udvalget ved udarbejdelsen af forslaget til regler for erhvervsdrivende fonde taget sit udgangspunkt i de gældende selskabslove. Dette indebærer, at kontrollen med overholdelsen af de regler, der for de erhvervsdrivende fonde supplerer de almindelige fondsretlige regler, efter udvalgets mening mest hensigtsmæssigt udøves af aktieselskabsregisteret, der har en række opgaver efter de gældende selskabslove.

Udvalget er opmærksom på, at det umiddelbart kan forekomme mindre hensigtsmæssigt at dele tilsynsopgaverne mellem to forskellige myndigheder. Efter udvalgets mening er der imidlertid ikke grund til at tro, at en sådan opdeling – således som lovudkastene er udformet – vil give anledning til væsentlige problemer i praksis. Udvalget forudsætter herved, at der etableres et nært samarbejde mellem fondsmyndigheden og aktieselskabsregisteret. Dette samarbejde er nærmere beskrevet i bemærkningerne til lovudkastene.«

Den efterfølgende udvikling har ikke ganske bekræftet denne optimisme, og i

lovgivningen har man da også i betydeligt omfang nærmet sig den retstilstand, at kompetencen ligger hos Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, jfr. ovenfor under 1.

3. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens og fondsmyndighedens opgaver er som nævnt generelt sagt at føre et vist tilsyn med, at fondes virksomhed udøves forsvarligt i overensstemmelse med vedtægten og lovgivningen, navnlig erhvervsfondsloven.

Om fordelingen af opgaverne mellem de to myndigheder anføres det i bemærkningerne til lovforslaget:

»Fondsmyndigheden skal påse, at fondens ledelse ikke ved sine dispositioner, herunder uddelingspolitik, krænker vedtægten til skade for de begunstigede efter formålet.

Aktieselskabs-registerets opgaver angår derimod de regler i lovforslaget, der specielt tager sigte på fondens erhvervsmæssige aktiviteter.«

Det almindelige sigte med loven er således, at fondsmyndigheden skal tage sig af de fondsretlige regler, der typisk vedrører hensyn til stifterens vilje og de begunstigede efter formålet, medens styrelsen skal tage sig af de særlige erhvervsretlige regler, der typisk vedrører hensyn til kreditorer og aftaleerhververe. I en række tilfælde fremgår opgavefordelingen direkte af loven.

Om den forventelige lovmæssige udvikling henvises til 1 ovenfor.

4. Grundlaget for fondsmyndighedens og Erhvervs- og Selskabsstyrelsens virksomhed vil ud over fondens vedtægt navnlig være de indsendte årsregnskaber. Herudover kan bestyrelsen eller andre efter *stk. 3* anmodes om de oplysninger, der er nødvendige for varetagelsen af opgaven. Endvidere kan revisor i henhold til § 37 pålægges at give oplysninger om fondens forhold.

§57a *Fondsmyndigheden træffer bestemmelse om, i hvilket omfang videregående regler om tilsyn i stadfæstede fondes vedtægter skal gælde ved siden af lovens almindelige regler*

Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2596.

Bestemmelsen svarer til fondslovens § 38, og der henvises til kommentaren til denne bestemmelse.

§58 *Til dækning af udgifterne ved administrationen af denne lov skal de enkelte fonde betale en afgift, jfr. § 60, stk. 2. Afgiften betales henholdsvis ved registreringen og ved indsendelsen af årsregnskab.*

Bet. s. 124-125 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2893.

1. Taksterne er fastsat i bekendtgørelse nr. 302 af 30. april 1992 om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens takster for erhvervsdrivende fonde. Bekendtgørelsen er optaget som bilag IV.

Registreringsafgiften udgør 1.700 kr. Årsafgiften er 900 kr. med tillæg af promille af egenkapitalen, dog højst 25.000 kr.

Granskning

§59 *Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan bestemme, at der skal foretages granskning af nærmere angivne forhold vedrørende en erhvervsdrivende fond, dens forvaltning eller regnskaber. Styrelsen udpeger en eller flere granskningsmænd. Udgifterne til granskning udredes foreløbig af styrelsen, men afholdes af fonden.*

Stk. 2. *Reglen i § 61 h i årsregnskabsloven finder anvendelse.*

Stk. 3. *Granskningsmændene skal afgive en skriftlig beretning til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Styrelsen fastsætter deres vederlag.*

Stk. 4. *Erhvervs- og Selskabsstyrelsen sender genpart af beretningen til fondsmyndigheden.*

Bet. s. 124, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2893-2894, Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584, Folketingstidende 1988/89, tillæg A, sp. 627 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2596.

Stk. 1 og 3-4 blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987. Stk. 2 blev ændret ved lov nr. 815 af 21. december 1988, og stk. 4 blev ændret igen ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Forbilledet for bestemmelsen er aktieselskabslovens § 95, hvorefter aktionærer på generalforsamlingen kan anmode om granskning af et aktieselskabs forhold. § 59 er således et klart eksempel på, at man har fundet det nødvendigt at erstatte generalforsamlingen med en anden kontrolinstans, her Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

2. Overvejselen om at gennemføre granskning kan opstå i forbindelse med Erhvervs- og Selskabsstyrelsens gennemgang af fondens regnskaber. Det kan også være fondsmyndigheden, der retter henvendelse til styrelsen, fordi man har fundet, at der foreligger uklarhed om væsentlige forhold i forbindelse med fonden, eller at der er foretaget betydelige dispositioner på et tvivlsomt grundlag.

Da det må forventes, at gennemførelse af granskning vil blive relativt beko-steligt, og at det vil blive opfattet som et forholdsvis vidtgående skridt, er det forudsat, at det kun vil blive foretaget i ganske særlige tilfælde. Det anføres herom i *Bet. s. 124*:

»De forhold, som vil kunne foranledige granskning, vil ofte være sådanne, som kan medføre erstatnings- eller strafansvar. Men granskning vil tillige kunne bringes i anvendelse til opklaring af visse regnskabsmæssige eller forretningsmæssige dispositioner, selv om der ikke er grund til at antage, at der skulle kunne gøres ansvar gældende. Granskning kan således være motiveret af ønsket om at få klarhed over, hvorfor fondens økonomiske stilling er forringet.«

3. Det følger af henvisningen i *stk.* 2 til årsregnskabslovens § 61 h, at bestyrelse og direktion skal give granskningsmændene adgang til at foretage de undersøgelser, de finder nødvendige, og i øvrigt stå til rådighed med oplysninger og udlevering af dokumenter m.v. Dette gælder også dattervirksomheder, som granskningsmændene inddrager i undersøgelsen.

4. Granskningsmændenes beretning er kun offentlig tilgængelig i det omfang, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen bestemmer det, jfr. § 61, *stk.* 1, og erhvervsfunds bekendtgørelsens § 10, *stk.* 3, nr. 3.

Særlige bestemmelser

§60 *Industriministeren fastsætter regler om anmeldelse, indsendelse af årsregnskaber m.v., registrering og om udgivelse af en fortegnelse over registrerede fonde.*

Stk. 2. *Industriministeren kan fastsætte nærmere regler om afgifter i henhold til § 58 og regler om afgifter for anmeldelse, udskrifter m.v. og bekendtgørelse. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har udpantningsret for afgifterne.*

Bet. s. 124-125, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2894-2895 og Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584.

Stk. 2 blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987.

1. Regler om anmeldelse m.v. er fastsat i bekendtgørelse nr. 845 af 13. december 1991 om anmeldelser m.v. til Erhvervs- og Selskabsstyrelsens register for erhvervsdrivende fonde (erhvervsfondsbekendtgørelsen). Bekendtgørelsen er optaget som bilag II.

2. Der er fastsat nærmere takster i bekendtgørelse nr. 302 af 30. april 1992 om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens takster for erhvervsdrivende fonde. Bekendtgørelsen er optaget som bilag IV. Taksterne er nævnt i kommentaren til § 58.

§61 *Dokumenter, der beror i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, er offentligt tilgængelige. Oplysninger, der meddeles Erhvervs- og Selskabsstyrelsen efter § 37 og § 57, stk. 3, samt beretninger efter § 59 er dog kun offentligt tilgængelige i det omfang, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen bestemmer det.*

Stk. 2. *Industriministeren kan fastsætte bestemmelser om, at oplysninger, der beror i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, og som ikke angår fondens erhvervs-virksomhed, ikke er offentligt tilgængelige.*

Bet. s. 125-126, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2895-2897, Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584, Folketingstidende 1988/89, tillæg A, sp. 627 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2596.

Bestemmelsen blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987. Stk. 1 blev atter ændret ved lov nr. 815 af 21. december 1988, medens det hidtidige stk. 3 blev ophævet ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Et af formålene med fondslovene er at give offentligheden adgang til oplysninger om fondes forhold. For erhvervsdrivende fondes vedkommende må der foruden til offentligheden i almindelighed og de interesserede efter formålet i særdeleshed tages væsentligt hensyn til kreditorer og aftaleerhververe. Offentlighedens adgang til dokumenter, der vedrører fondens erhvervsvirksomhed, er

derfor i lighed med aktieselskabslovens § 158, stk. 1, og årsregnskabslovens §§ 62-63 som udgangspunkt gjort absolut, jfr. forudsætningen herom både i stk. 1 og stk. 2.

2. Årsregnskab, årsberetning, koncernregnskaber samt revisionspåtegning på disse dokumenter er ubetinget offentligt tilgængelige, uanset hvilke oplysninger de indeholder, jfr. bekendtgørelsens § 10, stk. 2.

Visse andre dokumenter er kun offentlig tilgængelige, i det omfang Erhvervs- og Selskabsstyrelsen bestemmer det, jfr. bekendtgørelsens § 10, stk. 3.

Det gælder oplysninger, som styrelsen får meddelt efter anmodning i medfør af § 37 og § 57, stk. 3, hvorefter bl.a. bestyrelse og revisor er pligtige til at give oplysninger om fondens forhold. Baggrunden herfor er, at der herunder kan komme oplysninger frem af en ganske anden karakter, end de der normalt foreligger i registeret, når det drejer sig om aktie- og anpartsselskaber. Sådanne oplysninger har man fundet ikke bør offentliggøres uden nærmere overvejelse. Det samme gælder beretninger fra granskningsmænd i henhold til § 59.

3. Med de i *stk. 2* nævnte oplysninger er f.eks. tænkt på attester om personlige forhold og på fortegnelser over legatmodtagere, jfr. bekendtgørelsens § 5, stk. 3, og § 10, stk. 1, og lignende tilfælde, som ikke vedrører fondens erhvervsvirksomhed, og hvor de pågældende kan have en berettiget forventning om, at oplysningerne ikke kommer til offentlighedens kundskab.

§61a *Henlægger industriministeren sine beføjelser efter loven til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, kan ministeren fastsætte regler om klageadgangen, herunder at klager ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.*

Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1583.

1. Ved skrivelse af 29. november 1984 henlagde industriministeren sine beføjelser *som fondsmyndighed* til aktieselskabs-registeret. Ved lov nr. 851 af 23. december 1987 oprettedes Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, der bl.a. overtog aktieselskabs-registerets opgaver. Samtidig gennemførtes lov 858 af s.d. om Industriministeriets Erhvervsankenævn, der efter § 1 er »klageinstans for administrative afgørelser i det omfang, det fastsættes ved lov eller i henhold til lov.« Erhvervsankenævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

2. Ved bekendtgørelse nr. 146 af 16. marts 1988 har industriministeren henlagt sine beføjelser efter erhvervsfondsloven til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Styrelsens afgørelser kan ikke indbringes for industriministeren, se om rekurs kommentaren til § 62.

§ 62 *Krænker en registrering nogens ret, hører spørgsmålet om registreringens udslettelse under domstolene. Sag herom skal anlægges mod fonden senest seks måneder efter registreringens bekendtgørelse i Statstidende. Retten tilsender Erhvervs- og Selskabsstyrelsen udskrift af dommen. Om sagens udfald skal der uden betaling optages bemærkning i registeret for erhvervsdrivende fonde og ske bekendtgørelse i Statstidende.*

Stk. 2. *Andre afgørelser truffet af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i henhold til loven eller forskrifter udstedt i medfør af loven bortset fra afgørelser som fondsmyndighed, jf. § 57, stk. 1, 1. pkt., kan indbringes for Industriministeriets Erhvervsankenævn senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.*

Stk. 3. *Erhvervs- og Selskabsstyrelsens fastsættelse af frist efter § 55, stk. 2, og meddelelse af fristforlængelse efter § 57, stk. 4, samt afgørelser efter § 5, stk. 2, § 37, § 57, stk. 3 og § 59 kan dog ikke indbringes for højere administrativ myndighed.*

Bet. s. 126, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2897 og Folke-

tingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1583 og 1584.

Bestemmelsen er blevet ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987.

1. *Stk. 1* svarer til aktieselskabslovens § 57, stk. 4. Med den lidt ændrede formulering er der ikke tilsigtet nogen realitetsændring, men kun en modernisering af teksten.

Det følger af 2. pkt, at sagen skal anlægges mod *fonden*.

2. Som nævnt i note 1 til § 61 a oprettedes Industriministeriets Erhvervsankenævn ved lov nr. 858 af 23. december 1987. Der er givet nærmere regler om Erhvervsankenævnets virksomhed i bekendtgørelse nr. 204 af 29. marts 1988. Efter bekendtgørelsens § 1 behandler Erhvervsankenævnet klager over afgørelser, der er truffet af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen *i det omfang det er fastsat i* (bl.a.) lov om erhvervsdrivende fonde. Se herved § 62, *stk. 2 og 3*.

Efter *stk. 2* er hovedreglen, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsens afgørelser kan indbringes for Erhvervsankenævnet. Klagen, der skal være skriftlig, skal indgives senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Sekretariat har adresse Kampmannsgade 1, 1604 København V, og der skal betales et gebyr. Klage har som hovedregel ikke opsættende virkning.

Undtaget fra hovedreglen er klager over foretagne registreringer (jfr. § 62, *stk. 1*) og afgørelser, som Erhvervs- og Selskabsstyrelsen træffer som fondsmyndighed, jfr. § 62, *stk. 2*. Endelig fastsætter § 62, *stk. 3*, at en række afgørelser ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed. Sigtet bag *stk. 3* er, at visse afgørelser ikke egner sig til administrativ efterprøvelse. Det gælder § 5, nr. 2, § 37 og § 57, stk. 3 (Erhvervs- og Selskabsstyrelsens (eller fondsmyndighedens) krav om yderligere oplysninger), samt fristreglerne i § 55, stk. 2, og § 57, stk. 4. Endvidere omfatter § 62, stk. 3, granskningsreglen i § 59.

Industriministeriets Erhvervsankenævn udgiver en årsberetning, der bl.a. omfatter klagesager efter erhvervsfondsloven.

Kapitel 11. Straffebestemmelser m.v.

§ 63 *Er strengere straf ikke forskyldt efter anden lovgivning, straffes overtrædelse af lovens forskrifter om indsendelse af anmeldelser og årsregnskaber m.v. til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen med bøde. På samme måde straffes bestyrelsesmedlemmer, direktører, revisorer og granskningsmænd eller suppleanter for disse, dersom de ubeføjet røber, hvad de under udøvelsen af deres hverv har fået kundskab om.*

Stk. 2. *Med bøde straffes forsætlig eller groft uagtsom overtrædelse af:*

1) § 23, § 25, stk. 3, § 51 eller § 67, stk. 1,

2) *de i § 28, stk. 2, nævnte bestemmelser i lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab m.v., i det omfang en sådan overtrædelse kan straffes efter nævnte lovs § 65.*

Stk. 3. *Med bøde straffes grov eller gentagen overtrædelse af § 19, stk. 1, § 21, stk. 3, og § 43.*

Stk. 4. *I forskrifter, der udfærdiges i henhold til loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.*

Bet. s. 126-127, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2897-2898, Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584, Folketingstidende 1988/89, tillæg A, sp. 627 og Folketingstidende 1990/91 (2. saml.), tillæg A, sp. 2594 og 2596.

Stk. 1 blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987. Stk. 2, nr. 2, blev ændret ved lov nr. 815 af 21. december 1988, og stk. 2, 1. pkt., blev ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991.

1. Erhvervsfondsloven kan kun fungere efter hensigten, hvis lovens regler om indsendelse af anmeldelser og årsregnskaber m.v. til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen overholdes. Det er derfor i § 63, *stk. 1, 1. pkt.*, bestemt, at overtrædelse af sådanne forskrifter kan straffes med bøde.

Er strengere straf forskyldt efter anden lovgivning, kommer denne til anvendelse. Navnlig straffelovens §§ 296 og 297 kan herved komme i betragtning. § 296 har bl.a. henblik på urigtige eller vildledende angivelser angående aktieselskabers, andelsselskabers eller *lignende foretagenders* forhold gennem offentlige meddelelser, i beretninger, regnskabsopgørelser, erklæringer til en selskabsmyndighed eller ved anmeldelse til aktieselskabsregisteret, og efter § 296 straf-

fes tillige overtrædelse af de for aktieselskaber eller andre selskaber med begrænset ansvar gældende bestemmelser med hensyn til bl.a. anvendelse af overskud. § 297 omfatter andre tilfælde, hvor nogen i dokumenter, forretningsbreve, cirkulærer eller bekendtgørelser mod bedre vidende gør urigtige angivelser om det af ham bestyrede eller repræsenterede selskabs økonomiske stilling.

2. Reglen i § 63, *stk. 1, 2. pkt.*, svarer til fondslovens § 44, og der henvises derfor til kommentaren til den nævnte bestemmelse. Reglen må antages at have væsentlig større praktisk betydning for erhvervsdrivende fonde end for almindelige fonde. For erhvervsdrivende fonde gælder reglen tillige for granskningsmænd.

3. Reglen i § 63, *stk. 2*, giver adgang til at pålægge bødestraf for overtrædelse af dels visse opregnede bestemmelser i loven, dels visse bestemmelser i årsregnskabsloven.

Mens det vedrørende de i § 63, *stk. 1, 1. pkt.*, omhandlede tilfælde er tilstrækkeligt til fastsættelse af bødestraf, at der er handlet uagtsomt, jfr. straffelovens § 19, er det i § 63, *stk. 2*, kun forsætlig eller grov uagtsom overtrædelse, som kan medføre straf.

Efter § 63, *stk. 2*, kan der pålægges bødestraf for overtrædelse af:

§ 23, *stk. 1*, om bestyrelsesmedlemmers og direktørers pligt til ved deres tiltrædelse at give bestyrelsen meddelelse om deres kapitalandele i dattervirksomheder samt meddelelse om senere erhvervelse og afhændelse af sådanne andele,

§ 23, *stk. 2*, om forbud mod bestyrelsesmedlemmers og direktørers udførelse af – eller deltagelse i – spekulationsforretninger vedrørende kapitalandele i dattervirksomheder,

§ 25, *stk. 3*, om bestyrelsens pligt til at påse, at bogføringen og formueforvaltningen kontrolleres, samt direktionens pligt til at påse fondens bogføring og formueforvaltning,

§ 51 om anmeldelse af fonde, der under forløbet er blevet omfattet af erhvervsfondsloven,

§ 67, *stk. 1*, om pligt til inden seks måneder efter lovens ikrafttræden at anmelde bestående erhvervsdrivende fonde til aktieselskabsregisteret, samt

de i § 28, *stk. 2, nævnte bestemmelser i årsregnskabsloven*, i det omfang en sådan overtrædelse kan straffes efter årsregnskabslovens § 65.

Sammenholdes erhvervsfondsloven § 63, *stk. 2*, med de korresponderende bestemmelser i aktieselskabslovens § 161, *stk. 1*, og anpartsselskabslovens § 131, *stk. 1*, vil det ses, at væsentligt færre bestemmelser i erhvervsfondsloven

end i aktieselskabsloven/anpartsselskabsloven er strafsanktionerede. Dette skyldes, at andre sanktionsformer end straf ofte vil være mere velegnede, jfr. *Bet.* s. 126 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2898. Fondsmyndigheden har mulighed for at udtale kritik af fondsbestyrelsen, og i grovere tilfælde vil afskedigelse af et bestyrelsesmedlem kunne overvejes i medfør af lovens § 15, jfr. § 14, stk. 4. Se også nedenfor under 6.

Hvad særligt angår den i § 63, stk. 2, nr. 2, omtalte overtrædelse af regnskabsbestemmelserne i lovens § 28, stk. 2, der henviser til årsregnskabsloven, fremgår det af lovens forarbejder, at strafsanktionen tænkes anvendt med varsomhed, jfr. *Bet.* s. 127 og Folketingstidende 1983/84 (2. samling), tillæg A, sp. 2898. Dels er årsregnskabsloven stadig forholdsvis ny, og dels følger det af § 28, stk. 2, at årsregnskabslovens regler (kun) finder anvendelse på erhvervsdrivende fonde med de fravigelser og tilpasninger, der følger af fondes særlige forhold.

4. Efter § 63, *stk. 3*, kan der pålægges bødestraf for grov eller gentagen overtrædelse af:

§ 19, *stk. 1*, om vederlag til bestyrelsesmedlemmer,

§ 21, *stk. 3*, om fondsmyndighedens samtykke til foretagelse af ekstraordinære dispositioner, og

§ 43 om forbud mod, at bestyrelsen tillægger stiftere, bestyrelsesmedlemmer m.v. særlige ydelser, herunder lån og sikkerhedsstillelse.

5. Reglen i § 63, *stk. 4*, indeholder en almindelig hjemmel til – med bødestraf – at sanktionere overtrædelse af forskrifter, der udfærdiges i henhold til loven.

6. Som forudsat flere gange under 1-5 betyder § 63's ord »straffes .. . overtrædelse af« kun, at der *kan* straffes. I mange tilfælde vil det være tilstrækkeligt, at myndighederne benytter sin kompetence ifølge lovens § 57, stk. 2, til at meddele bestyrelse, direktør eller revisor pålæg, *at* der udtales kritik af fondsbestyrelsen, *eller at* der pålægges tvangsbøder i medfør af lovens § 64.

§64 *Undlader en fonds bestyrelse, direktion eller revisor i rette tid at efterkomme de pligter, der påhviler dem i forhold til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen eller fondsmyndigheden, eller som påhviler dem ifølge regler, der udstedes i medfør af loven, kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen eller fondsmyndigheden som tvangsmiddel pålægge de pågældende daglige eller ugentlige bøder.*

Bet. s. 127, Folketingstidende 1983/84 (2. samling), tillæg A, sp. 2899 og Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584.

Bestemmelsen blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987.

1. Tvangsbøder er ikke en strafferetlig sanktion, men et tvangsmiddel. Bliver en pligt efterkommet, inden en tvangsbøde er betalt eller inddrevet, bortfalder selv en forfalden tvangsbøde.

Det beror på Erhvervs- og Selskabsstyrelsen eller fondsmyndigheden, om der skal pålægges tvangsbøder. Tredjemand kan ikke forlange, at myndighederne pålægger tvangsbøder, blot fordi de objektive betingelser herfor er til stede.

2. Tvangsbøder kan kun pålægges vedrørende efterkommelse af pligter, der ifølge loven eller regler udstedt i medfør af loven påhviler bestyrelse, direktion eller revisor i forhold til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen eller fondsmyndigheden. De fremhævede ord, *ifølge loven*, fremgår ikke af lovens tekst, men det synes at være en forglemmelse, sml. aktieselskabslovens § 160, stk. 2, og anpartsselskabslovens § 130, stk. 3.

Over for *bestyrelse* og *direktion* vil tvangsbøder kunne komme på tale ved manglende indgivelse af behørigte årsregnskaber m.v. samt i forbindelse med berigtigelse af indgivne anmeldelser. Også overtrædelse af pligten ifølge § 57, stk. 3, til at meddele fyldestgørende oplysninger til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vil kunne udløse tvangsbøder, og det samme vil manglende efterkommelse af pålæg udstedt i medfør af § 57, stk. 2, og § 42, stk. 2 (om uddeling).

Over for *revisor* vil pålæggelse af tvangsbøder kunne blive aktuel, hvis revisor ikke efterkommer de krav vedrørende revisionen, som måtte blive stillet af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen eller fondsmyndigheden, jfr. lovens § 34, stk. 1, eller ikke efterkommer Erhvervs- og Selskabsstyrelsens eller fondsmyndighedens anmodning om afgivelse af oplysninger om fondens forhold, eller dersom disse oplysninger er utilstrækkelige, jfr. herved § 37.

3. Industriministeriets Erhvervsankenævn har truffet flere kendelser om rækkevidden af § 64, jfr. *Årsberetning 1990* s. 92 og 98.

I den sag, som er omtalt i *Årsberetning 1990* s. 92 (kendelse af 11. september 1990), havde Erhvervs- og Selskabsstyrelsen pålagt en fondsbestyrelse – bestående af en advokat som formand og to andre medlemmer – tvangsbøder efter § 64, da der trods påkrav ikke var indsendt regnskaber, der opfyldte erhvervsfondslovens § 28. Formanden havde overladt arbejdet til revisor, men denne indtog – uberettiget, jfr. *Årsberetning 1990* s. 89 – det standpunkt, at fonden ikke var erhvervsdrivende.

De to menige bestyrelsesmedlemmer klagede over tvangsbøderne til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, dels under henvisning til, at advokaten varetog fondens administration, dels at de ikke var blevet varslet om bøderne. Dette standpunkt blev gentaget for Erhvervsankenævnet.

Over for Erhvervsankenævnet udtalte Erhvervs- og Selskabsstyrelsen bl.a.:

»..... at pligten til at udarbejde forskriftsmæssige årsregnskaber ikke påhviler revisor, men derimod bestyrelsen. Dette fremgår nu af § 28, stk. 1, i loven om erhvervsdrivende fonde, således som denne bestemmelse er ændret ved lov nr. 815 af 21. december 1988, § 4, nr. 3. Før den nævnte ændringslov fremgik det samme af årsregnskabslovens § 2, stk. 2, jf. loven om erhvervsdrivende fonde § 28, stk. 2.

Den nævnte bestemmelse er naturligvis ikke til hinder for, at bestyrelsen kan anmode andre om at udarbejde årsregnskabet, men ansvaret for, at der udarbejdes et forskriftsmæssigt årsregnskab til tiden påhviler bestyrelsen, der er ansvarlig for ledelsen af fonden, jf. §§ 12 og 25 i lov om erhvervsdrivende fonde.

Klageren har særlig anført, at to af bestyrelsens tre medlemmer ikke modtog en advarselsskrivelse, før de fik pålagt tvangsbøder.

Selv om § 64 i loven om erhvervsdrivende fonde ikke indeholder krav om, at der skal udsendes advarselsskrivelse, før der gives bødepålæg, er det dog styrelsens normale praksis at udsende sådanne skrivelser.

Når man i denne sag kun har sendt advarselsskrivelse til advokat N.N., er det fordi han foruden at være medlem af bestyrelsen tillige fungerer som bestyrelsens formand og tillige er dennes advokat. Man har fundet, at det var rimeligt at lade sagen gå igennem ham, og man er gået ud fra som en selvfølge, at advokat N.N. i sin egenskab af såvel bestyrelsesmedlem som fondens advokat underrettede sine klienter.

Da de pålagte tvangsbøder først skulle betales 4 uger efter bødepålægget, og da tvangsbøder bortfalder, såfremt der ikke er betalt inden berigtigelse er sket, er det styrelsens opfattelse, at alle bestyrelsens medlemmer har haft en rimelig frist til at bringe forholdet i orden.«

Erhvervsankenævnet udtalte følgende:

»Indledningsvis bemærkes, at kravet om betaling af tvangsbøderne er bortfaldet som følge af den skete berigtigelse, således at ankenævnet alene skal tage stilling til, om de nu bortfaldne tvangsbøder var pålagt med rette.

Efter de bestemmelser, der er nævnt i redegørelsen fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, påhviler pligten til at udarbejde og indsende forskriftsmæssige regnskaber fondens bestyrelse. Der er i lovens § 64 hjemmel til at pålægge tvangsbøder, uden at der i loven er foreskrevet andre betingelser herfor, end at pligten ikke efterkommes rettidigt.

I den foreliggende sag må ankenævnet lægge til grund, at advokat N.N. havde anmodet fondens revisor om at berigtige regnskaberne, og at den manglende opfyldelse heraf skyldes, at revisor i stedet henvendte sig til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og gjorde gældende, at fonden ikke er omfattet af lov om erhvervsdrivende fonde, tilsyneladende uden at fondens bestyrelse var orienteret herom. Revisors opfattelse af fondens status betegnes i (klagers) indlæg af 1. september 1989 som fejlagtig.

Ankenævnet finder, at risikoen for følgerne af den manglende kommunikation mellem fondens bestyrelse og dens revisor må påhvile bestyrelsen. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen måtte ved sagens behandling kunne gå ud fra, at bestyrelse og revisor gensidigt holdt hinanden underrettet, og navnlig, at revisor ikke ville henvende sig om ændring af fondens status, uden at bestyrelsen i det mindste var orienteret herom. Det kan således ikke anses for en sagsbehandlingsfejl, som kan medføre, at der ikke pålægges tvangsbøder, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i sine skrivelser til advokaten ikke har omtalt styrelsens brevveksling med revisor.

Særlig for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt tvangsbøder burde være pålagt de øvrige bestyrelsesmedlemmer uden forudgående særskilt varsel til disse, bemærkes, at ankenævnet i hvert fald i et tilfælde som det foreliggende, hvor advokat N.N. optrådte både som formand for bestyrelsen og som advokat for fonden, kan tiltræde, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen alene har brevvekslet med denne, idet styrelsen under de foreliggende omstændigheder måtte kunne gå ud fra, at advokat N.N. repræsenterede de øvrige bestyrelsesmedlemmer og i fornødent omfang orienterede disse. I denne forbindelse fremhæves, at det af styrelsens skrivelse af 18. april 1989 fremgår, at tvangsbøderne vil blive pålagt bestyrelsens enkelte medlemmer.

Efter det således anførte finder ankenævnet ikke grundlag for at tilsidesætte Erhvervs- og Selskabsstyrelsens pålæg af tvangsbøder. Ankenævnet stadfæster derfor den påklagede afgørelse.«

I *Årsberetning 1990* s. 98 (2 kendelser af 17. december 1990) udtalte Erhvervsankenævnet (vedr. den tilsvarende bestemmelse i Årsregnskabslovens § 64, stk. 1), at tvangsbøder pålagt en bestyrelse med solidarisk ansvar ikke på forhånd kan fordeles blandt de enkelte bestyrelsesmedlemmer af den pågældende myndighed.

Kapitel 12.

Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.

§65 *Loven træder i kraft den 1. januar 1985. § 48, jfr. § 57, finder anvendelse fra dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende.*

Stk. 2. *Samtidig ophæves § 1, stk. 5, i lov nr. 370 af 13. juni 1973 om aktieselskaber, som senest ændret ved lov nr. 282 af 9. juni 1982. Endvidere udgår »og 5,« i §1, stk. 4, i lov nr. 371 af 13. juni 1973 om anpartsselskaber, som senest ændret ved lov nr. 283 af 9. juni 1982.*

Stk. 3. *Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, landsdelenes særlige forhold tilsiger.*

Bet. s. 127 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2899-2900.

1. Loven blev bekendtgjort i Lovtidende den 14. juni 1984, og §§ 48 og 57 trådte i kraft den 15. juni 1984.

2. Loven er ved denne bogs udgivelse ikke sat i kraft på Færøerne og Grønland.

§66 *Tidspunktet for ikrafttrædelsen af § 28, stk. 2, for fonde, der var oprettet inden den 29. januar 1981, og som har til hovedformål at udøve rederivirksomhed eller har den i § 1, stk. 2, nr. 3, nævnte forbindelse med et aktie- eller anpartsselskab eller anden virksomhed, der har sådant hovedformål, bestemmes af industriministeren. Disse fonde skal i stedet udarbejde årsregnskab og eventuelt koncernregnskab efter reglerne i aktieselskabslovens kapitel 12, bortset fra § 108, med de fravigelser og tilpasninger, der følger af fondes særlige forhold. Bestemmelserne i § 28, stk. 3 og 4, anvendes med de fornødne tilpasninger.*

Bet. s. 127 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2900.

1. Bestemmelsen trådte i kraft den 1. august 1988, jfr. bekendtgørelse nr. 297 af 6. juni 1988.

§67 *Inden seks måneder efter lovens ikrafttræden skal bestående erhvervsdrivende fonde anmeldes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.*

Stk. 2. *Inden et år efter lovens ikrafttræden skal bestående erhvervsdrivende fonde opfylde bestemmelserne i denne lov, medmindre industriministeren efter forhandling med justitsministeren helt eller delvis undtager fra dette krav. Dette gælder dog ikke § 4, stk. 1 og 2, § 6, § 8 og § 17. For fonde oprettet før lovens ikrafttræden gælder § 12, stk. 1, 2. pkt., først, når der skal udpeges et medlem af bestyrelsen.*

Stk. 3. *Inden tre år efter lovens ikrafttræden skal bestående fonde tilvejebringe en grundkapital på mindst 300.000 kr. Dette gælder dog ikke, hvis Erhvervs- og Selskabsstyrelsen på grundlag af en erklæring derom fra bestyrelsen finder, at det under hensyn til fondens forhold må anses for udelukket at tilvejebringe en grundkapital af den nævnte størrelse. Bestyrelsens erklæring skal være ledsaget af en udtalelse fra revisor.*

Stk. 4. *Bestemmelsen i stk. 3, 1. pkt., gælder ikke for fonde, der omfattes af § 11, stk. 2.*

Bet. s. 127-129 og Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2900-2901.

1. Efter *stk. 2, 2. pkt.*, gælder enkelte bestemmelser i erhvervsfondsloven ikke for fonde, der er oprettet inden lovens ikrafttræden. Det drejer sig i al væsentlighed om de samme undtagelser, som gælder for ikke-erhvervsdrivende fonde:

§ 4, stk. 1 og 2 (ordet »fond« i fondens navn og forholdet til bestående fondes navne),

§ 6 (retsevne før registrering),

§ 8 (begrænsninger for familiefonde),

§ 17 (stifterens og dennes nærmestes mulighed for at udgøre bestyrelsens flertal).

2. Det beror på en fejl, at *stk. 2, 3. pkt.*, ikke er ophævet ved 1991-lovændringen, idet § 12, *stk. 1, 2. pkt.* blev ophævet ved den lejlighed.

3. *Stk. 3* indeholder overgangsregler for fonde, der bestod den 1. januar 1985. Der henvises herom til 2. udg. af denne bog s. 301 f.

§68 *Bestemmelserne i lov nr. 23 af 1. marts 1889 om handelsregistre, firma og prokura om anmeldelse til handelsregistrene af selskaber med begrænset ansvar finder ikke anvendelse på erhvervsdrivende fonde, der har hjemsted her i landet.*

Stk. 2. *Bliver en fond, der er optaget i handelsregisteret eller i foreningsregisteret, optaget i registeret for erhvervsdrivende fonde, og bekendtgøres dette i Statstidende, slettes fonden af handelsregisteret eller foreningsregisteret. Dokumenter vedrørende en sådan fond overføres til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.*

Bet. s. 129, Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 2902-2904 og Folketingstidende 1987/88, tillæg A, sp. 1584.

Stk. 2 blev ændret ved lov nr. 851 af 23. december 1987.

1. Indtil 1. januar 1985 skulle fonde, der drev erhvervsvirksomhed, således som dette var defineret i firmalovens §§ 8 og 35, anmeldes til handelsregisteret. På grund af erhvervsfondslovens registreringsregler bestemmes det i § 68, at firmalovens registreringsregler ikke skal omfatte erhvervsdrivende fonde med

hjemsted i Danmark, og akter vedrørende erhvervsdrivende fonde skal overføres til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Ikrafttræden for lovændringer siden 1984:

- 1) Lov nr. 851 af 23. december 1987 (Overførsel af beføjelser til Erhvervs- og selskabsstyrelsen. Anke) trådte i kraft den 1. januar 1988.
- 2) Lov nr. 815 af 21. december 1988 (Ændring af bestemmelser om revision) trådte i kraft den 1. januar 1989 og fandt anvendelse på regnskabsår, der begyndte den 1. januar 1989 eller senere.
- 3) Lov nr. 105 af 15. februar 1989 (Elektronisk registrering m.v.) trådte i kraft den 1. juli 1989.
- 4) Lov nr. 308 af 16. maj 1990 (Gennemførelse af 7. direktiv om konsoliderede regnskaber) trådte i kraft den 1. april 1991.
- 5) Lov nr. 350 af 6. juni 1991 (Afbureaukratisering af fondslovgivningen) trådte i kraft den 1. januar 1992.

Bilag I

Justitsministeriets bekendtgørelse nr 97 af 15. marts 1985 som ændret ved bekendtgørelse nr. 144 af 16. marts 1988, bekendtgørelse nr. 294 af 3. maj 1989 og bekendtgørelse nr. 677 af 30. oktober 1989.

Bekendtgørelse om anbringelse af fondes midler og bestyrelsesvederlag m.v.

I henhold til § 9, stk. 2, § 10 og § 18, stk. 2, i lov nr. 300 af 6. juni 1984 om fonde og visse foreninger samt § 2 i lov nr. 211 af 13. maj 1981 om anbringelse og bestyrelse af umyndiges midler m.v. fastsættes:

§ 1. Reglerne i denne bekendtgørelse finder anvendelse på:

- 1) fonde, legater, stiftelser og andre selvejende institutioner (fonde), som er omfattet af lov nr. 300 af 6. juni 1984 om fonde og visse foreninger,
- 2) stadfæstede fonde, som i medfør af § 59, stk. 1 i lov om fonde og visse foreninger ikke er omfattet af den nævnte lov, og
- 3) successorfonde oprettet i henhold til § 4 i lov nr. 563 af 4. oktober 1919 og midler omfattet af lov nr. 139 af 1. maj 1954 om familiefideikommissers overgang til fri ejendom med de afvigelser, der følger af de nævnte midlers særlige karakter.

Stk. 2. For de midler, der er omfattet af stk. 1, nr. 3 meddeles tilladelser efter denne bekendtgørelse af familieretsdirektoratet.

Anbringelse af fondes midler

§ 2. Midler, som tilhører fonde, skal anbringes forsvarligt og bedst muligt.

Stk. 2. Midlerne anbringes i værdipapirer

efter reglerne i §§ 5-11, jfr. dog stk. 3 og § 3.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 finder ikke anvendelse, såfremt der er truffet anden bestemmelse i fondens vedtægt. Bestemmelsen finder heller ikke anvendelse på renter og andet afkast af fondens aktiver samt arv og gave, som arvelader eller giver har bestemt skal anvendes til uddeling. Midler, der er skænket eller udlagt på skrifte, kan forblive i den form, i hvilken de er modtaget.

Stk. 4. Fondsmyndigheden kan tillade, at midlerne anbringes på anden måde.

§ 3. Kontante midler, der fremkommer ved udtrækning af obligationer, afdrag på eller indfrielse af pantebreve eller gældsbreve, salg af tegningsretter eller aktieretter eller på lignende måde samt kontante arve- eller gavebeløb skal indsættes på særskilt bank- eller sparekassekonto. Indestående på kontoen anbringes snarest muligt efter reglerne i denne bekendtgørelse.

§ 4. Bestemmelser i en vedtægt, hvorefter fondens midler skal være anbragt som umyndiges midler, er ikke til hinder for, at midlerne anbringes efter reglerne i denne bekendtgørelse, såfremt vedtægten eller stiftelsesdokumentet er oprettet før 1. oktober 1966.

Anbringelse i værdipapirer

§ 5. Anbringelsen kan ske i obligationer, der noteres på Københavns fondsbørs, med undtagelse af præmieobligationer.

§ 6. Indtil halvdelen af kapitalen kan anbringes i:

- 1) aktier,
- 2) konvertible obligationer,
- 3) udbyttegivende investeringsbeviser (certifikater) udstedt af investeringsforeninger eller afdelinger af sådanne, der omfattes af lov om investeringsforeninger, og
- 4) sparekassers beviser for garantikapital, såfremt beviserne ifølge sparekassens vedtægt er omsættelige.

Stk. 2. Der må kun foretages anbringelse i de i stk. 1, nr. 1 og 2 nævnte aktiver, såfremt disse noteres på Københavns fondsbørs.

Stk. 3. Ved aktieudvidelser kan fonden benytte den tegningsret, der er knyttet til fondens aktier, uanset om den grænse, der er fastsat i stk. 1, herved overskrides, og uanset om aktierne er børsnoterede. Det samme gælder med hensyn til modtagelse af fondsaktier.

Stk. 4. Er halvdelen eller mere af aktiekapitalen i forvejen anbragt i de aktiver, som er nævnt i stk. 1, kan beløb, som indkommer ved afhændelse af disse, genanbringes i aktiver som nævnt i stk. 1.

§ 7. Højest 15 pct. af midlerne må anbringes i aktiver i ét selskab. Endvidere må der i ét selskab højest erhverves aktier svarende til 15 pct. af det pågældende selskabs aktiekapital. jf. dog stk. 5.

Stk. 2. Der må kun erhverves aktier, som i hvert af de sidste 3 regnskabsår før erhvervelsen har givet et udbytte på mindst 5 pct. jf. dog stk. 5.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder ikke

anvendelse på fondsaktier eller på aktier, som ved aktieudvidelse erhverves ved benyttelse af den tegningsret, der er knyttet til fondens aktier.

Stk. 4. For konvertible obligationer finder stk. 1 tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. Ved en sparekasses omdannelse til et aktieselskab efter kapitel 12 b i loven om banker og sparekasser m.v. kan sparekassens beviser for garantikapital uanset stk. 1 og 2 ombyttes til aktier efter § 52, stk. 2, i den nævnte lov. Oprettes der ved omdannelsen et holdingselskab, der skal videreføre sparekasseaktieselskabet, kan beviserne uanset stk. 2 ombyttes til aktier i holdingselskabet. I de første 3 år efter omdannelsen kan midlerne uanset stk. 2 endvidere anbringes i de nævnte aktier. Finder anbringelsen sted, efter at der er afsluttet et eller flere regnskabsår, er det dog en betingelse, at aktierne i hvert af de afsluttede regnskabsår har givet et udbytte på mindst 5 pct.

§ 8. Beregningen af de i § 6, stk. 1, og § 7, stk. 1, 1. pkt., nævnte grænser sker på grundlag af handelsværdien (kursværdi, eller for fast ejendom, den seneste offentlige kontantværdi) af de midler, fonden ejer på erhvervelsestidspunktet.

§ 9. Anbringelse kan ske mod tinglyst panteret i fast ejendom, såfremt det for lånet udstedte pantebrev sammenlagt med foranstående prioriteter omregnet til kontantværdi har sikkerhed inden for 80 pct. af den seneste offentlige kontantvurdering.

§ 10. Anbringelse mod pant i bygninger, der tilhører en anden end grundens ejer, kan kun ske med fondsmyndighedens tilsladelse. Det samme gælder fast ejendom, som varigt er indrettet med en særlig erhvervsvirksomhed for øje.

§ 11. Anbringelse må kun ske mod pant i faste ejendomme, hvis bygninger er brandforsikrede i et forsikringsselskab, der har koncession til bygningsbrandforsikring.

Ombytning af værdipapirer

§ 12. Ved ombytning forstås en omlægning af kapitalen ved salg af værdipapirer og køb af andre værdipapirer.

Stk. 2. Ombytning kan ske uden fondsmyndighedens tilladelse, såfremt de midler, der fremkommer som led i ombytningen, anbringes efter reglerne i §§ 5-9 og § 11 eller efter særlige bestemmelser i vedtægten, jfr. § 2, stk. 3, 1. pkt.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 gælder ikke for fonde, der er omfattet af § 1, nr. 3.

*Værdipapirenes opbevaring og forbuds-
påtegning af aktiverne*

§ 13. §§ 14-16 finder anvendelse på de fonde, som er omfattet af § 1, nr. 1. Bestemmelserne finder dog ikke anvendelse på fonde, der bestyres af staten, en amtskommune eller en kommune.

§ 14. Medmindre andet er bestemt i vedtægten, skal en fonds værdipapirer anbringes eller indskrives i depot i en forvaltningsafdeling knyttet til et pengeinstitut, som justitsministeriet har godkendt efter § 3, stk. 1, i lov om anbringelse og bestyrelse af umyndiges midler eller § 61 i arveloven. Obligationer kan dog også indskrives i realkreditinstitutter, som er godkendt af staten.

§ 15. De depoter, der er nævnt i § 14, og indskrivningskonti i realkreditinstitutter skal forsynes med en påtegning om, at der ikke kan rådes ved salg eller pantsætning eller på anden måde over aktiverne uden fondsmyndighedens tilladelse. Forbudspåtegning er dog ikke til hinder for ombytning efter

reglen i § 12, stk. 2, såfremt de aktiver, der erhverves ved ombytningen, anbringes eller indskrives i den forvaltningsafdeling eller det realkreditinstitut, hvor aktiverne hidtil har været anbragt.

Stk. 2. Fondens konto i Værdipapircentralen skal forsynes med en forbudspåtegning som nævnt i stk. 1. Det gælder dog ikke, hvis fondsaktiverne er indskrevet i depot i en godkendt forvaltningsafdeling eller i et realkreditinstitut.

Stk. 3. Andre værdipapirer, som efter bestemmelse herom i vedtægten ikke opbevares i depot i en godkendt forvaltningsafdeling, skal indsendes til fondsmyndigheden og forsynes med en forbudspåtegning som nævnt i stk. 1.

Stk. 4. Fondens kapitalkonto, jfr. § 3, skal forsynes med forbudspåtegning som nævnt i stk. 1. Forbudspåtegningen er ikke til hinder for, at midlerne anbringes efter reglerne i §§ 5-9 og § 11 eller efter særlige bestemmelser herom i vedtægten, jfr. § 2, stk. 3, 1. pkt., såfremt kontoen er oprettet i en forvaltningsafdeling som nævnt i § 14.

§ 16. På fast ejendom tinglyses en bestemmelse om, at der ikke kan rådes over ejendommen ved salg eller pantsætning eller på anden måde uden tilladelse fra fondsmyndigheden.

Bestyrelsesvederlag

§ 17. Ved bestyrelsesvederlag forstås alle ydelser, herunder naturalydelser, der tillægges det enkelte medlem af bestyrelsen.

§ 18. Vederlag til bestyrelsesmedlemmer må ikke overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang.

§ 19. Såfremt de samlede administrationsomkostninger overstiger 10 pct. af fon-

dens årlige bruttoindtægt for fonde, hvis egenkapital er 1 million kr. eller mere, og 15 pct. for fonde, hvis egenkapital er mindre end 1 million kr., skal bestyrelsesvederlaget godkendes af fondsmyndigheden.

§ 20. Fondsmyndigheden kan nedsætte et vederlag, der findes for højt.

Ikrafttrædelse sbestemmelser

§ 21. Bekendtgørelsen har virkning fra dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende. *Stk. 2.* Bekendtgørelse nr. 477 af 17. september 1981 om anbringelse af midler, der

tilhører legater m.v. under offentlig bestyrelse eller offentligt tilsyn, ophæves.

§ 22. Reglen i § 2 er ikke til hinder for, at fondens midler kan forblive anbragt i den form, hvori de forelå ved bekendtgørelsens ikrafttrædelse.

§ 23. Uanset § 19 kan et bestyrelsesvederlag udbetales uden fondsmyndighedens tilladelse, såfremt det beløbsmæssigt svarer til det vederlag, der tidligere er udbetalt i 1983 eller 1984.

Bilag II

Bekendtgørelse nr. 845 af 13. december 1991 om anmeldelser m.v. til Erhvervs- og Selskabsstyrelsens register for erhvervsdrivende fonde

I medfør af § 60, stk. 1, og § 61, stk. 2, i lov om erhvervsdrivende fonde, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 756 af 18. november 1991, fastsættes:

Kapitel I

Anmeldelser

§ 1. Alle anmeldelser til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal ske ved benyttelse af de dertil af styrelsen skrevne blanketter.

§ 2. Anmeldelse om stiftelse af en fond eller omdannelse af en fond efter lov om erhvervsdrivende fonde § 51 skal i det mindste angive:

- 1) fondens navn og adresse, herunder eventuelt binavn og særskilt postadresse,
- 2) fondens første regnskabsperiode,
- 3) grundkapitalens størrelse, og hvorvidt den er indbetalt kontant eller i andre værdier,
- 4) fulde navn, stilling og bopæl for bestyrelsesmedlemmer, direktører, revisorer og eventuelle suppleanter for bestyrelsesmedlemmer og revisorer, og
- 5) fondsmyndigheden, hvis denne er kendt.

Stk. 2. Med anmeldelsen skal følge i original eller af bestyrelsen bekræftet kopi:

- 1) det retlige grundlag for fondens oprettelse (testamente, gavebrev eller andet),
- 2) vedtægt og andre i anledning af stiftelsen oprettede dokumenter,
- 3) bevis for, at bestyrelsesmedlemmer og eventuelle suppleanter for disse opfyl-

der betingelserne i §§ 13 og 17 i lov om erhvervsdrivende fonde,

- 4) bevis for, at direktører opfylder betingelserne i § 13 i lov om erhvervsdrivende fonde,
- 5) bevis for, at revisorer og eventuelle suppleanter for disse opfylder betingelserne i § 29, stk. 3 i lov om erhvervsdrivende fonde, § 61b, stk. 2 og 3 i årsregnskabsloven, § 13, stk. 2 i lov om statsautoriserede revisorer henholdsvis § 5, stk. 2 i bekendtgørelse om registrerede revisorers virksomhed og forretningsbetingelser,
- 6) bevis for, at den fastsatte grundkapital er indbetalt til fonden,
- 7) eventuelt bevis for samtykke fra fondsmyndigheden, og
- 8) det seneste årsregnskab i tilfælde af omdannelse efter § 51 i lov om erhvervsdrivende fonde.

Stk. 3. Samtidig med anmeldelsen betales den derfor fastsatte afgift.

§ 3. Ændres en fonds vedtægt eller ændres forhold, hvorom anmeldelse er sket, skal anmeldelse herom indsendes inden en måned til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Stk. 2. Med anmeldelsen skal følge bevis for ændringens lovlige vedtagelse. Ved enhver vedtægtsændring skal der indsendes dateret vedtægt med den fuldstændige ordlyd i den nye affattelse.

§ 4. Anmeldelsen, der skal være under-

skrevet af alle bestyrelsesmedlemmer, hvis underskrifter skal bekræftes af en notar, en advokat eller 2 vitterlighedsvidner, indleveres med bilag samt 2 bekræftede kopier af disse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Stk. 2. Dokumenterne skal være affattet på dansk.

Kapitel 2

Indsendelse af årsregnskaber m.v.

§ 5. Godkendt årsregnskab, herunder eventuelt koncernregnskab, årsberetning samt revisionspåtegning indsendes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Disse dele udgør en helhed og indsendes inden 6 måneder efter regnskabsårets udgang.

Stk. 2. I fonde, der anvender årsregnskabslovens §§ 2 c, 25 eller 55, skal det af årsregnskabet, årsberetningen eller koncernregnskabet fremgå, at bestyrelse og eventuel direktion anser betingelserne for at anvende de omhandlede undtagelser for opfyldt.

Stk. 3. Fondsmyndighederne kan forlange indsendt en særskilt fortegnelse over de legatmodtagere, der efter bestyrelsens beslutning har modtaget ydelser af fondens overskud i henhold til formålet.

§ 6. Dokumenterne indsendes i original eller i bekræftet kopi eller genpart, der gengiver samtlige underskrifter og ledelsesmedlemmers eventuelle påtegninger. Indsendes et dokument i kopi eller genpart, skal navn, stilling og bopæl for den person, der har bekræftet kopien eller genparten, fremgå af bekræftelsen. Er flere dokumenter i kopi (genpart) sammenhæftede, skal det af bekræftelsen fremgå, hvorvidt den omfatter alle de sammenhæftede kopier (genparter).

Stk. 2. Dokumenterne skal være egnet til

gengivelse ved mikrofotografering. På de enkelte sider skal der være bred margen til den hæftede side. De enkelte sider i dokumenterne må ikke være klæbet sammen, men skal blot hæftes sammen, medmindre dokumentet er trykt på faldede ark. Skønnes det, at et dokument ikke opfylder ovenstående krav, kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen forlange et nyt dokument, der opfylder kravene, indsendt i stedet. Det kan forlanges, at dokumentet udfærdiges på ensfarvet hvidt papir i A-4 format, trykt eller maskinskrevet med tydelig sort skrift.

Stk. 3. Dokumenterne skal være affattet på dansk og med beløbene angivet i danske kroner.

Stk. 4. Fondens fulde navn og registreringsnummer samt regnskabsåret, der skal være i overensstemmelse med fondens registrerede vedtægter, jf. lov om erhvervsdrivende fonde § 7, stk. 1, nr. 9, skal fremgå af dokumenterne.

Kapitel 3

Registrering og offentliggørelse m.v.

§ 7. Oplysninger om et anmeldt forhold optages i registret over erhvervsdrivende fonde (registreres), hvis det anmeldte ikke er i strid med lov om erhvervsdrivende fonde, med bestemmelser fastsat i medfør af denne lov med vedtægten eller med bestemmelser i eller bestemmelser fastsat i medfør af andre love, hvis overholdelse Erhvervs- og Selskabsstyrelsen finder nødvendig for at kunne gennemføre registrering. Tilsvarende gælder meddelelser, årsregnskaber m.v., der indgives med henblik på registrering eller offentliggørelse efter bestemmelser i eller bestemmelser fastsat i medfør af lov.

Stk. 2. Indeholder en anmeldelsesblanket ændringer i flere anmeldte forhold, kan registrering ske særskilt for hvert forhold.

§ 8. Registeret over erhvervsdrivende fonde føres efter Erhvervs- og Selskabsstyrelsens bestemmelse. Enhver fond får et registreringsnummer. Datoen for registreringen og for nye eller omdannede fondes vedkommende registreringsnummer indføres i registret.

§ 9. Er det bekendtgjort, at et årsregnskab m.v. er modtaget, kan nyt, omgjort årsregnskab m.v. ikke antages til offentliggørelse, medmindre Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skønner at offentliggørelse af det nye årsregnskab m.v. er i regnskabsbrugerens interesse som er nødvendig rettelse af væsentlige eller åbenbare fejl eller som berigtigelse af ulovlige forhold. Et omgjort årsregnskab m.v., der modtages efter udløbet af det følgende regnskabsår, kan ikke antages til offentliggørelse.

Stk. 2. Kan et omgjort årsregnskab m.v., ikke antages til offentliggørelse, og svarer dettes balance ikke til balancen for det oprindeligt offentliggjorte årsregnskab, foretages de nødvendige tilpasninger i årsregnskabet for det følgende regnskabsår. Årsregnskabslovens § 26, stk. 2, 2. pkt., jf. lov om erhvervsdrivende fonde § 28, stk. 2 finder anvendelse.

Stk. 3. Kan et omgjort årsregnskab m.v. antages til offentliggørelse, skal det oprindeligt offentliggjorte årsregnskab, m.v. være offentligt tilgængeligt tillige med det omgjorte.

Kapitel 4

Offentlighed m.v.

§10. Dokumenter i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen er offentligt tilgængelige. Dette gælder dog ikke attester om personlige forhold samt dokumenter, der indeholder oplysninger om modtagelse af midler fra fonden.

Stk. 2. Årsregnskaber, årsberetninger eller concernregnskaber, jf. lov om erhvervsdrivende fonde § 28, stk. 1, samt revisionspåtegning på disse dokumenter, er dog, uanset de deri indeholdte oplysninger, offentligt tilgængelige.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1, 1. punktum, gælder kun i det omfang Erhvervs- og Selskabsstyrelsen bestemmer det for:

- 1) de oplysninger, styrelsen pålægger revisor at give om fondens forhold efter lov om erhvervsdrivende fonde § 37,
- 2) de oplysninger, styrelsen forlanger efter lov om erhvervsdrivende fonde § 57, stk. 3, og
- 3) den beretning, granskningsmændene skal afgive efter lov om erhvervsdrivende fonde § 59, stk. 3.

§ 11. Dokumenter, der er offentligt tilgængelige i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, kan på forlangende gennemses i styrelsens ekspedition.

Stk. 2. Udskrifter af styrelsens oplysninger om fonde samt fotokopier eller aftryk af eventuelle mikrofilm af de dokumenter, der er offentligt tilgængelige, kan fås i styrelsen.

Stk. 3. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan bestemme, at fotokopi eller aftryk af mikrofilm også kan tages ved selvbetjening af kopieringsapparater opstillet i styrelsen.

Stk. 4. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan bestemme, at alle eller bestemte offentligt tilgængelige oplysninger om flere fonde kan fås maskinelt efter særlig aftale eller i henhold til eventuelle af styrelsen fastsatte almindelige bestemmelser.

Stk. 5. For de i denne bestemmelse omhandlede oplysninger betales det fastsatte gebyr.

§ 12. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens afgørelser i medfør af denne bekendtgørelse

kan indbringes for Industriministeriets Erhvervsankenævn senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

Kapitel 5

Ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 13. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 1992. Samtidig ophæves be-

kendtgørelse nr. 104 af 19. januar 1990 om anmeldelser m.v. til Erhvervs- og Selskabsstyrelsens register for erhvervsdrivende fonde.

§ 14. For fonde, som er oprettet inden 1. januar 1985 finder § 2 tilsvarende anvendelse. Med anmeldelsen af disse fonde indsendes det seneste årsregnskab.

Bilag III

Anmeldelse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen

nr. 413. 531 A Side 1 af 3

Anmeldelse af (sæt X): ☐ nyt aktieselskab ☐ nyt anpartsselskab ☐ ny filial af et udenlandsk aktieselskab ☐ ny filial af et udenlandsk anpartsselskab ☐ ny erhvervsdrivende fond ☐ ændring i en allerede registreret virksomheds forhold	Anmeldelses navn
	Adresse
	Telefonnummer

A. Fælles oplysninger (besvares altid)

Virksomhedens navn	Reg.nr. (kun for bestående, reg virksomhed)
Hjemtedsadresse	
Evt. særskilt postadresse	

B. Besvares for nyt aktie- eller anpartsselskab

Første regnskabsperiode	Evt. SE-nr.		
Aktie- eller indskuds-kapitalen udgør	Kr. (oplys nominelt beløb og anfør evt. kaptaklaser enkeltvist)		
Heraf er indbetalt	Kr (- tilsvarende)	I kontanter til	Kurs
	Kr (- tilsvarende)	I andre værdier til	Kurs
	Kr (- tilsvarende)	Indbetales senest	Dato
Eventuelt restbeløb			
Stifterne <small>Navn, stilling og privat bopæl</small>			

C. Besvares for ny filial af et udenlandsk aktie- eller anpartsselskab

Det udenlandske selskabs navn			
- adresse			
- formål		- regnskabsår	
- tegnede aktiekapital (ef. lign. i	- indbetalte kapital	- termin for evt. restindbetaling	- vedtægternes nyeste datum
Filialens tegningsregel		- formål	
For filial af udenlandsk bankaktieselskab anføres hovedkapitalens størrelse og indbetaling			

D. Besvares for ny erhvervsdrivende fond

Første regnskabsperiode	Evt. SE-nr.	Fondsmyndighed, hvis den er kendt
Grundkapital kr.	- heraf er indbetalt - kontanter kr.	- i andre værdier kr.

Udfyldes af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen
--

E. Indtræden af ...

- bestyrelsesmedlemmer, bestyrelsessuppleanter, direktører, filialbestyrere, likvidatorer, revisorer og revisorsuppleanter.	
Navn, stilling og privat bopæl (kun for revisorer SE nr. ...)	Indtræder som

F. Fratræden af ...

- bestyrelsesmedlemmer, bestyrelsessuppleanter, direktører, filialbestyrere, likvidatorer, revisorer og revisorsuppleanter.	
Navn	Fratræder som

G. Vedtægtsændringer m.v. (som ikke dækkes af punkt H-K)

Nyt navn					
Nyt binavn				Afmelding af binavn	
Ny hjemstedskommune			Ny hjemstedsadresse		
Evt. ny særskilt postadresse					
Nyt formål	Vedtægternes §	Ny tegningsregel	- §	Nye kapitalklasser ...	- §
Nyt regnskabsår	- § og omregningsperiode		Andet nyt	- §§	

H. Kapitalbemyndigelse

Bemyndigelse til kapitalforhøjelse	Vedtægternes §	(Kun A/S) Besluttet konvertibelt lån	Lånebet. nr.	Konverteringsperiode
--	----------------	--	--------------	----------------------

Udfyldes af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen
--

I. Ændring af aktie- eller indskudskapitalen

- oplys nominelle beløb og anfør evt. kapitalklasser enkeltvis

Kapitalen er forhøjet med	Kr. 11)				
Heraf er indbetalt	Kr. 21)	I kontanter til		Kurs 31)	
	Kr. 41)	I andre værdier til		Kurs 51)	
	Kr. 61)	Ved gældskonvertering til		Kurs 71)	
	Kr. 81)	Ved konvertibelt lån til		Kurs 91)	
	Kr. 101)	Ved fusion til		Kurs 111)	
	Kr. 121)	Overført fra reserver eller overskud (fondsforhøjelse)			
Eventuelt restbeløb	Kr. 131)	Indbetales senest		Dato 141)	
Af tidligere restbeløb er nu indbetalt		(specificeres ovenfor):		Kr. 151)	
De ikke-fuldt indbetalte aktiers/anparters samlede pålydende er				Kr. 161)	
Kapitalen er nedsat til dækning af underskud med	Kr. 171)				
1 (Anmeldes i to omgange) Kapitalen er besluttet nedsat med	Kr. 181)				
Med henblik på udbetaling af	Kr. 191)			Kurs 201)	
bortfald af indbetalingspligt	Kr. 211)			Kurs 221)	
hentæggelse til fond af	Kr. 231)				
2 Efter proklamaets udløb er kapitalen nu nedsat med	Kr. 241)			Dato for proklama 251)	

J. Ændring af grundkapitalen i erhvervsdrivende fond

Kapitalen er forhøjet med	Kr.	indbetalt i kontanter kr.	- andre værdier kr.	- reserver/overskud kr.
Kapitalen er nedsat til dækning af underskud med	Kr.			
1 (Anmeldes i to omgange) Kapitalen er besluttet nedsat til uddeling af	Kr.			
2 Efter proklamaets udløb er kapitalen nu nedsat med	Kr.			Dato for proklama

K. Omdannelse. Fusion. Likvidation. Genoptagelse

Oplys arten	Dato
	Proklamadato ved gennemført likvidation

L. Underskrifter

Samtlige bestyrelsesmedlemmer (i ApS evt. direktører) bekræfter ved deres underskrift rigtigheden af de anførte oplysninger. Samtidig bekræftes, at de evt. anmeldte personer og evt. vurderingsmænd dels opfylder lovgivningens krav og dels er villige til at påtage sig hvervet eller stillingen.

Dato og ar	Vedtægjernes nyeste dato	Underskrifterne bedes gentaget med maksimum

Underskrifterne skal bekræftes af en notar, en advokat eller to vittighedsvidner.

Navn og stilling	Navn og stilling
Adresse	Adresse

Udfyldes af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen

Bilag IV

Bekendtgørelse nr. 302 af 30. april 1992 om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens takster for erhvervsdrivende fonde

I medfør af § 60, stk. 2, i lov om erhvervsdrivende fonde, jf. lovbekendtgørelse nr. 756 af 18. november 1991, fastsættes:

Kapitel 1

Afgifter for anmeldelser

§ 1. Ved anmeldelse af erhvervsdrivende fonde skal der betales afgift til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Afgiften udgør 1.700 kr.

Kapitel 2

Årsafgift m.v.

§ 2. Erhvervsdrivende fonde skal betale en årsafgift på 900 kr. med tillæg af 1/2 promille af egenkapitalen, dog højst 25.000 kr. Årsafgiften betales for et helt kalenderår ad gangen. Årsafgiften beregnes på grundlag af fondens egenkapital ifølge årsregnskabet for de seneste regnskabsår. Årsafgiften nedrundes til nærmeste hele kronebeløb.

Stk. 2. Årsafgiften forfalder 6 måneder ef-

ter et regnskabsårs udløb. Hvis årsafgiften ikke er indbetalt til styrelsen senest en måned efter forfaldstidspunktet, betales en tillægsafgift på 600 kr. for hver påbegyndt måned efter dette.

§ 3. Udgifterne ved fondsmyndighedernes administration af erhvervsdrivende fonde er inkluderet i de i § 2 nævnte afgifter.

Kapitel 3

Ikrafttrædelse- og overgangsbestemmelser

§ 4. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. maj 1992. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 847 af 13. december 1991 om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens takster for erhvervsdrivende fonde.

§ 5. For anmeldelser, der er modtaget i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden 1. maj 1992 og for årsafgift, der er forfalden inden den 1. maj 1992 finder §§ 1-4 i bekendtgørelse nr. 847 af 13. december 1991 anvendelse.

Bilag V

Bekendtgørelse nr. 846 af 13. december 1991 om opløsning af erhvervsdrivende fonde (likvidation, konkurs og fusion)

I medfør af § 50 i lov om erhvervsdrivende fonde, jf. lovbekendtgørelse nr. 756 af 18. november 1991 (herefter kaldet loven) fastsættes:

Kapitel I

Likvidation

§ 1. Beslutning om likvidation træffes under iagttagelse af lovens § 48, stk. 1. Er en fond ifølge vedtægterne stiftet for et nærmere angivet tidsrum, træffes beslutningen af bestyrelsen alene. Beslutningen anmeldes inden fjorten dage til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Stk. 2. En fond, der er under likvidation, skal bibeholde sit navn med tilføjelsen »i likvidation«.

§ 2. Til at foretage likvidationen udnævner fondsmyndighederne en eller flere likvidatorer, som træder i bestyrelsens og direktionens sted. Likvidator anmeldes samtidig med beslutningen i henhold til §1. Lovens bestemmelser om bestyrelsen finder med de fornødne lempelser anvendelse på likvidatorerne.

Stk. 2. Fondens vederlag til likvidator fastsættes af fondsmyndighederne.

Stk. 3. Fastsættelsen af vederlaget skal ske under hensyn til arbejdets omfang og boets beskaffenhed, det med arbejdet forbundne ansvar og de under de givne omstændigheder opnåede resultater.

§ 3. Likvidatorerne skal udarbejde en resultatopgørelse for tiden fra udløbet af det

sidste år, for hvilket regnskab er aflagt, til likvidationens indtræden og en balance på sidstnævnte tidspunkt. Likvidatorerne skal afgive en redegørelse for de vigtigste årsager til likvidationen, og herunder angive om der er grund til at påbegynde undersøgelse med henblik på strafforfølgelse. De nævnte dokumenter indsendes snarest til fondsmyndigheden og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, for regnskabs vedkommende i underskrevet og revideret stand.

§ 4. Likvidatorerne skal snarest ved bekendtgørelse i Statstidende opfordre fondens kreditorer til at anmelde deres krav inden tre måneder.

Stk. 2. Kan en fordring ikke anerkendes, skal der gives kreditor underretning herom ved anbefalet brev med tilkendegivelse af, at såfremt afgørelsen anfægtes, må spørgsmålet indbringes for skifteretten inden tre måneder fra brevets afsendelse.

§ 5. Uddeling af fondens midler kan først ske efter godkendelse fra fondsmyndigheden.

Stk. 2. Efter fondsmyndighedens godkendelse af likvidators endelige likvidationsregnskab indsendes dette med fondsmyndighedernes godkendelsespåtegning til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, og fonden slettes af registret for erhvervsdrivende fonde.

§ 6. Hvis der fremkommer yderligere midler, efter at fonden er slettet af registret for erhvervsdrivende fonde, eller der

iøvrigt måtte være anledning dertil, kan bobehandlingen efter fondsmyndighedernes bestemmelse genoptages. Genoptagelse af bobehandlingen og dens afslutning skal anmeldes inden fjorten dage.

§ 7. Viser det sig under likvidationen, at de forhold, der har ført til beslutning om fondens likvidation, ikke længere foreligger, skal likvidator (likvidatorerne) under iagttagelse af lovens § 48 beslutte, at likvidationen hæves og fonden på ny skal træde i virksomhed.

Stk. 2. Godkendes dette, skal der udpeges en bestyrelse og revisor i overensstemmelse med fondens vedtægter og loven.

Stk. 3. Er grundkapitalen mindre end kr. 300.000 skal den bringes op til mindst dette beløb og lovens betingelser skal iøvrigt være opfyldt.

Kapitel 2

Konkurs

§ 8. På fondens vegne kan konkursbegæring indgives af bestyrelsen, likvidator eller fondsmyndigheden. Skifteretten giver Erhvervs- og Selskabsstyrelsen meddelelse om konkurs.

Stk. 2. Såfremt likvidator finder, at likvidationen ikke vil give fuld dækning til kreditorerne, skal meddelelse gives til fondsmyndigheden. Konkursbegæring kan indgives af likvidator eller fondsmyndigheden.

§ 9. En fond, der er under konkurs, skal bibeholde sit navn, med tilføjelsen »under konkurs«.

Stk. 2. Skifteretten giver Erhvervs- og Selskabsstyrelsen meddelelse om boets slutning. I forbindelse med registrering af konkursens slutning slettes fonden af register for erhvervsdrivende fonde, medmin-

dre andet fremgår af skifterettens meddelelse.

Kapitel 3

Fusion af fonde

§ 10. En fond kan opløses under likvidation ved overdragelse af fondens aktiver og gæld som helhed til en bestående fond eller ved sammenslutning af flere fonde til en ny fond (fusion).

Stk. 2. Beslutning om fusion træffes under iagttagelse af lovens § 48, stk. 1.

§ 11. Bestyrelserne i de fusionerende fonde skal udarbejde:

- 1) En redegørelse for fusionen, hvori fusionen forklares og begrundes. Redegørelsen skal særligt indeholde en undersøgelse af overensstemmelsen mellem de vedtægtsmæssige formål i de fonde, der indgår i fusionen. Dannes ved fusionen en ny fond, skal redegørelsen indeholde et udkast til vedtægter for denne fond. Redegørelsen skal underskrives af bestyrelserne i de fusionerende fonde i forening.
- 2) Et udkast til årsbalancen for den fortsættende eller nye fond udarbejdet i overensstemmelse med lovens § 28. Datoen for åbningsbalancen må ikke ligge mere end seks måneder forud for fusionsredegørelsens underskrivelse.
- 3) Resultatopgørelse og balance for hver af de fusionerende fonde for den forløbne del af det løbende regnskabsår forud for den under nr. 2 nævnte åbningsbalance.

Stk. 2. Revisorerne i de fusionerede fonde afgiver erklæring om, hvorvidt fusionen kan antages at medføre en forringelse af muligheden for fyldestgørelse af kreditorerne i den enkelte fond, der deltager i fusionen.

Stk. 3. Inden en måned efter fusionsredegørelsens underskrivelse indsender bestyrelsen de i stk. 1 og 2 nævnte dokumenter til fondsmyndigheden med henblik på godkendelse, jf. § 10, stk. 2. Fondsmyndigheden kan som betingelse for godkendelse af planen om fusion foreskrive særlige betingelser.

Stk. 4. Inden en måned efter at fondsmyndigheden har godkendt fusionen jf. stk. 3, indsender bestyrelsen de i stk. 1 og 2 nævnte dokumenter til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, der bekendtgør modtagelsen af dokumenterne i Statstidende.

Stk. 5. Antages det i revisorerklæringen efter stk. 2, at kreditorernes mulighed for fyldestgørelse forringes ved fusionen, skal bekendtgørelsen henlede kreditorernes opmærksomhed på, at de inden en måned efter, at planerne om fusion er bekendtgjort i henhold til stk. 4, kan anmelde deres fordringer, hvis fordringerne er stiftet forud for bekendtgørelsen efter stk. 4, og hvis der ikke er stillet særskilt sikkerhed.

Stk. 6. Anmeldte fordringer, der er forfaldne, kan forlanges indfriet, og for anmeldte fordringer, der er uforfaldne, kan forlanges betryggende sikkerhed.

§ 12. En ophørende fond anses for opløst, og dens rettigheder og forpligtelser anses for overgået som helhed til den fortsættende fond, når:

- 1) krav efter § 11, stk. 6, er afgjort,
- 2) eventuelle af fondsmyndigheden stillede betingelser er opfyldt, og
- 3) fusionen er endeligt godkendt af fondsmyndigheden.

Stk. 2. Dannes ved fusion en ny fond, skal der som betingelse for de i stk. 1 nævnte retsvirkningers indtræden tillige være udpeget bestyrelse og revisor i den nye fond.

§ 13. Inden fjorten dage efter at fusionens retsvirkninger er indtrådt efter § 12, skal de fusionerende fondes bestyrelser indgive anmeldelse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen om fusionen. Den fortsættede fond kan anmelde fusionen på fondens vegne. Fusionen bekendtgøres i Statstidende.

Kapitel 4

Fusion ved overtagelse af en dattervirksomhed, der er aktie- eller anpartsselskab

§ 14. Såfremt en moderfond overtager en dattervirksomhed, der er aktieselskab eller anpartsselskab, overtager fonden aktie- eller anpartsselskabets aktiver og gæld som helhed, således at selskabet opløses uden likvidation. Reglerne i aktieselskabslovens §§ 134a-d, § 134e, stk. 1 og 4-6, §§ 134f og g, § 134h, stk. 1, §§ 134i og j, henholdsvis anpartsselskabslovens §§ 103a-d, § 103e, stk. 1 og 4-6, §§ 103f og g, § 103h, stk. 1 og §§ 103i og j finder anvendelse med de fornødne tilpasninger som følge af fondens særlige retlige status. Beslutning om fusion træffes for fondens vedkommende under iagttagelse af lovens § 48, stk. 1.

Stk. 2. Efter bekendtgørelse af fusionplanen i henhold til aktieselskabslovens § 134d henholdsvis anpartsselskabslovens § 103d, skal samtlige de i aktieselskabslovens § 134e, stk. 5, henholdsvis anpartsselskabslovens § 103e, stk. 5, nævnte dokumenter indsendes til fondsmyndigheden til godkendelse i henhold til lovens § 48. Fondsmyndigheden kan som betingelse for godkendelse af fusionsplanen foreskrive særlige betingelser. Et ophørende selskab anses ikke for opløst før fusionen er godkendt af fondsmyndigheden og betingelserne i henhold til aktieselskabslovens

§ 134h, stk. 1, henholdsvis anpartsselskabslovens § 103h, stk. 1, samt eventuelle betingelser stillet af fondsmyndigheden, er opfyldt.

Kapitel 5

Ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 15. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 1992. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 292 af 31. maj 1988 om opløsning af erhvervsdrivende fonde (likvidation, konkurs og fusion).

Domsregister

U 1957.627 H: 48, 50

U 1970.96 H: 261

U 1971.354 Ø: 50

U 1973.417 H: 261

U 1975.567 H: 52

U 1977.785 Ø: 255

U 1979.872 H: 161

U 1980.520 H: 147

U 1984.908 S: 283

U 1985.973 Ø: 148, 152, 180

Utrykt ØLD af 24. oktober 1986 (14. afd. nr. 125/1984): 154

U 1987.51 Ø: 251

U 1987.864 Ø: 191, 192, 217

U 1988.657 H: 111

Utrykt Kbh.s Byrets dom af 17. februar 1989 (L 1428/1987): 51

U 1989.921 H: 47, 48

U 1989.1004 H: 58, 202

U 1989.1039 H: 43, 44, 56

Utrykt ØLD af 15. december 1989 (14. afd. nr. 310/1988): 69

U 1990.271 Ø: 251

Utrykt ØLD af 28. juni 1990 (3. afd. nr. 324/1988): 114, 122, 241

U 1991.819 H: 54, 56

U 1991.898 H: 191

Litteraturfortegnelse*

Ernst Andersen:

- Legater og stiftelser (1962)

Lennart Lynge Andersen:

- Betænkning om fonde (Meddelelser fra Skattedepartementet 1983 s. 111 ff)
- Fondsudvalgets betænkning (Advokaten 1983 s. 254 ff)
- Loven om registrering af fonde (Advokaten 1983 s. 268 ff)
- Om fondsbegrebet (UfR 1985 B s. 132 ff)
- Hvor foreligger en fond? (UfR 1986 B s. 21 ff)
- Om trusts og trustkonventionen af 1985 (Nordic Journal of International Law 1986 s. 346 ff)
- Skal en fonds revisor beskæftige sig med legatuddelingen? (Revision & Regnskabsvæsen 1988/7 s. 15 ff)
- Nogle spørgsmål i forbindelse med Fondsreformen af 1984 (FSR's årsskrift 1989 s. 9 ff)
- Et cirkulære om fondes rets- og skattesubjektivitet (TfS 1989, nr. 186)
- Fondes rets- og skattesubjektivitet (TfS 1989, nr. 353)
- Stiftelsesloven med kommentarer (TfR 1989 s. 250 ff)
- Forenkling af fondslovene? (TfS 1989, nr. 98)
- Om fondsbegrebet – en kommentar til U 1991.819 H (U 1992 B s. 211 ff)

Lennart Lynge Andersen og Anders Trolborg:

- Fonde (Juridisk Formularbog 1989 s. 226 ff)

Steen Askholdt, Kim Busck-Nielsen, Lene Kærgaard Hansen, Olaf Hasselager, Christen Boye Jacobsen og Aksel Runge Johansen:

- Erhvervsdrivende fonde (1989) (forkortet *Erhvervsdrivende fonde*)

Magnus Aarbakke:

- Stiftelser etter norsk rett (TfR 1984 s. 1-53)

Klaus Borsing:

- Fondslovgivningen (Fagskrift for Bankvæsen 1985 s. 155 ff)

* Fortegnelsen omfatter ikke bøger og artikler om skatter og afgifter. En fortegnelse herover bringes i Fonde og Foreninger II.

Litteraturfortegnelse

Oscar Borum:

- Erhvervsdrivende selvejende institutioner (Juristen 1964 s. 456 ff)

Jonas Collin:

- Vedr. legatfundatser (Advokaten 1985 s. 57)

Nils Dittmer:

- Bekendtgørelse om anbringelse af fondes midler, bestyrelsesvederlag m.v. (Jurist-journalen 1985/2)
- Forvaltningsafdelingen letter fondes arbejde (Sparekassen 1986, september s. 34 ff)

Stig Enevoldsen og Peter Preis:

- De nye fondslove (Revision & Regnskabsvæsen 1984 s. 493 ff)

Ole Fentz:

- Fonde og Foreninger – Ny lovkommentar (Advokaten 1987 s. 439 f)

Fondsregistret:

- Fonde (1984)

Fondsudvalget:

- Betænkning nr. 970/1982 om fonde (forkortet *Bet.*)

Kristof Glamann:

- Det uddelende fond (Festskrift til Laurits Ringgård 1989 s. 95 ff)

Bernhard Gomard:

- Aktieselskaber og Anpartsselskaber (1986)
- Revisors stilling i retlig belysning (1979)

Lene Kjærgaard Hansen og Steen Bruun Nielsen:

- Lov om erhvervsdrivende fonde (Juristen 1985 s. 10 ff)

Olaf Hasselager:

- Erhvervsdrivende fonde – Koncernforhold (Revision & Regnskabsvæsen 1983 s. 125 ff)

Olaf Hasselager m.fl.:

- Overskudsfordeling i erhvervsdrivende fonde (Revision & Regnskabsvæsen 1987/7 s. 10 ff)

Olaf Hasselager og Aksel Runge Johansen:

- Årsregnskabsloven af 1981 (3. udg. 1990)

Ole Hasselbalch:

- Foreningsret (2. udg. 1992)

Svenn Heide:

- Ikke-erhvervsdrivende fonde (1986)

Henrik Hessler:

- Om stiftelser (1952)

Hjalmar Karlgren:

- Ändamålsbestämmelse och stiftelse (1951)

Ernst Kauffmann:

- Erhvervsdrivende selvejende institutioner (3. udg. 1973)
- En anmeldelse og nogle bemærkninger dertil (Juristen 1965 s. 112 ff)

Preben Juul Kjær:

- En fonds revisor skal beskæftige sig med legatuddelingen (Revision & Regnskabsvæsen 1988/7 s. 22)

Ole Lando:

- Trusten (Juristen 1985 s. 137 ff)

Niels Madsen:

- Utidig indblanding (Advokaten 1985 s. 178)

Torben Melchior:

- Lov om registrering af fonde (Jurist-journalen 1983/2)
- Lov om fonde og visse foreninger (Jurist-journalen 1984/4)

Finn L. Meyer:

- Regnskabsaflæggelse og revision – for ikke erhvervsdrivende fonde (Advokaten 1986 s. 10 ff)

Poul Meyer:

- Dansk Foreningsret (1950)

Jytte Heje Mikkelsen:

- Replik vedrørende erhvervsdrivende fonde (Juristen 1987 s. 147 ff)
- De nye fondslove – i praksis (Advokaten 1991 s. 190 ff)

Kristian Mogensén:

- Selvejende institutioner og fonde (Advokatbladet 1969 s. 296 ff og Revision & Regnskabsvæsen 1969 s. 309 ff)

Thøger Nielsen:

- Fonde – før og efter 1984 (Advokaten 1983 s. 257 ff)
- Gave gennem mellemænd – fond og trust (TfS 1989 nr. 213)

Viggo Nielsen:

- Fondslovene og de sociale og lignende organisationer (UfR 1984 B s. 327 ff)

Jørgen Nørgaard:

- Problemet med den manglende ejerindflydelse i selvejende institutioner (29. nordiske juristmøde 1981, Del II s. 113 ff)
- Stiftelser og fonde (Arveret 1985 s. 275 ff)

Erik Overgaard:

- Afbureaukratisering af fondslovgivningen (TfS 1991, nr. 286)

Helle Pallesen:

- Kommentar til Lennart Lyngé Andersens artikel i TfS 1989, nr. 186

Marianne Højgaard Pedersen:

- Lov om fonde og visse foreninger (Juristen 1985 s. 1 ff)

Ernst Polack:

- Lovgivningen om fonde og foreninger (Revisorbladet 1986/7 s. 15 ff)

Ernst Polack:

- Afbureaukratisering af Fondslovgivningen (Revisorbladet 1992/3 s. 6 ff)
- Afbureaukratisering af fondslovgivningen (Advokaten 1992 s. 137)

Merete Rasmussen:

- Lov om erhvervsdrivende fonde (Jurist-journalen 1984/4)

Redaktionen:

- Betænkning fra fondsudvalget (SPO 1983 s. 1 ff)

Kjeld Rørdam:

- Fondsbestyrelser i henhold til fondslovene af juni 1984 (Revision & Regnskabsvæsen 1984 s. 371 ff)

Ditlev Tamm:

- Anmeldelse af Fonde og Foreninger (UfR 1986 B s. 71 f)

Finn Thomsen:

- Fonds (Beskatning ved familieoverdragelser, 2. udg. 1979 s. 349 ff)

Niels Thomsen:

- Aktieselskabsloven (4. udg. 1990)
- Anpartsselskabsloven (4. udg. 1990)

Eskil Trolle:

- Fusioner og samadministration af fonde vejen fremad? (Advokaten 1990 s. 369 f)

Erik Werlauff:

- Fonde og Foreninger (Revision & Regnskabsvæsen 1986 s. 26 ff)
- Erhvervsdrivende fonde (Juristen 1987 s. 96 ff)
- Replik om fonde (Juristen 1987 s. 192)
- Aktuel fondsret (Revision & Regnskabsvæsen 1987/10 s. 62 f)
- Fondes vedtægter (FSR's årsskrift 1989 s. 215 ff)

Stikordsregister

a

administrator 108
administrationsudgifter 119
administrationsvederlag 108
advokatforeninger 68
advokat, revisor 127, 134
afdelinger, foreninger 66
afdelingsregnskaber 266
afsættelse, bestyrelsesmedlemmer
112, 236
aktindsigt 171, 178
aktstykke, fond oprettet ved 57
aktøransvaret 215
aldersgrænse 106, 111
almennyttige boligselskaber 202
almennyttige formål 77
almenvelgørende fonde 77
anbringelse 97 f, 100
anerkendte trossamfund 59
anmeldelse, til Erhvervs- og
Selskabsstyrelsen 293
ansvarlig lånekapital 221
apportindskud 220
arbejdsgiverforeninger 63 ff
arbejdsløsheds-kasser 65
arbejdsmarkedssammenslutninger
63 ff
arbejdstagerrepræsentanter i
bestyrelsen 245 ff

b

balance 262
bestyrelse 78, 105 ff, 231 ff, 257 ff
-, afsættelse 112, 236
-, erstatningsansvar 165 ff, 282 ff
-, formand 121 f, 242 f

-, fundatsændring 152 ff
-, indkaldelse 121, 242, 258
-, inhabilitet 120, 241 f
-, juridisk person 107
-, kaution for 142, 281
-, lån til 142, 281
-, medarbejderrepræsentanter 245 ff
-, selvstændighed 48 ff, 114, 238 f
-, suppleanter til 116, 237
-, udtrædelse 111, 235
-, vederlag 118, 240
bestyrelsesfortegnelse 108
binavn 211
biopgaver 58
bopælskrav 110
brancheforeninger 65, 68
branchesikkerhedsråd 67
båndlagte kapitaler 53

c

centerforeninger 68
centralforeninger 67
»cy-pres«-princip 147

d

Dagspressens finansieringsinstitut 202
Danmarks Erhvervsfond 201
Danmarks Nationalbank 202
Dantest 201
dattervirksomhed 207
direktører 108, 233, 257
-, afsættelse 112, 236
-, ansættelse 108
-, erstatningsansvar 165 ff, 282 ff
-, inhabilitet 120, 141 f

-, kaution for 142, 281
 -, lån til 142, 281
 dobbeltorganisering 65
 domicilskifte 148
 dødsboafslutning 82

e

egenkapital 88 ff
 ejendomsudlejning 199
 ejerforeninger 68
 eksternt uddelingsformål 80 f
 ekstraordinære dispositioner 123, 244
 Erhvervsankenævnet 304
 erhvervsdrivende, begreb 191 ff
 erhvervsorganisationer 68
 erstatning, ledelsens og revisors
 ansvar 165 ff, 282 ff

f

fagforeninger 67
 faglige foreninger 63 ff
 familiefideikommis 52, 85
 familiefonde 85 ff, 218
 familieforeninger 87
 feriefaciliteter 193
 fideikommis 52
 firmasportsklub 67
 folkekirkens selvejende institutioner
 59
 fond, begreb 37 ff
 -, overgang til foreninger 53 ff
 Fondsbørsen 201
 Fondsbørsvekselerernes garantifond
 55
 fondskapital 41
 fondsmyndighed 159 ff, 296 f
 -, opgave 160 f
 -, tilsyn 162
 foreninger 53, 63 ff, 172 ff
 forbeholdt rentenydelse 43 f

forbudspåtegning 99
 forhandlingsreferat 123
 formand, bestyrelsen 121 f
 formandsvalg 121
 formue, krav om 38 ff
 -, tilbagegang 41 f
 formueudskillelse 38 ff
 formål 75 ff, 216
 forretningsorden 122, 243
 forsamlingshuse 61
 forskningsresultatformidling 200
 forvaltningsafdelinger 97, 104
 forvaltningsbestemmelse, ændring 149
 fratrædelse, revisorer 132
 friboliger 193
 Fulton Stiftelsen 204
 funktionærforeninger 67
 fundats 74 ff
 -, ændringer 146 ff, 155 ff, 285 ff
 fusion, erhvervsdrivende fonde 287 f
 fællesudvalg 67
 Færøerne 183, 312

g

garantikapital 220
 gebyr 164, 177
 godkendt forvaltningsafdeling 97, 104
 -, revision 127, 134
 godkendte uddannelsesinstitutioner 59
 god regnskabskik 125
 god revisionsskik 131
 good-will 41
 Gramex 69
 granskning 300
 gravstedsfonde 90
 grundejerforeninger 68
 grundkapital 221, 224 f
 -, forhøjelse 224 f
 -, nedsættelse 227
 Grønland 183, 312

h

handelsforeninger 68
handelsstandsforeninger 68
Hedeselskabet 203
henlæggelser 140
hjemsted 38, 75, 216
hjemsted, skifte til udlandet 148
holdingfond 190, 191, 207
holdingselskab 208
honorar, bestyrelsesmedlemmer
118, 240
-, medarbejdervalgte
bestyrelsesmedlemmer 251
hovedkontor 216
hovedorganisationer 67

i

idrætsanlæg 61, 197
ikrafttrædelsesbestemmelser
180 ff, 184, 312 ff
immaterielle rettigheder 192
indkaldelse, til bestyrelsesmøder
121, 242, 258
indløsningspligt 208
indløsningsret 208
indre værdis metode
(årsregnskabsloven) 269
indsamlingsfonde 51
indstillingsret 141
Industriministeriets
Erhvervsankenævn 304
inhabilitet 120, 130, 241
-, medarbejdervalgte
bestyrelsesmedlemmer 251
interessekontor 67
international-privatret 38
investering, ikke-erhvervsdrivende
fonde 101 f

j

jubilæumsfonde 39
julemærkehjem 192

k

kampfonde 63
kapital 88 ff, 219 ff
kapitalaktiver 93
kapitalanbringelse 97 f, 100
kapitalforbrugende fonde 94 f, 227
kapitalombytning 98 f
kassebeholdning 94
kaution, for ledelsen 142, 281
klostre 193
klubber, foreninger 66
know how 192
kredse, foreninger 66
kollegier 205
kollektivboliger 60
komiteer 51
kommunal revision 133 f, 277
kompetence, bestyrelse 257 f
-, direktion 257 f
-, medarbejdervalgte
bestyrelsesmedlemmer 251
koncern 194 f, 206 ff
koncernregnskab 263, 268 f
koncernrepræsentation 247 ff, 252
koncessionssystem 88
konfliktfonde 63
kongelig konfirmation 162
konsolidering 140, 281
konsulent 117
kursgevinster, uddeling 96
kvalificeret majoritet 122, 243
kvægavlforeninger 69
Københavns Fondsbørs 201
købs- og salgsbog 255

l

landboforeninger 69
 landsdelsorkestre 204
 leasing 192
 ledelse 78, 105 ff, 230 ff, 257 ff
 -, afsættelse 112, 236
 -, bopælskrav 110
 -, erstatningsansvar 165 ff, 282 ff
 -, inhabilitet 120, 241 f
 -, juridisk person 107
 -, kaution for 142, 281
 -, lån til 142, 281
 -, myndighedskrav 110
 -, selvstændighed 48 ff, 114, 238
 -, vederlag 118, 240
 legat 37
 lån, til bestyrelsesmedlemmer m.v.
 142, 281

m

massemedievirksomhed 254
 medarbejderfonde 58
 medarbejderforening 67
 medarbejderrepræsentanter 245 ff
 -, inhabilitet 251
 -, kompetence 251
 -, massemediefonde 254
 -, suppleant 251
 -, tavshedspligt 251
 -, valgperiode 251
 -, vederlag 251
 mellemfolkelig overenskomst 58
 minimumskapital 62, 89, 219 ff
 moderfond 194, 207
 moderselskab 195, 206
 museer 60
 myndighedskrav, ledelsen 110
 møde, bestyrelsen 121

n

navn 71, 209
 Nationalbanken 202, 232
 nettokursgevinster, uddeling 96
 noter (regnskab) 262 f
 næstformand, bestyrelsen 234

o

observatører, bestyrelsen 117
 offentlig stadfæstelse 162
 omddannelse, til erhvervsdrivende
 fond 289
 -, fra erhvervsdrivende fond 290
 opdeling, vedtægtsændring 151
 oplysningsforbund 70
 oplysningsråd 70
 opløsning 151, 158, 287
 opløsning, vedtægtsændring 151
 opmandsklausul 106, 112, 122
 »opsparing«, ved uddeling 139
 overskudsanvendelse
 79 ff, 136 ff, 278 ff

p

patenter 192
 pantsætning 99
 pensionsfonde 58
 pensionskasser 103, 202
 permutation 146
 placering, ikke-erhvervsdrivende
 fondes aktiver 104
 prohibering 99
 prokura 258
 proportionalitet, mellem kapital og
 formål 89
 protokol, bestyrelsesmøder 123, 244
 protokol, revisions- 276
 Provinsbankernes Ulykkes-
 Risikofond 54

q

quorum 122

r

ratihabition 260

realkreditinstitutter, godkendte 202

referat 123, 244

register, erhvervsdrivende fonde
292 f

registrering 73, 212 f, 294 f

registreringsafgift 213, 299

regnskab 125 ff, 172 f, 262 ff

regnskabsår 126, 263 ff

rentenydelse, forbeholdt 43 f

rentenydelseskapitaler 53

repræsentantskab 107

reservefond 279

resultatopgørelse (regnskab) 262

retvisende billede 264

revision 127 ff, 270 ff

revisionsprotokol 276

revisionspåtegning 276

revisorer 127 ff, 271 ff

-, afsættelse 272 f

-, erstatningsansvar 165 ff, 282 ff

revisorsuppleanter 133, 271

s

sammenlægning, vedtægtsændring
151 f, 158

samtykke, ekstraordinære
dispositioner 124

selskabsrepræsentation 247 ff, 252

selvejende institution 37, 52

selvstændige fonde 39

selvstændig ledelse, krav om 48 ff

selvsupplering 105, 113

skattefri akkumulation 136

Skibskreditfonden 201

skolelegater 90

skuffefonde 150

slægtsnavn 209 f

små-fonde 62

sociale fonde 90, 103

-, formål 76

socialpædagogiske kollektiver 58

Sorø Akademi 204

sparekasser 53, 191, 202

spejderkorps 70

spekulationsforretninger 255

sportshaller 61, 197

stadfæstede fonde 100

stamkapital 93

statslig revision 133 f, 277

status 262

stiftelse 37

stiftfonde 59

stillingsfuldmagt 260

straf 168 ff, 177, 306 ff

successorfonde 100

suppleanter 116, 239, 251

sygdomsbekæmpende foreninger 70

særlige rettigheder, forbeholdte 77

søgsmål 167

t

tantieme 240

tavshedspligt 170, 251

teaterinstitutioner 59

tegningsret 260

teknologiske serviceinstitutter 203

tilbagegang, af kapitalen 41 ff

tiltrædende revisor 132

trossamfund 59

turistforeninger 68

tvangsbøder 309 ff

tvangsoplysning 288

u

uddannelsesinstitutioner, godkendte 59
 uddeling 136 ff, 278 ff
 uddelinger, hensættelser 139 ff, 278
 uddelingsaktiver 93
 uddelingsforpligtelse 141 ff, 280 f
 uddelingskonto 93
 udlejning 199
 udpegelse, bestyrelsesmedlemmer 113
 -, revisorer 127 f, 270 f
 udtrædelse, bestyrelsesmedlemmer
 111, 235
 uigenkaldelig udskillelse 38 ff, 190 f
 ungdomsboliger 60
 »urørlighed« 94
 uselvstændige fonde 39

v

vandelskrav 111 f
 vandret konsolidering 269
 varemærker 192
 vederlag, bestyrelsesmedlemmer
 118, 142, 281

-, medarbejdervalgte
 bestyrelsesmedlemmer 251
 vedtægt 74 ff, 81, 215 ff
 -, faglige foreninger 172 f
 vedtægtsændring
 146 ff, 155 ff, 285 ff
 velgørende foreninger 70
 værdiansættelse, aktiver 90
 Værdipapircentralen 201
 værneting 167, 283

z

zoologiske haver 204

æ

ældreboliger 60
 ændring, af vedtægten
 146 ff, 155 ff, 285 ff
 ærbarhed, formål 76

å

årsafgift 126, 293, 299
 årsberetning 263
 årsregnskab 125 ff, 175 f, 262 ff